

BESMELE: HER HAYRIN ANAHTARI

İslam tarihi boyunca Müslümanlar kültür ve medeniyetlerini besmeleyle yoğurmuşlardır. Bütün Müslümanların sofrasında eller yemeğe besmeleyle uzanır. Yemekler onun bereketiyle bollaşır. Gece onunla yatılır, güne onunla başlanır. Evden onunla çıkılır, eve onunla girilir. Vasıtaya onunla binilir. Hayırlı ve anlamlı işlere onunla başlanır. İbadetler onunla eda edilir. Duaya eller onunla kaldırılır. Bütün hatipler sözlerine, bütün yazarlar kitaplarına onunla başlar. Camilerin en müstesna yerlerini o süsler. Hat sanatının şaheserlerinde yine o vardır. Şiirlerin, nesirlerin, bütün edebiyatın vazgeçilmezi odur. Hastalar onunla şifa bulur. Konuşmaya başlayan çocuklara ilk o öğretilir. Kısacası o, her hayrın anahtarıdır. Ne kadar da veciz ifade etmiştir Mevlid-i Şerif'in müellifi Merhum Süleyman Çelebi:

Allah adın zikredelim evvelâ

Vâcib oldur cümle işte her kula

Allah adın her kim ol evvel ana

Her işi âsan eder Allah ona

BİR SORU BİR CEVAP

Hz. Peygamber (s.a.s.)'in mucizelerinden örnekler nelerdir?

İslam âlimleri Hz. Peygamber (s.a.s.)'in ortaya koyduğu mucizeleri, manevi, hissi ve haberî olmak üzere üç şekilde sınıflandırmıştır.

Manevi mucizeye en büyük örnek Kur'an'dır. Çünkü Kur'an her çağdaki akıl sahibi insana hitap eden, başkalarının benzerini meydana getirmekten aciz kaldıkları büyük ve ebedî bir mucizedir. Hissî mucizelere, yemeğine konulan zehirden haberdar olması; haberî mucizeler için de Mekke'nin fethi gibi birçok önemli olayla ilgili yaptığı açıklamaları örnek olarak gösterilebilir.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım, beni bağışla, bana merhamet eyle, beni dosdoğru yola ilet, bana sıhhat ver ve beni rızıklandır!" (Müslim, Zikir, 35)

MEVLİD KANDİLİ

Cahiliye karanlığına gömülmüş insanları İslam güneşiyle aydınlatan, Allah Teala'nın en son ve kutlu elçisidir Hz. Muhammed (s.a.s). Putlara tapan, güçlülere zayıflarını yok eden, kan döküp haram yiyen, kötülükten ve zulümden çekinmeyen (*İbn Hanbel, I, 202*), kız çocuklarını utanç vesilesi sayıp diri diri toprağa gömerek (*Nahl, 16/58*), ırk, renk, soy ve zenginliği üstünlük ölçüsü kabul eden ve cehaletin daha nice örneklerini sergileyen cahiliye toplumunu en yüce ahlakî erdemlerle donatılmış örnek bir topluma dönüştüren eşsiz bir insandı Sevgili Peygamberimiz. Doğumunun yıl dönümünde ümmeti olarak ona sunabileceğimiz en güzel hediye, görmediği hâlde bizleri de dualarında unutmayan (*Ebü Dâvûd, Cihâd, 162*) Sevgili Peygamberimizi hürmetle anarak kendisine bol bol salat ve selam getirmek, onun sünnetini her daim yaşatmaktır. Ona hayırlı bir ümmet olma duasıyla kandiliniz mübarek olsun.

BİR SORU BİR CEVAP

Kandil gecelerine ait özel bir namaz veya ibadet şekli var mıdır?

Hz. Peygamber, mübarek gün ve gecelerin değerlendirilmesini talep etmiştir. Ancak bu gün ve gecelere ait özel bir namaz veya ibadet şeklinden bahsedilmemiştir. Dolayısıyla mü'minler kandil gecelerinde, hayatlarının gidişatını gözden geçirmeli; hata ve günahları için tövbe etmeli, dua ederek, Kur'an-ı Kerim okuyarak, kaza veya nafile namaz kılarak bu fırsatları değerlendirmelidirler. Kandil gecelerinin gündüzlerinde de oruç tutmak müstehaptır.

GÜNÜN DUASI

“...Allah'ım, nefsimi takvasını ver, onu temizle, onu temizleyenlerin en hayırlısı sensin. Onun velisi (sahibi) ve mevlası (efendisi) sensin.” (*Müslim, Zikir, Dua, Tevbe ve İstiğfar, 73*)

ASHAB-I KEHF

Ashab-ı Kehf; “*mağara halkı*”, “*mağara sahipleri*” demektir, ülkemizde “*yedi uyurlar*” olarak bilinmektedir.

Putperest bir kavmin içinde Allah'ın varlığına ve birliğine inanan birkaç genç, inançlarını açıkça dile getirerek putperestliğe karşı çıkmış, kavimlerinin ve zalim hükümdarlarının şerrinden uzaklaşmak için bir mağaraya sığınmışlardır. Cenab-ı Hak onları, düşmanlarından korumak, öldükten sonra dirilmeye ibret ve işaret kılmak için buldukları mağarada ilahî rahmet eseri olarak yanlarındaki köpekleriyle birlikte uzun bir süre uyutmuştur. Onlar 309 yıl kaldıkları mağaradaki uykularından uyandıklarında sadece birkaç saat uyuduklarını zannederek içlerinden birisini alışveriş için kasabaya gönderdiklerinde, bu kişinin kullandığı birkaç asır öncesine ait para sayesinde mesele anlaşılmıştır.

Kehf sûresinin 18/9-26. ayetlerinde; bu kimselerin genç olduklarından, köpeklerinin de yanlarında bulunduğundan, belli bir süre sonra uyandıklarında içlerinden birini yiyecek almaya gönderdiklerinden bahsedilmekte, ancak; mağaradakilerin kaç kişi oldukları, ne zaman ve nerede yaşadıkları gibi bilgilere yer verilmemektedir.

GÜNÜN DUASI

“*..Allah'ım! Ey Rabbimiz ve her şeyin Rabbi! Beni ve ailemi dünya ve ahirette her an sana ihlasla bağlı kıl. Ey yücelik ve ikram sahibi!..*” (Ebû Dâvûd, Vitir, 25)

BİR SORU BİR CEVAP

Askerde çizme veya bot üzerine mesh edilebilir mi?

Abdest alırken üzerine mesh yapılan mest; deri vb. maddelerden yapılan, ayakları topuklarla birlikte örten, içine su geçirmeyen, bağırsız ayakta durabilen bir pabuç çeşididir. Ayakları aynı şekilde örten bot, potin vb. pabuçlar da mest hükmündedir. Bu itibarla bir asker, abdestli olarak giymiş olduğu botların üzerine mesh edebilir ve üzerinde ya da altında namaza engel bir pislik yoksa bu botlar ile namazını kılabilir (Merğînânî, el-Hidaye, I, 29).

ÇİNİ SANATI

Geçmiş 9. yüzyılda Uygurlara kadar uzanan çini süsleme sanatı, ilk örneklerini 11. ve 12. yüzyıl Karahanlı ve Büyük Selçuklu mimarisinde vermiş geleneksel Türk İslam sanatlarından bir tanesidir. Çeşitli biçimlerdeki levhaların renklendirilip sırlanarak fırınlanması sonucu, eriyen sıran çini hamurdan yapılmış levha üzerinde meydana getirdiği koruyucu saydam tabaka, çini sanatının esası olmuş ve kullanıldığı mimari süslemeye, solmayan bir renklilik sağlamıştır. Bu sırlı levhaların büyük bir teknik ve çeşitlenme ile Anadolu topraklarında zenginlik kazandığı söylenebilir zira günümüze kadar gelebilmiş Anadolu Selçuklu ve Osmanlı eserlerinde çini sanatının en güzel örneklerini görebilmek mümkündür. Anadolu'da çini süslemenin uygulandığı ilk dönem yapılardan biri Sivas'ta bulunan Keykavus Darüşşifasındaki türbedir. Bunun yanı sıra Konya'da Alaeddin Camii'nin mihrap ve kubbeye geçiş kısımları, Karatay Medresesi, Tokat'taki Gök Medrese, Ankara'da Arslanhane Camii, Edirne'de Selimiye Camii, İstanbul'da Sultan Ahmet Camii çini sanatından zengin örneklerin görülebileceği mekânlardır.

BİR SORU BİR CEVAP

Belirli bir hayır kurumuna veya fakire para yardımı yapmayı adayan kimse, başka bir hayır kurumuna veya fakire bu para yardımını yaparsa adağı yerine gelmiş olur mu?

Adağın yerine getirileceği kişi, yer ve cihet konusundaki şartlar bağlayıcı değildir. Bu itibarla muayyen bir hayır kurumuna veya fakire yardım yapmayı adayan kimse başka bir hayır kurumuna veya başka bir fakire bu para yardımını yapmakla adağı yerine gelmiş olur (*Kâsânî, Bedâiü's-sanâi, IV, 86, 93*).

GÜNÜN DUASI

“(Allah’ım) Zenginlikle imtihan edilmenin kötülüğünden sana sığınırım. Fakirlikle imtihan edilmenin kötülüğünden de sana sığınırım.” (Buhâri, Deavât, 39)

HAMD: MÜ'MİNİN AYRICALIKLI VASFI

Hamd, her zaman ve her durumda en güzel övgülere layık olan Yüce Allah'ı tazim ile yâd etmek, O'nun yüceliğini, Rab oluşunu, verenin de alanın da O olduğunu itiraf etmektir. Nitekim Allah Resûlü (s.a.s.), hoşuna giden bir şey gördüğü zaman, **“Elhamdü-lillâhi'llezî bi ni'metihî tetimmü's-sâlihât”** (Hamdolsun Allah'a ki yararlı şeyler O'nun nimetiyle tamamlanır) demiş; hoşlanmadığı bir şey gördüğünde ise bunu, **“Elhamdülillâhi alâ külli hâl”** (Her hâ-lükârda Allah'a hamdolsun) (İbn Mâce, Edeb, 55) şeklinde ifade etmiştir.

Hamdetmek, mü'minin ayrıcalıklı bir vasfıdır. Esas olan, nimetleri veren Allah'a sadece varlık zamanında değil sıkıntıda, darlıkta ve yoklukta da hamdedebilmektir. Nitekim **“(Kıyamet gününde) cennete ilk çağrılacak olanlar, bolluk zamanında olduğu gibi darlık zamanında da Allah'a hamdedenlerdir.”** (Hâkim, Müstedrek, II, 706 (1/503)) buyuran Peygamber Efendimiz, mü'minin varlıkta şükrederek, darlıkta ise sabrederek kazançlı çıkacağını belirtir (Müslim, Zühd, 64).

BİR SORU BİR CEVAP

Türbelere adakta bulunulabilir mi?

Adak ibadet anlamı taşıdığından sadece Allah için yapılması gerekir. Bu sebeple türbe veya ölümler için adakta bulunmak caiz değildir. Dolayısıyla bu yönde yapılacak bir adak geçersiz olur (İbn Kudâme, Muğni, XI, 353).

Böyle bir adak caiz olmamakla birlikte bir türbede Allah rızası için kurban kesmeyi adayan kişinin o kurbanı kesmesi vacip olur. Ancak kurbanı türbede değil, başka bir yerde keser. Böylece adak yükümlülüğünden kurtulmuş olur (Dimyâti, Hâşiyetü İâneti't-Tâlibin, II, 394).

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim) Arkadan gelecekler içinde iyilikle anılmayı bana nasip eyle!” (Şuarâ, 26/84)

KORUYUCU EBEVEYNLİĞİN SONUÇLARI

Çocuklarını el bebek gül bebek büyüten, bir dediğini iki etmeyen, kendi kendine yetebilecek yaşta dahi olsa çocuğunun yerine düşünen ve onun etrafında pervane olan bir ebeveynseniz, bir değil iki kez düşünün! Çünkü çocuğunuz için yapılabilecek en büyük kötülüğü yapıyorsunuz. Bu tutum ve davranışlarınız bağımlılık geliştirmeye müsait, yanlış ilişki biçimlerini beraberinde getirir. Yani çocuğunuzla ilişkinizde samimi bir bağlılık değil, onun hayatını ömür boyu olumsuz etkileyecek sorunlu bir bağımlılık oluşturmuş olursunuz. Anne-baba sınırlarını bilmeli, özellikle kendi kendine yetebilir duruma geldikten sonra hayatının sorumluluğunu çocuğuna vermelidir. Bunu yaparken de rehberlik etmeyi ihmal etmemelidir. Aksi hâlde, okul yaşamından evliliğine, arkadaşlarıyla ilişkisinden iş hayatına kadar bütün bir hayatı, özgüvensiz ve sağlıklı bir bağımlılık durumunun yansımalarıyla geçecektir. Hep bir onaylanma ve desteklenme peşinde olacak, kendi kendine karar alamayacak ve yaşamını kontrol edemez hâle gelecektir.

BİR SORU BİR CEVAP

Birden çok oruç tutmayı adayan kimsenin bu oruçları peşe peşe tutması şart mıdır?

Adak, kişinin farz veya vacip cinsinden bir ibadeti yapacağına dair Allah'a söz vererek o ibadeti kendisine borç kılması demektir. Bu nedenle şartlarına uygun olarak yapılan adağın yerine getirilmesi vaciptir.

Buna göre otuz gün oruç tutmayı adayan kişinin bu sayıda oruç tutması vaciptir. Eğer tutacağı oruçları peşi peşine tutmaya niyetlenmiş ve öylece adakta bulunmuş ise, bu oruçları peşi peşine tutması gerekir. Aksi takdirde dilediği gibi aralıklarla tutulabilir.

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim) Beni, naîm cennetine girenlerden eyle!” (Şuârâ, 26/85)

HUZURLU AİLE HUZURLU HAYAT

Ailemiz, hayat boyu sahip olacağımız ahlak, akıl ve şuurun temellerinin atıldığı, ruhlarımızın manevi değerlerle beslendiği sıcacık yuvamızdır. Ailede ibadetin tadına varırız; kardeşliğin anlamını, anne babalığın şerefini, evlat olmanın güvenini keşfederiz. Ailede kendimize, yakınlarımıza ve bütün dünyaya bir anlam biçeriz. Aile ile paylaşmayı, geçinmeyi, sıkıntıyı hep birlikte göğüsleyip mutluluğu hep beraber yaşamayı öğreniriz. Aile, çocuklara güzel ahlakın aşılandığı yerdir. **“Bir baba çocuğuna güzel ahlaktan daha değerli bir bağıшта bulunmaz.”** (Tirmizî, Birr, 33)

Hayâ ve edep çocuklara verilebilecek en güzel değerlerdir. Sevgi, saygı, kanaat, sadakat, paylaşma, dayanışma gibi tüm güzel duygular aile ortamında paylaşılır. Bu bakımdan anne ve baba, sorumluluklarına uygun hareket etmeli ve çocuklarını ihmal etmemelidir. Onun için Peygamber Efendimiz, **“Bakmakla yükümlü olduğu kimseleri ihmal etmesi, kişiye günah olarak yeter.”** (Ebû Dâvûd, Zekât, 45) buyurur. Ancak bu durumda huzurlu bir aile ve dolayısıyla huzurlu bir hayattan bahsedilebilir.

BİR SORU BİR CEVAP

Adak kurbanının bedeli para olarak fakire verilebilir mi?

Adak, kişinin ibadet niteliğindeki bir şeyi yapacağına dair Allah'a söz vererek üzerine borç kılması anlamına geldiğinden, bu borçtan kurtulması için adağını yerine getirmesi gerekir. Belirlenerek adanan şey aynen yerine getirilmedikçe adak yükümlülüğü düşmez. Bundan dolayı kurban keseceğine dair adakta bulunan kişi, ancak kurban kesmek suretiyle adağını yerine getirmiş olur. Bu itibarla, adak kurbanını kesmek yerine, parasını fakirlere vermek ya da aynî yardımda bulunmakla bu adak yerine getirilmiş olmaz.

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim) İnsanların diriltileceği gün ve Allah'a temiz bir kalple gelenler dışında malın da çocukların da fayda vermeyeceği gün beni mahcup etme!” (Şu'arâ, 26/87-89)

ÂLEDE MEVEDDET VE RAHMET

Rabbimizin eşlere lütfettiği sevgi ve merhamet, Kur'an-ı Kerim'de 'meveddet' ve 'rahmet' olarak ifade edilir. *“Türünüzden kendileriyle huzura kavuşacağınız eşler yaratıp, aranızda sevgi ve rahmet var etmesi, Allah'ın varlığının belgelerindedir. Bunlarda düşünen bir toplum için dersler vardır.”* (Rûm, 30/21) ayeti kerimesinde ifade buyrulmuş olan bu duygu, Cenab-ı Hakk'ın bir lütfu olarak ailenin en güçlü bağı, koruyucusu, huzur ve sükûn kaynağıdır. Ayeti kerimede ifade edilen sükûn, hem bedenî hem de ruhi huzur ve sükûndur. Böylece karşılıklı olarak oluşan sevgi ve muhabbet, öyle bir manevi kale oluşturur ki bundan önce birbirlerini belki de daha önce hiç tanımamış olan iki yabancı kişi, bu manevi kalede kendilerini birçok açıdan güvene alır. Yüce Allah'ın lütfettiği bu meveddet ve rahmet koruması, maddî ve fizikî korumanın çok ötesindedir. Kişinin en çok ihtiyacı olan sevgi ve rahmet ortamını temin ederek huzurlu bir hayat yaşamasına katkı sağlar.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve sana güzelce ibadet etmek için bana yardım et.” (Ebû Dâvûd, Tefrîu Ebvâbi'l-Vitr, 26)

BİR SORU BİR CEVAP

Âdetli kadınların, cenazenin yanında bulunmaları ve kabir ziyareti yapmaları caiz midir?

Âdetli olsun veya olmasın kadınların cenazenin yanında durmaları, açıp yüzüne bakmaları ve kabir ziyaretinde bulunmaları, tercih edilen görüşe göre, caizdir (İbn Nüceym, er-Bahr er-Râik, II, 210).

Birden fazla cenaze için tek bir namaz kılınabilir mi?

Birden fazla cenaze hazır olduğunda, bunların namazlarını ayrı ayrı kılmak daha uygun ise de, hepsi için tek bir namaz kılmak da yeterlidir (Serahsî, el-Mebsût, II, 65).

AHMET HAMDİ AKSEKİ

Diyanet İşleri Başkanları ve son devir İslam âlimleri arasında önemli bir yeri olan Ahmet Hamdi Akseki (1887-1951), yaşadığı döneme mührünü vurmuş bir eğitimci, bilim ve devlet adamıdır.

Çalışkanlığı, geniş kültürü ve ciddiyetiyle örnek bir insan olan Akseki, Diyanet İşleri Başkanlığının yanında, ilmî eserleriyle de tanınmıştır. Onun yakın tarihimizdeki yerinin anlaşılması için bir zamanlar halkın âdeta baş ucu kitabı olan “*İslam Dini*” (Ankara, 1954) adlı eserine bakmak bile yeterlidir. Defalarca basımı gerçekleştirilen eser, zamanında büyük bir boşluğu doldurarak Türkiye’de en çok okunan dinî bilgiler kitabı olmuştur.

70 civarında te’lif eserin ve 154 makalenin müellifi olması, onun bilgi birikiminin ve genel kültürünün boyutlarını göstermektedir.

Mecliste Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesi görüşmeleri esnasında rahatsızlanarak hastaneye kaldırılan Akseki, 9 Ocak 1951 Salı günü vefat etmiştir. Rahmetle anıyoruz.

BİR SORU BİR CEVAP

Borç alınan bir mal henüz kendisinden faydalanılmadan zarar görürse tazmini gerekir mi?

Borç olarak alınan mal borç alanın eline geçtiği andan itibaren onun sorumluluğundadır. Dolayısıyla bu malların henüz kendilerinden faydalanılmadan zarar görmeleri hâlinde, borçlu tarafından tazmin edilmesi gerekir. Aldığı miktarı aynen geri vermek zorundadır (İbn Âbidin, *Reddül-Muhtâr*, Beyrut, 1386 V, 681).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, beni güzel ahlaka eriştir, senden başka güzel ahlaka yöneltecek yoktur.”

(Tirmizî, *Deavât*, 32)

CİMRİLİK

Cimrilik, gerektiği yer ve hâllerde harcama yapmamak, verilmesi gerekli olanı gücü yettiği hâlde vermekten kaçınmaktır.

Kur'an'da nefislerin cimriliğe eğilimli yaratılmış olduğuna dikkat çekilerek (Nisâ, 4/128), **“Allah'ın kendilerine lütfundan verdiği nimetlerde cimrilik edenler, bunun kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Hayır! O kendileri için bir şer'dir. Cimrilik ettikleri şey kıyamet gününde boyunlarına dolanacaktır...”** (Âl-i İmrân, 3/180), **“...Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.”** (Haşr, 59/9) buyurulmaktadır.

Bir mü'minin cimri olamayacağına işaret eden Peygamber Efendimiz de, **“İman ile cimrilik, kulun kalbinde birleşmez.”** (Nesâî, Cihad, 8, IV, 14; Müsned, II, 256,340) buyurmuştur.

Malı yaratılış gayesi dışında harcamak israf, bu gaye için harcamaktan kaçınarak elde tutmak cimriliktir. Kur'an'da övülerek kendilerine cennet vaat edilenler; israf ve cimrilik etmeyen, bu ikisi arasında, ölçülü ve dengeli olan kimselerdir (Furkân, 25/67; İsrâ,17/29).

BİR SORU BİR CEVAP

Kurbanın hükmü nedir?

Akıllı, hür, mukim ve dinî ölçülere göre zengin sayılan mü'minin, ilahi rızayı kazanmak gayesiyle Kurban bayramında kurbanını kesmesi mezheplerin çoğuna göre sünnettir (İbn Rüşd, Bidayetü'l-Müctehid, I, 429). Hanefî mezhebinde ise tercih edilen görüş, kurbanın vacip olduğudur (Merğînânî, el-Hidâye, IV, 70). Kurban, –fikhî hükmü ne olursa olsun– Müslüman toplumların belirli simgesi ve şiarı sayılan ibadetlerden biri olarak asırlardan beri özellikle milletimizin dinî hayatında önemli bir yer tutmaktadır.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Hatalarımı, bilerek, cahillikle ve dalgınlıkla yaptığım kusurlarımı bağışla. Bunların hepsi bende mevcuttur.” (Buhârî, Deavât, 60)

SURRE ALAYLARI

Osmanlının Mekke ile münasebetleri, Mısır'ın fethini (1517) müteakip Hicaz'ın Osmanlı idaresine girişinden çok daha öncelere dayanır. Kendilerini Hâdimü'l-Harameyn olarak nitelendiren Osmanlı sultanları, İslam'a hizmet anlayışlarının bir gereği olarak bu topraklara maddi ve manevi desteklerini esirgememişlerdir. Bir hâkimiyet göstergesi ve saygınlık işareti olmasından başka, Hicaz halkının hamisi olma ve onları sahiplenme gibi bir anlama da gelen surre geleneği; her sene hac mevsiminde padişah tarafından hac kabileleriyle gönderilen ve "Surre" ismi verilen para ve değerli hediyelerden meydana gelirdi. Bunların yüklenildiği 'mahmel' denilen süslü tahtırevanlar, yapılan görkemli bir törenle Harameyn'e doğru yola çıkardı. Büyük bir coşku ile uğurlanan bu kervanlar, önce Medine'ye daha sonra Mekke'ye ulaşır; âlimler, kadılar ve emir-i hacların bir araya geldiği bir kurul tarafından kayıtlara alındıktan sonra dağıtımlarına başlanırdı. Bu dağıtımın ardından bir hatim merasimi tertip edilerek dualar edilirdi.

BİR SORU BİR CEVAP

Bayanların ziynet eşyasından zekât vermek gerekir mi?

Altın ve gümüşten yapılmış ziynet eşyaları, zekât için gerekli diğer şartları taşıdığı takdirde zekâta tabidir. Bu itibarla altından yapılmış ziynet eşyaları, 80,18 gr. veya daha fazla olup üzerinden de bir yıl geçmiş ise kırkta biri oranında zekâtları verilir. Altın ve gümüş dışındaki şeylerden mamul ziynet eşyası ise zekâta tabi değildir.

Şâfiî, Mâlikî ve Hanbelî bilginlerine göre ise, kadının normal olarak takip kullandığı ziynet (takı) eşyası, asli ihtiyacı sayıldığından bunlardan zekât gerekmez.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım, beni güzel bir iş yaptıkları zaman mutlu olan, günah işledikleri zaman da bağışlanma dileyen kullarından eyle." (İbn Mâce, Edeb, 57)

MÜSLÜMANIN TÜKETİM AHLAKI NASIL OLMALIDIR?

Müslüman, öncelikle gelirini içkiye, kumara, gayrimeşru ilişkilere harcamamalıdır. Lüks ve gösteriş tüketiminden kaçınmalı, ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde, fakat bulunduğu cemiyetteki hayat seviyesine göre yaşamalı, fakiri imrendirecek, onun hasedini tahrik edecek şekilde gösteriş tüketimine gitmemelidir. Tüketimin meşru olduğu sahalarda tüketim miktarını ihtiyacına göre sınırlamalı, nimeti tek tanesine kadar korumaya gayret etmeli, israfın yasak olduğunu harcamalarında devamlı göz önünde bulundurmalıdır. Zaruret olmadıkça borç altına da girmemeli, tüketimini gelirine göre ayarlamalıdır. Geliri ihtiyacını aşınca da harcamalarında Allah'ın koyduğu kuralları ihlal etmemelidir. Şunu da özellikle belirtmeliyiz ki, bir Müslümanın parasını harcarken sadece israf etmemesi yeterli değildir. Çevresindeki fakir ve yoksulları da görüp gözetmesi, imkânları ölçüsünde onlara da yardım elini uzatması dinî bir vecibedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Duaların sonunda söylenen “Âmin” sözü ne anlama gelir; bunun dinî dayanağı nedir?

Âmin, “*kabul buyur*” demektir. Dualardan sonra “Âmin” deme uygulaması sünnetle sabit olmuştur. Peygamberimiz (s.a.s.); “*İmam Âmin dediği vakit siz de ‘Âmin’ deyiniz. Zira kimin ‘Âmin’ demesi, meleklere ‘Âmin’ demesine denk gelirse, o kişinin geçmiş günahları affolunur.*” (Buhârî, Ezan, 111-112) buyurmuştur.

Namazda Fatıha sûresi okunduktan sonra “Âmin” demek (İbn Mâce, İkâme, 14) de sünnettir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, cimrilikten sana sığınırım, korkaklıktan sana sığınırım, ömrün en rezil zamanına kalmaktan sana sığınırım.” (Buhârî, Deavât, 37)

ÇOCUKLARIN RESİMLERİ NELER ANLATIR?

Çocuklar masumiyet ve samimiyetleriyle bilinirler. Hiçbir şey gizleyemezler. Kendilerini yetişkinler kadar rahat ifade edemeseler de oyun oynarken ya da çizdikleri resimlerden ruh dünyalarını anlamak mümkündür. Çoğu zaman resimleri, oyun oynarken üstlendikleri roller, kurdukları cümleler ve oyuncaklarına muameleleri onların psikolojilerine dair ciddi ipuçları barındırır. Anne babasını nasıl gördüğü, kardeşine bakış açısı, evde yaşananların ruh dünyasına yansımaları, okul yaşamları, arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle ilişkileri âdeta bir yazı gibi çocukların resimlerinden okunabilmektedir. Elbette bunu en iyi ve profesyonelce çocuk terapistleri yapabilmekte ve bu yöntemle pek çok sorun önceden çözümlenebilmektedir. Çocuklarınızın çizdiği resimleri ara ara ona hissettirmeden inceleyebilir; hatta çizdiği resme dair bazı sorular sorarak siz de bir şeyler yakalayabilirsiniz. Ancak çocukla yaş seviyesine uygun şekilde iletişim kurulmalı, hissettiklerini rahat ifade edebilmesi için ona imkân sağlanmalıdır.

BİR SORU BİR CEVAP

Çocuk aldırmanın keffâreti var mıdır?

Ana rahmindeki ceninin, annenin hayatını doğrudan etkileyecek bir tıbbî zaruret olmadan aldırılması veya kasıtlı olarak düşürülmesi ya da müessir bir fiil, tehdit veya korkutma ile düşmesi durumunda gurre adı verilen bir tazminat ödenir.

Gurrenin 1/20 diyet, yani 5 deve veya 50 dînar (212,5 gr. altın) olduğu kabul edilmiştir (*Ebû Dâvûd, Diyât*). Ceninin düşmesine neden olan kişinin, ceninin annesi, babası veya başka bir kişi olması arasında fark yoktur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.” (Müslim, Zikir, 72)

ÇOCUKLARIMIZA KARŞI GÖREVLERİMİZ

Anne baba çocuklarının sahibi değil, emanetçisidir (*Müslim, Fedâilü's-sahabe, 107*). Çünkü Allah, yeryüzüne yeni bir can göndermeyi murat etmiş ve bu canın oluşumu, doğumu ve gelişimi için anne babayı görevlendirmiştir. Dolayısıyla emanetin sahibi olan Yüce Rabbimize karşı ciddi bir sorumluluk yüklenen ebeveyn, O'nun kendilerine teslim ettiği küçük insanı layıkıyla büyütmele mükelleftirler. Böylesine yüce bir ismin emanetine gözleri gibi bakmak ve asla hıyanet etmemek zorundadırlar. Bu durum, çocuk üzerinde istedikleri tasarrufla bulunma özgürlüklerinin olmadığı anlamına gelir. Zira bir gün gelecek, emanetini nasıl yoğurup şekillendirdikleri, neyle besleyip hangi şartlarda muhafaza ettikleri hususunda Allah'a hesap vereceklerdir. Anne babası onu şiddet içeren, gerilimli ve huzursuz ortamlardan uzak tutmalı, helal ve sağlıklı gıdalar aracılığı ile beslenip büyümesini sağlamalı, sigara ve alkol gibi zararlı maddelerin kanına karışmasına engel olmalıdır. Her çocuk, kendisini karşılayan anne babadan ilk günden itibaren iyilik görme hakkına sahiptir.

BİR SORU BİR CEVAP

Zekât ve fitreler gayrimüslimlere verilebilir mi?

Aralarında dört mezhep imamının da bulunduğu fakihlerin çoğunluğu zekâtın, gayrimüslimlere verilemeyeceğinde görüş birliğine varmışlardır. Çünkü ilke olarak zekât Müslüman fakirlerin hakkıdır (*Kâsânî, Bedâiü's-Sanâi, II, 49; Nevevî, el-Mecmu, VI, 228; Fetâvây-ı Hindiyîye, I, 188; İbn Nüceym, el-Bahru'r-râik, II, 261*).

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! (Haktan) ayrılmaktan, iki yüzlülüğten ve kötü ahlaktan sana sığınırım."

(*Ebû Dâvûd, Vitir, 32*)

ÇOCUK RUHUNUN NAMAZ EĞİTİMİ

Çocuğumuzun namaza devamlılığı, onun namazla kuracağı “*an-lam*”lı ilişkiye bağlıdır. Çocuk için belki de en anlamlı ibadet duadır. Namazı da sanki duanın harekete dönüşmüş biçimi olarak algılamasını sağlayamaz mıyız? Yüce varlık huzurunda mahcubiyetle içten gelen bir yakarıyla namazımızı kılabilirsek, bu namazın yansımalarını çocuklarımızda görebileceğiz. Mesela dualarla ve büyük bir dinginlik içerisinde abdest alışımız, seccadeye çok önemli bir mekâna ayak basmanın edasıyla varışımız, namaz esnasında duyduğumuz huzuru hissettirebilmemiz, namazdan ayrılmamızın hüznünü ve/veya namazda yaşadığımız huzurun hazzını ifade edecek biçimdeki selamımız, tesbihatımız, zaman zaman sesli olarak yapacağımız samimi duamız ve sonunda seccademizi öperek kaldırışımız... çocuk ruhunda anlamlı derin izler bırakacaktır. Çünkü çocuk, namazımızın nasıl olduğuna bakarak Allah’a olan yakınlığımızı fark edebilmektedir. Ona öyle bir namazla örneklik sunmalıyız ki, kendisi de özenle Yaraticısına yakın olmayı arzu edebilsin...

BİR SORU BİR CEVAP

Kurban Bayramı günlerinde umre yapılabilir mi?

Arefe ve bayram günleri (*teşrik tekbirlerinin getirildiği 5 gün*) dışında her zaman umre yapılabilir. Arefe günü sabahından bayramın 4.günü güneş batıncaya kadarki süre içinde ise umre yapmak tahrîmen mekruhtur. Çünkü bu günler hac menâsikinin yapıldığı günlerdir.

Şâfiî, Mâlikî ve Hanbelî mezheplerine göre hac yapmaya niyetli olmayanlar teşrik günleri dâhil yılın her gününde umre yapabilirler.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Açıklarımı ört, korkularımı gider ve bana güven ver. Allah’ım! Ayıplarımı ört ve korkularımı gider.” (Hâkim, Deavât, No:1902, I, 517)

SELAMLAŞMA

İslam dininde selam, kuru bir iletişimin ötesinde, insanlar arasında yaygın çeşitli selamlama sözlerinde ifade edilen bütün iyi dilekleri içine alan, oldukça kapsamlı bir kavramdır. Bu nedenle Allah Resûlü, kimi zaman, kızı Hz. Fâtıma'ya ve amcasının kızı Ümmü Hâni'ye, **“Merhaba!”** (*Buhâri, Edeb, 98*) diyerek selam vermişse de **“es-Selamü aleyküm”** (*İbn Hişâm, Sîret, III, 214*) sözünü söylemenin daha hayırlı olduğunu ifade etmiştir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın peygamberlere (*Sâffât, 37/79*) ve mü'min kullarına, (*Yâsîn, 36/58*) meleklerin de peygamberlere (*Hicr, 15/52*) ve cennetteki mü'minlere (*Râd, 13/24*) **“selam”** lafzıyla selam verdiği ve bunun cennet ehlinin selamlaşması olduğu bildirilmiştir (*İbrahim, 14/23*). Ayrıca Allah ve meleklerinin Resûlullah'a selam ettikleri ifade edilerek mü'minlerin de bu sevgili elçiye selam etmeleri, en güzel makamlarda olması için ona hayır duada bulunmaları istenmiştir (*Ahzâb, 33/56*).

BİR SORU BİR CEVAP

Zekât ve sadaka-i fitır kimlere verilmez?

Aşağıda sayılanlar fakir bile olsalar onlara zekât ve fitre verilmez:

- 1) Ana, baba, büyük ana ve büyük babalara,
- 2) Oğul, oğlun çocukları, kız, kızın çocukları ve bunlardan doğan çocuklara,
- 3) Müslüman olmayanlara,
- 4) Kendi eşine,
- 5) Zengine yani asli ihtiyaçları dışında nisap miktarı mala sahip olan kişiye,
- 6) Babası zengin olan ergen olmamış çocuğa (*Merğmâni, el-Hidâye, I, 122*).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Açlıktan sana sığınırım. Çünkü açlık, ne kötü bir arkadaştır. Hainlikten de sana sığınırım. Çünkü hainlik, ne kötü bir sırdadır.” (*Ebû Dâvûd, Vitir, 32*)

DEDE KORKUT

Korkut Ata da denilen Dede Korkut, halkına ve hakanlarına akıl hocalığı yapmış bir Türk bilgesidir. Yaşadığı dönem hakkında kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte, IX-XI.yüzyıllar arasında Türkistan'da Sir-Derya Nehrinin Aral Gölüne döküldüğü yerde doğduğu destanlarından anlaşılmaktadır. “*Dede Korkut Diyarı*” diye anılan Bayburt'ta yaşadığına dair rivayetler de vardır. Bayburt'un Masat (*Basat*) Köyü'nde “*Dede Korkut Türbesi*” olarak bilinen bir mezar bulunmaktadır.

“*Ozanların Piri*” olarak bilinen Dede Korkut'un hile yapmaz, tok gözlü, doğru sözlü örnek kahramanların yer aldığı destanları, dilden dile dolaşarak kuşaktan kuşağa aktarılmış, XV. yüzyılda; “*Kitâb-ı Dede Korkut Alâ Lisân-ı Tâife-i Oğuzan*” (*Oğuzların Diliyle Dede Korkut Kitabı*) adıyla kitap hâline getirilmiştir. “*Besmele*” ile başlamakta olan eserde Yüce Mevla için; “*Kimse bilmez nicesin, yücelerden yücesin*” denilmekte, hikâyeler dua ile sona ermektedir. Biz de satırlarımızı Dede Korkut'un duası ile bitirelim:

“*Ecel geldiğinde arı imandan ayırmasın. Kâdir, sizi nâ'merde muhtaç etmesin.*”

GÜNÜN DUASI

“*Allah'ım! Bana doğru olanı ilham et ve beni nefsimin şerrinden koru.*”

(Tirmizî, *Deavât*, 70)

BİR SORU BİR CEVAP

İş/üretim makineleri için zekât vermek gerekir mi?

Aynısını satıp ticaret yapmak için değil, üretim yaparak gelir elde etme amacı ile satın alınmış olan makineler, akar/gelir sağlayan gayrimenkuller gibi kabul edilirler.

Bunların çalıştırılmalarıyla elde edilen gelirden, asli ihtiyaçlar ve borçlar çıkarıldıktan sonra kalan kısım nisap miktarına ulaşmış, üzerinden de tam bir sene geçtiği takdirde % 2.5 (*kıkta bir*) oranında zekâta tabi olur (*Zuhayli, el-Fıkhu'l-İslami ve Edilletuhü, II, 865*).

EBRU

Ebru, kitreyle yoğunlaştırılmış su üstünde, özel hazırlanmış bo-yalarla oluşturulan desenlerin kâğıt üzerine geçirilmesiyle yapılan bezeme sanatlarından bir tanesidir. Ebru sanatında kullanılan boyalar, tabiattaki renkli kaya ve topraklardan elde edildiği için “*toprak boya*” adıyla anılır; suda erimediği gibi yağ da ihtiva etmezler. Bu sanatın ilk örnekleri, 8. asırdan itibaren Çin ve Japonya’da görül-mekle beraber ebrunun geleneksel Türk İslam sanatlarından biri hâline gelmesi, 16. yüzyılda Türkistan coğrafyasında tanınması ile başlamıştır. Sanatkârın titizliği, sabrı, renk uyumlarındaki isabeti, lakin hepsinden önce gönül şiiriyeti ile doğan bu sanat, tüm güzel-likleriyle birlikte geçmiş asırlarda yazma kitapların ciltlenmesinde ve yan kâğıdı olarak, levhaların iç ve dış pervazlarında ayrıca koltuk denilen kısımlarında sıkça kullanılmıştır. Yapılan ebru eserinin ay-nısı bir daha tekrarlanamaz; zira her ebru asla kopya edilemeyecek bir sanat eseri vasfını taşır.

BİR SORU BİR CEVAP

İnternetten program, yazılım, kitap, müzik vb. indirmek ve bunları kullanmak helal midir?

Başkasının emeğini gasp anla-mına gelecek her iş, tutum ve davranış, kul hakkı sorumluluğunu gerektirir. Bu sorumluluk ise, söz konusu hak sahibine iade edilmedikçe veya helallik alın-madıkça ortadan kalkmaz.

İslam, emeğe büyük değer verir, haksız kazanca karşı çıkar (*Necm*, 53/39).

Bu sebeple birer emek mahsulü olarak internet ortamına aktarılmış olan her türlü program, yazılım, kitap, müzik vb. ürün-leri ilgililerin izni olmadan elde edip kullanmak caiz değildir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bana kendi sevgini ve senin yanında sevgisi bana fayda verecek kimsenin sevgisini ver.” (Tirmizi, Deavât, 73)

MÜ'MİNLERİN EN BÜYÜK KORUYUCUSU ALLAH'TIR

Kullarına ikram etme konusunda son derece cömert olan Allah, onların günah işlemelerine, haramlara yaklaşmalarına asla rıza göstermez. **“Mü'minleri Allah'tan daha fazla fenalıklardan koruyan kimse yoktur. Mü'minlerin en büyük koruyucusu olduğu için Allah, açık gizli bütün çirkin işleri haram kılmıştır.”** (Buhârî, Tefsîr, Arâf, 1). Hiç şüphesiz haram ve helallerin apaçık ortaya konması da (Ebû Dâvûd, Büyü, 3) Allah'ın mü'minleri korumasının bir tezahürüdür. Bununla birlikte O, hata yapana tövbe kapısını devamlı açık tutandır. Hatta Peygamberimizin anlattığına göre Yüce Allah, günahkâr bir kulun pişman olarak tövbe edip kendisine yönelmesine, ıssız bir çölde devesini kaybedip daha sonra devesini tüm eşyalarıyla birlikte bulan kimsenin sevinmesinden daha çok sevinir (Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 49). Çünkü O, çok affeden, çok bağışlayandır (Hac, 22/60). Bunun içindir ki Allah Resûlü, ümmetinden şu kelimelerle dua etmelerini istemiştir: **“Allah'ım! Sen affedicisin, Kerîm'sin, affi seversin, beni affet.”** (Tirmizî, Deavât, 84)

BİR SORU BİR CEVAP

Köpek beslemenin hükmü nedir?

Başta hayvan sürüleri olmak üzere evlerin, ekinlerin, eşyaların korunması, görme engelliler için kılavuzluğundan yararlanılması, sivil savunma ve polisiye amaçlarla koku alma yahut sezgilerinden istifade edilmesi gibi bir maksat ve ihtiyaç olmaksızın sırf süs için evde köpek beslenmesi uygun değildir. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: **“Melekler, içerisinde köpek ve resimler bulunan eve girmezler”** (Buhârî, Libas, 88).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bana öğrettiğin şeyleri hakkımda faydalı eyle, bana fayda verecek şeyleri öğret, beni, bana fayda verecek ilim ile nasiplendir.” (Hâkim, Deavât, No: 1879, I, 510)

YAŞLILARA SAYGI GÖSTERMEK

İnsan, birlikte yaşamanın gereği olarak çevresi ile sürekli irtibat hâlinde olmak, insani ilişkilerini sürdürmek ister. Yaşlılık döneminde çevresine olan bağlılığı daha da artar. Bu dönemde yaşlıları sosyal ortamlardan uzaklaştırmak, dışlamak, onları mutsuzluğa ve yalnızlığa itmek demektir. Hâlbuki Allah Resûlü (s.a.s.), **“Beli bükülmüş ihtiyarlar, süt emen bebekler ve otlayan hayvanlar olmasa idi, üzerinize azap yağardı.”** (Taberânî, el-Mu’cemü’l-kebir, XXII, 309) buyurarak ağarmış saçı, bükülmüş beli ile yaşlıların, içinde yaşadıkları toplum için bir rahmet kaynağı olduklarını, diğer insanların onlar sayesinde nimete kavuştuğunu bildirir. Bundan dolayı yaşlılara yapılacak ziyaretler onların kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlayacaktır. Özellikle eşlerini kaybetmiş ihtiyar kimseleri yahut çocuklarından uzak kalmış anne babaları ziyaret etmek onları hayata bağlayacak, yalnızlığın sebep olacağı sıkıntı ve bunalımlara engel olacaktır.

BİR SORU BİR CEVAP

Ötanazi caiz midir?

Tıbbî verilere göre yaşama ümidi kalmamış veya şiddetli acılar hisseden bir insanın hayatına bir başkası eliyle son vermesi demek olan ötanazi; talepte bulunan kişi açısından intihar, bunu uygulayan açısından cinayettir.

Allah’ın emanet ettiği cana haklı bir gerekçe olmadan kıymak asla caiz değildir. Çünkü bu, hem Allah’ın koyduğu sınırları çiğnemek hem de O’nun takdirine karşı isyan anlamına gelir.

Çekilen acılar, mü’minin günahları için keffarettir. Üstelik hızla gelişen tıpta yeni bir tedavi çıkması da muhtemeldir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bana verdiğin rızık konusunda beni kanaat sahibi yap ve o rızıkımı bereketli kıl. Zayi olan her nimetin daha hayırlısını bana ihsan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1878)

MÜ'MİN MÜ'MİNİN AYNASIDIR

Sırdaş olmayı, dayanışmayı, fedakârlığı ve vefayı içinde barındıran dostluk, kişinin kimliğini ve duruşunu da ifşa etmektedir. Hz. Peygamber, *“Ruhlar, bir araya gelmiş topluluklardır. Onlardan birbirleriyle uyuşanlar kaynaşır, uyuşamayanlar da anlaşamaz ayrılır.”* (Müslim, Birr, 159) ifadeleriyle ruhları bir topluluğa benzetmekte, birbirleriyle tanışıp uyuşanların kaynaştığına, birbirlerini tanımayanların ise birbirlerinden koştuklarına dikkatleri çekmektedir. Ayrıca Hz. Peygamber, *“Mü'min, mü'minin aynasıdır.”* (Ebû Dâvûd, Edeb, 49) buyururken, genelde mü'minlerin, özelde ise dostların benzeşmelerine, birbirlerinde kendilerini görmelerine dikkat çekmektedir. Nitekim tecrübenin ortaya çıkardığı, *“Arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim.”* özdeyişi de arkadaşların benzeşmesinin kaçınılmaz olduğunu vurgulamaktadır. Öte yandan Hz. Peygamberin, *“Kişi dostunun dini üzeredir.”* (Tirmizî, Zühd, 45) hadisi de dinî ve kültürel kimliğe atıfta bulunmaktadır. Mü'minlerin dostlukları Allah içindir, Allah'tan korkanlardır. Zira *“Gerçek dost, Allah'tır.”* (Şûrâ, 42/9)

BİR SORU BİR CEVAP

Âdetli bir bayanın tırnak kesmesi, istenmeyen tüyleri gidermesi caiz midir?

Bayanların âdet dönemlerinde tırnak kesmeleri ve istenmeyen tüyleri gidermelerinde dinimizce bir sakınca yoktur. Ancak bazı adap kitaplarında âdetli veya cünüp iken tırnak kesme, istenmeyen tüyleri giderme ve tıraş olmak gibi işlemlerin boy abdesti aldıktan sonra yapılması daha uygun görülmüştür (Tahtâvi, Haşiye ala Meraki'l-Felah, 44).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Beni bağışla, bana hidayet nasip eyle, bana rızık ver, beni afiyette daim eyle ve bana merhamet et.” (Müslim, Zikir ve Duâ, 35)

HATA YAPMAK MI KÖTÜ ÖZÜR DİLEMENEMEK Mİ?

Hata yapmamak, insan hayatında neredeyse imkânsızdır. Herkes hata yapabilir. Hz. Adem unutarak hata işlemiş, sonrasında pişman olup haddini bilerek tövbe etmişti. Şeytan da hata yapmıştı ama özür dilemedi ve kendi haklılığını gerekçelendirme yolunu seçti. Kendisinin daha üstün olduğunu düşündü. Bu senaryo insan ilişkilerinde de her gün yeniden yaşanıyor. Ya hata yaptığımızı kabul edip sığınıyoruz, ya da bahaneler üretiyoruz. Oysa kendisine karşı hata yaptığımız insanın kalbini kıran, yanlışın kendisi değil; yapılan yanlıştan geriye dönülmemesi ve yanlışın gerekçelendirilmesi, üstüne üstlük yanlış yapılmaya gerekçe olarak da karşı tarafın gösterilmesi. Üste çıkmak yerine özür dilenebilse, bekleyen tarafın gönlü alınsa daha insanca davranılmış olacaktır.

İnsan olarak kemale ermenin yolu hata yapmamaktan değil, yaptığımız hatalardan pişman olarak Yaratıcımıza sığınmaktan geçiyor olsa gerek.

BİR SORU BİR CEVAP

Yapılan ameller ömrü uzatır mı?

Bazı ibadet ve güzel davranışların, salih amellerin ömrü artıracığına dair hadisler (*Süyûti, el-Câmiu's-sağir, II, 44*) insanları hayırlı ve güzel işlere teşvik etmeyi amaçlamakta olup, genellikle şu anlamda yorumlanmışlardır:

- a)** Ömrün artmasından maksat, elem ve kederden uzak, huzur ve mutluluk içinde, sağlıklı, güçlü ve kuvvetli yaşamaktır.
- b)** Yüce Allah, bu güzel amelleri yapan kimselerin iyilik yapacağını bildiği için ezeli planda onların ömrünü buna göre fazla belirlemiştir.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Beni bağışla, bana merhamet et, beni cezalandırmaktan vazgeç ve beni affet, şüphesiz sen çok bağışlayan, çok merhametli olansın." (İbn Ebû Şeybe, Duâ, 1, No: 29148)

BEŞ VAKİT NAMAZIN MİSALİ

Hız. Peygamber, söyleyeceklerini benzetmelerle dile getirmekten hoşlanırdı. Hayatın içinden örnek durumlar çıkarır, vermek istediği bilgiyi herkesin anlayacağı düzeyde örnekler üzerinden açıklardı. Dinleyen, onun (s.a.s.) dediğini asla unutmaz, söz konusu işi veya davranışı her yapışında zevkle anımsardı.

Bir gün ashabına arınmışlıktan bahsediyordu. Namazla dirilmeyi, kendine gelmeyi, beden ve ruhen temizlenmeyi ve var oluşun tadına varmayı anlatıyordu. *“Bir düşünün bakalım.”* dedi. *“Evinizin önünde bir nehir olsa ve günde beş defa o suya girip çıksanız üzerinizde kir diye bir şey kalır mı?”* Onun sözlerini pür dikkat dinleyenler için cevap çok kolaydı: *“Hayır, ya Rasûlallah, onun kirinden hiç iz kalmaz.”* Beklediği cevabı alan Hız. Peygamber, maksadını hemen aktardı: *“İşte beş vakit namaz da böyledir; Allah onunla hataları silip süpürür.”* (Buhâri, Mevâkitü’s-salât, 6)

BİR SORU BİR CEVAP

İbadetlerin vekâletle yerine getirilmesi caiz midir?

Bedenle yapılan ibadetlerde vekâlet geçerli olmayıp, ibadetin bizzat mükellefin kendisi tarafından yerine getirilmesi gerekir. Mesela, mükellef ne kadar hasta olursa olsun, onun yerine başkası namaz kılamaz. Bizzat mükellef, kendisine tanınan ruhsatlar çerçevesinde namazını kılar. Oruç da böyledir.

Mal ile yapılan ibadetlerde ise vekâlet geçerlidir. Hem beden, hem mal ile yapılan bir ibadet olan hacda ise, bizzat mükellef tarafından yapılmasına engel meşru bir mazeret bulunması hâlinde vekâlet geçerlidir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Beni iyilik işledikleri zaman sevinen ve kötülük yaptıkları zaman bağışlanma dileyen kullarından eyle.” (İbn Mâce, Edeb, 57)

MİNYATÜR

Minyatür; bir devrin tarihî hadiselerini, hayat felsefesini, ahlak nizamını, örf ve âdetlerini, o devirde yaşayan insanların giyiniş tarzlarını ortaya koyan, kısacası tarihin âdeta canlı bir tercümesi olan sanat eserlerine verilen isimdir. Türk İslam bezeme sanatlarından biri olan minyatürün geçmişini, İslamiyet öncesindeki dönemlere kadar götürmek mümkündür. El yazması kitapları süslemek amacıyla sulu boya, gümüş veya altın yaldızlarla yapılan bu sanata “*tasvir*”, minyatür sanatçısına ise “*musavvir*” veya “*nakkaş*” adı verilmiştir. Minyatürler genellikle coğrafya, topografya, astronomi, mekanik, tıp gibi alanlarda şematik ve bilimsel amaçlarla yapılmış olmakla birlikte içlerinde Osmanlı saray merasimlerini, botanik ilmini tasvir eden sanatsal minyatürler de yer almaktadır. Osmanlılarda ise özellikle İstanbul’un fethi sonrası diğer güzel sanat dallarında olduğu gibi resim ve minyatür sanatında da önemli gelişmeler yaşanmıştır.

BİR SORU BİR CEVAP

Ramazan ayında belediye, dernek veya vakıflarca hazırlanan iftar yemekleri, aşevlerinde dağıtılan yemekler zekât/fitre yerine geçer mi?

Belediye, dernek veya vakıflarca hazırlanıp ikram edilen iftar yemekleri zekât yerine geçmez. Çünkü bu ikramda, zekâtın sıhhat şartı olan temlik bulunmadığı gibi, iftar yemeği yiyenler arasında kendilerine zekât verilmesi caiz olmayan birçok kişi de bulunmaktadır. Ancak hazırlanan yemekler zekât niyetiyle yoksulların evine gönderilir veya kendilerine verilirse zekât olur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Benim yaratılışımı güzel kıldığın gibi ahlakımı da güzelleştir..”

(İbn Hanbel, I, 403)

SABIR ABİDESİ PEYGAMBER: HZ. EYYÛB (A.S.)

Yaşadığı nice hastalık ve sıkıntılara rağmen, hep sabır ve şükür ehli olmuş, tek bir nefeste dahi başa gelene şikayette bulunmamış, bu sebeple de Rabbi tarafından, “*Ne iyi bir kuldu*” diye övgüyle anılmış bir peygamberdir Eyyûb aleyhisselam.

Eyyûb peygamber bugünkü Şanlıurfa sınırları içinde ailesi ile beraber zengin bir hayat sürmekteyken öyle bir an gelir ki, bütün varlığını, sıhhatini ve evlatlarını kaybeder. O, bunca acıya rağmen “*Sen verdin, sen aldın*” diyerek, rıza makamını kendine yurt edinmiş, candan, maldan, evlattan beriliği kendine aşk eylemiş, imtihanını başarı ile vermiş ve sonunda da Allah’ın lütuf ve keremine kavuşmuş bir peygamberdir.

Yüzyıllardır sabrı ve şükrü ile anılagelen Eyyûb peygamber, iman edenlere, rıza makamını öğretmiştir. O, bu rıza makamına, sabır ve şükür kapısında, uzun ve zahmetli bir imtihanla erişmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Ücretlilere zekât ve fitre verilebilir mi?

Belirli bir geliri bulunduğu hâlde, bu geliriyle asgari temel ihtiyaçlarını karşılayamayan veya temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra elinde 80,18 gram altın veya bu değerinde bir mal bulunmayan kişilere zekât ve fitre verilebilir. Ancak bu kadar malı olmasa bile kendisinin ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin temel ihtiyaçlarını karşılayabilecek durumda olanlara zekât ve fitre verilemeyeceği görüşünde olan âlimler bulunduğundan zekât ve fitre verirken yoksul olanlara ve hiç geliri olmayanlara öncelik verilmesi uygundur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bize imanı sevdin, kalplerimizi imanla süsle. Bize küfrü, itaatsizliği ve isyanı sevdirme, kerih göster, bizi doğru yolu bulanlardan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

YÜCE ALLAH'IN KULLARINA MERHAMETİ

Allah Teala, kullarına karşı son derece şefkatli (*Bakara, 2/207*), merhametli, merhamet edenlerin de en merhametlisidir (*Yûsuf, 12/64*). O'nun merhameti gazabını geçmiştir (*Tirmizî, Deavât, 99*). O, yaptıkları yüzünden insanları hemen cezalandırmayıp akıllarını başlarına almaları için onlara mühlet verendir. Eğer yaptıkları hata, kusur ve isyanlardan dolayı onları hemen cezalandırsaydı, yeryüzünde hiçbir canlı kalmazdı (*Fâtır, 35/45*). Kullarına olan şefkat ve merhameti nedeniyle O, kulun işlediği kötülükleri, günahları, ayıpları ve kusurları örter, onları gizler (*Nesâî, Gusûl, 7*). Allah'ın merhameti o kadar geniş, o kadar kuşatıcıdır ki, Sevgili Peygamberimiz bu durumu şu sözleriyle açıklamıştır: **“Allah, rahmeti yüz parça yaratmış, doksan dokuzunu kendi katında tutmuş, yeryüzüne sadece bir parçasını indirmiştir. İşte bütün mahlûkat bu bir parça merhametle birbirlerine acırlar. Bir hayvan bile (bu bir parçacık rahmetin eseri olarak yavrusunu emzirirken) üzerine basarım endişesiyle ayağını kaldırır.”** (*Müslim, Tevbe, 17*)

BİR SORU BİR CEVAP

Bereketle ulaşmak için neler yapılmalıdır?

Bereket, sözlükte **“çokluk, artmak, ziyadeleşmek, yeterli olmak vb.”** anlamlara gelir. Terim olarak ise verilen nimetin ve maddi imkânın artması, fazlalaşması, genişlik ve bolluk vesilesi olması demektir. İşlerimizin ve kazancımızın bereketli olması için; **a)** Allah'a samimiyet içinde dua etmeli, O'ndan bereket dilemeliyiz, **b)** Dinin çizdiği sınırları aşmamalı, meşruiyet içinde hareket etmeliyiz, **c)** Hz. Peygambere salavat getirmeliyiz, **d)** Mümkün olduğu ölçüde günahlardan uzak kalmalı, günah işlediğimizde derhâl tövbe etmeliyiz.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bütün işlerimizin sonucunu güzel eyle, dünyada rezil olmaktan ve ahiret azabından bizi koru.” (*Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, 4/181*)

TUĞRA

Osmanlı medeniyetine özgü geleneklerden biri olan tuğra; eskiden ferman, berat, menşur ile paralarda padişahların nişan ve alametleri olarak kullanılan işaretlerin adıdır. Hat sanatında ayrıcalıklı bir konuma sahip olan tuğralar, Osmanlı devlet idaresinin ve yazışmalarının yürütüldüğü kurul olan Divan-ı Hümayun toplantılarında kullanılan ve belgeleri birer sanat eserine dönüştüren Osmanlı sultanlarının yazılı alameti ve bir tür imzası olurdu. Tuğralarda hükümdarların isimleriyle babalarının adları yer alırdı. Sere, beyze, tuğ, kol gibi bölümlerden oluşan tuğra sanatı, sultanın adının yanı sıra muzaffer, han gibi unvanları da taşırdı. Tuğralar, Osmanlı padişahlarının tahta geçtiği gün nişancılar tarafından ana şemaya sadık kalınarak hazırlanan ve sultana sunulan değişik tuğra modellerinin içinden seçilir ve bu tuğra şekli tüm belgelerde kullanılmaya başlanırdı.

BİR SORU BİR CEVAP

Kolonya kullanmak abdest ve namaza zarar verir mi?

Bileşiminde alkol ve türevi olan katkı maddelerini içeren parfüm, kolonya, el ve yüz kremleri temizlik ve güzel koku amacıyla kullanılabilir. Zira, içilmenin dışında bir amaçla üretilen alkollü maddelerin içilmesi haram olmakla birlikte (*Buhârî, Edep, 80*), bu maddelerin temizlik, hijyen ve güzel koku amacıyla kullanılmasında dinen bir sakınca yoktur. Bunları kullanmakla abdest bozulmadığı gibi, namaz kılmadan önce bu ürünlerin sürüldüğü yerlerin yıkanması da gerekmez (*Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, II, 87-88*).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Cehennem'e götüren fitneden, Cehennem'in azabından zenginliğin ve fakirliğin şerrinden sana sığınırım.” (*Ebû Dâvûd, Vitir, 32*)

BERAT

Osmanlı kültür ve medeniyetinde, bir tayinin yapıldığını, bir vazife ve muafiyetin verildiğini gösteren, üzerinde padişahın tuğrası bulunan belgedir. Bir adı da ‘nişan’ olan berat, ancak tuğranın sahibi olan padişahın saltanatı süresince geçerli olan bir imtiyaz veya muafiyeti bildirirdi. Bütün beratlarda bulunan Allah’a hamd, bazen Hz. Peygamber ve dört halifenin de isimlerinin anılıp şefaatlerinin istendiği dua rüknü ile başlar, altında sultanın tuğrası bulunurdu. Beratların kâğıt, cins ve ebatlarıyla yazılarının cinsleri, verilen şahsın mevkiine ve beratın önemine göre farklılıklar gösterirdi. Osmanlı devletinin bizlere miras bıraktığı, geçmişimize ışık tutan en önemli bilgi kaynaklarımızdan olan beratlar, bilgi yönleriyle tarihçilere yol gösterirken, tuğraları, tezhipleri ve hatları ile sanat-severlerin gönüllerinde taht kurmuş, müze ve sanat galerilerinin en seçkin köşelerini süslemiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Âdet geciktirici hap kullandığı hâlde yine de leke gören bir bayan âdetli sayılır mı?

Bir bayan, âdet geciktirici ilaç kullandığı hâlde, bu ilaç tesirsiz kalmış ve bir önceki âdetinin bitiminden itibaren on beş gün geçtikten sonra kan renginde bir akıntı gelmiş ise ve bu akıntı en az üç gün devam ederse, âdetli sayılır. Bu akıntı on günden fazla devam ederse, onuncu günden sonrası âdet akıntısı sayılmaz. Kanamanın türünün belirlenmesinde en uygun yol, konunun uzmanı doktora başvurmaktır.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Ciddi ve şaka yollu yaptıklarımı, yanlışlıkla ve bilerek işlediğim günahlarımı affeyle! Bütün bu kusurların bende bulunduğunu itiraf ederim.” (Müslim, Zikir, 70)

KÜLTÜRÜMÜZDE MEHTER MARŞI

Farsça'da "*daha büyük, en büyük*" anlamına gelen mihter kelimesinin Türkçeleşmiş şekli olan Mehter, tarihin sesini, bir zamanların heyecanını taşıyan uğultular, duyulduğunda gözleri yaşartan buruk nağmelerdir aslında... Mehter azamettir, ihtişamdır, görkemdir, bir and, bir dua, bir niyaz ve alkıştır... Mehter, birlik, beraberlik ve dayanışma ruhu içinde halkı birbiriyle kaynaştıran millî bir musikidir. Günümüzde mehter marşı, ceng-i harbi gibi adlarla yaşayan, millî gururu okşayan, vatanseverlik duygularını coşturan mehter müziği, yüzyıllar boyunca Osmanlı ordusuna girdiği her savaşta eşlik etmiştir. Bir hükümdarlık ve bağımsızlık belirtisi olarak düşünülen mehter müziği, ordunun güç ve cesaret kaynağı olmuştur. Nitekim savaş başlamadan önce yeri göğü inleyen köslerin vurulması sayesinde düşmanın paniğe uğratıldığını bilmeyen yok gibidir.

BİR SORU BİR CEVAP

Kadınlarla tokalaşmak veya kadına dokunmak abdesti bozar mı?

Bir erkeğin yabancı bir kadınla tokalaşması veya dokunması, günah olmakla beraber, Hanefî mezhebine göre bu durumda erkeğin de kadının da abdesti bozulmaz (*Mevsîlî, el-İhtiyar, İstanbul, ts. I, 11*). Şafiî mezhebine göre ise, bir kişi karşı cinsten olan ve kendisiyle evlenmesi ebedi haram olmayan bir kimseye arada bir engel olmaksızın dokunursa, her ikisinin de abdesti bozulur (*Maverdî, el-Hâvi'l-Kebîr, Beyrut, 1414/1994, I, 183-187*).

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında af ve afiyet istiyorum."

(*Hâkim, Deavât, No: 1902, I, 517*)

OSMANLI MİMARİSİ

16. yüzyıl; devletin gücü ile orantılı olarak Osmanlı klasik sanat anlayışının ve mimarisinin doruğa ulaştığı, Sinan'ın mimarbaşılık döneminde ise öz benliğine kavuşarak evrensel bir üsluba dönüştüğü dönem olmuştur. Yoğun imar faaliyetlerinin görüldüğü bu dönemde çok sayıda eser yapılmış ve Osmanlı'nın her yanında yükselen bu yapılar, içeride ve dışarıda hayranlık uyandırmıştır. Osmanlı mimarisi, Anadolu'nun kuzey batısından başlayarak genişleyen mimari konutlardan kervansaraylara, köprü, cami ve saraylara kadar farklı toplum katmanlarına hizmet veren yapı tipleriyle çeşitlenmiştir. Saraya bağlı atölyelerde faaliyet gösteren ve sultanların himayesinde çalışan sanatçıların (*ehli hiref*) yanı sıra loncalara bağlı sanatkâr ve zanaatkârlar, Osmanlı mimarisinin gelişimine önemli katkılar sağlamışlardır.

BİR SORU BİR CEVAP

Kulağı kesik veya delinmiş hayvanlar kurban olur mu?

Bir hayvanın kurban edilebilmesi için, o hayvanda insanlar arasında kusur sayılan ayıplardan birinin bulunmaması gerekir. Buna göre, kulağının yarıdan fazlası kesik olan hayvan, kurban olmaya elverişli değildir. Hayvanın bir kulağının delik veya yırtılmış olması durumunda; eğer delikler ve yırtıklar kulağın yarıdan fazlasını teşkil ediyorsa, böyle bir hayvan kurban edilemez. Bu ölçüye varmayan kesikler, delikler ve yırtıklar ise hayvanın kurban olmasına engel değildir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Fakirlikten, yokluktan ve zilletten sana sığınırım. Haksızlık etmekten ve haksızlığa uğramaktan da sana sığınırım.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

İBN-İ KESİR

Tarihçi, müfessir ve muhaddis olan İbn-i Kesir, İslam ilimlerinin birçoğunda adını duyurarak söz sahibi olan âlimlerden biridir.

Genç yaşta yazdığı “*Ahkamü't-tenbih*” adlı eserini hocası Burhanneddin'e arz edip onun takdirini kazanan İbn-i Kesir, devrinin ünlü âlimlerinden tefsir, hadis, kelam, tarih ve kıraat öğrenmiştir.

Her konuda ılımlı bir politika takip edilmesinden yana olan İbn-i Kesir, yönetim aleyhindeki her türlü isyana karşı çıkmış, hükümdarlar, emirler, ulema ve halkla iyi ilişkiler kurarak onların nezinde güvenilir bir şahsiyet olmuştur.

Birçok alanda eserler veren İbn-i Kesir, “*el-Bidaye ve'n-Nihaye*” adlı tarih kitabıyla büyük tarihçiler arasında yer almıştır. Tefsir alanında kaleme aldığı “*Tefsirü'l-Kur'ani'l-Azim*” adlı eseri “*Hadislerle Kur'an-ı Kerim Tefsiri*” adıyla Türkçeye de çevrilmiştir.

Ömrünün sonlarına doğru gözlerini kaybeden İbn-i Kesir, 1373 yılında 74 yaşında iken Şam'da vefat etmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Kişi beslediği ve kurban olarak kesmeyi kararlaştırdığı bir hayvanın sütünden veya gücünden yararlanabilir mi?

Bir kimse, kendi evinde besleyip büyüttüğü bir hayvanı, kurban olarak keseceğine karar verse; bu hayvanın gücünden veya dişi ise sütünden yararlanabilir. Fakat kurban olarak alınan bir hayvanın kesim öncesinde sütünden ve yününden yararlanmak uygun değildir. Şayet böyle bir hayvandan yararlanılmışsa, yararlanma bedeli sadaka olarak verilmelidir (*Fetâvâ-yı Hindiyeye*, V, 291, 301).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Faydasız ilimden, huşû duymayan kalpten, doymayan nefisten ve kabul edilmeyen duadan sana sığınırım.” (*Nesâi, İstiâze*, 64)

FERMAN

Geniş bir coğrafyada altı yüz yılı aşkın süre ile ayakta kalmış Osmanlı medeniyetinin zengin arşiv materyallerinden biri de Türk sanatının incelik ve zarafetini, sanat kudretini ve estetik olgunluğunu görebileceğimiz fermanlardır. Ferman, Divan-ı hümayunlarda veya divanlarda alınan kararlara uygun olarak yazılan ve üzerinde tuğra bulunan padişah emirlerinin genel adıdır. Bu kelime padişaha ait olduğunu ifade eden ‘âlişân’, ‘hümayun’, ‘padişahî’, ‘şerîf’ veya itibarının yüksek olduğunu gösteren ‘celîl’ülkadr’; mutluluk ve müjde belirten ‘saadet-unvan’, ‘beşaret-unvan’ gibi sıfatlarla birlikte kullanılırdı. Fermana, gönderilenin isminin kendine layık dua ile birlikte yazılması, fermanın gönderilmesine sebep olan olayın belirtilmesi, gönderenin muradının açıklanması ve dua ile son verilmesi âdettendi. Fermanların tezyinatı dönemlerinin nakış üslubu ve tezhip sanatını göstermesi bakımından da oldukça önem taşımaktadır.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Gazabından rızana, cezandan affına sığınırım. Senden sana sığınırım. Sana tüm övgüleri saysam yine de bitiremem. Sen kendini nasıl övdüysen öylesin.” (Müslim, Salât, 222)

BİR SORU BİR CEVAP

Vefat edenler için 7, 40 ve 52. gün duası var mıdır, dinî dayanağı nedir?

Bir kimsenin ölümünün 7, 40 ve 52. günü şeklinde zamanlar tayin edip bu zamanlardan özel merasim yapma şeklindeki uygulamaların hiçbir dinî dayanağı yoktur.

Ölen bir Müslümanın usulüne göre yıkanıp kefenlenmesi ve cenaze namazının kılınarak defnedilmesi farzdır. Bunun dışında yapılması zorunlu olan bir şey yoktur. Ancak, sevabı ölen kimsenin ruhuna bağışlanmak üzere hayır yapılabileceği gibi çeşitli vesilelerle dua da edilebilir (Buhârî, Vesâyâ, 19).

İNSANIN DEĞERİ

İnsanı değerli veya değersiz kılan şey, davranışlarıdır. İslam'a göre insan, zenginlik, güzellik, soy sop gibi maddî ve geçici ölçülere göre değerlendirilmemelidir. *"Nice kapılardan kovulmuş üstü başı perişan insan vardır ki, Allah'a yemin etse Allah onu yemininde haklı çıkarır."* (Müslim, Birr, 138) diyen Sevgili Peygamberimiz, maddî ölçütlerle insanı değerlendirmenin yanıltıcı olabileceğine işaret etmiştir. İnsan bizatihi değerli bir varlıktır. Nebî'nin (s.a.s.) tasavvurunda onun fakiri de değerlidir, hizmetçisi de (Tirmizî, Et'ime, 44).

"..Allah katında en kıymetliniz, O'na karşı derin bir sorumluluk bilincine (takvaya) sahip olanınızdır." (Hucurât, 49/13) ilahî buyruğuna paralel olarak Resûlullah da insanı ahlakî tutumlarına göre sınıflandırmış, bunun dışında tüm insanların eşit olduğunu vurgulamıştır: *"Allah, cahiliye gururunu ve atalarla övünme âdetini ortadan kaldırmıştır. 'Takva sahibi mü'min' ve 'bedbaht günahkâr' (ayrımı vardır). İnsanlar Âdem'in çocuklarıdır, Âdem ise topraktan yaratılmıştır."* (Tirmizî, Menâkıb, 74)

BİR SORU BİR CEVAP

Bülüğa ermemiş zengin çocukların malından "zekât" vermek gerekir mi?

Bir kimsenin zekâtla mükellef olması için Müslüman, âkıl, bâliğ ve hür olması borcundan ve aslî ihtiyaçlarından fazla hakikaten ya da hükmen artıcı, yani kazanç sağlayıcı nitelikte *"nisap miktarı"* mala sahip olması gerekir. Buna göre zengin de olsa bülüğ çağına girmemiş çocukların mallarından zekât vermek gerekmez. Ancak, çocuklara ait tarım arazilerinden elde edilen tarım ürünlerinin öşrü yani zekâtının verilmesi gerekir.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Günahımı, bilgisizliğimi(n sonucu olarak yaptıklarımı), haddimi aşarak işlediklerimi ve benden daha iyi bildiğin bütün kusurlarımı bağışla!" (Müslim, Zikir, 70)

İSLAM VE BİLİM

İslam düşüncesi, bilim ve bilimsellik anlayışıyla zıt düşen bir tavır içinde gelişmemiştir. Dinimiz ilme önem vermiş, ilimle meşgul olmayı bir nevi ibadet saymıştır.

İslam dünyasında yetişen büyük âlimler, sadece Müslüman toplumların değil batı toplumlarının da bilim açısından gelişmesine katkıda bulunmuştur. Harezmi, cebir ve astronomi ile ilgili çalışmalar yapmıştır. Fergani, Cezeri, Nasıreddin-i Tusi, ve Ali Kuşçu, astronomi alanında eserler vermiştir. Birunî, astronomi çalışmalarının yanında coğrafya çalışmalarıyla da bilinmektedir. Seyyah İbn Havkal, hazırladığı *“İslam Atlası”* ile tanınmaktadır. Fizikçi İbn Heysem, optik alanındaki çalışmalarıyla bugün de bilinen bir isimdir. Cabir b. Hayyan ve Razi ise kimya çalışmaları yapmışlardır. Tıpta İbn Nefs, biyoloji alanında ise Cahız, önemli eserler vermişlerdir. Tıp, fizik ve kimya alanında eserleri bugün de okunan İbni Sina ise, bilim dünyasına büyük katkılarda bulunmuştur. İslam medeniyeti, iman medeniyeti olduğu gibi, aynı zamanda bilim medeniyetidir.

BİR SORU BİR CEVAP

Kul hakkı nasıl ödenir?

Mal ya da darp gibi şeylerle ilgili olmayan gıybet, bühtan gibi hak ihlallerinde en doğrusu, hak sahibine durumu anlatıp helalleşmek olmakla beraber, her zaman bu şartı yerine getirmek mümkün olmadığından ya da insanlar bundan çekindiklerinden, kendi adına tövbe edip, hak sahibi namına da istiğfar etmek, dua etmek ya da hayır hasenat yaparak sevabını ona bağışlamak, bu tür hak ihlallerine keffaret olur (*İbn Teymiyye, el-Fetâva'l-Kübrâ, I, 113*).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahlarımı kar ve dolu suyu ile yıka ve beyaz elbiseyi kirden temizler gibi kalbimi hatalardan arındır.” (Buhârî, Deavât, 39)

SAĞLIK: EN BÜYÜK NİMET

İnsan sağlığı ancak tüm boyutlarıyla önlem alındığı takdirde korunabilir. Aksi takdirde bedenini temiz tutan bir insan, temiz bir çevre veya temiz su içme imkânı bulamıyorsa sağlığını istenilen şekilde koruyamaz. Gıda ve beslenmesinde temizliğe dikkat ettiği hâlde alkollü içecekler, sigara ve uyuşturucu gibi maddeler kullanıyorsa yine sağlıklı olması mümkün değildir. Bütün bu imkânlarla sahip oldukları hâlde, gerilim altında bulunma, bunalıma düşme gibi daha çok asabi sorunlarla boğuşan insanların da sağlıklı olmaları düşünülemez. Bu yüzdendir ki Peygamberimiz, sağlığın muhafazası bağlamında doğru beslenmenin yanı sıra bedensel, çevresel ve ruhsal açılardan da birçok tedbirin alınmasını tavsiye etmiş, sağlıklı bireylerden oluşan bir toplum arzulamıştır. O (s.a.s.), bu konuda şöyle buyurmuştur: *“Sizden kim huzuru yerinde, bedeni sağlıklı ve günlük yiyeceği de yanında olarak güne başlarsa, sanki dünya nimetleri ona verilmiş gibidir.”* (Tirmizî, Zühd, 34)

BİR SORU BİR CEVAP

Bir kadın, erkek doktora muayene olabilir mi?

Asıl olan, kadın hastaları kadın doktorların, erkek hastaları da erkek doktorların muayene etmesidir. Ancak bu ilkenin gözetilmesinin mümkün olmadığı, aynı cinsten uzman doktor bulunmaması gibi zaruret hâllerinde karşı cinsten bir doktora muayene olunabilir (Merğimânî, el-Hidâye, IV, 84).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Günahlarımın küçüğünü büyüğünü, öncesini sonunu, açığını ve gizlisini, hepsini bağışla.” (Müslim, Salât, 216)

ÇOCUKLARIN YEMEK SEÇME HAKKI

Çocuklarda yemek yeme problemi, çocuklarının damak tatlarıyla yakından ilgilenen anne-babalar tarafından oluşturulur. Herkesin bünyesi farklıdır. Burada ölçü çocuğun midesi olmalıdır. Sevdiği bir şeyi de yemekle beraber verip ailece yemek yeme ortamları oluşturduğumuzda, sorunun büyük bir kısmı çözülecektir. İki yaşındaki bir çocuğa bile yarım bardak mı, bir bardak mı süt içmek istediği sorulabilir. Çocuğumuzun hep yarım bardağı seçeceğinden endişeleniyorsak, büyükçe bir bardak kullanabiliriz. Dört yaşlarındaki bir çocuk, yumurtasının katı mı, rafadan mı olacağına karar verebilir. Küçük bir çocuğa kahvaltı için ne istiyorsun diye sormamak daha iyidir. Ama “Yumurtanı omlet olarak mı, haşlanmış olarak mı istersin?”, “Sütünü soğuk mu, yoksa sıcak mı istersin?”, “Portakal suyu mu yoksa süt mü içmek istersin?” gibi sorular sorulabilir. Anne-baba seçenekler sunmalı, seçmek çocuğun sorumluluğunda olmalıdır.

BİR SORU BİR CEVAP

Bir erkeğin bakımını yapan kadının, bu erkeğin mahrem yerlerine bakmasının hükmü nedir?

Bir kişi, zaruret bulunmadıkça, kendisine namahrem olan kişilerin avret sayılan yerlerine bakmaz (Nûr, 24/30-31). Buna göre bakıma muhtaç durumdaki bir erkeğin bakımının, öncelikle mahrem olan yakınları tarafından, yoksa erkek bakıcılar tarafından yapılması gerekir. Tüm bu kişilerden bakıcı bulunamadığı takdirde, bir bayanın, temizlik ve bakım için ve zaruret miktarınca, bakıma muhtaç erkeğin avret yerine bakmasında dinen bir sakınca yoktur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Günahlarımızı, yaptığımız haksızlıkları, saçmalıklarımızı, bilerek ve ciddi olarak yaptıklarımızı bağışla, bunların hepsi bizde mevcuttur.” (Hâkim, Deavât, No:1916)

BENİM MEYVELERİM PEŞ PEŞE İKİ ÜRÜN VERDİ

Padişahın biri, bahar mevsiminde tebdil-i kıyafetle dolaşırken, yaşlı bir çiftçinin bahçesinde meyve fidanı diktiğini görür. Selam verir ve sorar:

– Sen bu fidanları dikiyorsun ama meyvelerini yiyebilecek misin?

Yaşlı çiftçi bilge gibi cevap verir:

– Efendim, dedelerimiz ve babalarımız dikti biz yedik, biz de dikelim ki çocuklarımız yesin. Bu cevap padişahın hoşuna gider ve yaverine;

– Şuna bir kese altın verin, der. Çiftçi;

– Efendim, gördünüz mü, herkesin diktiği fidanları yıllar sonra ürün verir, benimkisi hemen verdi, der. Bu cevabı da çok beğenen padişah, şuna bir kese altın daha verin, der. Bir anda iki kese altın sahibi olan çiftçi aynı bilgelikle cevap verir:

-Efendim, herkesin meyvesi yılda bir ürün verirken, bakın benim meyvelerim peş peşe iki ürün verdi, der. Padişah;

– Şu adama bir kese altın daha verin, hemen uzaklaşalım, ihtiyara cevap yetiştirmiyor, bu gidişle hazineyi boşaltacak, der.

BİR SORU BİR CEVAP

Bir koç kurban etmeyi adayan kişi mutlaka koç mu kesmelidir? Bir büyük baş hayvana ortak olabilir mi?

Bir koç kesmeyi adayan kimse koç kesebileceği gibi koyun veya keçi de kesebilir. Çünkü bunlar aynı cinsten (*davar*) kabul edilmektedir. Aynı şekilde bu kişinin ibadet niyetiyle kesilecek olan bir sığıra hissedar olarak adağını yerine getirmesi de mümkündür. Çünkü amaç kurban kesmektir. Bu şekilde de amaç yerine gelmiş olur. Ancak sığır kesmeyi adayan kişinin, koyun kesmesi ile adağı yerine gelmiş olmaz.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Harama bulaşmaktansa, helalinle yetineyim. Beni lütfunla (zengin kılarak) senden başkasına muhtaç etme.” (Tirmizî, Deavât, 110)

İYİLİĞİ EMRETME, KÖTÜLÜKTEN SAKINDIRMA

Bir Kur'an kavramı olan emr-i bi'l-maruf nehyi an'il-münker; **"iyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak"** anlamına gelir. Bütün peygamberlerin ortak görevi olan bu husus, iyiliğin yaygınlaştırılıp çoğaltılması, kötülüklerin yasaklanması yoluyla toplumun ıslahını esas alır. Bu görev, öncelikle ilim ehli tarafından sabır ve yumuşaklıkla yerine getirilmelidir.

Kur'an-ı Kerim'de bu konuda; **"Sizden, hayra çağıran, iyiliği emreden, kötülükten meneden bir topluluk bulunsun. İşte kurtuluşa erenler onlardır."** (Âl-i İmrân, 3/104) buyurulmaktadır.

Ancak, **"iyiliği anlatma ve kötülükten menetme"**nin yapılış şekli önem arz etmektedir. Yüce Allah, Hz. Musa ve Harun'u (a.s.) Firavun'a gönderirken bile onlara; **"Ona yumuşak söz söyleyin"** (Tâ-Hâ, 20/44) buyurmuştur. Çünkü sözün yumuşak söylenmesi, karşı tarafın kin ve öfkesini tahrik etmez, kibir ve gurur hislerini uyandırmaz. Nitekim Kur'an'da Hz. Peygambere hitaben; **"Allah'ın rahmeti sayesinde onlara yumuşak davrandın! Şayet kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi."** (Âl-i İmrân, 3/159) buyurulmuştur.

BİR SORU BİR CEVAP

Sigara içmemeye veya dinen yasak olan bir şeyi yapmamaya yemin eden kimse, bu yeminini bozarsa ne yapması gerekir?

Bir Müslüman, ettiği yeminin, verdiği söze Allah'ı şahit kılma anlamına geldiğini bilmeli ve mutlaka yeminine bağlı kalmalıdır. Sigara içmemek ya da dinen yasak olan bir şeyi yapmamak üzere yapılan yemin, bozulduğunda yemin keffareti gerekir. Ayrıca işlediği günahahtan dolayı tevbe ve istiğfar etmelidir. Esasen sigara, yemin edilmese bile kendisinden uzak durulması gereken ve dinen sakıncalı olan maddelerdendir.

GÜNÜN DUASI

"Rabbim, bana tarafından temiz bir nesil ihsan eyle. Kuşkusuz sen duayı işitmektesin." (Âl-i İmrân, 3/38)

TESPİH

Tespîh, ‘Suphanallah’ kelimesini söyleyerek Allah’ı tazim etmektir. Bu itibarla, sayı ile ibadet sözlerini tekrar amacıyla kullanılan özel bir ifadedir. Kur’an-ı Kerim’de bir kulluk vazifesi olarak ‘tespîh’ sık sık hatırlatılır. Bir zikir vasıtası olan tespîh; kültürümüzde ayrıca bir sanat dalı olarak karşımıza çıkar. Nadir ve güzel taşlardan veya rengi ve kokusu güzel ağaçlardan yapılmış ortası delik ufak toparlakların bir ipliğe dizilmesiyle ortaya çıkan bu sanat, özellikle Osmanlılar döneminde gelişmiş ve 19. yüzyılda doruk noktasına ulaşmıştır.

Bu işle uğraşan sanatkârlar yalnız tespîhleri değil, inanç dünyalarının bütün yapı ve gereçlerini sanatsal zevkleri ile bezemiş, bu sayede de sanat dünyasına fevkalade güzel, hünerli ve zevkli eserler sunmuşlardır. İslam dünyasının en güzel işçiliğe ve kaliteye sahip tespîhleri bu işi yapan ustaların mahareti ile İstanbul’da yapılmıştır.

BİR SORU BİR CEVAP

Yemini yerine getirmemenin günahı nedir?

Bir Müslümanın mümkün mertebe yemin etmemesi, yemin etmişse, bir farz veya vacibi terk etmek, ya da haramı işlemek kaydıyla yemininin gereğini yapması gerekir.

Yemininin gereğini yapmazsa günah işlemiş olur. Hem keffaret ödemesi, hem de tevbe istiğfar etmesi gerekir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Helal olan nimetlerinle yetinmemi, haramlardan müstağni olmamı ihsan eyle, fazlı kereminle beni senden başkasına muhtaç eyleme.” (Hâkim, Deavât, No: 1973)

SİGARA VE ZARARLARI

Dünyanın ve ülkemizin en önemli sağlık sorunlarından biri hâline gelen sigara, içinde bulunan zehirli maddeler nedeniyle birçok hastalığa neden olmaktadır. Bilim adamları, sigaranın ihtiva ettiği nikotinin ve sigara dumanının bünyede kanser, kalp ve damar hastalıklarından solunum ve sinir sistemlerinde bozukluğa kadar bir dizi tahribata yol açtığından söz etmektedir. Nitekim eldeki resmi verilere göre ülkemizde birçok kişi akciğer kanseri, damar tıkanıklığı, nefes darlığı vb. hastalıklara sigara sebebiyle yakalanmakta; dünya genelinde yaklaşık olarak yılda dört milyon kişi ülkemizde ise yılda yüz bin kişi, sigaraya bağlı nedenlerden dolayı hayatını kaybetmektedir. Sigara, yol açtığı sağlık sorunlarından başka ekonomik kayıplara da neden olmaktadır. Bunun yanında sigara içmeyen fakat içilen ortamda bulunan pek çok kişi de sigaranın zararından etkilenmektedir. Sigaranın zararsız olduğunu söylemek, bugün ilmen ve tıbben mümkün olmadığına göre, konunun dinimizde de yasaklar çerçevesinin dışında düşünülemeyeceği şüphesizdir.

BİR SORU BİR CEVAP

Sigara içmenin hükmü nedir?

Dinimiz, kişinin kendisine ve çevresindekilere zarar vermesini ve başkalarını rahatsız etmesini yasaklamış, israfı da kesin olarak haram kılmıştır. Bazı âlimler; sağlığa zararlı oluşunu, başkalarını rahatsız ettiğini ve israfı dikkate alarak sigaranın tahrimen mekruh/harama yakın mekruh olduğunu söylemişlerdir (*Ibn Âbidîn, Reddül-muhtâr, II, 97-98*). Kendi kendimizi tehlikeye atmama, zararı giderme, sağlığı koruma yönündeki nasları esas alan birçok çağdaş âlim, sigaranın haram olacağı görüşündedir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Her işimin koruyucusu olan dinim ile beni ıslah eyle, kurtuluşa erdir. İçinde yaşadığım, geçimimi sağladığım dünyamı benim için ıslah eyle, hayırlı kıl.” (Müslim, Duâ, 71)

ERGENLİĞİ SORUNSUZ ATLATMAK İÇİN

Gençlik, özü itibarıyla dünyaya farklı ve yeni bir şekilde bakabilmenin adıdır. Büluğ çağına eren genç bir insan artık Allah'a, topluma ve kendine karşı sorumludur. Çocuklar sevgi ve merhametle büyütülmelidir. Zira küçük yaşlarda çocuğa gösterilecek şiddet ve haksızlığın aksi yöndeki ilk meyveleri gençlik dönemlerinde baş göstermeye başlayacaktır. Bu itibarla şiddetin hâkim olduğu bir ailede yetişen çocuğun zihninde aile ortamı artık huzur bulunacak bir mekân olarak cazip gelmeyecek ve genç insan ruhunun aradığı huzuru başka mekân ve alışkanlıklarda arayacaktır. İnsanlara ilk gençlik yıllarından itibaren verilecek Allah sevgisi, ibadet alışkanlığı, nefislerde yerleştirilecek güzel ahlakî davranış öbekleri genç insanın Hz. Muhammed'in övdüğü bir şekilde bu yıllarını geçirmesine sebep olacaktır. Güzel ahlaka sahip olan bir genç, gençlik sorunlarını akli başında yaşamakla beraber kötümser düşüncelerin, çarpık akımların pençesine düşmeyecek, ayrıca intihara götüren bir sebep olarak olumsuz müptelalıklara bulaşmayacaktır.

BİR SORU BİR CEVAP

Adak kurbanı ne zaman kesilmelidir?

Bir şarta bağlı olarak yapılan adakların, şartın gerçekleşmesi hâlinde ilk fırsatta yerine getirilmesi gerekir. Şarta bağlı olmayan adaklar ise herhangi bir vakitte yerine getirilebilir. Kurban kesmeyi adayan kişi bu adağını dilediği zaman gerçekleştirebilir. Mutlaka kurban bayramı günlerinde yapılması şart değildir (*İbn Âbidin, Reddu'l-Muhtâr, III, 67, 71*).

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Kalbimde nur, gözümde nur, kulağымda nur, sağымda nur, solumda nur, üstümde nur, altımda nur, önümde nur var eyle, benim nurumu artır." (Müslim, Müsâfirin, 181)

KİM GÜZEL BİR ÇIĞIR AÇARSA...

Allah Resûlü, yaşadığı toplumda ashabına iyilik yapmalarını, iyiliklere öncülük etmelerini, sonraki nesillere örnek olmalarını tavsiye ediyordu. Yaptıkları iyilikler sonraki nesiller tarafından kabul görüp uygulandıkça onların da kazanılan ecre ortak olacakları müjdesini veriyordu. Aynı şekilde kötülüğe öncülük ederek nesiller boyu devam etmesine neden olanların da yapılan cürümlere ortak olacaklarını bildiriyordu. Muhtaç durumda olanların yardımına koşmak gibi güzel bir âdeti başlatanı ve bunu devam ettirenleri müjdelerken kötü âdet başlatan ve bunu devam ettirenleri ise şöyle uyarıyordu. *“Her kim İslam’da güzel bir gelenek başlatırsa, hem yaptığığın ecrini hem de kendisinden sonra onunla amel edenlerin ecrini kazanır. Onu yapanların kendi ecirlerinden de bir şey eksilmez. Her kim de İslam’da kötü bir gelenek başlatırsa, hem yaptığığın günahını hem de kendisinden sonra onunla amel edenlerin günahını yüklenir. Onların günahlarından da hiçbir şey eksilmez.”* (Müslim, Zekât, 69)

BİR SORU BİR CEVAP

Cenaze namazı ayakkabı ile kılınabilir mi?

Bütün namazlarda olduğu gibi cenaze namazında da namaza mani olan pisliklerin giderilmesi (*necasetten taharet*) şarttır. Buna göre, cenaze namazı kılacak kimsenin ayakkabılarında namaza engel bir pislik yoksa, namazını ayakkabıları ile kılmasında dinen bir sakınca bulunmamaktadır. Nitekim Resûlullah (s.a.s.), ayakkabıları ile cenaze namazına durmuş, Cebrail’in ayakkabılarına pislik bulaşmış olduğunu haber vermesi üzerine onları çıkarmıştır (Ebû Dâvûd, Salat, 91).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kederden, üzüntüden, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borç yükünden ve halkın galeyana gelerek taşkınlığından sana sığınırım.” (Nesâî, İstiâze, 25)

KORUYUCU AİLE VE EVLATLIK MÜESSESESİ

Kişilerin kendi çocuklarına göstermesi gereken şefkat ve merhameti, özellikle bundan mahrum bırakılmış başka çocuklara da göstermesi dinî ve insani bir sorumluluktur. Koruyucu aile olmak, böyle bir sorumluluğu yerine getirmede önemli bir fonksiyon icra edebilir. Birtakım mahzurları sebebiyle dinî prensipler açısından uygun bulunmayan ve kaldırılan evlatlık müessesesiyle koruyucu aile hizmeti birbirine karıştırılabilmektedir. Oysa evlatlık müessesesiyle koruyucu aile uygulaması birbirinden tamamen farklıdır.

Bu sebepten dinî hassasiyetler öne sürerek koruyucu aile hizmetine karşı çıkmak; merhamet, yardımseverlik, yetimi ve kimsesizi sahiplenme, topluma bir insan kazandırma gibi dinin ısrarla üzerinde durduğu erdemleri feda etmek anlamına gelecektir.

BİR SORU BİR CEVAP

Ön saf boş iken arkada saf tutmak caiz midir?

Cemaat ile kılınan namazlarda safların tertip ve düzenine riayet edilmesi namazın adabındandır. Hz. Peygamber (s.a.s.), namaza başlamadan önce safların düzgün ve sık olmasına dikkat etmiş, saflar arasında boşluk bırakılmaması hususunda muhtelif vesilelerle ashabını uyarmıştır (Müslim, Salat, 28). Buna göre cemaat ile kılınan namazlarda, ön safta boşluk varken caminin gerisinde imama uyulması uygun değildir. Bununla birlikte mazeretleri sebebiyle saf haricinde imama uyan kimselerin namazları sahihtir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kıyamet gününde cennet, korku gününde güven istiyorum. Allah’ım! Verdiğin ve vermediğin şeylerin şerrinden sana sığınıyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

RESÛLULLAH'IN ÖĞRETTİĞİ DUA

Sabah kalktığında, akşam yatarken, bir şey yediği veya içtiği zaman, yeni bir elbise giydiğinde, evinden çıkarken hatta tuvalet ihtiyacını gidereceği zaman bile dua ederdi Allah'ın Resûlü (s.a.s.). Gündelik hayatını sürdürürken yaptığı küçük büyük her işini dualarla tamamlar, bazen de uzun uzun yakarırdı Rabbine. Sahabiler onun bu hâline hayran oluyor, kendisini örnek almaya gayret ediyor, bu konuda yine ona başvuruyorlardı. Sahabeden Ebû Ümâme şöyle anlatıyor: *“Resûlullah (s.a.s.), öyle çok dua ederdi ki bir kısmını ezberleyemedik. ‘Ey Allah'ın Resûlü, çok dua ediyorsun bir kısmını ezberleyemiyoruz!’ dedik. Bunun üzerine şöyle buyurdu: ‘Size bütün bunları kapsayan bir dua öğreteyim mi? Şöyle dersiniz: Allah'ım! Peygamberin Muhammed'in (s.a.s.) dilediği güzellikleri biz de senden isteriz ve peygamberin Muhammed'in (s.a.s.) sana sığındığı kötülüklerden biz de sana sığınırız. Yardım edecek olan sensin. Sonunda sana ulaşacağız. Allah'ın yardımını olmaksızın kudret ve kuvvete ermek mümkün değildir.”* (Tirmizî, Deavât, 88)

BİR SORU BİR CEVAP

Kadın veya erkeği geri dönüşü olmayacak şekilde kısırlaştırmak caiz midir?

Çocuk doğurma, çocuk sayısının sınırlandırılması, iki gebelik arasındaki sürenin ayarlanması, kısırlığın tedavi ettirilmesi gibi konularda karı-kocanın ortak isteğine göre, meşru çarelere başvurulması caiz olmakla birlikte, devamlı kısırlığa yol açan ilaç ve aletlerin kullanılması yani kadın veya erkeğin devamlı kısırlaştırılması, sıhhi bakımdan kesin bir zorunluluk olmadığı müddetçe caiz değildir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Kötü ahlaktan, nefsanî arzulardan, kötü işlerden ve ayıp şeylerden beni uzaklaştır.” (İbn Hibbân, Edîye, No: 960)

MUKADDESATA SAYGI

Mukaddesata, yani kutsal olarak nitelenen değerlere dil uzatmanın asıl sebebi cehalettir. Toplumda yaygınlaşan dinî konulardaki cehalet, mukaddesata saygıyı da ortadan kaldırmaya yönelmektedir.

Bir toplumun değer yargıları varlığının bekası, geleceğinin sigortasıdır. Din, vatan, bayrak, mabed, namus gibi kavramlar; evrensel kabul görmüş saygıya layık değerlerdir. Bu değerler milletlerarası hukukta ve milletlerin iç hukukunda da saygı değer kabul edilerek hak ve özgürlükler kapsamında yasalar ile koruma altına alınmıştır.

Her hususta olduğu gibi bu hususta da Sevgili Peygamberimiz insanlığa en güzel örnek teşkil etmektedir. Nitekim o, savaşlarda din adamlarına, mabetlere dokunulmamasını emretmiş, diğer din mensuplarına hakaret etmeyi yasaklamıştır.

Ecdadımız da asırlarca idare ettiği coğrafyalarda mukaddesata hoşgörüsüyle yaklaşmış, ülkelerle birlikte gönülleri de fethetmiştir. Mukaddesata saygıda milletlere öncülük etmiş, gerek uygulamaları ve gerekse fermanlarıyla mukaddesatı muhafaza altına almıştır.

BİR SORU BİR CEVAP

Mesai anında kılınan vakit namazından dolayı kul hakkı çiğnenmiş olur mu?

Din ve vicdan özgürlüğünün bir boyutu da ibadet hakkıdır. İnanç özgürlüğünün devamı olarak, bir dine inanan kimse, o dinin gereklerini yerine getirebilme hakkına da sahiptir. Mesaisini suistimal etmeden, işverenin izni veya haberi olmadan kılınan namazda herhangi bir kul hakkı söz konusu değildir. Kaldı ki, namaz kılarken geçen vakti ve iş kaybını telafi de mümkündür.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kullarını mahşerde topladığın veya mahşerde kaldırdığın gün beni azabından koru.” (Tirmizi, Deavât, 18)

AHŞAP OYMACILIĞI

Anadolu Selçuklularında gelişen ve bu devirde en seçkin örneklerini veren ahşap sanatı, güzel işçiliği ve gelişmiş süsleme özellikleriyle karşımıza çıkar. Tekniklerde çeşitlilik görülmekle birlikte en yaygın olarak kullanılan “*kündekâri*” tekniğidir. Beylikler devrinde büyük ölçüde Selçuklu ahşap teknikleri ve gelenekleri sürdürülse de Osmanlı döneminde ahşap işçiliğine yeni teknikler ilave edilerek ahşap üzerine sedef, bağa, fildişi gibi maddelerin kakılması ve oyma teknikleri kullanılmıştır. Ahşap, çeşitli yapıların pencere ve kapı kanatlarında, korkuluklarında, cami minberlerinde, Kur’an mahfazalarında, sandukalarda ve rahlelerde kullanıldığı gibi camilerin sütun, tavan ve konsollarında da geniş uygulama alanı bulmuştur. Anadolu’da özellikle ceviz, şimşir, ıhlamur, meşe, sedir, abanoz ve gül ağacı tercih edilmiştir. Bu özel sanatın eşsiz güzelliklerini, Kayseri’de 1238 yılında I. Alaeddin Keykubat’ın hanımı Mahperi Hatun’un yaptırdığı Hunat Hatun Camii’nde görebilmek mümkündür.

BİR SORU BİR CEVAP

Emlakçının komisyon alması caiz midir?

Dinen helal olan bir malın veya hizmetin alım satımında aracı olan kişinin, yaptığı hizmetin karşılığında alıcı veya satıcıdan yahut her ikisinden tespit edilen oranda ücret alması caizdir. Ücretin, önceden belirlenmemiş olması hâlinde ise, mevcut uygulama ve örfe göre hareket edilir. Bu itibarla emlakçının, yaptığı iş karşılığında, alacağı komisyon ücreti helaldir (Serahsî, *el-Mebcut*, XIII, 154).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Lütfun, rahmetin, bereketin ve rızkından bana, bolca ihsan eyle.”

(Hâkim, *Deavât*, No:1868)

ZAMANIN DEĞERİ

Zamanın her kesitini değerlendirmek inanan bir insan için büyük bir önem arz etmektedir. Kur'an, insanları Allah Resûlü'nün şahsında **“Öyleyse, bir işi bitirince diğerine koyul.”** (İnşirâh, 94/7) şeklinde uyarılmaktadır. Hz. Peygamber ise şöyle buyurmaktadır: **“İki nimet vardır ki insanların çoğu (onları değerlendirme hususunda) aldanmıştır: Sağlık ve boş zaman.”** (Buhârî, Rikâk, 1). Günümüz insanının bu hadis üzerinde çok düşünmesi gerekmektedir. İslam, hayatı zamana göre programlamıştır. Dinin direği olan namaz ibadetinin vakitlere bağlı bir ibadet olması, haccın Zilhicce ayına, farz orucun ise Ramazan'a hasredilmiş bulunması, bir yönüyle insanların dünya hayatını belli bir program dâhilinde geçirmeleri hikmetine mebnidir. Allah Resûlü'nün **“Beş şey gelmeden önce beş şeyin değerini iyi bilmelisin: İhtiyarlığından önce gençliğinin, hastalığından önce sağlığının, yokluğundan önce varlığının, meşguliyetinden önce boş vaktinin ve ölümünden önce hayatının.”** (Hâkim, Müstedrek, IV, 341) şeklindeki nasihati de hayatımızda çoğu defa değerini bilmediğimiz şeylere dikkat çekmektedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Evlât edinilen kişiye ve onun çocuklarına zekât verilebilir mi?

Dinimizde kimsesiz çocukların bakım ve gözetilmesi tavsiye edilmiş olmakla birlikte hukukî birtakım sonuçlar doğuracak şekilde bir evlatlık müessesesi kabul edilmiştir (Ahzâb, 33/4-5). Buna göre **“evlât edinme”**, evlât edilenle evlatlık arasında usul-füru ilişkisi meydana getirmez. Bu sebeple kişi, bakımını üstlendiği ve kendi soyundan olmayan bir kişiye, fakir olması kaydıyla, zekât verebilir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Mal, aile, çocuk olarak insanlara verdiklerinin hayırlısını dilerim, saptan ve saptıranları değil.” (Tirmizî, Deavât, 124)

ÇOCUKLAR VE SORULARI

Her yaş döneminin kendine has özellikleri vardır. Çocuklar belli bir dönemde her şeyi merak eder, sorar, sorgular, anlamaya çalışırlar. Bazen defalarca, hatta annesini babasını bıktırana kadar aynı soruyu sorabilirler. Soruyu cevaplarsınız, ardından bir soru daha gelir. Onu da cevaplarsınız, ardından bir tane daha. Bu çok normal bir süreçtir ve yaşanması gerekir. Burada aileye düşen, sabırla çocuğun sorduğu soruları anlayabileceği düzeyde açıklamasıdır. Çocuğun o konuda bilmesi gerekenler anlaşılır ve net biçimde ifade edilmelidir. Asla geçiştirilmemeli ve soruları alaya alınmamalıdır. Özellikle dinî konulardaki soruları karşısında endişelenmemeli ve çocukları yadırgamamalıdır. *“Allah nerede? Allah beni seviyor mu? Allah’ın evi nasıl?”* vb. yüzlerce soru çeşidi çocuğun zihninde oluşabilir. Bu sorular karşısında uzun uzadıya dinî bilgiler vermek yerine, çocuğu o an mutlu edecek ve anlayabileceği ifadeler yeterli olacaktır.

BİR SORU BİR CEVAP

Eşlerin farklı fikhî mezheplere mensup olması, evliliğe engel teşkil eder mi?

Dinin öngördüğü şartlara uygun olarak evlenen karı kocanın farklı mezhebe mensup olması evlenmeye mani değildir. Karı koca farklı mezheplere bağlı kalarak da evliliklerine devam edebilir.

Ancak eşlerden biri, dinî bir zorunluluk olmamakla birlikte, aile hayatında daha uyumlu olmak ve mezhep farklılığından kaynaklanan birtakım problemleri aşmak için diğerinin mezhebine geçebilir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Müslümanlar olarak canımızı al, Müslümanlar olarak dirilt, rezil olmadan ve fitneye uğramadan salih kullarımın arasına dahil eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

ARANIZDA SELAMI YAYIN

Müslümanlar bir araya geldiklerinde söze ilk önce selamla başlarlar. Bu adab, İslam kültüründe, “*es-Selâm, kable'l-keîâm*” (*Selam, kelamdan öncedir*) (Tirmizî, *İsti'zân*, 11) şeklinde ifade edilmiştir. Karşılaştığı kimseye selam veren kişi, ona kendisiyle dost olduğunu bildirmekte, kendisinden ona bir zarar gelmeyeceğini beyan etmektedir. Dolayısıyla Resûlullah'ın “*elinden ve dilinden başkalarının güvende olduğu kimse*” (Müslim, *Îmân*, 65) olarak tanımladığı “*Müslüman*”ın konuşmaya “*selam*” vererek başlaması oldukça mânidardır. Selam, Müslümanların parolasıdır. Allah'ın selamıyla selam veren kişi Müslümanlığını beyan etmiş demektir. Selam veren kişi, karşısındaki için Allah'ın selametini istemekte, her türlü kötülükten uzak olması için ona dua etmektedir. Bu duanın karşılıklı olmasını isteyen Allah Teala, verilen selama en güzel şekilde karşılık vermeyi emretmiştir (Nisâ, 4/86). Hz. Peygamber de selama güzel lafızlar eklemenin eciri artırdığına dikkat çekmiş, selam veren kişilerden her birinin söylediği fazladan sözler için ayrıca sevap kazanacağını bildirmiştir (Ebû Dâvûd, Edeb, 131-132).

BİR SORU BİR CEVAP

Oruç keffareti tutan bir bayaan âdet dönemi esnasında tutamadığı günler için ne yapmalıdır?

Keffaret orucu ara vermeden tutulmalıdır. Ancak kadınların keffaret orucu tutarken araya giren âdet günleri bunun dışındadır. Çünkü onlar bu günlerinde oruç tutamazlar, âdet hâlleri bitince ara vermeden, keffarete kaldıkları yerden devam ederler ve iki ayı tamamlarlar. Şayet âdetin dışındaki bir sebeple ara verirlerse keffaret orucuna baştan başlamaları gerekir (Merğînânî, *el-Hidâye*, I, 122-126).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Nefsime takvasını ver ve nefsimi (her türlü kötü şeylerden) temizle, sen temizleyenlerin en hayırlısın. Sen nefsimin dostu ve mevlasınsın.” (Müslim, *Duâ*, 73)

KUR'AN VE ÇOCUK

Çocuklarımızın Kur'an-ı Kerim ile buluşturulmalarında yaş dönemlerine ilişkin özellikleri dikkate alınmalıdır. 0-7 yaş arasındaki çocuğun yanında ayetlerin ve duaların okunması, onun bilinçaltını şekillendirecektir. Konuşmaya başladıktan sonra ayet ve duaların tekrar ettirilmesi, nefes ve takatine uygun kısa sûrelerin ezberletilmesi, çocuğun Kur'an'la kuracağı bağın ilk adımlarıdır. Soyut konuları anlamakta zorlanan çocuklara, hayata dair davranış modelleri öğreten örnekler ve Kur'an kıssalarından çocuğun anlayabileceği bölümler okunmalıdır.

Çocuğun soyut kavramları anlamaya başladığı on bir on iki yaşlarında kâinatın yaratılışı, inanmayanlara verilen cevaplar, ahlaki ilkeler ve ibadetlere ilişkin ayetlere öncelik verilmelidir. Özellikle çocuğun kendi hayatında yansımalarını bulabileceği, uygulayabileceği ahlaki davranış biçimleriyle ilgili ayetlerin ve Kur'an dualarının öğretilmesi onun Kur'an ile bağını güçlendirecektir.

BİR SORU BİR CEVAP

Dua ve zikir sesli mi, yoksa sessiz mi yapılmalıdır?

Duanın, alçak sesle, hüznü ve tazarru ile (*yalvararak*) yapılması adaptandır. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de; **“Rabbimize yalvararak ve için için dua edin...”** (*Arâf, 7/ 55*) buyurulmaktadır. Ancak, içtenlikle ve samimi olduğu sürece, sesli olarak da dua edilebilirse de, sessiz olması daha uygundur.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Nimetlerinin yok olmasından, sağlığımın bozulmasından, ansızın gelecek cezandan ve öfkene sebep olan her şeyden sana sığınırım.” (Müslim, Rikâk, 96)

YEMekten Önce BİSMİLLAH

Her yiyeceğin Yüce Allah'ın bir nimeti, lütfu ve ihsanı olduğu bilinci ile daima şükür hâli içinde olan Hz. Peygamber, ellerini yıkadıktan sonra yer sofrasına oturur ve besmele çekerek yemeğine başlardı. Besmeleyi, verdiği nimetler karşılığında Yüce Yaratıcı'ya peşinen yapılan bir teşekkür olarak görür ve besmelesiz yenen yemeklerde bereket olmayacağını söylerdi. Yemeğe başlarken unutulması hâlinde, hatırlandığı anda besmele çekmeyi tavsiye ederek şöyle demişti: *“Biriniz yemek yiyeceği zaman ‘Bismillâh’ (Allah’ın adıyla) desin. Eğer yemeğin başında besmele çekmeyi unutursa, ‘Bismillâhi fi evvelihî ve âhirihî’ (Başında da sonunda da Allah’ın adıyla) desin.”* (Tirmizî, Et’ime, 47).

Yemeklerde olduğu gibi içeceklerde de besmele çekmeyi ashabına öğütleyen Hz. Peygamber (s.a.s.), bu konuda ise şunları söylemişti: *“Suyu, develerin içişi gibi bir nefeste içmeyin; iki veya üç nefeste için, içerken besmele çekin. İçtikten sonra da Allah’a hamededin.”* (Tirmizî, Eşribe, 13) buyurmuştur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Perçeminden tuttuğun şeylerin şerrinden sana sığınırım. Her türlü hayrından senden isterim ki bütün hayırlar senin elindedir.” (İbn Hibbân, Ed’iye, No: 934)

BİR SORU BİR CEVAP

Ecel ne demektir?

Ecel, insan hayatı ve diğer canlılar için belirlenmiş süreyi ve bu sürenin sonunu yani ölüm anını ifade eder. Her ferdin ve toplumun bir eceli vardır. Ecel tek olup Allah'ın kaza ve kaderiyedir. İnsanları dirilten, rızıklandıran ve öldüren Allah olduğundan, eceli belirleyen de O'dur. *“Aramızda ölümü takdir eden biziz.”* (Vâkıa, 56/60) ayeti bu hususu ortaya koymaktadır.

NAMAZ

İslam'ın beş temel esasından biri olan beş vakit namaz, büluğ çağına gelmiş akıl sahibi her müslümana farzdır.

Namazı “**gözümün nuru**” (Nesâî, *İşretü'n-Nisâ*, 1) diye niteleyen Peygamberimiz, “**Allah'ın en çok sevdiği amel hangisidir?**” sorusunu, “**Vaktinde kılınan namaz**” (Buhârî, *Mevâkıt*, 5) diye cevaplamıştır.

Namaz, Allah'ı zikirdir. Zira Kur'an'da, “**Beni anmak için namaz kıl.**” (Tâ-Hâ, 20/14) buyrulur. Kur'an'da salih mü'minler ise; “**namazı dosdoğru kılanlar**” (Arâf, 7/170) olarak tanımlanmaktadır. “**İman eden kullarıma söyle, namazı dosdoğru kılsınlar**” (İbrahim, 14/31) ayetinde de namaz, imanın bir göstergesi sayılır. Ankebût sûresi 45. ayetinde; “**Namazı dosdoğru kıl. Çünkü namaz, insanı hayâsızlıktan ve kötülükten alıkor**” buyrulur bu ibadet, “**cennetin anahtarı**”dır (Tirmizî, *İmân*, 8, 9).

Geçmiş ve gelecek bütün günahları bağışlanmış olan Peygamber Efendimizin bazı zamanlar ayakları şişecek kadar namaz kıldığı olurdu. Bunun sebebini soran Aişe annemize Hz. Peygamber; “**Şükreden bir kul olmayayım mı?**” (Buhârî, *Tefsir*, 48) diye cevap vermiştir. Demek ki namaz aynı zamanda, insanın Allah'ın verdiği sayısız nimetlere karşı şükürünü ifade biçimidir.

BİR SORU BİR CEVAP

Yolculukta kılınamayan namazların kazası nasıl yapılır?

Namazlar, vaktinde kılındığında nasıl kılınması gerekiyor idiye aynı şekilde kaza edilirler. Buna göre yolculuk hâlinde kazaya kalan dört rekâtlı namazlar ister yolculuk (*sefer*) hâlinde, ister yolculuk sona erdikten sonra kaza edilsin, ikişer rekât olarak kaza edilirler. Aynı şekilde yolculuk hâli dışında kazaya kalan bir namaz, yolculuk sırasında kaza edilmek istendiğinde dört rekât olarak kılınır (*Merğınâni, el-Hidâye, I, 81-82*).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum.” (Hâkim, *Deavât*, No:1872)

ÂMİN ALAYLARI

Osmanlı medeniyetinde ilim geleneği, kendine has bir üslup ve dile sahipti. Bu köklü gelenekte eğitimin ilk aşamasından, tamamlan-
dığına delili olan icazete kadar geçen safhalar özenli bir törenle
taçlandırılırdı. Geçmiş Selçuklulara kadar uzanan ve kuruluş amacı
itibarıyla dinî bir eğitim veren Osmanlı ‘Sıbyan mektepleri’, medre-
selerin bir alt kademesini teşkil ederdi. ‘Âmin alayı’, ‘bed’i besmele
cemiyeti’, ‘mektep cemiyeti’ adlarıyla meşhur olmuş bu geleneğe
göre sosyo-ekonomik durumları iyi olan aileler, dört veya beş yaşla-
rına gelmiş çocukları için mektebe katılma şölenleri düzenlerlerdi.
Yapılan törenlerde çocuğun hocası ve bilhassa başkalfası, 9-10 ki-
şiden oluşan bir ilahi ekibiyle cadde ve sokaklardan rengarenk ve
pür ahenk geçerken, vatanın huzur ve sükunu için, çocuğun zihin
açıklığı ve hayırlı bir evlat olması için yüksek sesle dua edilir, âmin
sesleri her yanı kaplardı. Seyredenler de çocuklarının bu şekilde
törenlerle mektebe başlamasını arzu ederlerdi.

BİR SORU BİR CEVAP

Müslüman veya ehl-i kitap olmayan kişinin kestiği kurban helal midir?

Eti yenen hayvanların etleri-
nin helal olması için, hayva-
nı kesecek kimsenin, akıl ve
temyiz gücüne sahip, Müs-
lüman veya Ehl-i kitaptan
olması gerekir. Müslüman
veya Ehl-i kitaptan olmayan
mecûsî, putperest veya ateis-
tin kestiği hayvanın eti helal
değildir. Onun kestiği hay-
van da kurban olmaz (*Mevsili,*
İhtiyâr, V, 716).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Sen affedicisin, Kerîm’sin, affi seversin, beni affet.” (Tirmizî, Deavât, 84)

DÜNYA HAYATI

Dünya ve ahiret hayatı, birbirinin devamı olan iki hayattır. İnsan ilk olarak dünya hayatına gözlerini açtığı için bu hayata “*yakın hayat*” anlamında “*dünya hayatı*”, dünyaya gözlerini yummasının ardından son olarak ahiret hayatına intikal ettiği için bu hayata da “*sonraki hayat*” anlamında “*ahiret hayatı*” denmiştir.

Dünya hayatı, ebedî hayat olan ahiret hayatının kazanılacağı ve şekilleneceği yegâne yerdir. Bu nedenle insanın sonraki hayatta (*ahirette*) bulacağı şey, ilk hayatında (*dünyada*) iken elde ettiği şeydir (*Necm*, 53/39-42). İnsan, dünya hayatında kendisi için ne gibi bir hayır işlerse, ahirette Allah katında onun karşılığını bulacaktır (*Müz-zemmil*, 73/20). “*Dünya ahiretin tarlasıdır.*” şeklindeki hikmetli sözde de ifade edildiği gibi, cennet, tohumunu bu dünyada ektiğimiz bir bahçe, cehennem de ateşini bu dünyadan götürdüğümüz bir yangın yeridir. Şu hâlde dünya hayatı son derece önemlidir ve kişinin yaşantısı doğrultusunda iyi ya da kötü olarak bir değere sahiptir.

BİR SORU BİR CEVAP

Kesilen hayvanın yenilmeyen yerleri nelerdir? Bu organların ne yapılması gerekir?

Etlerinin yenmesi helal olan hayvanların, –ister kurban olarak ister başka bir amaçla kesilmiş olsun– kanları, ödleri, bezeleri, idrar torbaları, cinsel organları ve husyelerini (*yumurtalarını*)n yenilmesi caiz değildir (*Fetâvâ-yı Hindiyeye*, VI, 445).

Bir hadisi şerifte Hz. Peygamber (s.a.s.)’in, eti yenen hayvanların cinsel organlarını, husyelerini (*yumurtalarını*), dübürleri-ni, bezelerini, öd keselerini, mesanelerini çirkin gördüğü bildirilmektedir (*Beyhaki, es-Sünenü’l-Kübrâ*, X, 7).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Sen yardım istenilensin, dualar ancak sana ulaşır, duaları sen kabul edersin, güç ve kuvvet ancak Allah ile birlikte vardır.” (Tirmizî, *Deavât*, 94)

ALLAH İÇİN SEVMEK

Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de, müminlerde Allah sevgisinin diğer sevgilerden daha kuvvetli olduğunu (*Bakara, 2/165*); Hz. Peygamber de, Allah ve Resûlünü her şeyden daha çok seven kimse ile; sevdiğini, ancak Allah için seven kimsenin gerçek imanın tadına varacağını (*Buhârî, İman, 9*) bildirmiştir. Diğer taraftan Hz. Peygamber, **“Birbirinizi sevmedikçe iman etmiş olmazsınız.”** (*Müslim, İman, 93*), **“Bir kimse kendisi için istediği bir şeyi mümin kardeşi için de istemedikçe gerçekten iman etmiş olmaz.”** (*Buhârî, İman, 7*) buyurarak sevgi ile iman arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir. Buna göre bir Müslümanın öncelikle Allah sevgisini kalbine yerleştirmesi gerekmektedir. Nitekim Hz. Peygamber; **“Allah'ım! Senden sevgini, Seni sevenlerin sevgisini ve Senin sevgine ulaştıracak ameli (güzel davranış) istiyorum. Senin sevgini bana nefsimden, ailemden ve soğuk sudan daha sevgili kıl”** (*Tirmizî, Deavat, 72*) diye dua etmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Temel ihtiyaçlar için biriktirilen para zekâta tabi midir?

Ev, ev eşyası, giyecek, ulaşım ve yiyecek gibi hayatın güvenli ve sağlıklı bir şekilde devamı için gerekli olan asli/temel ihtiyaçların karşılanması için, bunların mülkiyetine sahip olma zorunluluğu yoktur. Bu ihtiyaçları temin etmek için biriktirilen paralarla onları karşılamak üzere sözlü ya da yazılı herhangi bir taahhüde girilmişse o takdirde bu paralardan zekât vermek gerekmez. Ancak böyle bir taahhüde bağlanmamış paranın, nisap miktarına ulaşması ve üzerinden bir yıl geçmesi hâlinde, zekâtının verilmesi gerekir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senden düzgün bir yaşantı, temiz bir ölüm ve rezil rüsva olmadan Sana dönebilmeyi istiyorum.” (*İbn Ebû Şeybe, Duâ, 1, No: 29134*)

RABBİMİZİN EMANETİ ÇOCUKLARIMIZ

Çocuğuna değer veren ve bu sebeple onu en güzel biçimde terbiye etmek isteyen bir anne babanın, öncelikle bir gerçeği aklından çıkarmaması gerekir. Her ne kadar çocuk tümüyle ebeveynine muhtaç, onların korumasında ve denetiminde ise de gerçek anlamda, onlara değil Allah'a aittir. Dolayısıyla anne baba çocuklarının sahibi değil emanetçisidir. Kendilerine verilen bu emanete gözleri gibi bakmakla, onu örselemeden yetiştirmekle ve yıpratmadan hayata kazandırmakla yükümlüdürler. Emanet olduğuna göre, çocukları üstünde istedikleri gibi tasarrufta bulunma hakkına da sahip değildirler. Onu doyururken, okuturken, ödüllendirirken, cezalandırırken, kısacası büyütüp kişiliğini şekillendirirken Yüce Allah'ın rızasına uygun hareket etmek zorundadırlar. Zira gün gelecek, emanetin sahibi ona nasıl davrandıklarını, neler verdiklerini ya da neleri esirgediklerini soracaktır. Anne babalık vazifesi, sadece çocuğun karnını doyurup sırtını giydirmekle bitmemektedir. Bunun çok daha ötesine geçmekte, yavrunun terbiyesi gibi yuvanın sınırlarını aşarak tüm toplumu etkileyen bir alana ulaşmaktadır.

BİR SORU BİR CEVAP

Mescid-i Haram ve Mescid-i Nebevi'deki imamların farklı mezheplerden olmaları nedeniyle peşlerinde namaz kılmayacağı yolunda sözler söylenmektedir. Bu doğru mudur?

Müslümanların farklı mezheplerden oluşu birbirlerinin peşinde namaz kılmalarına engel değildir. Mescid-i Haram ve Mescid-i Nebvi'nin imamları ehl-i sünnet mezheplerinden Hanbelî mezhebine mensup-turlar. Dolayısıyla onlara uyararak namaz kılmamanın caiz oluşu konusunda hiçbir kuşkuyla mahal yoktur. Aksine o kutsal mekânlara gidip başka yerlerde namaz kılmak büyük yanlışlıktır.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senden hayırlı olan işleri yapmayı, aklın ve dinin çirkin gördüğü şeyleri terk etmeyi ve fakirlerin sevgisini istiyorum.” (Mâlik, Duâ, No:508)

ÇOCUKLARDA DAVRANIŞ EĞİTİMİ

Bazen çocuklarımız yanlış bir davranış yaptıkları zaman “*amca / teyze kızıyor*” der ve onu korkutarak bu davranıştan vazgeçirmeye çalışırız. Ancak böyle cümleler sebebiyle çocuğumuz, o davranışı aslında yapabileceğini, ama o amcanın / teyzenin yanında yapmaması gerektiğini düşünür ve kişiye göre hareket etmeye başlarlar. Böylece çocuğun “*otokontrol*” mekanizması altüst olur. Bunun için misafirlikte koltuğa çıkan çocuğumuza “*Şişşt, in aşağıya, teyze kızar*” demek yerine “*Benim tatlı oğlum, koltuğa basılmaz, koltukta oturulur... yerde yürünür... hadi hemen in aşağıya... koltuğa zarar vermeyelim oldu mu... aferin benim oğluma...*” gibi ifadeler kullanmak daha doğrudur. Böylece evladımızın zihinsel süreçlerine önemli bir katkıda bulunmuş oluruz. Kişiye göre değil, nesneye göre hareket etmeyi öğretmiş oluruz. Muhakeme yeteneklerinin gelişmesini sağlamış oluruz. Benzer durumlarda, benzer sonuçlar çıkararak kendiliklerinden zarar vermemeyi öğrenmelerine vesile olmuş oluruz.

BİR SORU BİR CEVAP

Damat ve geline zekât ve fitre verilebilir mi?

Fakir olan damada ve geline zekât verilebilir. Çünkü bunlarla zekâtı veren kişi arasında usul ve fûru ilişkisi olmadığı gibi, zekât veren şahıs bunlara bakmakla yükümlü de değildir (*İbn Âbidin, Reddu'l-Muhtâr, III, 172, 293*).

Ticaret malının zekâtı kendi cinsinden ödenebilir mi?

Ticaret mallarının zekâtı, malın değeri üzerinden hesaplanıp parayla verilebileceği gibi, malın kendi cinsinden de verilebilir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.” (*Müslim, Duâ, 72*)

RESÛLULLAH'IN DÜNYA MALINA KARŞI TUTUMU

Efendimiz (s.a.s.), dünya malını, gönülden bağlanılacak maddî bir varlık ve kendisiyle kıymet kazanılacak bir değer değil, ihtiyaç için kullanılacak bir eşya olarak görüyordu. Dünya malına aşırı değer verenleri şöyle uyarıyordu: *“Dinarın ve dirhemini, kadifenin ve işlemeli elbiselerin kulu olana yazıklar olsun! Böyle bir kişiye bir şey verilirse memnun olur, verilmezse hoşnut olmaz.”* (Buhârî, Cihâd, 70). O, kullandığı eşyanın ihtiyacı karşılama için yeterli görür, lüks arzusu içine girmeyerek imkânları kısıtlı olan Müslümanların yaşadığı mütevazı hayatı tercih ederdi. Öyle ki, dünyaya geldiği anda sahip olduğu mal varlığına, vefat ederken sahip bile değildi. Çünkü ihtiyacından artan para ve kıymetli eşyayı Allah yolunda infak etmişti. Vefatının ardından geriye ne dirhem ne dinar ne köle ne cariye ne de başka bir şey bırakmıştı (Buhârî, Vesâyâ, 1). Yalnızca silahı, beyaz dişi katırı ve bir miktar arazi bırakmış, bunları da sadaka olarak bırakmıştı (Buhârî, Farzu'l-humus, 3).

BİR SORU BİR CEVAP

Fakir kardeşe zekât/fitre verilebilir mi?

Fakir olan kardeşe zekât verilebilir. Kardeş çocuğu, amca, dayı, hala ve bunların çocukları da böyledir (Merğmânî, el-Hidâye, I, 113).

Hatta zekât verirken usul ve furu dışındaki yoksul akrabalara öncelik verilmesi daha sevaptır. Çünkü bunda hem zekât borcunu ödeme, hem de silâ-ı rahim vardır. Hz. Peygamber (s.a.s.), *“Sadakasını hısımlına veren için iki ecir vardır: Hısımlık ecri, sadaka ecri vardır”* (Buhârî, Zekât, 44) buyurarak bunu teşvik etmiştir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.” (Müslim, Duâ, 72)

NE VERİRSEN ELİNLE, O GİDER SENİNLE

İnsanoğlu bu dünyaya imtihan için gönderilmiştir. Burada belirli bir süre kalacak, daha sonra ölüm denilen kapıdan geçerek ahiret yurduna varacaktır. Ahirette ise dünyada yaptığı küçük-büyük her şeyi karşısında bulacaktır (*Kehf, 18/49*). O gün herkese işlediği amelin karşılığı tastamam verilecek (*Âl-i İmrân, 3/185*), kimseye haksızlık yapılmayacaktır. Peygamber Efendimiz; **“İnsanoğlu öldüğü zaman, amel defteri kapanır. Üç kimse bundan müstesnadır: Sadaka-i cariye sahibi kimseler, topluma yararlı bir ilim (eser) bırakanlar ve kendisine hayır dua eden hayırlı çocuk yetiştirenler.”** (*Tirmizi, Ahkâm, 36*) buyurmuşlardır. İnsanların faydalandığı müesseseler kuran, eserler bırakan kimse, kendisi ölse bile, insanlar o şeyden faydalandıkları müddetçe onun sevabını almaya devam edecektir. Özetle; nimeti paylaşmak bize bu dünyada huzur verecek, ahiret yurdunda Allah'ın rızasını kazanmamıza vesile olacaktır.

BİR SORU BİR CEVAP

Kayınvalide ve kayınpedere zekât ve fitre verilebilir mi?

Fakir olan kayınvalide ve kayınpedere zekât verilebilir. Çünkü bunlarla zekâtı veren kişi arasında usul ve füru ilişkisi olmadığı gibi, zekât veren şahıs bunlara bakmakla yükümlü de değildir. Bunların arasında bir menfaat ilişkisi de yoktur (*İbn Âbidin, Reddu'l-Muhtâr, III, 172, 293*).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senden iman içinde sağlık, güzel ahlak içinde iman, peşinden rahmet, afiyet, mağfiret ve rıza gelen bir kurtuluş istiyorum.” (*Hâkim, Deavât, No: 1919*)

TOPLUMSAL BİR YARA: İÇKİ – ALKOL

Madde bağımlılığının en yaygın olanlarından bir tanesi de alkole olan bağımlılıktır. Alkol kullanımı ve doğurduğu sonuçlar çağımızın en önemli sorunlarından biridir. Alkol kullanımının yol açtığı sağlık sorunları yanında trafik kazaları, intiharlar, suça yönelme, aile yuvasının yıkılması, iş hayatının bozulması, meslek kayıpları ve çeşitli ekonomik yıkımlar açısından toplumlara verdiği zararlar çok boyutlu sorunlar oluşturmaktadır. Rahmet dini olan İslam, insanların dünya ve ahiret mutluluğunu, onları kötülüklerden uzaklaştırmayı hedeflediğinden, kişinin aklında, malında, sosyal itibar ve konumunda büyük zararlara, yıkımlara yol açan içkiyi kesin bir dille yasaklamıştır. Bu kötülüğe karşı vereceği mücadelede de insana büyük bir destek vermiş, akli ve ruhî dengeyi bozan, sarhoşluk veren ve sinir sistemini altüst eden içkiyi haram kılmıştır. Sevgili Peygamberimiz de içkinin birçok sorunu beraberinde getirdiğini, **“İçkiden uzak durun; içki, bütün kötülüklerin anasıdır.”** (Nesâî, Eşribe, 44), **“İçki her kötülüğün anahtarıdır.”** (İbn Mâce, Eşribe, 1) sözleriyle ifade etmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Kefir içmek caiz midir?

İslam dininde sarhoşluk verecek derecede mayalanmamış içeceklerin içilmesi caiz; sarhoşluk verecek derecede mayalanmış içeceklerin içilmesi ise haramdır.

Mayalanması kısa süren kefirin alkolsüz olup sarhoş etmediği, besleyici olduğu ve birçok hastalığın tedavisinde kullanıldığı uzmanlar tarafından açıklanmaktadır. Bu nitelikteki kefirin içilmesinde dinen bir sakınca yoktur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senden sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1872)

DÜNYADA BİR YOLCU GİBİ OL!

Bir gün Abdullah'ın omzuna elini koyan Allah Resûlü, onun şahsında bütün Müslümanlara şöyle nasihat eder: “*Dünyada (kimse-siz) bir garip gibi yahut bir yolcu gibi ol!*” (Buhârî, Rikâk, 3). Bu hadis, mü'minlere iki kimseyi örnek vererek dünya ile ilişkilerini bu örnekler üzerine düzenlemelerini salık verir. “*Yolcu*” örneği ile dünyanın gelip geçici bir uğrak yeri olduğu, asıl varılacak ve kalınacak yerin ahiret olduğu vurgulanır. “*Garip*” örneği ise, ruhların asıl vatanının bu dünya ve bu beden değil, ruhlar âlemi ve ahiret olduğunu ifade eder. Asıl vatanlarından ayrılan ruhlar, dünyada ve bedende iken gurbettedirler ve kendi vatanlarına dönmenin özlemi içinde yaşarlar. İşte mü'min, dünyada tıpkı bir yolcu gibi, kısa bir süreliğine yaşadığını hiç aklından çıkarmaz ve tıpkı evinden barkından uzakta kalmış bir garip gibi, ruhunun gerçek vatanı olan ahirete sürekli özlem duyar.

BİR SORU BİR CEVAP

Dinî bir emri yerine getir-memeye veya bir haramı işlemeye yemin eden kişi ne yapmalıdır?

Farz veya vacip olan bir şeyi yapmamaya ya da haram ve günah olan bir şeyi yapmaya yemin etmek, Müslümana yakışan bir davranış değildir. Bununla birlikte, her nasılsa bu tür bir yemin edildiğinde, yeminini yerine getirmeyip bozmak ve ardından yemin keffareti vermek gerekir (Müslim, Eymân, 15-16).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Seni zikretmek, nimetlerine şükretmek ve sana en güzel biçimde ibadet etmek konusunda bana yardım eyle.” (İbn Huzeyme, Duâ, No: 751)

KURULUŞUNUN 91. YILINDA DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

3 Mart 1924 tarihinde kurulan Diyanet İşleri Başkanlığı; bugüne kadar milletimize hizmet verirken, dinin temel kaynakları olan Kur'an ve sünnetin rehberliğini, yüzyılları aşan bilgi ve tecrübe birikimini esas almıştır. Çağdaş dünyanın karşılaştığı dinî sorunlar, sağlıklı bilgi ve tarihsel tecrübenin ışığında, akıl ve modern bilimin verileri göz ardı edilmeden çözülmeye çalışılmıştır. Toplumun bütün kesimlerini kucaklama ve herkese hizmet götürme konusundaki ilkesel duruşunu hep koruyan Başkanlık, her zaman akliselim ve sağduyu ile hareket etmiştir.

Sürekli kendini yenileme ve hizmetlerini artırma gayreti içinde olan Diyanet İşleri Başkanlığı, bugün sadece yurt içinde değil yüzü aşkın ülkede vatandaş, soydaş ve millet varlığımız için de bir umut teşkilattir. Başkanlığımız bir asra yakın hizmet hayatında, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da insanımızın dinî ihtiyaç ve beklentilerini karşılama, insanlığın barış ve huzuruna katkı sağlama, din-i mübin-i İslam'ın kutlu mesajını küresel ölçekte duyurma yolundaki çabalarını saygın bir kurum olarak sürdürmeye devam edecektir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senin iznin ve yardımınla sabahladık ve akşamladık. Yine senin izin ve yardımınla yaşar ve ölürüz. Sonunda dönüş yalnız sanadır.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 110)

BİR SORU BİR CEVAP

Kametten sonra ezan duası okunur mu, hükmü nedir?

Kametten sonra ezan duası okuma konusunda Hz. Peygamber (s.a.s.)'den bize herhangi bir bilgi ulaşmış değildir. Bu sebeple kametten sonra böyle bir dua ile meşgul olmak uygun görülmemiştir (*Tahtâvi, Hâşiye alâ Merakî'l-Felâh, I, 137*). Ancak kamet sözleri de namaza başlayana kadar ezan gibi tekrar edilebilir veya kamet esnasında imam namaza başlamadan başka dualar yapılabilir (*İbn Nüceym, el-Bahru'r-Raik, I, 273*).

BARIŞIN ANAHTARI: SELAM

Selam vermek suretiyle birbirlerini hoş sözler ve anlamlı dualarla karşılayan mü'minlerin arasında sevgi ve muhabbete dayalı bir gönül bağı oluşur. Resûlullah, bunu şöyle dile getirmiştir: **“İman etmedikçe cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Size, yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir iş göstereyim mi? Aranızda selamı yayın.”** (Müslim, İmân, 93). Ayrıca kin ve hasedin geçmiş ümmetlerin helakine neden olduğu uyarısında bulunduktan sonra sevgiyi pekiştirmek üzere selamı tavsiye etmiştir (Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 56). Bu nedenle Peygamberimiz selam vermeyi Müslümanların birbirlerine karşı başlıca görevleri arasında sayarken (Müslim, Selam, 5), kişinin tanımadığı kimselere de selam vermesi gerektiğini özellikle vurgulamıştır. Nitekim kendisine İslam'da hangi davranışın daha hayırlı olduğunu soran bir zata Peygamberimiz, **“(Başkalarına) yemek yedirmen, tanıdığına ve tanımadığına selam vermen.”** (Buhârî, İmân, 6) diye cevap vermiştir. Böylece Müslümanlar arasında selamı yaygınlaştırarak, İslam'ın hedeflediği kardeşliğe dayalı bir toplum oluşturma gayreti içerisinde olmuştur.

BİR SORU BİR CEVAP

Melekler gaybı bilebilir mi?

Gaybı ancak Allah bilir. Bu bakımdan melekler gaybı bilemez. Eğer kendilerine Allah tarafından gayba dair bir bilgi verilmişse ancak o kadarını bilebilirler. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de belirtildiği üzere, Allah Adem'e varlıkların isimlerini öğretmiş, sonra da isimlerin verildiği varlıkları meleklerle göstererek bunların isimlerini haber vermelerini istemiş, bunun üzerine melekler; **“Seni tenzih ederiz. Senin öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur.”** diyerek cevap vermişlerdir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, senden seni sevmeyi, seni seven kişiyi sevmeyi, senin sevgine ulaştıran ameli yapmayı isterim.” (Tirmizî, Deavât, 72)

EVİMİZ VE RENKLER

Evimizde kullandığımız renkler, hayatımızı güzelleştiren ayrıntılardır. Renkler, insan psikolojisi üzerinde etkili olur ve mekânı değiştirebilirler. Evimiz için, üzerimizde olumlu etki bırakacak, bizi rahatlatacak renkleri seçmek önemlidir. Renklerin anlamları ve nerede kullanılabileceklerine kısaca değinelim:

Kırmızı: Hareketin, canlılığın rengidir. Mutfak ve çocuk odalarında kullanılabilir.

Turuncu: Kırmızı gibi dışa dönük ve heyecan vericidir, ancak daha yapıcıdır. Mutluluk vericidir. Mutfakta, çocuk odalarında, yemek odası ve koridorlarda sıcak bir ortam sağlar.

Sarı: Parlak, neşeli ve sevecendir. Umut aşılır. Mutfak için çok uygundur.

Yeşil: Paylaşımın ve uyumun rengidir. Açık tonları mutfak için uygundur. Koyu tonları zemin döşemesinde, fayanslarda kullanılmalıdır.

Mavi: Sakinliği, güven ve sadakâti temsil eder. Sakinleşme, stres atma, dinlenme amaçlı olan her yerde kullanılabilir.

Mor: Asaleti ve kendine güveni temsil eder. Morun açık tonları olan lavanta, leylak ve orkide yatak odaları ve çalışma odalarında kullanılır.

BİR SORU BİR CEVAP

Yemin keffâreti ödeyen bir kimse, aynı konuda tekrar yemin eder ve yeminini yine bozarsa bunun için de yeni bir keffaret ödemeli midir?

Geçmişte ödenmiş ve zimmetten düşmüş bir keffaret, gelecekte yapılacak hataları örtmez. Bu sebeple geçmişte bozulan bir yeminden dolayı keffaret ödendikten sonra tekrar yemin edilir ve bu yemin de bozulursa, tekrar yemin keffareti ödenmesi gerekir (*Kâsânî, Bedâiu's-sanâî', III, 177-178*).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Yaptığım işlerin kötülüğünden de henüz yapmadığım işlerin kötülüğünden de sana sığınırım!” (Müslim, Zikir, 65)

PEYGAMBERİMİZE İSİM VERİLİŞİ

Mekke'nin hatırlı sakinlerinden Abdülmuttalib, birkaç ay evvel evlendirdiği oğlu Abdullah'ın mürüvvetini görecekti. Ne var ki takdir-i ilahî, genç Abdullah'ın, doğacak oğlunu görmesine izin vermeyecekti. Abdülmuttalib, evlat acısıyla tutuşan yüreğini, oğlunun yadigârı olarak dünyaya gelen torunuyla soğutacak, onunla teselli bulacaktı.

Abdülmuttalib güzeller güzeli torunu için akîka kurbanı olarak bir koç kesti. Herkes onun bu sevimli yetime ne ad verdiğini merak etmekteydi. Hemen sordular: *“Doğumu münasebetiyle ziyafet verdiğin bu oğluna ne ad koydun?”* Abdülmuttalib, *“Muhammed adını verdim.”* dedi.

Bu, oradakilerin aşına olduğu bir isim değildi. Bu nedenle tekrar sordular Abdülmuttalib'e: *“Ey Ebu'l-Hâris! Bu çocuğa neden babalarından birinin ismini değil de Muhammed adını verdin?”* Şöyle cevapladı dede: *“İstedim ki onu Yüce Allah göklerde, insanlar da yeryüzünde övsün!”* (İbn Asâkir, Târîhu Dımaşk, III/32). Zira Allah Teala'nın kendisine ilham ettiği bu isim, *“övülen, övgülere layık”* manasıyla bütün hayırlı sıfatları kapsayan bir anlam taşımaktaydı.

BİR SORU BİR CEVAP

Kendisine bir şey emanet edilen kişi, emanet malı (vedîa) koruması karşılığında ücret talep edebilir mi?

Kendisine bir şey emanet (vedîa) edilen kişinin, emanet malı (vedîa) koruması karşılığında ücret alamaz. Şayet malı koruma işini ücretle yaparsa, bu akit vedîa (emanet) akdi olmaktan çıkar, kira akdine dönüşür ve artık icâre hükümleri geçerli olur. Bu durumda da emanet malın sahibine geri verilme masraflarını, emanet edilen kişinin karşılaması gerekir. Mala gelebilecek zararlardan o sorumludur (Merğîmânî, el-Hidâye, III, 210).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Yaratılışımı güzelleştirdiğin gibi, ahlakımı da güzelleştir.”

(İbn Hanbel, Müsned, I/403)

ÖMÜR VE ECEL

İnsanın doğumundan ölümüne kadar geçen zaman dilimine “ömür”, ömrün bitip ölümün gerçekleştiği zamana ise “ecel” denir. Yani ecel, Allah tarafından her canlı için önceden takdir edilen hayat süresi ve bu sürenin sonu olan ölüm vakti demektir.

Kur’anda, her varlık için bir ecel takdir edildiği (Enâm, 6/2), göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin belirli bir süre (ecel) için yaratıldığı bildirilmektedir (Ahkâf, 46/3). Her canlının ne kadar yaşayacağı, ne zaman öleceği Allah tarafından takdir edilmiştir. Belirlenen ecel, vaktinden ne önce gelebilir, ne de o vakitten sonraya kalabilir. Kur’anda; “*..Her milletin bir eceli vardır. Onların eceli geldi mi, ne bir an geri kalabilirler, ne de öne geçebilirler.*” (Arâf, 7/34) buyrulmaktadır. Akıl ve irade sahibi olan insan, imtihan için yaratılmıştır. Ecelini bahane ederek gerekli tedbir ve önlemleri almadan “*Bu benim kaderim*” anlayışıyla hareket etmesi dinimizce doğru değildir. Tedbir almak kulluğun gereğidir.

BİR SORU BİR CEVAP

Çocuk aldırmanın keffareti / gurre kimlere verilir?

Gurre (212,5 gr. altın veya değerinde bir meblağ), ceninin mirası kabul edilir ve miras hukuku hükümlerine göre mirasçılara taksim edilir (Kâsânî, Bedâi’u’s-sanâi, VII, 325). Ancak ceninin düşmesine neden olan kişi ana baba gibi mirasçılar arasında ise, bu mirastan hisse alamaz. Miras, sonraki sırada bulunan mirasçılara verilir.

Ayrıca işlenen bu cinayetin uhrevî cezasından kurtulmak için de tevbe ve istiğfar etmek gerekir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Yaşamak benim için hayırlı olduğu sürece beni yaşat. Ölmek benim için hayırlı olduğunda da benim canımı al!” (Buhârî, Merdâ, 19)

PEYGAMBERİMİZİN HANIMLARA VERDİĞİ DEĞER

Hz. Peygamberin yaşadığı toplumda, kadınlara karşı oldukça sert davranılmaktaydı. Cahiliye Dönemi bir tarafa, İslamî dönemde bile zaman zaman bu sertliğin izlerine rastlamak mümkündü. Her konuda olduğu gibi Allah Resûlü, kadına karşı şiddet hususunda da müstesna bir duyarlılığa sahipti. Başta hadis eserleri olmak üzere İslamî kaynaklar, Hz. Peygamberin hayatıyla ilgili bütün bilgileri en ince detayına kadar verdikleri hâlde, onun eşlerine ve çocuklarına karşı şiddet uygulamak bir yana, en küçük bir hakaret veya kırıcı bir sözünden bahsetmemişlerdir. O, evlilik hayatında eşleriyle ufak tefek dargınlıklar yaşasa bile, onlara asla el kaldırmamış (*Müslim, Fedâil, 79*), kırıcı ve incitici söz söylememiştir. Onun için, Veda Hutbesi'nde mü'minlere bıraktığı vasiyet ve son nasihatlerinden birisi, **“Kadınlar hakkında Allah'tan sakınmaları gerektiği”** olmuştur. Çünkü kocaları, **“Onları Allah'ın bir emaneti olarak almışlar ve Allah'ın adıyla (nikâh kıyarak) onları kendilerine helal kılmışlardır.”** (*Müslim, Hac, 147*)

BİR SORU BİR CEVAP

Kurban kestikten sonra şükür namazı kılmanın hükmü nedir? Bu namaz nasıl kılınır?

Esas olarak kurban namazı diye bir namaz yoktur. Ancak kişi nafile namaz kılınması mekruh olmayan bir vakitte, sebepli veya sebepsiz dilediği kadar nafile namaz kılabilir. Kurban kesen kişi de böyle bir ibadeti yapma imkânına kavuştuğu için Allah'ın verdiği nimete şükür olarak –bu namazın dinî bir gereklilik olduğu inancı veya kanaati olmamak kaydıyla– iki rekât nafile namazı kılabilir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ın gazabından, kullarının şerrinden, şeytanların vesveselerinden ve (onların) bana uğramalarından, Allah'ın tam kelimelerine sığınırım.” (*Ebû Dâvûd, Tib, 19*)

İLİM HER MÜSLÜMANA FARZDIR

Rabbimiz, kadın ve erkek kullarını emirlerine eşit düzeyde muhatap kılmış, Peygamberimiz de kadın erkek ayırt etmeksizin bütün mü'minlere eşit davranmıştır. Resûlullah, ashabının sadece iman ya da ahlak eğitimine ağırlık vermekle yetinmemiş, okuma yazma ve ilimle meşgul olma noktasında da onları teşvik etmiştir. Kendisinden öğrenilenlerin, başkalarına da öğretilmesini emir ve tavsiye ederken ya da âlimleri peygamberlerin varisleri kabul ederken cinsiyet ayırımına gitmeksizin bütün inananları muhatap almıştır. Aynı şekilde Peygamberimizin, öğrenenin de öğretenin de ecir ve mükâfatta eşit paylara sahip olacağını (*İbn Mâce, Sünnet, 17*) ve insanların en hayırlılarını sayılacağını (*Buhârî, Fedâilü'l-Kur'an, 21*) belirtilirken de kadını erkekten ayırmayan kuşatıcı bir dil kullanması son derece dikkat çekicidir. Dahası toplumun her tabakasına mensup kadınların eğitimine önem veren Allah Resûlü sadece varlıklı ve hür kadınların değil cariyelerin de güzel bir eğitimden geçmesini istemiştir (*Buhârî, Ehâdisü'l-enbiyâ, 48*).

BİR SORU BİR CEVAP

Hac kimlere farzdır?

Hac İslam'ın beş temel esasından biri olup bedeni ve mali yönü olan bir ibadettir. Sağlık, servet ve yol emniyeti yönünden (*Tirmizi, Hac, 4*) haccetme imkânına sahip hür, akıllı ve büluğ çağına erişmiş Müslümanlara farzdır. Bu şartları taşıyan kişinin, imkân elde edince, geciktirmeden bu farzı yerine getirmesi gerekir. Günümüzdeki kota sınırlamaları sebebiyle müracaat ettiği hâlde kur'ada ismi çıkmadığı için hacca gidemeden ölen kimseler, hacca yol bulamadığı için gidemediğinden dolayı borçlu olarak ölmüş olmaz.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım, dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında senden af ve afiyet istiyorum.

(*Ebû Dâvûd, Edeb, 100,101*)

ÇOCUKLAR VE DUYGUSAL ŞİDDET

Duygusal şiddet; çocuğun azarlanması, korkutulması, tehdit edilmesi, alay edilmesi gibi psikolojik olarak baskı altına alınmasıdır. Çocuğa yönelik şiddetin belki de en büyük sebeplerinden biri, anne-babanın kendisini çocuğun âdeta sahibi olarak görmesidir. Hâlbuki, çocuk Allah'ın bir emanetidir. Anne-babanın veya eğitimcinin görevi ise o emaneti, beden ve ruhen sağlıklı bir şekilde, topluma ve kendisine faydalı bir fert olarak yetiştirmektir. Çocuğun ruhunda derin izler bırakan, onun gelişimini olumsuz etkileyen pek çok şiddet türü vardır. Dolayısıyla 'Dayak yemeyen bir çocuk şiddete maruz kalmamıştır' diyemeyiz. *"Söylediğimi yapmazsan seni sevmeyeceğim"* ya da *"Artık senin annen olmayacağı"* diyerek çocuğunu tehdit eden annenin belki de onun üzerinde meydana getirdiği olumsuz etkiden haberi bile olmamaktadır. Ancak, bu sözlerin bir çocuk için ne anlama gelebileceğini düşündüğümüzde, böyle bir tutumun yanlışlığı daha net bir şekilde anlaşılacaktır.

BİR SORU BİR CEVAP

Unutturmaya dayalı olarak oynanan lades caiz midir?

Taraflardan bir kimsenin kazanıp diğerinin kaybetmesi esasına dayalı bütün şans oyunları kumar kapsamında değerlendirilip haram kılınmıştır. Bu özellikleri taşıyan lades oyunu da bir tür kumar niteliğindedir. Kumar niteliğindeki uygulamalara çeşitli isimler verilmesi, yasaklık hükmünü değiştirmez (İbn Kudâme, el-Muğni, IV, 194). Bu sebeple kaybedenin kazanana bir şey vermesi şartı ile lades oyunu oynamak caiz değildir. Böyle değil de sadece eğlence maksadı ile oynanmasında ise bir sakınca yoktur.

GÜNÜN DUASI

"Bizi dosdoğru yola ilet; nimetine erdirdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların yoluna da, doğrudan sapmışların yoluna da değil!" (Fâtiha, 1/6-7)

ÇOCUK TERBİYESİ

Dünya hayatının süsü olan (*Kehf, 18/46*) çocuklarımız aynı zamanda ebeveynler için bir imtihan vesilesidir. Zira gecesini gündüzüne katarak evladiyla ilgilenen, ilgilenmek zorunda kalan anne ve babalar, hayatın akışı bütünüyle çocukların gelişimine odaklanmak zorunda hissederler. Esasında “*insan yetiştirmek*”, zorluğu kadar değerli, yoruculuğu kadar onurlu bir iştir. Zira sonuçta anne ve baba, alınlarını ağartan bir evlat yetiştirmekle üzerlerine düşeni yapmanın huzurunu yaşayacak, onunla cennette de bir arada olma şansı bulabileceklerdir (*Ra'd, 13/23*). Nitekim Peygamber Efendimiz (s.a.s.); “*Kim üç kız çocuğunun geçimini üstlenir, onları terbiye edip evlendirir ve onlara güzel davranırsa, ona cennet vardır.*” (*Ebû Dâvûd, Edeb, 120-121*) buyurmuştur. Evladına yeterince emek vermeyen, onu ciddiye almayan ve Allah'ın rızasına uygun yetiştirmeyenler ise kıyamet günü hem kendilerini hem de yavrularını hüsrana sürüklemiş olacaklardır (*Zümer, 39/15*).

BİR SORU BİR CEVAP

Hamile bir bayanın kan görmesi âdetten midir?

Hamile bir bayanın gördüğü kanama âdet değil, istihaze (*özür*) kanıdır. İstihaze kanı, vücudun herhangi bir yerinden akan kan hükmündedir. Bu kanın akmasıyla yalnız abdest bozulur, gusül gerekmez (*Mevsili, İhtiyar, İstanbul, ts. I, 27*). İstihaze kanının süreklilik arz etmesi hâlinde genel özürlülük hükümleri geçerli olur. Buna göre sürekli kan gören hamile bir kadın, her namaz vaktinin girmesi ile yeni bir abdest alır; başka bir sebeple bozulmadıkça bu abdest o vakit çıkıncaya kadar geçerli olur (*Mevsili, İhtiyar, İstanbul, ts. I, 29*).

GÜNÜN DUASI

“Bizi doyurup içiren ve bizi Müslümanlardan eyleyen Allah'a hamdolsun.”

(*Tirmizî, Deavât, 56*)

YENİ BAĞIMLILIĞIMIZ: İNTERNET

Uzmanlar, haftada 8 ila 40 saat arasında internette vakit geçiren kişileri, “*internet bağımlısı*” olarak nitelendiriyor. İnternet bağımlılığının teşhisi için birtakım kriterler mevcut: İnternetin sürekli zihni meşgul etmesi, her an internette kalmaya çalışmak, internette kalma süresinin en az 3 saat olması, bu süre azaldığında ya da kesildiğinde huzursuzluk, çökkünlük ya da kızgınlık duygusuna kapılmak; aile, okul, iş ve arkadaşları ihmal etmek, internette kalma süresi hakkında aileye yalan söylemek, interneti problemlerden kaçmak veya olumsuz duygulardan (*çaresizlik, suçluluk, kaygı*) uzaklaşmak için kullanmak gibi davranışlar internet bağımlılığına işaret ediyor. Uzmanlara göre bu davranışlardan üçünü bile taşısanız “*bağımlı*” sayılıyorsunuz. İnternet bağımlıları mutlaka bir uzmana başvurmalı. Bu tedaviyle eş zamanlı olarak kişilerin sosyal ortamlarının artırılması, hobilerle yaşantılarının zenginleştirilmesi, çevreleriyle paylaşımlarının artırılması ve aile içi iletişimlerinin iyileştirilmesi tedavi için önerilen en önemli yöntemler arasında.

BİR SORU BİR CEVAP

Borçlunun kurban kesmesi gerekir mi?

Kurban ibadetiyle yükümlü olabilmek için belli bir malî imkâna sahip olmak gerekir. Kişinin malî olmakla birlikte borçlu da olsa ve borcu ile asli ihtiyaçları çıktıktan sonra nisap miktarı (*80,18 gr. altın veya bunun değerinde*) para veya eşyaya sahip olan malî kalsa o kişi kurban keser. Fakat temel ihtiyaçları ve borçları için ayıracağı para haricinde bu kadar bir mala sahip olmayan kişinin kurban kesmesi gerekmez.

GÜNÜN DUASI

“*Ey Allah'ım! Ey Rabbimiz! Bize dünyada iyilik, güzellik ve nimet ver, ahirette de iyilik, güzellik ve nimet ver ve bizi ateş azabından koru.*” (Buhârî, Deavât, 55)

RESÛLULLAH'IN GETİRDİĞİ "HİDAYET"

Peygamber Efendimiz, bir gün Allah'ın kendisi ile göndermiş olduğu hidayeti yağmura benzeterek bunu şöyle açıkladı: *"Allah'ın benimle gönderdiği hidayet ve ilim, (farklı yapılarıdaki) topraklara düşen bol yağmura benzer. Bu topraklardan bazıları suyu alır; bol bitki ve ot yetiştirir. Bazıları kuraktır; suyu (yüzeyinde) tutar. Bu sudan insanlar yararlanır, hem kendileri içerler hem de hayvanlarını sularlar ve ziraat yaparlar. Diğer bir toprak çeşidi de vardır ki ona da yağmur düşer ama o ne üzerinde su tutar ne de bitki bitirir. Allah'ın dinini inceden inceye kavrayan ve benimle gönderdiğinden (hidayet ve ilimden) faydalanan, onları öğrenen ve öğreten kimse ile bunu duyduğu vakit (kibrinden) başını bile kaldırmayan ve Allah'ın benimle gönderdiği hidayeti kabul etmeyen kimsenin misali işte böyledir."* (Buhârî, İlim, 20)

GÜNÜN DUASI

"Ey Allah'ım! Senin rahmetini umuyorum, beni göz açıp kapayıncaya kadar (da olsa) nefsimle başbaşa bırakma. Hâlimi tümüyle düzelt, senden başka ilah yoktur." (Ebû Dâvûd, Edeb, 110)

BİR SORU BİR CEVAP

Kadınlar âdetli veya loğusa iken dua edebilirler mi?

Hanımlar âdet günlerinde veya nifas (loğusalık) hâllerinde iken dua edebilirler; zikir ve dua anlamı taşıyan ayeti kerimeleri okuyabilirler.

Bunun yanında, Kelime-i şehadet, Kelime-i tevhid, istiğfar, salavat-ı şerife getirebilirler. Aynı şekilde tefsir, hadis ve fıkıh gibi dinî eserleri okuyup mütalaa edebilirler (Merğînânî, el-Hidaye, I, 31).

SABAH EVDEN ÇIKARKEN

Evden çıkarken okunacak belli bir dua olmamakla birlikte insan evinden çıkarken şu şekilde dua edebilir:

“Allah’ım, ismini anarak yola çıkıyorum. Sen ne dersen o olur. Sana tevekkül ettim. Allah’ım, evime dönünceye kadar haktan sapmaktan ve saptırılmaktan, hata yapmaktan ve yaptırılmaktan, zulmetmekten ve zulme uğramaktan, cahillik etmekten ve cahilce davranışlara itilmekten (*İbn Mâce, Dua, 18*), günün her türlü sıkıntı ve meşakkatinden, bedenime ve malıma bir zararın gelmesinden, aileme ve çocuklarıma çirkin bir dönüşle dönmekten sana sığınıyorum. Allah’ım, bu günümde bana iyilik, takva ve senin hoşnut olacağın işleri (*Riyâzü’s Sâlihîn, DİB Yay, 8. Baskı, C. III., Ank., 1994, Hadis no: 1522*) yapmayı nasip etmeni dilerim. Beni doğru yola ilet ve işlerimde başarılar ihsan eyle (*Riyâzü’s Sâlihîn, DİB Yay, 8. Baskı, C. III., Ank., 1994, Hadis no:1502*).

Allah’ım, Bana yardım eyle, zorlukları kolaylaştır ve bana helal rızık nasip eyle.” Amin.

GÜNÜN DUASI

“Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünyada da ahirette de beni yönetip himaye eden sensin.” (*Yûsuf, 12/101*)

BİR SORU BİR CEVAP

Botoks yaptırmak caiz midir?

İslam’da, yaratılıştan getirilen özellikleri (*fitrat*) değiştirmeye yönelik tasarruf ve müdahaleler yasaklanmıştır (*Nisâ, 4/119; Rûm, 30/30*).

Yüzdeki kırışıkları gidermek için, botulinum denilen zehirli (*toksit*) bir maddeden elde edilen sıvının, yüzde kırışıkların bulunduğu yere iğne ile az miktarda zerk edilmesini ifade eden botoks da genel amacı itibarı ile estetik müdahale niteliğindedir. Bu sebeple, beden ya da ruh sağlığı açısından gerekli olmadıkça uygulanması caiz değildir.

GELENEKSEL İSLAM SANATLARIMIZ

Ecdadımız, asırlar boyunca ruhlarındaki iman ve ilhamın neticesinde sayfalara akan, taşlara mana kazandıran, bazen de suda akisler oluşturarak estetik gamzelerle gönüllere işleyen İslam kültür ve medeniyetinin en güzel eserlerini vermişlerdir. Ecdadın İslam kültür ve medeniyetini inşa ederken ortaya koydukları sanatlar o kadar sağlam temeller üzerine bina edilmiştir ki, üzerinden yüzyıllar geçmesine rağmen bugün dimdik ayakta duran ve gün geçtikçe revaç bulan değerlerini hâlâ korumaktadırlar. Mimaride Mimar Sinanlar, sedefkâr Mehmet Ağalar ve eserleri, yazıda Şeyh Hamdullahlar, Karahisarîler, Râkımlar, Sami Efendiler, şiirde Nâbiler, Bakîler, Nefiler, hâlâ saygıyla anılmaktadırlar. Kurtuba Camii, Şam Emeviye Camii, İsfahan Cuma Camii, Şeyh Lütfullah Camii veya Osmanlının en ihtişamlı eserlerinden biri olan Selimiye Camiine baktığımızda şüphesiz İslam medeniyetinin derin izlerini görürüz. Bu ve buna benzer binlerce eser, İslam medeniyetinin mührüdür.

BİR SORU BİR CEVAP

Kürtaj yaptırmanın dinî hükmü nedir?

Hayatın korunması, dinin korunmasını emrettiği beş temel değerden biridir. Yaşama hakkı, kadın yumurtasının erkek spermi ile döllenmesiyle başlar. Bundan itibaren, annenin hayatının korunması, yahut birden fazla döllenme olması hâlinde ceninlerden birine müdahale edilmediği takdirde diğerlerinin de öleceği durumlar dışında herhangi bir yöntemle gebeliğe son vermek caiz değildir.

GÜNÜN DUASI

“Ey insanların Rabbi! Rahatsızlığı gider! Şifa veren sensin. Senin vereceğin şifadan başka şifa yoktur. Öyle bir şifa ver ki ardında hiç hastalık izi bırakmasın.” (Müslim, Selâm, 47)

KULLUK BİLİNCİ

Mahlûkatın en şerefli olarak yeryüzünde halife sıfatıyla var ettiği (*Enâm, 6/165*) kulundan Yüce Yaratıcı'nın ilk beklentisi, varlığını O'na borçlu olduğunu bilmesi ve O'nun kudreti karşısında boyun eğmesidir. O, sadece Allah'a kulluk etmek için yaratılmış ve imtihan dünyasına gönderilmiştir (*Cin, 51/56*). Kul, kul olduğunu bilip mütevazı tavrını korur, azamet ve kibriyanın, yücelik ve üstünlüğün sadece Allah'a ait olduğunu benimserse (*Müslim, Birr, 136*) Rabbi, onu içinden ırmaklar akan cennetlerine koyacaktır (*Bakara, 2/25*). Ama kul, Rabbini inkâr ederek kendini büyük görür, O'nun emir ve yasaklarına uymaz ve kulluğunu unutursa, işte o zaman, ahirette kendisini azaptan kurtaracak bir yardımcı bulamayacaktır (*Nisâ, 4/173*). Bu yüzden insan, Rabbi karşısındaki konumunu bilmeli, alçakgönüllülüğünü korumalı ve O'nun şu uyarısını unutmamalıdır: **“Allah'ı unutan ve bu yüzden de Allah'ın da onlara kendilerini unutturduğu kimseler gibi olmayın.”** (*Haşr, 59/19*)

BİR SORU BİR CEVAP

Kadınlar hayız ve nifas hâllerinde neleri yapamazlar?

1. Cinsel ilişkide bulunamazlar.
2. Namaz kılmaz, oruç tutmazlar. Kılınmayan namazlar daha sonra kaza edilmez; Ramazan oruçları ise kaza edilir.
3. Kâbe'yi tavaf edemezler.
4. Hanefî ve Şafiîlere göre, dua kastıyla dua anlamı içeren ayetler dışında Kur'an okuyamazlar. İmam Mâlik'ten gelen bir rivayete göre el sürmeden ezbere veya yüzünden Kur'an-ı Kerim'i okuyabilirler. Kur'an-ı Kerim'i tutmaları da öğretme ve öğrenme zaruretine binaen câiz görülmüştür.

GÜNÜN DUASI

“Ey kalpleri çeviren (Allah'ım)! Benim kalbimi dinin üzere sabit kıl.” (*Tirmizî, Deavât, 89*)

ÇOCUKLAR VE AŞAĞILANMAK

Alay etmek, kötü lakaplar takmak çocuğu örseleyen şiddet uygulamalarıdır. Suçlayıcı ve aşağılayıcı sözler çocuğun kendisini değersiz görmesine sebep olur. Sürekli bu tür sözleri duyan çocuk bir süre sonra bunların gerçek olduğuna inanır ve kendisini öyle algılamaya başlar. Anne-baba çocuklarının gerçekten aptal olduğunu düşünmez. Belki sadece sinirlendiği için öyle söylemiştir ama çocuk bunu idrak edebilecek durumda değildir. O, kendisine özellikle de anne-babası tarafından söylenenleri önemser ve onların doğru olduğuna inanır. Sonuçta kendisini öyle kabul etmeye başlar. Çünkü hayata kendileri aracılığıyla tutunduğu anne-babası öyle olduğunu söylemektedir, “*kötü çocuk*”, “*yaramaz*” ya da “*aptal*” olduklarına inandırıldıkları için artık kaybedecek bir şeyleri olmadığını düşünen, bu yüzden aileleriyle iletişimleri gün geçtikçe daha da problemlî hâle gelen çocuklar çoğumuzun çevresinde vardır. Hitaplarımızın nelere mal olacağını durup düşünmeye değer değil mi?

BİR SORU BİR CEVAP

Cinlerin insanlara zararı olur mu, bunların zararını engellemek için ne okunur?

Hem şeytanlar hem de cinler Allah'ın izni olmadıkça kimseye zarar veremezler.

Allah Teala, Felâk ve Nâs sûrelerinde, “*karanlığı çöktüğünde gecenin*”, “*düğümlere üfleyenlerin*” ve “*cin ve insanlardan insanların kalbine vesvese veren sinsi vesvesecilerin şerrinden*” Allah'a sığınılmasını istemiştir. Hz. Peygamber (s.a.s.) de hayatı boyunca her şeyin şerrinden Allah'a sığınarak sürekli Felâk ve Nâs sûrelerini ve Ayete'l-Kürsî'yi okumuştur (Buhârî, Vekâle, 10).

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbim! Ben, senden hakkında bilgi sahibi olmadığım bir şeyi istemekten yine sana sığınırım. Eğer beni bağışlamaz ve esirgemezsen, kaybedenlerden olurum!” (Hûd, 11/47)

ÇANAKKALE RUHU

18 Mart 1915, tarihinin hiçbir döneminde bağımsızlık ve özgürlüğünden taviz vermeyen, tek vücut hâline gelmiş bir milletin, bağımsızlığını, onurunu, vatanını ve bayrağını korumak için neler yapabileceğini bütün dünyaya gösterdiği ve unutulmayacak bir destan yazdığı tarihtir.

Renkleri, dilleri ve ırkları farklı milletlerin ordularına karşı Çanakkale'de kazanılan zafer, savaşın ve tarihin akışını değiştirmiştir. İman, vatan sevgisi, dayanışma, birlik ve beraberlik duyguları, zamanın en güçlü ve donanımlı ordularına karşı koymada en önemli faktörler olmuştur.

Çanakkale'de şahlanan ruh, milletimizin mayasını oluşturan ruhtur. Bu ruh, dinin, vatanın, namusun, bayrağın, kısaca bizi biz yapan değerlerin, en zor şartlarda bile feda edilemeyeceğini açık bir şekilde ortaya koymuştur. Bu ruhu yaşattığımız müddetçe ulaşamayacağımız hiçbir hedef, başaramayacağımız hiçbir iş, üstesinden gelemeyeceğimiz hiçbir sorun kalmayacaktır.

Çanakkale Zaferi'nin, özellikle genç nesillere iyi anlatılması, ecdadımıza borcumuz olduğu gibi, geleceğimiz açısından da son derece önemlidir. Milletçe bu onurlu mirası aynı inanç ve duyarlılıkla yarınlarımıza taşımak en büyük görevimizdir. Aziz şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyoruz. Ruhları şâd olsun...

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla, bizi rahmetine gark eyle! Sen merhametlilerin en merhametlisin.” (Arâf, 7/151)

BİR SORU BİR CEVAP

Hidayet nedir, hidayetin Allah'tan olması ne demektir?

Hidayet sözlükte “*yol göstermek, doğru yola iletmek ve gerçeğe ulaştırmak*” anlamına gelir. Terim olarak ise, Allah'ın kitap ve peygamberleri vasıtasıyla insanlara doğru yolu göstermesi ve onları bu yola ulaştırması demektir. Allah, kendisini bu vasfından dolayı hâdî (*hidayet veren*) olarak nitelendirmiştir.

Hidayetin Allah'tan olması ise, Allah'ın indirdiği kitaplar ve gönderdiği peygamberlerle doğru yolu açıklaması ve kulun bu hususta olumlu irade göstermesi karşısında onun kalbinde imanı yaratmasıdır.

GÜL KOKUSU HAFIZAYI GÜÇLENDİRİYOR

Doğal ve yoğun kokularıyla içimizi ferahlatan gül yaprakları, atalarımızdan miras kalan tecrübeler ve bilimsel olarak doğruluğu kanıtlanmış veriler ışığında günümüzde de şifa dağıtmaya devam ediyor. Cildimize tazelik ve canlılık kazandıran, cilt enfeksiyonlarının tedavisinde kullanılan gül sularının sağlık açısından bilinen faydalarına her gün yenileri ekleniyor. Yapılan son araştırmalarda, uyuduğumuz odada, gül veya gül esansı bulundurmanın, gün içerisinde öğrenilen bilgilerin belleğe yerleştirilmesinde ve hafızada daha uzun süre kalmasında olumlu etkiler bıraktığı ortaya konulmuştur. Bununla birlikte kısa süreli de olsa gül koklamanın, hafızayı kuvvetlendirmede ve unutkanlığın giderilmesinde faydaları tespit edilmiştir. Ancak burada küçük bir hatırlatma yapmakta yarar var: Doğal şifa kaynağı güllerin antibakteriyel, dinlendirici ve hafızayı güçlendirici özelliklerinden istifade edebilmemiz için satın aldığımız ürünlerin % 100 doğallıkta olması gerektiğini unutmamalı ve sentetik olanlarından kaçınmalıyız.

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Biz gerçekten iman ettik, günahlarımızı bağışla, bizi ateş azabından koru...” (Âl-i İmrân, 3/16)

BİR SORU BİR CEVAP

Üzerinde resim olan elbise ile namaz kılınabilir mi?

Üzerinde canlı varlıkların resimlerinin bulunduğu elbise ile namaz kılmak mekruhtur. Mümkünse bu elbiseler çıkarıldıktan sonra namaz kılınmalıdır.

Böyle bir elbise ile namaz kılınması mekruh ise de, bu şekilde kılınan namaz geçerlidir. Ancak, bakanın kolayca fark edemeyeceği şekilde küçük resimler bu kapsamda değildir (Merğînânî, el-Hidâye, I, 69).

RESÛLULLAH'IN ABDULLAH B. ABBASA'YA TAVSİYESİ

Hız. Peygamber, gençlerin terbiyesi ile özel olarak ilgilenmiş, mes-cidinin yanı başındaki Suffe isimli çardakta, Ebû Hüreyre gibi nice delikanlıya İslam dinini öğretmiştir. Bulduğu her fırsatta gençlere özel tavsiyelerde bulunan Allah Resûlü'nün, Abdullah b. Abbâs'a verdiği öğütlerden biri şöyledir: *“Delikanlı! Sana bazı sözler öğre-teceğim: Allah'ı(n hakkını) koru ki Allah da seni korusun. Allah'ı(n hakkını) gözet ki O'nu hep yanında bulasın. Bir şey isteyeceğinde Allah'tan iste. Yardım dileyeceğinde Allah'tan yardım dile. Şunu bilmelisin ki bütün toplum (varlık âlemi) bir konuda senin yararına bir şey yapmak için bir araya gelse ancak Allah yazmışsa sana destek verebilirler. Yine (bütün toplum) sana zarar vermek için bir araya gelse ancak Allah yazmışsa sana zarar verebilirler. Zira kalemler kaldırılmış, sayfalar kurumuştur.”* (Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 59)

BİR SORU BİR CEVAP

Vakit namazlarının sünneti ile farzları arasında konuş-mak veya bir şey yiyip içmek caiz midir?

Vakit namazlarının sünnetle-ri ile farzı arasında konuşma-nın hükmü konusunda deği-şik görüşler bulunmaktadır. Hanefi âlimlerine göre, va-kit namazlarının sünnetleri ile farzı arasında bir zaruret olmaksızın konuşmak veya bir şey yemek-içmek gibi namaza aykırı bir davranışta bulunmak, mekruhtur. Böy-le şeyler, namazın sevabını azaltır (İbn Âbidin, Reddü'l-Muhtar, I, 457).

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz!” (A'râf, 7/23)

BAHARIN MÜJDECİSİ: NEVRUZ

İnsanların hayatlarında yer alan bayramların dinî bir inanış veya millî bir olaydan, o toplumu ilgilendiren ortak bir hatıradan, çeşitli geleneklerden veya tabiattaki değişmelerden kaynaklandığı, hatta bazı bayramların baharın gelişi, hasat mevsimi gibi tabiattaki değişikliklere dayandığı ifade edilmektedir. Kışın sona erip baharın gelişi, günlerin uzaması dolayısıyla güneşli günlerin başlaması, bu anlamda çeşitli kültürlerde önemli bir dönüm noktası kabul edilmektedir. Tabiatın uyanıp yeniden canlandığı bahar dönemi ve bu dönemin başlangıcı sayılan çeşitli tarihler, insanlığın kültür hayatında çeşitli adlarla anılan bayram veya yeni yıl şenlikleriyle kutlanmaktadır.

Farsça “Nev” ve “Ruz” sözcüklerinin birleşmesinden meydana gelen ve “yenigün” anlamını taşıyan Nevruz; gece ile gündüzün birbirine eşit olduğu 21 Mart tarihinde, ülkemizin de içinde bulunduğu geniş bir coğrafyada çeşitli gelenekler ve âdetler çerçevesinde kutlanmakta, insanların beşerî ilişkilerini geliştirmelerine ve kaynaşmalarına sebep olmaktadır. Nevruz kutlamalarına esas olan tabiattaki uyanışın ruhlarda da bir uyanış ve silkinişe yol açması, düşmanlıkların değil kardeşlik tohumlarının yeşermesine sebep olması ve insanlığın huzur ve mutluluğuna katkıda bulunması dileklerimizle.

BİR SORU BİR CEVAP

Mezarlıktaki ağaç, ot vb. bitkileri kesmek caiz midir?

Mezarlıkta bulunan yaş ot ve ağaçları, bakım amaçlı olmadıkça yolmak ve kesmek mekruhtur. Ancak, bu kuru ot ve ağaçlar kesilmez veya toplanmazsa telef olacaktırdır. Allah Teala ise yeryüzündeki nimetlerini insanlar yararlınsınlar diye yaratmıştır. Bu itibarla, mezarlıktaki kurumuş ot ve ağaçlar toplanıp kesilebilir. Ayrıca mezarlıkta bulunan meyveli ağaçların meyvelerinin yenmesinde de dinen bir sakınca yoktur (Fetâvâ-ı Hindiyeye, I, 167).

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Bize bu dünyada da iyilik ver, öteki dünyada da iyilik ver; bizi cehennem azabından koru.” (Bakara, 2/201)

SALİH KULLAR

“*Salih amel*”, din dilindeki yaygın kullanımını ile öncelikle Allah Tealâ’ya ibadet ve taatte bulunmak, Allah’ın kullarının yararına faydalı işler demektir. Kur’an’da Allah’ın rızası gözetilerek yapılmış olan her türlü iyi, güzel ve yararlı iş, “*sâlihât*” olarak geçmekte, bu işleri yapan kimseler de, “*salihler*” olarak anılmaktadır. Salih kimseler dünyada nasıl örnek gösterilmişse, ahirette de en kazançlı çıkanların başında olacaklardır. Kur’an’da bu kimseler, “*Allah’ın nimetine eriştiği peygamberlerle, dosdoğru olanlarla, şehitlerle beraber*” (Nisâ, 4/69) arasında anılmışlardır. Allah Resûlü de, onların nail olacağı mükâfatları Yüce Yaratıcı’nın dilinden şöyle ifade etmiştir: “*Salih kullarım için hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiç kimsenin aklına gelmeyen şeyler hazırladım.*” (Müslim, Cennet, Sifâtü Nâimihâ ve Ehlihâ, 2). Nitekim daima salihlerle beraber olmayı arzulayan Hz. Peygamber, gerçek dostunun ancak Allah Teala ve salih mü’minler olduğunu ifade etmiştir (Buhârî, Edeb, 14).

BİR SORU BİR CEVAP

Vitir namazında kunut duasını okumayı unutan kimse namazını nasıl tamamlar?

Vitir namazında kunut duasını okumak vaciptir. Bu itibarla kunut duasının terk veya tehirden dolayı sehiv secdesi yapmak gerekir (Haddâd, el-Cevhera, I, 226).

Vitir namazını kılmakta olan bir kimse, kunut duasını okumadan rükûa varsa, dilerse kunut okumadan namazına devam eder, sonunda sehiv secdesi yapar; dilerse de rükûdan sonra kunut duasını okur ve sonunda sehiv secdesi yapar (Kâsânî, Bedaiu’s-Sanâi’, I, 167).

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Sen, rahmetin ve ilminle her şeyi kuşattın. Tövbe edenleri ve yolundan gidenleri bağışla, onları cehennem azabından koru!” (Mü’min, 40/7)

EN GÜZEL SADAKA: SU

Sahâbeden Sa'd b. Ubâde bir gün Efendimize, “*Hangi sadaka(nın verilmesi) daha çok hoşunuza gider?*” diye sordu. Peygamberimiz, “*Su.*” (Ebû Dâvûd, Zekât, 41) cevabını verdi. Resûlullah'ın suya verdiği önemi bilen Müslümanlar ilk dönemlerden itibaren insanlara su temin etme yarışı içinde oldular.

Resûlullah bir gün özel mülkiyette bulunan Rûme Kuyusu için, “*Kim bu kuyuyu cennette daha hayırlısını elde etmek üzere satın alarak insanlara vakfetmek ister?*” (Tirmizi, Menâkıb, 18) buyurunca, Hz. Osman o kuyuyu alarak vakfetti. İçme suyunun az olduğu, insanların temiz suyu satın aldıkları bir dönemde, temiz suyuyla bilinen bu kuyunun satın alınarak bütün insanların istifadesine sunulması; aynı şekilde Sa'd b. Ubâde'nin annesi adına bir su kuyusu açtırması (Ebû Dâvûd, Zekât, 41) bir geleneğin başlangıcı olmuştur. Müslümanların yaşadığı bütün topraklarda çeşmeler, su kemerleri, su bentleri gibi hayratların yaygın olması, inananların bu geleneğe sahip çıktıklarını göstermektedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Âdetli kadın camiye girebilir mi?

İslam âlimlerinin büyük çoğunluğuna göre; cünübün, hayızlı ve nifaslı kadınların camiye girmeleri caiz değildir. Hz. Peygamber (s.a.s.) bir hadisinde, “*Ben hayızlı ve cünüp kimsenin mescide girmesini/bulunmasını helal görmüyorum.*” (Ebû Dâvûd, Taharet, 93) buyurmuştur. Bazı âlimler ise ihtiyaç hâlinde örneğin camideki bir eşyayı almak için, âdetli kadının camiye girmesini veya caminin içinden geçmesini caiz görmüşlerdir (İbn Kudâme, el-Muğni, Beyrut, 1405, I, 166).

GÜNÜN DUASI

“Her tür şeytandan, haşereden, kem nazardan Allah'ın tam kelimelerine (sonsuz iradesine ve hükmüne) sığınırım.” (Buhâri, Ehâdisü'l-enbiyâ, 10)

ÇOCUKLAR VE CEZALAR

Çocuğu banyoya, tuvalete ya da karanlık bir yere hapsetmek şiddet içeren uygulamalardır. Böyle yaparak çocuk terbiye etmeye çalışmak –eğer amacı gerçekten terbiye etmekse– amacını çok aşan bir davranış olur. Ayrıca çocuğun büyük korkular yaşamasına ve farklı korkular geliştirmesine yol açabilir. Yanlış davranışı düzeltmek ne dayakla ne de cezalarla olabilir. Yani çocuğu bir yere hapsetmek, onun yaptığı hatayı anlayıp düzeltmesine sebep olmaz. Belki aynı cezaya bir daha çarptırılmamak için bir süre o davranıştan vazgeçebilir. Eğer çocuk hapsedilmeye alışırsa onu da göze alarak aynı davranışları yapmaya devam edebileceği gibi daha da ileri gidebilir. Bu durumda anne babanın işinin daha da zorlaşacağı aşikârdır. Çocuklarla olan iletişimimizde merhameti esas almak hem onların beden ve ruh sağlığı hem de yetiştirilmeleri, iyi bir eğitim almaları açısından daha iyi sonuçlar verecektir.

BİR SORU BİR CEVAP

Yıkanmadan gömülen cenazenin çıkarılıp yıkanması gerekir mi?

Cenazenin yıkanması “*farz-ı kifaye*” (*Kâsânî, Bedâiü’s-Sanâi, I, 300*) dir. Meşrû bir mazeret bulunmaksızın cenazenin yıkanmadan defnedilmesi durumunda o çevredeki cenazeden haberdar olan bütün Müslümanlar vebal altında kalmış olurlar. Bununla birlikte her nasılsa yıkanmadan defnedilen cenaze eğer üzerine toprak atılmamışsa çıkartılıp yıkanır. Toprak örtülmüşse, yıkamak amacıyla mezardan çıkarılmaz (*İbn Âbidîn, Reddül-Muhtâr, II, 207*).

GÜNÜN DUASI

“İçimden geçirdiğim ve sakındığım şeylerin kötülüğünden Allah’a ve O’nun kudretine sığınırım.” (*Müslim, Selâm, 67*)

ANNE BABA HAKKI

Anne ve babaya güzel muamelede bulunmak her evladın vazifesidir. Dinimizde anne ve babaya karşı iyiliğin önemi üzerinde önemle durulurken onlara kötü muamele kesin bir dille yasaklanmıştır. Âlemlerin Rabbi, kıyamet gününde ebeveynine baş kaldıranın yüzüne bakmayacak (*Nesâî, Zekât, 69*), onu cennetine almayacaktır (*Nesâî, Eşribe, 46*). Peygamberimizin ebeveyne karşı isyankâr olmayı öğütleyen cümleleri de aynı kesin üslubu taşır. Onun, “*Size büyük günahların en büyüğünü söyleyeyim mi?*” buyurduktan sonra, “*Allah’a ortak koşma*”nın hemen ardından “*anne babaya isyan ve eziyet etme*”yi (*Buhârî, Edeb, 6*) sayması gayet düşündürücüdür. Bütün bu uyarılarda geçen “*ukûku’l-vâlideyn*” tabiri, anne ve babaya kabalık ve hürmetsizlik etmek, onların sözlerini hiçe saymak ve asi bir tavırla kalplerini kırmak anlamlarına gelmektedir. Elbette ebeveynin bakımlarıyla ilgilenmemek, ihtiyaçlarına sahip çıkmamak, onları yalnızlıklarına terk etmek ve arayıp sormamak da bu ifadenin kapsamına dâhildir.

BİR SORU BİR CEVAP

Kadınların sürme kullanmaları caiz midir?

İslam dini, insanın yaratılıştan var olan güzelliklerini daha belirgin hâle getiren, takı takma, saç tarama, meşru ölçüde süslenme, israfa varmadan güzel giyinme gibi davranışları mubah kılmıştır. Ancak, zaruret bulunmadıkça, yaratılıştan verilmiş özellik ve şekillerin değiştirilmesini yasaklamıştır. Kadınların sürme çekmelerinde de sakınca bulunmamaktadır. Buradaki ölçü yabancıların dikkatini çekmemek ve bakışların odağı olmamaktır. Bu bakımdan bir bayanın sürmeyi sadece mahremlerinin yanında kullanması uygun olur.

GÜNÜN DUASI

“*Kulağımın kötülüğünden, gözümün kötülüğünden, dilimin kötülüğünden, kalbimin kötülüğünden, tenimin kötülüğünden sana sığınırım.*” (*Nesâî, İstiâze, 4*)

İYİ BİR BABA OLMAK

Kız olsun erkek olsun her çocuğun babaya ihtiyacı vardır. Sağlıklı baba-çocuk ilişkisi sonucunda, cinsel kimlik kazanımı, okul başarısı artışı, zekâ gelişimi, disiplin anlayışının gelişimi, özgüven oluşumu, sosyalleşme, liderlik yapısının gelişimi, arkadaş ilişkilerinde uyum gibi sayısız önem taşıyan özellikler kazanılır.

Günümüzde babalar öylesine yoğun bir çalışma düzeni içindeler ki çocuklarına hemen hemen hiç zaman ayıramamaktalar. Ama istenirse zamanı güzel düzenleyerek, eve geldiklerinde hem dinlenir hem de çocuklarıyla güzel vakit geçirebilirler. İyi bir baba olmak, çocuğunuzla birlikte geçirdiğiniz zamanın süresine değil, nitelikli vakit geçirmeye bağlıdır. Efendimiz şöyle buyurmuştur: **“Kimin bir çocuğu varsa ona karşı çocuklaşsın. Onunla eğlensin, oynasın.”** (Deylemî, III, 513). Burada nitelikli beraberlikten kastımız babanın; kimi zaman çocuklarıyla gürüşmesi, kimi zaman ödevlerine yardım etmesi, kimi zaman beraber resim çizmesi, kimi zaman da sadece sohbet etmesi gibi paylaşımaya dayalı aktivitelerde bulunmasıdır.

BİR SORU BİR CEVAP

Bir kimsenin diğer mezheplerdeki hükümleri de dikkate alarak hareket etmesinin hükmü nedir?

İslam fıkhında müçtehitler, hüküm çıkarmada kullandıkları metot ve usullerinin farklı olması nedeniyle aynı meselede farklı sonuçlara ulaşabilmişlerdir. Örneğin vücuttan kan çıkması Hanefî mezhebine göre abdesti bozduğu hâlde Şafiî mezhebinde yerleşik olan görüşe göre abdeste zarar vermemektedir. Bu gibi durumlarda kişinin diğer fıkıh mezhebinin hükümlerini de dikkate alarak hareket etmesi, bir kısım İslam âlimince müstehap olarak görülmüştür.

GÜNÜN DUASI

“Ödül ve ceza gününün tek hâkimi. (Rabbimiz!) Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz.” (Fâtiha, 1/4-5)

İSYAN DEĞİL TESLİMİYET

Allah Resûlü'nün on yedi veya on sekiz aylık yavrusu İbrahim'in hastalığı iyice ilerlemiş, yavrucak can çekişmeye başlamıştı. Çocuklara karşı çok merhametli ve şefkatli olan Efendimizin gözleri dolmuştu (*Buhârî, Cenâiz, 43*). Onun bu hâlini gören sahabîler, **“Sen de mi ağlıyorsun ey Allah'ın Resûlü! Senin ağladığımı gören Müslümanlar da ağlayacaktır!”** diye şaşkınlıklarını ifade edince, Nebî (s.a.s.), **“Göz yaş döker, kalp üzüdür fakat biz ancak Rabbimizin razı olacağını söyleriz...”** (*Müslim, Fedâil, 62*), **“Bu, ancak merhamettir ve merhamet etmeyene merhamet olunmaz. Ben insanların ancak bağırp çağırarak ölünün arkasından yas tutmalarını yasakladım.”** diye cevap verdi. İbrahim ruhunu teslim edince de şöyle buyurdu: **“Eğer kuşatıcı bir söz, gidilecek bir yol olmasaydı ve sonra giden önekine kavuşmasaydı şimdi farklı şeyler düşünecektik. Ey İbrahim! Gerçekten biz senden dolayı üzgünüz.”** (*Abdürrezzâk, Musannef, III, 552*)

BİR SORU BİR CEVAP

Allah'ın birliği?

İslam inancına göre Allah bir-dir ve tektir. Bu **“bir”** oluş, sayı yönüyle bir **“bir”**lik değildir. Çünkü sayı bölünebilir ve katlanabilir. Allah böyle olmaktan yücedir. O'nun bir oluşu, zâtında, sıfatlarında, isimlerinde ve fiillerinde, rab oluşunda ve hâkimiyetinde eşi ve benzeri olmayışı yönündendir. Onun birliği, varlığının zorunlu olup yokluğu düşünülemeyen tek varlık olmasını ifade eder.

Evrenin onca büyüklüğüne rağmen tam bir uyum ve ahenk içinde varlığını sürdürmesi, Yaratıcısının bir olduğunu açıkça göstermektedir.

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bana hikmet ver ve beni iyiler arasına kat.” (*Şu'arâ, 26/83*)

SÖZ VE NİŞANLILIK DÖNEMİ

Evlenmek isteyen kadın ve erkeğin kendi iradeleriyle evlenmeye karar vermeleri dinimizin tavsiye ettiği bir husustur.

Evlilik öncesi sözlenme ve nişanlılık gibi bir dönemin olması evlenecek kimselerin ve ailelerinin birbirlerini tanımalarını sağlar. İslam'a göre, evleneceklerin birbirini görmesi ve tanınması caizdir. Peygamber Efendimiz; *“Evleneceğiniz kadına –maksadı temin edecek ölçüde– bakınız”* (Ebû Dâvûd, Nikâh, 18) buyurmuşlar, bakıp-görmeden evlenecek birisine de; *“Git, onu gör, ondan sonra karar ver”* (Müslim, Nikâh, 74,75) demişlerdir.

Nişan bir evlilik akdi olmayıp, bir evlilik vaadinden ibarettir. Bu sebeple, nikâh akdi yapılmadıkça kız ve erkek birbirine helal olmaz. Nişanlıların İslamî örtünmeyi gözetmek, başkalarının göremeyeceği tarzda yalnız kalmamak gibi dinî ölçülere uygun bir şekilde görüşüp konuşmalarında sakınca yoktur. Ancak, nişanlıların dedikoduya mahal verecek davranışlardan uzak durmaları gerekir.

BİR SORU BİR CEVAP

Yeni doğan çocuğun kulağına ezan okumanın hükmü nedir?

Peygamber Efendimiz (s.a.s.), yeni doğan çocuğun sağ kulağına ezan okunmasını, sol kulağına da kamet getirilmesini tavsiye etmiş ve bizzat kendisi, torunu Hz. Hasan'ın sağ kulağına ezan okumuş, sol kulağına da kamet getirmiştir (Ebû Dâvûd, Edeb, 116). Dolayısıyla, çocuk dünyaya geldiğinde sağ kulağına ezan, sol kulağına kamet okunarak isminin verilmesi sünnettir. Bunu babası veya aile büyüklerinden başka birisi de yapabilir.

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bana tarafından temiz bir nesil ihsan eyle! Kuşkusuz sen duayı işitmektesin.” (Âl-i İmrân, 3/38)

NAKİBÜ'L-EŞRAFLIK MÜESSESESİ

İslamiyetin her döneminde Hz. Peygamberin soyundan gelen kimselere özel bir muhabbet beslenmiştir. Osmanlılar başta olmak üzere İslam devletleri tarafından onlara ihtiram gösterilmiş ve onlara ait işleri görmekle vazifeli bir memur tayin edilmiştir. Nakibü'l-Eşraf denilen bu görevli, İslam devletlerindeki “*Evlâd-ı Resûl'ün*” her türlü işleriyle ilgilenen, neseplerini, doğum ve vefat kayıtlarını tutan, seyyidliklerinin ispatı için buldukları siyadet hüccetlerini düzenleyen, onları şanlarına uymayan sıradan işlere girmekten meneden, aynı zamanda haklarını koruyup ganimetten alacakları hisselerin de aralarında dağıtılmasını sağlayan idareci konumundaki kimselerdir. Osmanlı devleti de topraklarına gelen seyyid ve şeriflere büyük bir hürmet ve tazim göstermiş, onların rahat ve huzurlu yaşamaları için gereken her türlü hizmeti yerine getirmiş, bu kimselere birer berat belgesi vererek hem maaş bağlamış hem de birtakım muafiyetler ve imtiyazlar sağlamıştır.

BİR SORU BİR CEVAP

Babası ile birlikte oturan kimse zekât ile mükellef midir?

İslam'da mülkiyetin şahsiliği esastır. Buna göre âkıl ve bâliğ olan bir kimse babasıyla birlikte oturuyor olsa bile zekâta tabi nisap miktarı mala sahip ise zekât ile mükelleftir. Ancak babası ile mallarını ayırmamışlar da ortak kazanıp ortak harcıyorlarsa, bu takdirde ellerindeki birikim üzerinde tasarruf yetkisine sahip olan kişi, zekâtla yükümlü olur.

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Beni sana çok şükreden, seni çok zikreden, senden çok korkan, sana itaat eden, sana saygı gösteren, sana yönelen ve tövbe eden kimse eyle.” (Tirmizi, Deavât, 114)

ÇOCUKLAR NEDEN KİTAP OKUMUYOR?

Çocuklar ağızlarının tadını iyi bilirler. Kendilerine göre bir şey bulduklarında onun peşini asla bırakmazlar. Yeter ki eğlenceli vakit geçirsinler ve merak duyguları perçinlensin. Adı üstünde çocuk, yerinde duramaz ve kıpır kıpır hareketlidir. Bebeklikten itibaren kitapla haşır neşir olmamışsa, evde de okuyan bir anne-baba yoksa çocuğun kitap okumasını beklemek sadece bir hayal olur. Hele de yetişkinlere hitap edercesine yazılmış, ağır cümleler ve didaktik bir dille yazılmış çocuk kitapları değil okumayı sevdirmek, kitaplardan nefret ettirebilir. Çocuğun yaşına uygun iyi kitaplar itinayla seçilip çocuğa sunulmalı. Hangi tarz hoşuna gidiyorsa onu okuması desteklenmelidir. İyi kitaplarla tanışan çocuklar hem kitapları sevecek hem de okumaktan büyük bir keyif alacaklardır. Tasarımıyla, çizimiyle, metniyle, konusuyla, kurgusuyla iyi hazırlanmış tek bir kitap bile çocukla okuma kültürü arasında çok önemli bir köprü olabilir. Sonrasında çocuk neyi okuyup neyi okumaması gerektiğine dair belli bir okuma kültürüne sahip olacaktır.

BİR SORU BİR CEVAP

Doğum günü kutlamanın ve bu amaçla hediyeleşmenin hükmü nedir?

İslamî geleneklerde Hz. Peygamber (s.a.s.)'in doğum sevincinin idrak edildiği mevlid merasimleri dışında yaş günü kutlaması gibi bir uygulama bulunmamasıyla birlikte doğum günü kutlamaları belli bir kültüre ve topluma özgü olmaktan çıkmış ve neredeyse evrenselleşmiştir. Bu itibarla İslam'ın temel inanç ve ahlak esasları ile toplumun genel örfünü gözetmek kaydı ile doğum günü kutlaması için toplanmakta ve bu münasebetle hediyeleşmekte bir sakınca yoktur.

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Beni ve soyumdan gelecek olanları namazı devamlı kılanlardan eyle; Rabbimiz, duamı kabul et!” (İbrahim, 14/40)

ÇOCUKLAR VE TÜKETİM ÇILGINLIĞI

“Hayat burada” gibi bir sloganla sunulan, “Bunu almazsan, tüketmezsen hayatında önemli bir eksiklik olur!” ya da “Bu ürünü kullandığında hayatın daha anlamlı ve güzel olacak!” imajıyla teşhir edilen bir eşya çocuk tarafından mutlaka sahip olması gereken bir şey olarak algılanabilecektir. Ki bu yanlış yetişkinlerde bile oluşabilmektedir. Aslında ihtiyacı olmayan pek çok tüketim nesnesi, reklamlarda büyük bir ihtiyaç olarak sunulacak ve doğruyu yanlıştan, ihtiyaç olanı lüks olandan ayırma kabiliyeti tam olarak gelişmemiş olan çocuk için bu durum, belki de eziklikle, kinle dolacağı bir yoksunluk hissine dönüşebilecektir. Çocuk ayrıca bu harcamaları yapmak istemeyen ailesiyle de çatışma yaşayabilecektir. Reklamlara konu olan ürünlerin sayısal çokluğu göz önünde bulundurulduğunda, bu bombardımanın ne boyutlarda olduğu daha rahat görülebilir. Çocuklar açısından reklamın en büyük zararlarından biri de tüketimi ve sahip olmayı hayattaki tek amaç olarak algılatmasıdır. Bunun sonucu olarak “sahip olmayı” her şeyden çok önemseyen insan profilinin ortaya çıkması kaçınılmaz görünmektedir.

BİR SORU BİR CEVAP

İstiğfar ne demektir?

İstiğfar, hata ve günahların Allah tarafından af ve mağfiret edilmesini istemek; kulun işlediği iyi ve güzel amelleri azımsayıp bunları artırmaya çalışması, günahlarını çok bulup bunları azaltmaya gayret etmesi demektir. Kişi ancak kendi günahından dolayı tevbe edebilirken, başkalarının günahından dolayı da istiğfar edebilir. Yani başkasının affını Allah’tan dileyebilir. Kur’anda pek çok ayette istiğfarda bulunmak emredilmiş, Allah’ın mağfiret edici olduğu ısrarla vurgulanmış, istiğfar edenler övülmüştür (Âl-i İmrân, 3/17; Zâriyât, 51/18).

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Beni, annemi babamı, inanmış olarak evime girenleri, mü’min erkekleri ve mü’min kadınları bağışla, zalimleri ise daima helak et.” (Nûh, 71/28)

ANNE VE BABAMIZA KARŞI SORUMLULUKLARIMIZ

Ebeveynin evladın yaşına ve durumuna göre değişen sorumlulukları hayat boyu devam eder, ancak yaşlandıklarında anne babaya bakım ve ilgi gösterme rolü evlada intikal etmiştir. Bu sebeptendir ki, Allah Teala, *“Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi ve anne babaya iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti. Eğer onlardan biri ya da her ikisi senin yanında yaşlanırsa, sakın onlara ‘Öf!’ bile deme, onları azarlama, onlara saygılı güzel söz söyle. Onları esirgeyerek alçakgönüllülükle üzerlerine kol kanat ger ve ‘Rabbim! Onların beni küçükken sevgi ve şefkatle büyüttükleri gibi, Sen de onlara merhamet eyle.’ diyerek dua et.”* (İsrâ, 17/23-24) buyurmaktadır. O hâlde evlatlar Rablerinin rızasını kazanmak için, kendi hayat telaşından anne babasını ihmal etme ya da onlara karşı yeterince hoşgörülü olmama yolunu değil, onlara iyilik yapma yolunu tercih etmelidirler.

BİR SORU BİR CEVAP

Kader inancı ile sorumluluk nasıl bağdaştırılabilir?

Kader inancı ile sorumluluk birbirine aykırı değildir. Çünkü Allah âdildir, kimseye zulmetmez. Daha açık ifade etmek gerekirse, insanın sorumlu kılınması tamamen kendisine verilen irade sebebiyledir. Eğer bir kimse irade sahibi olduğunu inkâr etmiyorsa, sorumlu olduğunu da inkâr edemez, etmemelidir. Nitekim Allah, insanı iradesi dâhilinde olmayan şeylerden sorumlu tutmayacaktır. Söz gelimi insanın cinsiyeti, doğduğu yer, doğum tarihi vb. hususlar sorumluluk dâhilinde değildir.

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bütün işlerimdeki ölçüsüzlüğümü, cahilliğimi ve hatamı bağışla. Sen bunları benden daha iyi biliyorsun.” (Buhâri, Deavât, 60)

ÇOCUK EĞİTİMİNDE BABALARIN SORUMLULUKLARI

Günümüzde anne baba olmak, geçmişte anne baba olmaktan daha zordur. Çünkü çocukları etkileyen çevresel faktörler çok çeşitlenip artarken toplumsal kontrol azalmıştır. Bütün bunlardan dolayı anne babanın daha dikkatli, daha donanımlı ve daha sabırlı olması gerekir. Baba her şeyden önce çocuğun büyümesi, gelişmesi ve kişilik kazanmasında önemli görevleri olduğunu bilmeli ve şu hususlara dikkat etmelidir:

- Çocukların sorumluluğunu sadece anneye bırakmamak,
- Çocuklara her konuda iyi örnek olmak,
- Onların eğitimi için özen göstermek,
- Aile içi iletişimde üzerine düşeni yerine getirmek,
- Çocukları televizyon ve bilgisayarın zararlı etkilerinden korumak,
- Çocukların gelişim dönemleri özelliklerini bilmek,
- Çocuklarına verdiği sözleri tutmak veya tutamayacağı sözleri vermemek,
- Çocuğunu her koşulda sevdiğinizi ona hissettirmek,
- Çocuğa korkuya dayalı değil, sevgi ve saygıya dayalı bir disiplin uygulamak.

BİR SORU BİR CEVAP

Kaza ve kadere iman ne demektir?

Kader ve kazaya iman yüce Allah'ın ilim, irade, kudret ve tekvîn sıfatlarına inanmak demektir. Bir başka deyişle bu sıfatlara inanan kimse, kader ve kazaya da inanmış olur. Bu durumda kader ve kazaya inanmak demek, hayır ve şer, iyi ve kötü, acı ve tatlı, canlı ve cansız, faydalı ve faydasız her ne varsa hepsinin Allah'ın bilmesi, kulun dilemesine bağlı olarak bunların Allah'ın kudreti ve yaratması ile olduğuna, Allah'tan başka yaratıcı bulunmadığına inanmak demektir.

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Girilecek yere doğrulukla girmemi, çıkılacak yerden de doğrulukla çıkmamı sağla, bana tarafından yardımcı bir güç ver!” (İsrâ, 17/80)

HZ. PEYGAMBER: HER ANI ZİKİRLE GEÇEN NEBİ

Allah Resûlü'nün gündelik hayatında en çok yer alan ibadetlerden biri de zikir ve dua idi. Eşi Hz. Âişe'nin de belirttiği üzere, "O (s.a.s.) *her zaman Allah'ı zikrederdi.*" (Müslim, Hayız, 117). Günlük hayatta zikir için her fırsatı değerlendirir, elbisesini giyerken (Tirmizî, Libâs, 29), devesine binerken (Müslim, Hac, 425), bir yokuş inişinde veya çıkışında (Ebû Dâvûd, Cihâd, 72), yatağına yatarken ve uykudan kalkarken (Buhârî, Deavât, 7), tuvalet ihtiyacını gidermeden önce (Buhârî, Vudû', 9) ve giderdikten sonra (Ebû Dâvûd, Tahâret, 17), evden dışarıya adım atarken (Tirmizî, Deavât, 35), kısacası her durumda dua eder, Allah'ı anardı. Zikir, gün boyunca onun (s.a.s.) dilinde, gönlünde ve zihninde idi. Yemeğe başlarken mutlaka besmele çeker (Buhârî, Et'ime, 2), sonunda da hamd ve senâda bulunup şükrederdi (Buhârî, Et'ime, 54). Gece Allah'ı zikrederek yatar (Buhârî, Deavât, 12), yine Allah'ı zikrederek kalkardı (Buhârî, Tefsîr, (Âl-i İmrân) 18).

BİR SORU BİR CEVAP

İş vaktinin cumaya denk gelmesi, cuma namazını kılmamak için geçerli bir mazeret olabilir mi?

Dinimize göre hasta ve yolcu olanlarla, stratejik önemi haiz yerlerde hizmet verenler hariç, akıllı ve ergenlik çağına gelmiş her Müslüman erkeğe cuma namazı kılmak farzdır. Hürriyeti kısıtlanmış veya namaza gitmesi nedeniyle işinden olma ihtimali olan kimse için bu durum geçici bir mazeret sayılır. Bu hâlde olan kimsenin en uygun zamanda namazını kılabileceği bir iş araması yerinde olur.

GÜNÜN DUASI

"Rabbim! Onlar (anne ve babam) nasıl küçüklükte beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse, şimdi sen de onlara merhamet göster." (İsrâ, 17/24)

RESÛLULLAH'IN İLME TEŞVİKİ

Allah Resûlü'nün en yakınında bulunan, zamanlarının çoğunu onunla birlikte geçiren, kendilerini Kur'an ve hadis (sünnet) başta olmak üzere İslam'ın esaslarını öğrenmeye adayan suffe talebeleri, bizzat Resûlullah tarafından eğitilmiş ve onun teşvikiyle ilme her şeyden çok değer vermişlerdi. Bu durumu Suffe Ehli'nden Ukbe b. Âmir el-Cühenî şöyle nakletmektedir: *“Biz Suffe’de iken Resûlullah (s.a.s.) yanımıza çıkageldi ve ‘Hanginiz sabahleyin Buthân veya Akîka’ya gidip Allah’a (karşı) günah işlemeden ve akrabalık bağlarını kesmeden iri hörgüçlü, gösterişli iki deve almak ister?’ buyurdu. Oradakiler, ‘Hepimiz ya Rasûlallah.’ dediler. Efendimiz, ‘Vallahi birinizin her gün sabahleyin mescide gidip Allah’ın kitabından iki ayet öğrenmesi, onun için iki deveden daha hayırlıdır. Eğer üç ayet öğrenirse üç deveden hayırlıdır. Dört ayet öğrenirse onun için dört deveden hayırlıdır. (Okunacak her ayet) kendi sayısınca deveden daha hayırlıdır.’ buyurdu.”* (Müslim, Salâtü'l-müsâfirin, 251)

BİR SORU BİR CEVAP

Camideki eski halıları veya diğer kullanılmayan eşyayı satarak caminin diğer ihtiyaçları için kullanmak caiz midir?

Camilere ait olup da kullanılmayan halı, kilim vb. eşyanın çürümeye terk edilmesi uygun olmaz. Dolayısı ile antika değeri olmayanlarının, usulüne uygun bir şekilde ihtiyacı olan başka bir cami veya mescide verilmesi; ihtiyacı olan başka bir cami veya mescidin bulunmaması hâlinde ise, ilgili mevzuat çerçevesinde satılıp parasının caminin diğer ihtiyaçlarına harcanmasında dinen bir sakınca yoktur.

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Tövbemi kabul et, günahımı temizle, duamı kabul buyur, delilimi sabit kıl, dilimi doğru yap, kalbime hidayet ver, göğsümün kin ve hasedini çıkar.” (Tirmizi, Deavât, 114)

HAKLININ YANINDA YER ALMAK

İnsanın kendisine, ailesine, yaşadığı topluma karşı sorumlulukları vardır. Toplumun her türlü fitne, fesat ve kargaşadan uzak kalması için herkes üstüne düşen görevi yerine getirmeli, haklının yanında ve hakkın tarafında yerini almalıdır.

Haklının yanında olmayan kimse, her şeyden önce kendisine kötülük yapmıştır. Çünkü böyle yapmakla haksıza yardım etmiş, onu haklı göstermiş ve haklı kimsenin de hakkını zayı etmiş ve vebale girmiştir.

Peygamber Efendimiz, kötülöklere iyilerin müdahale etmediğı takdirde gelecek olan fitne, anarşi ve tefrikanın iyi kimseleri de etkileyeceğini, yani bundan herkesin zarar göreceğini bildirmektedir (*Tirmizî, Fiten, 9*).

Güçlünün haklı değil, haklının güçlü olduğu bir sosyal ilişkiler anlayışını öngören İslam dini, kul haklarına tecavüze asla prim vermez. Bizler doğrunun ikâmesine çalışmasak da kıyamet gününde haklar sahiplerine mutlaka ödenecektir (*Müslim, Birr, 60*).

Bize düşen, doğrunun yanında olmak, ayeti kerimede bildirildiğı gibi, aleyhimize de olsa haktan ayrılmamaktır (*Nisâ, 4/135*).

BİR SORU BİR CEVAP

Bayanlar pantolon ile namaz kılabilirler mi?

Kadınların mahremleri olmayan kimselere karşı el, yüz ve ayakları dışında kalan bütün bedenleri avrettir. Buraların, namazda ve namaz dışında yabancılara karşı örtülmesi ve giyilen elbisenin vücut hatlarını belli edecek şekilde dar, tenini gösterecek şekilde ince ve şeffaf olmaması gerekir.

Vücut hatlarını ortaya çıkaran dar pantolonla namaz kılmak uygun değildir. Altını gösterecek şeffaflıktaki bir elbise ile namaz kılmak caiz olmadığı gibi bu şekilde kılınan namaz da sahih değildir.

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bize katından rahmet gönder ve bize içinde bulunduğumuz durumdan bir çıkış yolu göster!” (*Kehf, 18/10*)

İBADETLERDE İTİDAL

İslam, her konuda olduğu gibi ibadet hayatında da dengeli ve tutarlı davranmayı tavsiye eder. Dinimiz, güç yetiremeyecekleri işler ve ibadetlerle insanları sorumlu tutmaz. Bu çerçevede Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de kulları için zorluk değil kolaylık istediğini (*Bakara, 2/185*), hiçbir kimseye gücünün yettiğinden fazla yük yüklemeyeceğini (*Mü'minûn, 23/62; Bakara, 2/286*), herkesi ancak gücünün yettiği kadarıyla sorumlu tutacağını (*En'âm, 6/152*) beyan etmiştir. Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.) de, **“Güç yetirebileceğiniz amelleri yapmaya gayret ediniz.”** (*Ebû Dâvûd, Tatavvu', 27*) buyurmuştur. Eşi Hz. Âişe'nin hiç uyumadan namaz kılan bir kadını kendisine tanıtmaya üzerine de, **“Olmaz ki! Gücünüzün yettiği kadar ibadet edin. Allah'a yemin olsun ki, Allah usanmaz da siz usanırsınız. Allah katında ibadetlerin en değerlisi, sahibinin devamlı yaptığıdır.”** (*Nesâî, Kıyâmü'l-leyl ve tatavvuu'n-nehâr, 17*) diyerek insanları güç yetiremeyecekleri ibadetlere kalkışmamaları gerektiği konusunda uyarmıştır.

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bizi doğru yola erıştirdikten sonra kalplerimizi saptırma, bize tarafından bir rahmet bağışla. Hiç kuşku yok, lütfu bol olan yalnız sensin.” (*Âl-i İmrân, 3/8*)

BİR SORU BİR CEVAP

Ticaret malının zekâtı nasıl hesaplanır?

Kâr amacıyla alınıp satılan mallara **“ticaret malları”** denilir. 80,18 gr. altın değerinde ticaret malına sahip olan kişinin, bu malın elde edilmesinin üzerinden bir yıl geçmesi hâlinde, kırkta bir (%2,5) oranında zekâtını vermesi gerekir.

İleride sağlanması muhtemel artışlar zekâtın hesaplanmasında dikkate alınmaz. Ticaret malları için de aynı ilke geçerlidir. Bu itibarla, ticaret malının zekâtı verilirken, satıldığı takdirde elde edilecek kâr dikkate alınmadan, malın zekâta tabi olduğu/zekâtın verileceği tarihteki maliyet değeri esas alınır.

HER ŞEYİN BAŞI SAĞLIK

Dinimizde insanın her anında sağlık ve afiyet yönünde çaba göstermesi esastır. İnsan sağlığı ancak tüm boyutlarıyla önlem alındığı takdirde korunabilir. Aksi takdirde bedenini temiz tutan bir insan, temiz bir çevre veya temiz su içme imkânı bulamıyorsa sağlığını istenilen şekilde koruyamaz. Gıda ve beslenmesinde temizliğe dikkat ettiği hâlde alkollü içecekler, sigara ve uyuşturucu gibi maddeler kullanıyorsa yine sağlıklı olması mümkün değildir. Bütün bu imkânlarla sahip oldukları hâlde, gerilim altında bunalıma düşme gibi daha çok asabi sorunlarla boğuşan insanların da sağlıklı olmaları düşünülemez. Bu yüzdendir ki Peygamberimiz sağlığın muhafazası bağlamında doğru beslenmenin yanı sıra bedensel, çevresel ve ruhsal açılardan birçok tedbirin alınmasını tavsiye etmiş, sağlıklı bireylerden oluşan sağlıklı bir toplum arzulamış ve şöyle demiştir: *“Sizden kim huzuru yerinde, bedeni sağlıklı ve günlük yiyeceği de yanında olarak güne başlarsa, sanki bütün dünya nimetleri ona verilmiş gibidir.”* (Tirmizi, Zühd, 34)

BİR SORU BİR CEVAP

Aşırı kilolardan kurtulmak amacıyla vücuttaki fazla yağları aldırarak caiz midir?

Dinimiz insan hayatına ve sağlığına büyük önem vermiş, bunların korunmasını istemiştir. Buna göre, aşırı kilosu olan ya da vücudunda zararlı yağlar bulunan kimse doktorların gerekli görmesi hâlinde bu yağlarını aldırabilir.

Buna karşılık insanın doğuştan getirdiği özelliklerin tıbbi ve psikolojik zorunluluklar bulunmaksızın değiştirilmesi/ her türlü estetik ve tıbbî müdahaleler ise, yasaklanmıştır (Nisâ, 4/119).

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bizi sabırla donat, bize sebat ver ve inkârcı topluluğa karşı bize yardım et!” (Bakara, 2/250)

SILA-İ RAHMİN ÖNEMİ

Akrabalar arası ilişkiler konusu Kur'an'ın en temel öğretileri arasında yer alır. Yüce Rabbimiz birçok ayette akrabaya hakkını vermeyi, yardım ve iyilik etmeyi emretmekte, akrabalık haklarına riayetsizlikten sakındırmakta ve akrabalık bağlarını koparmanın, fitne ve fesat ile ilişkisinden söz etmektedir.

Allah Resûlü de konunun önemini sık sık dile getirmiştir. Sevgili Peygamberimiz, **“Kim rızkının bolllaştırılmasını yahut ecelinin geciktirilmesini arzu ederse, akraba ilişkilerini sürdürsün!”** (Müslim, Birr, 20) buyurur. Bu nedenle soy ve sopun öğrenilmesini tavsiye eder. Zira **“Akrabalar arası bağların koparılmaması, aile içinde sevgi, malda bolluk ve ömrün uzamasına (bereketlenmesine) sebeptir.”** (Tirmizî, Birr, 49). Ömrünün uzamasını (bereketlenmesini), rızkının genişletilmesini ve kötü bir şekilde ölmekten kurtulmayı isteyen akrabalarla ilişkilerini sürdürmesi tavsiye edilir (İbn Hanbel, I, 143). Herhangi bir yoksula verilen, bir sadaka sayılırken; yoksul akrabaya verilen, biri sadaka, diğeri sıla-i rahim olmak üzere iki sadaka sayılır (Tirmizî, Zekât, 26).

BİR SORU BİR CEVAP

Ezan duasını camilerde açıktan okumakta bir sakınca var mıdır?

İbadet ve zikirlerde aslanan tevkifiliktir. Yani Kitap ve Sünnette nasıl belirtilmişse o şekilde uygulanır. Ezan duasında sünnet olan, kişinin sesini yükseltmeden kendi kendine dua etmesidir. Ancak insanların öğrenmesi için camilerde bazen açıktan okunmaktadır. Bu şekilde insanların öğrenmesi için me'sûr duaları açıktan okumakta beis yoktur. Fakat öğrenme gerçekleşikten sonra açıktan okumaya devam etmek uygun olmaz (Fetâvâ-yı Hindiyeye, V, 318).

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bizi, inkâr edenler için bir sınama konusu yapma. Bizi bağışla ey Rabbimiz! Çünkü kudret ve hikmet sahibi olan sensin.” (Mümtehine, 60/5)

DEĞİŞEN MİSAFİR KÜLTÜRÜMÜZ

Sevgili Peygamberimiz, “*Allah’a ve ahiret gününe inanan, misafiri-ne ikramda bulunsun.*” (Buhârî, Edeb, 31) buyurmuştur. İslam’ın değerleriyle yoğrulan kültürümüzde de misafirin on nasiple geldiği, birini yiyip dokuzunu bıraktığı, duasının mutlaka kabul olacağı anlayışı vardır. Ancak günümüzde önceden yapılması gereken hazırlıklar ve programların aksamasına sebebiyet verdiğinden, neredeyse misafir, külfet olarak değerlendirilir hâle gelmiştir. Halk dilinde çat kapı denen ani misafir baskınları şehir hayatında neredeyse tarih olmuş, evlerimizin misafirlere mahsus mekânları, yerlerini zorunlu olmadıkça kullanılmayan salonlara bırakmıştır.

Müslüman ev sahibi misafirine yaptığı ikramın, gösterdiği güler yüzün evinin bereketini artıracaklarını, kardeşlik ve sevgi bağlarını kuvvetlendireceğini düşünerek hareket eder. Maalesef bugün; bayram, düğün, mevlit ve taziye gibi insanları bir araya getiren özel günler dışındaki misafir kabul günleri, asıl amacından sapmış, gösteriş ve yarış sahasına dönüşmüştür. Misafir ağırlama geleneğimizdeki sözünü ettiğimiz değişimi, geçmişte sergilenen güzel örnekleri mercek altına alarak tersine döndürmenin zamanı gelmiştir.

GÜNÜN DUASI

“*Rabbimiz! Günahlarımızdan ve işimizdeki aşırılıklardan ötürü bizi bağışla, sebatımızı arttır, kâfir topluluğa karşı bize yardım et!*” (Âl-i İmrân, 3/147)

BİR SORU BİR CEVAP

Kadın âdetliken nikâhı kıyılabilir mi?

Kur’an’da; “*Sana kadınların ay hâlini sorarlar. De ki: O bir ezadır (rahatsızlıktır). Ay hâlinde kadınlardan uzak durun. Temizleninceye kadar onlara yaklaşmayın. Temizlendikleri vakit, Allah’ın size emrettiği yerden onlara yaklaşın. Şüphesiz Allah, çok tövbe edenleri sever, çok temizlenenleri sever*” (Bakara, 2/222) buyrulmaktadır. Buna göre âdetli hâlde bulunan bir kadına nikâh kıyılabilir ancak temizleninceye kadar onunla cinsel ilişkide bulunulamaz (Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 132).

ALLAH'IN RIZASINA KAVUŞMANIN SIRRI

Hız. Peygamber, hayatı boyunca tüm anlamlı davranış ve sözlerini “*ubudiyet*” yani kulluk bilinci ile yapmıştır. Bu yüzden o, sadece namaz, oruç, hac ve zekât gibi belirli ibadetleri değil; Allah’a, insanlara ve topluma karşı sadakat içeren bütün davranışları ibadet kapsamında değerlendirmiştir. Allah Resûlü’nün dilinde yoldan geçiştir engel olan bir taşı kaldırmak, bir kimseye bineğine binerken yardım etmek, namaza giderken atılan her adım, her güzel söz sadakadır (*Müslim, Zekât, 56*). Güler yüzlü olmak, iyiliği emredip kötülüklerden sakındırmak, kaybolan kimseye yol göstermek, yabancuya yol göstermek hepsi birer sadakadır (*Tirmizî, Birr ve sıla, 36*).

Kısacası, ibadet bilinci ve Allah’ın rızası ile yapılan bütün iyi ve uygun davranışlar sadaka hükmünde (*Müslim, Zekât, 52*) olup Rabbin rızasını kazanmaya vesiledir.

BİR SORU BİR CEVAP

Bireysel emeklilik caiz midir?

Kâr payı esasına dayalı olarak çalışan birikimli hayat sigortası ile bireysel emeklilik tasarruf ve yatırım sistemi, yatırılan primlerin dinen helal olan alanlarda değerlendirilmesi durumunda caizdir. Aksi takdirde caiz değildir.

Buna göre, yatırılan primlerin tamamı veya bir kısmı faizli devlet tahvili, bono, repo ve alım satımı haram olan mallar üzerinde ticaret yapmak gibi dinen helal olmayan alanlarda değerlendirilen birikimli hayat sigortası ile bireysel emeklilik sistemi caiz değildir.

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Hesap kurulacağı gün beni, anamı, babamı ve mü’minleri bağışla!”

(İbrahim, 14/41)

AYIPLARI ÖRTMEK

İnsanoğlu kendini temize çıkarmak, ayıplardan ve kusurlardan beri olduğunu göstermek ister. Ayıp ve kusurlarını görmek nefse zor geldiğinden kolay olanı tercih eder ve kusuru hep başkasında arar. İnsanların gizli hâllerini araştırmayı yasaklayan Hz. Peygamber, **“Müslümanların ayıplarını, gizli hâllerini araştırmaya kalkışırsan onları ifsad etmiş olursun.”** (Ebû Dâvûd, Edeb, 37) buyurarak, kusur arayan kimsenin günahların yayılmasına aracılık yapmak gibi büyük bir günahı yüklediğini haber vermiştir. İnsanoğlu hatadan, günahattan ve kusurdan hâli olamaz. Her nefis kendi kusuruyla meşgul olsa ve onları düzeltmeye çalışsa başkalarının ayıplarını araştırmaya fırsat bulamaz. Ayrıca ayıp ve kusurlarımızın affedilmesi için kendi hatalarımızla yüzleşmeli, kardeşlerimizin hatalarını örtmeliyiz. Zira Hz. Peygamber buyuruyor ki: **“Kim bir Müslümanın ayıbını örterse Allah da kıyamet günü onun ayıplarını örter.”** (Ebû Dâvûd, Edeb, 39)

BİR SORU BİR CEVAP

Fakir çocukları evlendirmek ve sünnet ettirmek için harcanan para zekât yerine geçer mi?

Kendilerine zekât verilecek gruplardan biri de fakirlerdir (Tevbe, 9/60). Bir kişi zekâtını, elindeki malın cinsinden verebileceği gibi bedeli olan başka mallardan da verebilir. Bu itibarla evlenecek kişiye, zekât alma şartlarını taşıyor ise, ihtiyacı olan eşyalar zekât olarak verilebilir. Velisi fakir olan çocukların sünnet masrafları da zekât niyetiyle karşılanabilir.

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Nurumuzu arttır eksiltme ve bizi bağışla. Şüphesiz senin her şeye gücün yeter.” (Tahrîm, 66/8)

TEZHİP SANATI

Geleneksel sanatlarımızdan biri olan tezhip, kendisi gibi kitap sanatlarından olan hüsnü hat ve ciltçilik sanatlarını tamamlayan, onlara ahenk ve güzellik kazandıran, bu sanatlarla birlikte kitaba nakış ve renk armonisi katan güzel bir sanat koludur. Uzun ve köklü bir geçmişe sahip tezhip sanatı, Arapçada sözlük manasıyla 'altınlama' demekse de yalnız altınla değil, toprak boyalarla da yapılan ince kitap tezyinatının genel isimlendirmesidir. Tezhip, ezilerek fırçayla sürülecek hâle getirilmiş olan varak altın ve muhtelif renklerin kullanılmasıyla gerçekleştirilen parlak ve cazip bir kitap sanatıdır.

Tezyini sanatlarda hep aynı olan ve desenin yapı taşlarını meydana getiren motifler; tezhip sanatında da sanatkâr tarafından gerçek bir bakışla tabiattan alınmış, esas çizgileri korunup teferruatı atılmış, buna şahsi zevk ve görüşler de katılarak çizimi tamamlanmıştır.

BİR SORU BİR CEVAP

Vekâlet yoluyla hac yapılabilir mi?

Kendisine hac farz olmuş birisi sağlık, yaşlılık vb. bir sebeple bizzat hacca gidemeyecek durumda ise başka birisini bedel göndererek, vekâlet yoluyla hac yaptırabilir. Böyle kişiler, hayatta iken birini vekil (*bedel*) olarak gönderebilecekleri gibi; mirasçılarına, ölümünden sonra kendi adına bedel haccı yaptırılmasını da vasiyet edebilirler. Zira Hz. Peygamber (*s.a.s.*), ölen yakınları veya yaşlı büyükleri yerine hac yapıp yapamayacaklarını soran kişilere, söz konusu yakınları için hac yapabileceklerini belirtmiştir (*Buhârî, Hac, 1*).

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Peygamberlerin aracılığıyla bize vaad ettiklerini ver bize; kıyamet gününde bizi rezil etme. Sen asla sözünden dönmezsin.” (Âl-i İmrân, 3/194)

MÜKELLEFİYET

Yüce Allah, insanı kendisine kulluk etmesi için ve kulluk edebilecek kabiliyette yaratmış, akli başında ve ergen olan her mü'mini farz ibadetleri yapmakla sorumlu tutmuştur. Dinimiz hiç kimseyi gücünün yetmediği ibadetlerle sorumlu tutmamış, akıl, idrak ve iradeyi ibadetle mükellef olmanın şartlarından saymıştır. Bu nedenle kişinin, akletme ve idrak kabiliyetinin bulunmadığı uyku, baygınlık, delilik, çocukluk gibi durumlarda ibadetle mükellefiyeti kaldırılmış; kişi unutmama, yanılma ve başkası tarafından zorlanma sebebiyle yerine getiremediği ibadetlerden dolayı da sorumlu tutulmamıştır. Fakat böylesi durumlar için Peygamberimiz ve mü'minler, Yüce Yaratıcı'ya şu şekilde yakarıшта bulunmuşlardır: ***“Ey Rabbimiz! Unutur ya da yanılırsak bizi sorumlu tutma! Ey Rabbimiz! Bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük yükleme! Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği şeyleri yükleme! Bizi affet, bizi bağışla, bize acı! Sen bizim Mevlamızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et.”*** (Bakara, 2/286)

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Ancak sana dayandık, sana yöneldik. Dönüş de ancak sanadır.”

(Mümtehine, 60/4)

BİR SORU BİR CEVAP

Vatanı aslî, vatan-ı ikamet ve vatan-ı süknâ ne demektir?

Vatan-ı aslî: Aslî yerleşim yeri demektir. Bir insanın doğup büyüdüğü yer veya çalışıp geçimini sağladığı, ev alıp çoluk çocuğu ile yerleştiği ve sürekli kalmaya niyet ettiği yerdir.

Vatan-ı ikamet: Yerleşmek maksadı ile olmaksızın on beş günden fazla kalmak üzere bulunduğu aslî vatanından en az doksan km. uzaklıktaki yerdir.

Vatan-ı süknâ: Bir kimsenin on beş günü tamamlamadan ayrılmak üzere bulunduğu, aslî vatanından en az doksan km. uzaklıktaki yerdir (Haddâd, el-Cevheratü'n-ney-yire, I, 342).

ÇOCUKLAR VE REKLAMLAR

Çocukların ilgisini çekip onları oy alıyor diye reklamları seyrettirmemeliyiz. Fakat ne kadar dikkat etsek de çocukların reklamları izlemesini tamamen engellemek mümkün görünmemektedir. Bu yüzden seyrettiği reklamlarla ilgili olarak çocuğumuzu bilgilendirmeliyiz. Reklamlarda gördüğü ve duyduğu her şeyi genel geçer doğrular olarak görmememiz gerektiğini ona anlatmalı, alışveriş dürtüsüne hâkim olmayı, ihtiyaçlarını gerçekçi bir şekilde tespit edebilmesini, ona örnek olarak öğretmeli, neyi niçin aldığı üzerinde düşünmesini sağlamalı, reklamlardaki olaylar ve olgular hakkında kendisiyle konuşmalıyız. Çünkü reklamlar genel geçer bazı bilgiler yanında reklamcının inanmamızı istediği bilgileri de içerir. Seyredenler ise bu genel geçer bilgilerin yanı sıra diğer bilgileri de doğru olarak alır. Çocuklarda bu durum daha çok yaşanır, yani onlar daha çabuk ikna edilir. Alışveriş süreci ani verilen kararlarla değil, zamana yayılarak ve ihtiyaçlar doğru ve gerçekçi olarak tespit edildikten sonra gerçekleştirilerek bu konuda çocuğa iyi örnek olunabilir.

BİR SORU BİR CEVAP

Ta'dîl-i erkân nedir?

Ta'dîl-i erkân, namazın rükünlerini düzgün, yerli yerinde ve düzenli yapmak demektir. Ta'dîl-i erkâna yakın anlamda kullanılan “*tuma'nî-ne*” kelimesi, yapılmakta olan rüküne hakkının verildiğine kanaat getirilmesi ve yapılan işin içe sinmesi hâlini ifade eder ki ta'dîl-i erkâna riayetin sonucudur. Ta'dîl-i erkân özellikle rükûda, kavmede (*rükûdan kalktıktan sonraki duruşta*), secdede ve celsede (*iki secde arasındaki oturuşta*) söz konusu olur.

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Sen bunu boş yere yaratmadın, seni tenzih ve takdis ederiz. Bizi cehennem azabından koru!” (Âl-i İmrân, 3/191)

PEYGAMBER MESCİDİNDE HANIMLAR

Resûlullah dönemi İslam toplumunda mescit, sadece bir ibadet-haneden ibaret değildi. Sosyal hayatın merkezinde, ilmî, hukukî, siyasî pek çok faaliyetin icra edildiği bir mekândı. Bu nedenle kadını, erkeği ve çocuğuyla tüm mü'minler, mescidin müdavimleri arasındaydılar. Hanımlar da Mescid-i Nebevî'nin daimi cemaati arasındaydı. Hanımlar, vakit namazlarını cemaatle kılıyor, Resûlullah'ın sohbetlerini dinliyorlardı. Allah Resûlü, *"Allah'ın kadın kullarının Allah'ın mescitlerine gelmelerine engel olmayın."* (Müslim, Salât, 136) buyurmuştu. Sabah, akşam ve yatsı namazlarına katılmak karanlık saatlerde dışarıda olmayı gerektiriyordu. Allah Resûlü bu vakitlerde de olsa hanımların mescide gelmelerinin engellenmesini istemiyordu ve ashabına, *"Hanımlarınız geceleyin mescide gitmek için sizden izin istediğinde onlara izin verin."* (Buhârî, Ezân, 162) uyarısını yapıyordu. Hanımlar, çoğu kere küçük çocuklarını da yanlarına alıp mescide gelerek vakit namazlarına katılıyordu. Resûlullah, onların bu durumunu gözeterek hanımlara kolaylık olsun diye kimi zaman cemaatle namaz kıldırırken namazlarını kısa tutuyordu.

BİR SORU BİR CEVAP

Kötü söz söylemek veya küfretmek abdest bozar mı?

Küfretmek veya kötü söz söylemek İslam ahlakıyla bağdaşmayan çirkin bir davranıştır. Bir mü'minin bu tür çirkin söz ve davranışlardan uzak durması gerekir. Ancak küfretmek, kötü söz söylemek, dedikodu yapmak ve benzeri şeyler abdesti bozmadır. Çünkü abdest ancak vücuttan çıkan kan, irin, idrar, dışkı ve benzeri şeylerden dolayı bozulur (Mevsûlî, İhtiyar, İstanbul, ts. I, 9-10). Bununla birlikte kötü söz söyleyenin ya da başkalarına küfredenin abdest alması tavsiye edilir.

GÜNÜN DUASI

"Rabbimiz! Şüphesiz ki sen gizlediğimizi de açıkladığımızı da bilirsin. Yerde ve gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz." (İbrahim, 14/38)

ÇOCUKLARIMIZA ŞÜKÜR BİLİNCİ KAZANDIRMA

Çocuk doğası gereği her gördüğünü ister. “Biz giyemedik, biz alamadık, çocuğumuz mahrum kalmasın, arkadaşlarına mahcup olmasın.” düşüncesiyle her istediği alınan, yaptığı her doğru davranış maddi şeylerle ödüllendirilen bir çocuk şükretmeyi, yetinmeyi öğrenemez. Çocuklarımıza şükür bilinci kazandırmak anne babanın görevidir. Bunun için bir “*var defteri*” yapabiliriz çocuklarımızla. Nelere sahip olduklarını alt alta yazsınlar, fark etsinler ne çok şeyleri olduğunu. Bunları yaparken görmenin, duymanın, hareket etmenin, zamanın, annenin, babanın ve daha nicelerinin nimet olduğunu hatırlatıp listelerine ekletebiliriz. Her bir organımızla, mevsimlerle, meyvelerle, sebzelerle, gökyüzü ve uzayla, hayvanlarla ilgili yaşına uygun sohbetlerle yaratılıştaki olağanüstülüğü ve Allah’a şükürü onlara hissettirebiliriz. Kendileri kadar şanslı olmayan çocuklarla tanıştırabiliriz onları, hasta bir çocukla mesela. Evdeki malzemelerle “*Kardeşim İçin*” kumbarası yapabiliriz çocuğumuzla. Böylece onun merhamet, paylaşma ve sorumluluk sahibi olma hislerinin gelişmesine katkı sağlamış oluruz. Ama önce iyi rehber olmalıyız anne baba olarak.

BİR SORU BİR CEVAP

Erkeklerin küpe takması caiz midir?

Müslüman erkeklerin kadınlara has süs eşyalarını kullanmaktan uzak durmaları gerekir. Zira Peygamberimiz (s.a.s.); “*Kadınlara benzemeye çalışan erkekler ve erkeklere benzemeye çalışan kadınlar Allah’ın rahmetinden uzak olsun*” (Buhârî, Libas, 61-62) buyurmuştur.

Bu ve benzeri uyarılar sebebi ile İslam âlimleri, erkeklerin kadınlara özgü takıları takmalarını tahrimen (*harama yakın*) mekruh saymışlardır (İbn Âbidin, Reddu’l-muhtâr, VI, 336-337, 388).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Hatalarımı, bilerek, cahillikle ve dalgınlıkla yaptığım kusurlarımı bağışla. Bunların hepsi bende mevcuttur.” (Buhârî, Deavât, 60; Müslim, Duâ, 70)

ÇOCUK EĞİTİMİNDE GÜVEN VERİCİ TUTUM

Çocuğumuzdan uzun vadede beklediğimiz karakter özellikleri ve davranış şekilleri çoğunlukla onun sevgi dolu, duyarlı, toplum kurallarına uyan, davranışlarını kontrol edebilen, kendine güvenen ve sorumluluk bilinci olan bir birey olmasıdır. Bir çocuk sevgi, şefkat, yardımlaşma, sadakat, işbirliği, sorumluluk ve güven duygularını ancak aile içinde yaşayarak öğrenebilir. Özellikle ilk 6 yıl çocuğun yaşadığı ortamın etkileri ömrü boyunca onun karakterini şekillendirir. Zira çocuğun her yönden gelişimi ilk 6 yılında gerçekleşir. Bu evrede çocuk çevresini ve kendini tanıır. Bu tanıma sürecinde çocuğa çeşitli noktalarda özgürlükler verilmeli, sınırlar ise gerektiğinde çizilmelidir. Örneğin sıcak bir sobaya yaklaşmaması için baskılanan çocuk bu sobayı tanıma arzusunu daima içinde bulundurur, ancak çok zararlı olmayan ve kontrollü bir tutumla çocuğun elinin hafifçe sıcağı hissetmesi onun bu davranışı yaşayarak ve sonrasında hiçbir duygusal etki kalmayacak şekilde öğrenmesini sağlar.

BİR SORU BİR CEVAP

*Müziğin dindeki yeri nedir?
Hangi müzik çeşidi helaldir?*

Kur'an ve sünnette müzikle meşgul olmanın, müzik dinlemenin mutlak anlamda günah olduğunu gösteren deliller bulunmamaktadır. Bu itibarla, dinimizin temel inanç, amel ve ahlak ilkelerine aykırı olmayan, haramların işlenmesine sebep olmayan müzik türlerini dinlemekte dinen bir sakınca yoktur. Ancak cinsel arzuları tahrik eden ifade ve tasvirler içeren, haramları güzel gösteren ve belli bir kadının özelliklerini anlatan müzikleri yapmak ve dinlemek ise günahtır.

GÜNÜN DUASI

"..Allah'ım, nefsimi takvasını ver, onu temizle, onu temizleyenlerin en hayırlısı sensin. Onun velisi (sahibi) ve mevlâsı (efendisi) sensin." (Müslim, Zikir, Dua, Tevbe ve İstiğfar, 73)

BARIŞIN ANAHTARI SELAMLAŞMA

Arapçada barış, esenlik ve selamet gibi anlamlara gelen selam, insanlar arası iletişimin anahtarıdır. Bu yolla birbirlerine iyi dileklerini sunan insanlar, iletişimin ilk olumlu sinyalinin vermiş olurlar. Selamlaşabilen kimseler zımnın aralarında dargınlık, kavga ve anlaşmazlık bulunmadığını yani barış içinde olduklarını ifade etmiş olurlar. Bunun için Peygamber Efendimizin, Medine'ye hicretinde insanlara yaptığı ilk tavsiyelerden birisi “*selamı yayınız*” (Tirmizî, *Sıfatü'l-Kıyame*, 42) talimatı olmuştur. Cenab-ı Hak da “*size bir selam verildiğinde, ondan daha güzeliyle selamlayın veya aynısıyla karşılık verin...*” (Nisâ, 4/86) buyurarak, sevgi ve saygının sembolü olan selamın önemine işaret etmiştir. Allah'ın rahmet, bereket ve esenliğinin karşımızdaki insan üzerine olmasını dilemek ve ondan da aynı dilekleri almak birbirimize pozitif enerji yüklemektir. Bu enerjiyle başlayan iletişim, daha sonra iyi ilişkilere ve kalıcı dostluklara kolaylıkla dönüşebilir.

BİR SORU BİR CEVAP

Namaz ibadeti peygamberimizden (s.a.s.) önce de var mıydı?

Kur'an'da Peygamberimiz (s.a.s.)'den önceki peygamberlerin namaz kılmakla emroldukları değişik vesilelerle belirtilmektedir (Bakara, 2/83; Yûnus, 10/87; Hûd, 11/87; İbrahim, 14/37, 40; Meryem, 19/30-31, 54-55; Tâ-Hâ, 20/14; Enbiyâ, 21/72-73; Lokmân, 31/17).

Bundan anlaşıldığına göre namaz ibadeti sadece Muhammed ümmetine has olmayıp önceki dinlerde de bulunmaktaydı.

GÜNÜN DUASI

“*..Allah'ım! Ey Rabbimiz ve her şeyin Rabbi! Beni ve ailemi dünyaya ve ahirette her an sana ihlasla bağlı kıl. Ey yücelik ve ikram sahibi!...*” (Ebû Dâvûd, *Vitr*, 25)

HAT SANATI

Arap harflerinden doğarak İslam kültür ve medeniyetinde müstakil ve olağanüstü bir mevki kazanan güzel yazı sanatına “*Hat*” denilmektedir. Kendi bünyesinde onlarca özgün kavram ve çeşitliliğe ev sahipliği yapan bu sanat, mushaflarda, yazma eserlerde, mimaride, kitabelerde, mezar taşlarında, çini, tuğla ve dekorasyonlarda en derunî hislerle yazılmış ve işlenmiştir. Başlı başına bir zarafet timsali olan hat; kamaş, kalem ve is mürekkebinin iş birliğiyle, Şam, Bağdat, Kurtuba, Kahire, Konya, Semerkant, Tebriz gibi devlet merkezlerinde ve hanedanlar devrinde daima ilgi çekici bir sanat dalı olarak görülmüştür. Osmanlılar devrinde ise estetik kudreti ve zirvede kalış süreciyle bu alanda en üst seviyeye erişilmiş; “*Türk hat sanatı*” adıyla anılarak ayrı bir hüviyet kazanmıştır. İstanbul’un hat sanatındaki müstesna yeri, İslam âleminde “*Kur’an Hicaz’da nazil oldu, Mısır’da okundu, İstanbul’da yazıldı*” ifadesiyle de tescil edilmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Adak kurbanı ne demektir? Etinin hükmü nedir?

Kurban adayan kişinin kurban kesmesi vaciptir. Eğer kişi bu adağı, bir şartın gerçekleşmesine bağlamışsa bu şart gerçekleşince kesmesi gerekir. Adak kurbanının etinden adak sahibi, eşi, usul ve fûrûu (*neslinden geldiği ana, baba, dede ve nineleri ile kendi neslinden gelen çocukları ve torunları*) yiyemeyeceği gibi, bunların dışında kalıp zengin olanlar da yiyemez. Eğer kendisi yemek ister veya bu sayılanlardan birisine yedirmek isterse, yenilen etin rayiç bedelini yoksullara verir (*İbn Nüceym, Bahru’r-râik, VIII, 199-203*).

GÜNÜN DUASI

“(Allah’ım) Zenginlikle imtihan edilmenin kötülüğünden sana sığınırım. Fakirlikle imtihan edilmenin kötülüğünden de sana sığınırım.” (Buhâri, Deavât, 39)

MERHAMET PEYGAMBERİ

Tüm evrene rahmet vesilesi olarak gönderilen son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.)'in şefkati ve merhameti de evrenseldi. Yarattıkları içinde, Allah Teala'nın sıfatlarıyla vasfedilmek, sadece onun mazhar olduğu bir ayrıcalıktı. Rabbimiz, Tevbe sûresinin 128. ayetinde şöyle buyurmaktadır: *“And olsun ki, size içinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir, sizlere karşı çok düşkündür. Bütün mü'minlere de çok şefkatli ve çok merhametlidir.”* Ayette geçen Raûf ve Rahîm sıfatı, aynı zamanda Allah Teala'nın *“Güzel isimleri”*ndendir ve sadece Peygamberimize özgü bu durum, onun mü'minlere karşı şefkat ve merhametinin en çarpıcı işaretidir. Şefkat ve merhamet Peygamberi şöyle buyurmaktadır: *“Merhametli olana Allah da merhamet eder. Siz yeryüzündekilere şefkat ve merhamet gösterin ki, göktekiler de size merhamet etsinler.”* (Tirmizî, Birr, 16)

BİR SORU BİR CEVAP

Biyopsi yaptırmak orucu bozar mı?

Tahlil amacıyla vücudun herhangi bir organından parça alınması (*biyopsi*), orucu bozamaz (Merğînânî, el-Hidâye, I, 125; Kâsânî, Bedâiü's-sanâî, II, 244).

İdrar kanalının görüntülenmesi, kanala ilaç akıtılması orucu bozar mı?

İdrar kanallarına giren cihazlar veya akıtılan ilaçlar orucu bozamaz (Merğînânî, el-Hidâye, I, 125; Kâsânî, Bedâiü's-sanâî, II, 243).

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim) Arkadan gelecekler içinde iyilikle anılmayı bana nasip eyle!” (Şuarâ, 26/84)

ÇOCUK VE AİLEDE ŞİDDET

Ailedeki herhangi birine uygulanan şiddete şahit olduğunda çocuk en az kendisine uygulanmış kadar zarar görür. Çocuğu güvenli bir aile ortamında tutması gereken anne-babanın kavgaları ya da birinin diğereine şiddet uygulaması çocuğu endişelendirir. Anne-babasının ayrılacağından, onlardan birini kaybedeceğinden korkar veya farklı korkular geliştirir. Şiddete tanık olarak büyüyen çocuk şiddeti öğrenir. Bazen de şiddet uygulamayı doğal karşılamaya başlar. Yani şahit olduğu şiddet onu çekingen, içine kapanık yapabildiği gibi saldırgan ve kavgacı da yapabilir. Evde anne-babadan birinin diğereine sürekli olarak aşağılaması, azarlaması, gururunu rencide etmesi, sürekli eleştirilmesi, küçük düşürücü sözler söylemesi, o evde yaşayan çocuk ve gençler için ne büyük talihsizliktir. Bu ailelerde çocuklar sürekli bir gerginlik içindedirler. Her an; *“Babam şimdi neye kusur bulacak?”*, *“Annem babamın hangi yaptığını beğenmeyecek ve bağırıp çağırmaya başlayacak?”* gibi bir sıkıntı içerisinde olabilirler. Böyle sürekli bir gerginlik ve stres altında bırakılmak da elbette bir şiddet türüdür.

BİR SORU BİR CEVAP

Secdede burnun yere değmesinin hükmü nedir? Burun yere değmeden kılınan namaz geçerli midir?

Namazın rükünlerinden biri de secdeye varmaktır. Namazda rükûdan sonra, ayaklar, dizler ve ellerle beraber alını yere koymaya secde denir. Her rekâta iki secde etmek farzdır. Secdede alın ve burun birlikte yere konmalıdır. Zira Resûlullah (s.a.s.), namazda secdeye vardığında alınını ve burnunu yere koyar, kollarını yanlarına yapıştırır, ellerini de omuz hizasına gelecek şekilde koyardı. Özürsüz olarak secdede alının yere konulup da burnun konulmaması kerahetle caizdir.

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim) Beni, naîm cennetine girenlerden eyle!” (Şuârâ, 26/85)

RAHMET PEYGAMBERİNİN ÇOCUK SEVGİSİ

Çocuk sevgiyle filizlenir, şefkatle serpilir, merhametle büyür. Farklı şekillerde de olsa her çağda ebeveyninden şartsız ve hesapsız sevgi görme hakkına sahiptir. Bunun içindir ki Sevgili Peygamberimiz çocuklara karşı hiç çekinmeden sevgi sunumunda bulunmuştur. O (s.a.s.), kimi zaman çocukları sımsıkı kucaklamış ve öpmüş (*Buhâri, Büyü*, 49), kimi zaman da mis kokulu elleriyle okşamıştır (*Müslim, Fedâil*, 80). Çocuğun en az disiplin ve ciddiyet kadar şaka ve oyuna da ihtiyacı olduğunu bildiğinden, ağzına su alıp çocuklara püs-kürtmekten (*Buhâri, İlim*, 18) ya da atçılık oynayıp torunlarını sırtında gezdirmekten (*Tirmizî, Menâkıb*, 30) geri durmamıştır.

Çocuğuna şefkat gösterenleri hayırla anarken (*Müslim, Fedâilu's-sahabe*, 201) sevgisini çocuktan esirgeyenleri esefle kınamış (*Buhâri, Edeb*, 18) ve “*Küçüğümüze merhamet etmeyen ve büyüğümüüzün saygınlığını kabul etmeyen bizden değildir.*” (*Tirmizî, Birr*, 15) buyurmuştur.

BİR SORU BİR CEVAP

Diş tedavisi yaptırmak orucu bozar mı?

Oruçlu bir kimsenin morfinli veya morfinsiz olarak dişlerini tedavi ettirmesi veya çektirmesi orucu bozamaz. Ancak tedavi esnasında, kan veya tedavide kullanılan maddelerden herhangi bir şeyin yutulması ise, orucu bozar.

Namazda veya namaz dışında ağlamak abdesti bozar mı?

Her ne sebeple olursa olsun namaz dışında ağlamak ve buna bağlı olarak gözden yaş akması abdesti bozamaz. Ancak namaz esnasında ses çıkararak ağlaması kişinin namazını bozar, abdestini bozamaz (*Merğînâni, el-Hidâye*, I, 61).

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim) İnsanların diriltileceği gün ve Allah’a temiz bir kalple gelenler dışında malın da çocukların da fayda vermeyeceği gün beni mahcup etme!” (*Şu’arâ*, 26/87-89)

REGAİB KANDİLİ

Bu gece, Müslümanlar için tövbe etmenin, affın ve manevi arınmanın habercisi olan rahmet ve mağfiret mevsimi üç aylara girdiğimizi müjdeleyen Regaib Kandilidir. Üç aylar, mübarek gün ve geceler, Yüce Rabbimiz tarafından bizlere lütfedilen asla dönüş, manevi diriliş ve yükseliş fırsatlarıdır.

Üç ayların manevi iklimine girildiği müjdesini taşıyan Regaib Kandili de Cenab-ı Hakk'a yürekten yöneliş ve yakarışın, günahlardan arınmanın, nefsimizin yanılıcı arzularından uzaklaşmanın imkânıdır.

Bu gecede Rabbimizle, yakınlarımızla ve çevremizle bağlarımızı yeniden gözden geçirir, bu vesileyle olgun dindarlığın iman-ibadet-ahlak bütünlüğünü sağlamaktan geçtiğini bir kez daha hatırlarız; doğruluk ve dürüstlüğü, paylaşımın, hak ve hukuka riayetin, barış içinde yaşamının, kutsala saygının insanî erdemler bağlamında ulaşılabilecek en üstün değerler olduğunu hissederek ahlakımızı bu erdemlerle donatma irademizi yenileriz.

Regâib Kandilinizi tebrik eder, bu gecenin Milletimizin ve İslam âleminin birlik ve dirliğine, insanlığın hidayet, barış ve huzuruna vesile olmasını Yüce Allah'tan niyaz ederiz.

BİR SORU BİR CEVAP

Çocuklara Allah'ın isimleri konabilir mi?

Bir anne-babanın çocuğuna karşı görevlerinden birisi ona güzel isim vermektir. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.), bir hadisinde insanların kıyamet günü isimleri ile çağırılacağını belirterek “*Çocuklarınıza güzel isim koyunuz.*” (Ebû Dâvûd, Edeb, 69) buyurmuştur. Çocuklara Allah'ın isimlerini vermeye gelince, hemen belirtmek gerekir ki Allah'a has isimler çocuklara verilmemelidir. Şayet çocuklara ilahi isimler verilecekse, başına “*kul*” anlamına gelen “*abd*” kelimesi eklenmelidir. Abdullah, Abdurrahman, Abdurrahim, Abdulkadir gibi.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve sana güzelce ibadet etmek için bana yardım et.” (Ebû Dâvûd, Tefrii Ebvâbi'l-Vitr, 26)

“SÖZÜNE SADIK KALIRSA KURTULUŞA ERMİŞTİR”

Bir keresinde de saç başı dağınık bir bedevi Resûlullah'a geldi ve *“Ey Allah'ın Resûlü! Allah'ın bana farz kıldığı namazların neler olduğunu söyle!”* dedi. Resûlü Ekrem, *“Beş vakit namaz ama nafile de kılabilirsin.”* buyurdu. Bedevi, *“Allah'ın bana farz kıldığı orucun ne olduğunu söyle!”* deyince Hz. Peygamber, *“Ramazan ayında tutulan oruç ama nafile oruç da tutabilirsin.”* buyurdu. Bedevi bu defa, *“Allah'ın farz kıldığı zekâtın ne olduğunu söyle!”* dedi. Allah Resûlü, ona (*zekâtı da içine alan*) İslam'ın temel ilkelerinden bahsetti. O zaman bedevi, *“Sana ikram eden Allah'a yemin ederim ki nafile hiçbir ibadet yapmayacağım fakat Allah'ın bana farz kıldığı ibadetlerden hiçbir şeyi de eksik yapmayacağım.”* dedi. Bunun üzerine Allah Resûlü, *“Sözüne sadık kalırsa kurtuluşa ermiştir.”* (*Nesâî, Sıyâm, 1*) buyurdu.

BİR SORU BİR CEVAP

Denize girmekle oruç bozulur mu?

Ağız ve burundan su kaçırmamak kaydıyla denize girmekle oruç bozulmaz. Fakat denize giren kimse, yüzme esnasında gelen dalgalar karşısında veya başka bir şekilde su yutabilir ki bu ihtimal çok yüksektir. Bu itibarla oruçlu iken denize girmekten kaçınmalıdır.

Saç bakımı ve saç boyama orucu bozar mı?

Oruç, bir şey yemek, içmek ve cinsel ilişkide bulunmaktan dolayı bozulur. Saç boyamak ve saç bakımı bunların kapsamında olmadığından orucu bozamaz.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, beni güzel ahlaka eriştir, senden başka güzel ahlaka yöneltecek yoktur.”

(*Tirmizî, Deavât, 32*)

BÜYÜK CİHAT

Cihat, insanla İslam arasındaki engelleri kaldırmaya yönelik her türlü çaba ve gayretin adıdır. Bu çabanın dışa dönük ve başkalarını muhatap alanı küçük cihat, içe dönük, insanın öz nefesine yönelik olanı ise büyük cihat olarak anılır. Nefis ile mücahedenin diğerinden üstünlüğü hem niyette, hem de zorluğundadır. Allah Resûlü'nün bir savaş sonrası söylediği rivayet edilen; **“Şimdi küçük cihaddan büyük cihada nefis ile cenge dönüyoruz!”** (Süyûtî, II, 73) sözü dikkat çekicidir. O, başka hadislerinde de nefis ile cihadın önemi konusunda şöyle buyurmuştur: **“Mücahit, nefisine karşı cihat eden kimsedir.”** (Tirmizî, Fedâilü'l-Cihâd, 2/1621).

Nefsini, hevasına ram olmaktan koruyan, malını nefsinin isteklerine harcamak yerine daha hayırlısına saklayan kimse hem canıyla, hem de malıyla cihat etmiş ve cihat-ı ekbere ermiş sayılır.

BİR SORU BİR CEVAP

Diş kanaması ve diş yarısından çıkan kanın tükürük ile yutulması orucu bozar mı?

Diş kanaması orucu bozamaz. Ancak çıkan kan, karıştığı tükürüğe eşit veya daha fazla olursa yutulması hâlinde oruç bozulur ve kaza edilmesi gerekir. Daha az miktarda olan kan ise dikkate alınmaz (Haddâd, el-Cevheratü'n-Neyyira, I, 22).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, beni bağışla, bana merhamet eyle, beni dosdoğru yola ilet, bana sıhhat ver ve beni rızıklandır!” (Müslim, Zikir, 35)

HİLYE-İ NEBİ

Lügat manası ‘süs, ziynet’ olan hilye kelimesinin mecazi manası ‘yaratılış, hilkat, suret ve güzel vasıflardır’. İslam inancı sevgili Peygamberini suretlerle tasvir etmekten imtina ederek, sözle ifade etmeyi daha uygun bulmuştur. Böylece adına hilye denilen ve mü’minlerin Allah Resûlüne duydukları sevginin estetik bir tezahürü olan levhalar yapılmıştır. Hat sanatının en güzel örneklerini ve bu yazıyı güzelleştirecek tezhip sanatının en mükemmel uygulamalarını bu levhalarda seyretmek mümkündür. Hz. Peygamberin beşeri yönünü ele almış olan hilye metninde, onun yaratılışı, fizikî görünüşü ve sıfatları anlatılır. Geçmişte hemen her evde bulunan ve başköşelere asılan hilyeler, hane içinde bereketin, huzur ve düzenin sembolü kabul edilmiştir. Zaman içerisinde hilye levhalarında düzenlemeler yapılmışsa da en çok benimsenen 17. yüzyıl ünlü hattatlarından Hafız Osman’ın eliyle yazıldığı kabul edilen klasik hilye türüdür.

BİR SORU BİR CEVAP

Kalp hastalarının dil altına koydukları hap orucu bozar mı?

Bazı kalp rahatsızlıklarında dil altına konulan hap, doğrudan ağız dokusu tarafından emilip kana karışarak kalp krizini önlemektedir. Söz konusu hap ağız içinde emilip yok olduğundan mideye bir şey ulaşmamaktadır. Bu itibarla, dil altı hapi kullanmak orucu bozmaz.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, beni güzel bir iş yaptıkları zaman mutlu olan, günah işledikleri zaman da bağışlanma dileyen kullarından eyle.” (İbn Mâce, Edeb, 57)

DUA: KULLUĞUN ÖZÜ

Sonsuz güç ve kudret sahibi olan Allah, “*Bana dua edin ki, duanızı icabet edeyim.*” (Mü’min, 40/60) ayetiyle kullarını kendisine çağırır âdeta. “(Resûlüm!) *De ki: Duanız olmasa, Rabbim size ne diye değer versin?*” (Furkân, 25/77) ifadeleriyle, yaratılış gayelerini kullarına hatırlatır. Böylece kendisine kulluk için yarattığı insandan, kulluğunu göstermesini ister. Kulluğun özü ise duadır!

Kulun dua ile Allah’a yönelmesi, aslında O’nu hakkıyla tanıma-ya çalıştığı ve tazim ettiği anlamına gelir. Yüce Yaratıcı’nın isteği de zaten bu değil midir? Kulun Allah (c.c.) karşısında haddini ve konumunu bilmesi, O’nun büyüklüğü karşısında sevgi ve saygı ile boyun eğmesi... Belki de bu aczi somut olarak dillendirdiği için, dua kulluğun ve ibadetin özü sayılmıştır (Tirmizî, Deavât, 1). Bu yönüyle dua, Allah ile kul arasında bir diyalog geliştirmek, bir iletişim kurmaktır.

BİR SORU BİR CEVAP

Daha fazla bal elde edebilmek için kovandaki arıların bir kısmının öldürülmesi caiz midir?

Yüce Allah, şifa kaynağı olarak balı insanların istifadesine sunmuştur. Arılara yüklenen görev bal üretmeleridir. Bu sebeple ekolojik dengeyi bozmamak kaydıyla, arıların istenmeyen ölçüde oğul vermemesi, verilen oğulların zayıf olmaması, fazla bal almak ve anaç arıların birbirlerine zarar vermemesi için anaç arı yavrularının öldürülmesinde bir sakınca yoktur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, cimrilikten sana sığınırım, korkaklıktan sana sığınırım, ömrün en rezil zamanına kalmaktan sana sığınırım.” (Buhârî, Deavât, 37)

ARKADAŞIN İYİSİ

Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: *“Birlikte olduğun iyi arkadaşla kötü arkadaş, güzel koku taşıyanla körükçüye benzer. Güzel koku taşıyan kimse, ya sana o kokudan verir veya sen satın alırsın ya da güzel kokusu sana ulaşır. Körükçü ise ya (ateşiyle) elbiseni yakar ya da kötü kokusu seni bulur.”* (Buhâri, Zebâih, 31)

Güzel bir benzetmeyle insanların birbirlerinden etkilenmeleri gerçeğini ifade eden bu hadis, her zaman iyilerle beraber olma ve kötülerden uzak durma tavsiyesini içeren Kur’an ayetleriyle tam bir uyum içindedir. Doğrularla beraber olmamızı emreden (Tevbe, 9/119), iyilerle birlikte olmayı dua ile bize öğreten (Âl-i İmrân, 3/193) Cenab-ı Hak, mü’minleri bırakıp kâfirleri dost edinmemizi de yasaklamıştır (Nisâ, 4/144). Diğer bir hadiste; *“Kişi dostunun dini üzerinedir. Bu yüzden kimi dost edineceğine dikkat etsin.”* (Ahmed b. Hanbel, Müsned, 2/334) buyrulmuştur.

BİR SORU BİR CEVAP

Akrabalık ilişkilerini kesecek bir vasiyet uygulanabilir mi?

Dinimiz, yakınları arayıp sormayı, uzakta olanları imkân nispetinde ziyaret etmeyi, muhtaç olanlara yardımda bulunmayı emreder (Buhâri, Edeb, 10-11). Bu itibarla mesela *“Ben öldükten sonra amcanı ziyaret etmeyeceksin”* gibi akrabalık ilişkilerini kesecek bir vasiyet geçersiz olup yerine getirilmesine çalışmak doğru değildir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.” (Müslim, Zikir, 72)

HANIM SAHABİLERDEN NESİBE BİNTİ KÂ'B

Resûlullah döneminde hanımlar, toplum hayatının en meşakkatli, en zor ve en tehlikeli alanı olan savaşlarda dahi yer alıyorlardı. Ümmü Umâre el-Ensâriyye olarak da bilinen Nesîbe binti Kâ'b, ikinci Akabe Biatı'nda bulunmuş ensar hanımlarından biriydi (*İbn Hanbel, III, 461*). Daha sonra Uhud Gazvesi'ne de katılan Nesîbe, bu gazve esnasında eşi ve oğlu ile birlikte Resûlullah'a siper olmuş, Peygamberin yanından hiç ayrılmamış, onu muhafaza etmek uğruna on iki yerinden yara almıştı. Resûlullah o gün hangi yöne dönse Nesîbe'nin ona siper olup savaştığını anlatmış, Nesîbe için, **“Bugün Nesîbe'nin makamı falanca ve filancanın makamından hayırlıdır.”** buyurmuştu. Bu güzide hanım Hudeybiyede, Hayber'in Fethi'nde bulunmuş, kaza umresine ve Huneyn Gazvesi'ne iştirak etmişti. Resûlullah'ın vefatından sonra da Yemâme Savaşı'nda yer almış, bu savaşta on iki yerinden yaralanmış ve eli kopmuştu (*İbn Sa'd, Tabakât, VIII, 412-415*).

BİR SORU BİR CEVAP

Oruçlu kimse abdest alırken hataen boğazına su kaçırsa orucu bozulur mu?

Abdest sırasında ağzını çalkalarken isteği dışında boğazına su kaçması örneğinde olduğu gibi, orucu bozan fiilin hata sonucu yapılması orucu bozar ve yalnızca kazayı gerektirir.

Şâfiî mezhebine göre orucu bozan bir işi gerek hataen, gerek unutarak yapmakla oruç bozulmaz (*Şirbini, Muğni'l-Muhtâc, I. 429*).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! (Haktan) ayrılmaktan, iki yüzlülükten ve kötü ahlaktan sana sığınırım.”

(*Ebû Dâvûd, Vitir, 32*)

EVLİLİKTE EŞ SEÇİMİ

Gençlerin evlilikten beklentilerinin genelde maddi zemin üzerinde yükseldiğini görebiliyoruz. Maddiyat elbette gereklidir ama eş seçimi yaparken en son bakılması gereken şey kişinin sahip olduğu mal, mülk, kariyer olmalıdır. Bir evliliği sağlamlaştıran en önemli şey hayatın zorluklarına karşı birlikte mücadele etmektir. Ama buna engel bir durum, evlilik yaşının giderek yükselmesidir. Tek başına pek çok şeyi başardığını gören insanlar evliliği gereksiz bir kurum olarak görüyor ve hayat yolculuğunda birbirlerine kenetlenmekte zorluk yaşıyorlar. O hâlde her şeyimiz tam olsun, ondan sonra evlenelim diye düşünmemek gerekiyor. Bu konuda anne babalara da büyük görev düşüyor. Ailelerin yüksek beklentilerle birbirlerini bunaltmaması önemli... Her şeyin dört dörtlük olmasını beklerken geçen zaman çiftlerin aleyhine işliyor. Eş seçiminde ilk bakılması gereken şey karşımızdaki kişinin değerler sistemi, onun için hangi değerlerin en önce geldiğidir. Eşlerin değerler sisteminin uyuşması, huzurlu ve mutlu bir aile için en önde gelen şartlardandır.

BİR SORU BİR CEVAP

Diş fırçalamak orucu bozar mı?

Boğaza su kaçırmadan ağız su ile çalkalamak orucu bozmadığı gibi diş fırçalamakla da oruç bozulmaz. Bununla birlikte, diş macununun, misvak parçalarının veya suyun boğaza kaçması hâlinde oruç bozulur. Orucun bozulma ihtimali dikkate alınarak, dişlerin imsaktan önce ve iftardan sonra fırçalanması uygun olur (*Fetâvây-ı Hindiyye, Beyrut 1980, II, 270*).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Açıklarımı ört, korkularımı gider ve bana güven ver. Allah’ım! Ayıplarımı ört ve korkularımı gider.” (*Hâkim, Deavât, No:1902, I, 517*)

KUR'AN VE SANAT

Kur'an-ı Kerim, şüphesiz Yüce Allah'ın sanatının bir eseridir, bir söz mucizesidir. Sanat, derin dikkatlerin, ince hakikatlerin kavranmasının bir ifadesi olarak insanı gaflete karşı uyarmanın bir vasıtası olabilirse şayet, bu şekilde anlaşıldığında, mü'minin salih amellerinden birisi olarak karşımıza çıkar. Hakkı bilme ve tavsiye etme prensibiyle yola çıkan sanatçı, tabii bir tebliğci ve davetçi kolumunda olur. Böylece sanat, insanı doğru olanın katında tutmanın bir imkânı olarak hayatın her alanında kendini çeşitli formlarda ortaya koyar. Şiir, musiki, hat, mimari hepsi aynı anlayış ve bilincin ifadesi olarak kendi dilleriyle aynı misyonu üstlenmiş olurlar. Sanat, insandaki tefekkür melekelerini geliştirerek, zihni ve ruhu ebedi gerçekleri anlama konusunda hazır hâle getirir. Burada esas olan sanatçının niyeti ve İslamî bilincidir.

BİR SORU BİR CEVAP

Bazı işyerlerinde namaza izin verilmemesi mazeret sayılır mı?

Ailenin geçimini sağlamak için yapılan çalışma namazın ertelenmesi için özür sayılmaz. İşverenin veya yetkili kimsenin, namaz kılmak isteyen çalışanlara, namazlarının hiç değilse farzlarını kılabilmek imkânını sağlaması gerekir. Ancak çalışanın da iş disiplininin korunması açısından işverenin veya amirlerin iznini alması uygun olur. İzin verilmemesine rağmen kılınan namaz geçerlidir. Namaz kılma imkânı bulunmayan bir yerde çalışan kimsenin bu imkânı bulabileceği bir iş araması uygun olur.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Açlıktan sana sığınırım. Çünkü açlık, ne kötü bir arkadaştır. Hainlikten de sana sığınırım. Çünkü hainlik, ne kötü bir sırdadır." (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

DUA KULLUĞUN ÖZÜDÜR

Çağırarak, seslenmek, yardım istemek anlamına gelen dua, kulun en yüce varlık karşısında kendi acizliğini itiraf etmesi, O'na her hâliyle muhtaç olduğunu beyan etmesidir. Kendisini her an gören, işiten, hiçbir şeye muhtaç olmayıp her şeyin maliki olan bir yaratıcıya seslenmesi, O'nu her daim yanında bulacağını bilmesidir. Karşılaştığı sorunların üstesinden ancak O'nun yardımıyla geleceğinin ve beklentilerini ancak O'nun karşılayabileceğinin farkında olmasıdır. Dolayısıyla dua, kulun yalnızca Rabbine “*kul*” olduğunun bilincinde yaşadığının bir göstergesi, Allah'a olan iman ve teslimiyetinin, tevekkül ve samimiyetinin ifadesidir. Resûlullah'ın veciz ifadesiyle “*Dua, kulluğun özüdür.*” (Tirmizî, Deavât, 1) Rabbine kulluk etmek için yaratılan insan, kulluğunu gerçekleştirdiği ölçüde O'nun katında değer kazanır. İşte bu yüzden Yüce Allah, şöyle buyurur: “(Ey Muhammed!) *De ki: Duanız olmasa, Rabbim size ne diye değer versin!*” (Furkân, 25/77)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bana doğru olanı ilham et ve beni nefsimin şerrinden koru.”

(Tirmizî, Deavât, 70)

BİR SORU BİR CEVAP

Yıkanmak orucu bozar mı?

Ağız ve burnundan su girip sindirim cihazına ulaşmadıkça oruçlu kimsenin yıkanması orucuna zarar vermez. Nitekim Hz. Aişe ve Ümmü Seleme validemiz Hz. Peygamber (s.a.s.)'in Ramazan'da imsaktan sonra yıkandıklarını haber vermişlerdir (Buhârî, Savm, 25). Bu itibarla, ağız ve burnundan su kaçırmamak şartıyla oruçlu kişi yıkanabilir (Fetâvâ-yı Hindiyeye, II, 199).

BAKIR İŞÇİLİĞİ

Geleneksel el sanatlarımız, Anadolu'nun binlerce yıllık tarihinden gelen çeşitli uygarlıkların kültür mirasıyla, kendi öz değerlerini birleştirerek zengin bir mozaik oluşturmuştur. Diğer el sanatlarında olduğu gibi bakır işleme sanatında da ürün potansiyeli açısından Anadolu sonsuz bir zenginliğe sahiptir. Tarihi, insanlık tarihi kadar eskiye dayanan bakırın diğer metallere üstünlüğünü ve günlük hayatta daha fazla kullanım alanı bulmasını sağlayan özelliği, başka metallerle alaşımlar yapabilmesidir. Bunun yanı sıra sahip olduğu yüksek ısı ve elektrik iletkenliği, aşınmaya direnci ve dövülerek şekil verme özelliği ve dayanıklılığı, bu metalin ev gereçleri olarak kullanımını yaygın hâle getirmiş, bakır ustalarının maharetleri elle-riyle âdeta bir sanata dönüşmesini sağlamıştır. Ayrıca, M. Ö. 7000 yıllarına ait olduğu kesinlik kazanan kanca, iğne gibi malzemelerin Anadolu topraklarında bulunuşu, bilinen en eski bakır eşyaların bu coğrafyada kullanıldığını kanıtlamıştır.

BİR SORU BİR CEVAP

Hemodiyaliz ve diyaliz uygulamalarında oruç bozulur mu?

Böbrek yetmezliği hastalarına uygulanan diyaliz, periton diyalizi, hemodiyaliz olmak üzere iki çeşittir.

Hastaya herhangi bir sıvı maddesi verilmeden gerçekleştirilen hemodiyalizde oruç bozulmaz. Diğer diyaliz çeşitlerinde ise, vücuda gıda içerikli sıvı verildiği için oruç bozulur (*Merğînâni, el-Hidâye, I, 125; Kâsâni, Bedâiü's-sanâi, II, 244*).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bana kendi sevgini ve senin yanında sevgisi bana fayda verecek kimsenin sevgisini ver.” (Tirmizi, Deavât, 73)

DUA: MÜ'MİNİN SİLAHI

İnsan, hayatı boyunca üstesinden gelemeyeceği birçok şeyle karşılaşır; öfke, keder, sıkıntı, korku, acizlik, yalnızlık ve ümitsizlik gibi hâller yaşar. Özellikle zorlandığı zamanlarda Allah'a dua etme ihtiyacı hisseder. Zira Yüce Allah'ın duayı kabul edeceği ümidi, dua edenin üzüntü ve kederini hafifletir; ona dayanma gücü ve sabır verir. Dolayısıyla insan sıkıntılı durumlarda Rabbine yönelmeli ve O'na dua etmelidir. Bu sıkıntılar karşısında dua Resûlullah (s.a.s.)'in de buyurduğu üzere *"mü'minin silahı"* (Ebû Ya'lâ, Müsned, I, 344) konumundadır. Ve Allah Resûlü, *"Sizden her kime dua kapısı açılmış ise ona rahmet kapıları açılmıştır. Allah'tan istenilen şeyler arasında O'na en sevimli geleni, afiyettir."* dedikten sonra sözlerine şöyle devam etmiştir: *"Dua, başa gelen ve henüz gelmeyen belaya karşı fayda sağlar. Ey Allah'ın kulları, duaya sarılın!"* (Tirmizî, Deavât, 101)

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Bana öğrettiğin şeyleri hakkımda faydalı eyle, bana fayda verecek şeyleri öğret; beni, bana fayda verecek ilim ile nasiplendir." (Hâkim, Deavât, No: 1879, I, 510)

BİR SORU BİR CEVAP

Seccade üzerinde "Kâbe" veya "Mescid-i Nebevi" gibi motiflerin bulunmasında bir sakınca var mıdır?

Hakaret kastı bulunmaksızın seccade veya cami halılarında Kâbe veya Mescid-i Nebevi'nin resimlerinin yer almasında dinî açıdan bir sakınca yoktur. Ancak seccadenin namaz kılanın dikkatini dağıtmayacak bir sadelikte olmasına ve kutsal mekânlar bile olsa herhangi bir resim taşımamasına dikkat edilmelidir.

ÇOCUĞU TELEVİZYONDAN KORUMAK İÇİN

Çocuğun televizyon izleme saatine sınırlama getirmek gerekmektedir. Bunu uygulayabilmek için anne babanın öncelikle yapması gereken; kendi televizyon izleme saatlerini sınırlandırmaktır. Yirmi dört saat televizyonun açık olduğu bir evde çocukların televizyon izlemelerine sınırlama getirmek zor olsa gerekir. Bunun için de hem kendimize hem de çocuklarımıza televizyon dışında boş zaman uğraşları bulmalıyız. Birlikte izlenen programlarda geçen görüntü ve konuşmalar hakkında çocukla konuşmak, onun düşüncelerini öğrenmek önemlidir. Orada geçen ve tasvip etmediğiniz bir görüntüyü doğru bulmadığınızı çocuğunuza söylemediğiniz, o görüntü karşısında sessiz kaldığınız sürece çocuk sizin onu doğru bulmadığınızı bilmeyecektir. Sessiz kalarak seyrettiğiniz her olumsuz görüntü; değer yargıları yeni yeni oluşmaya başlayan, çocuğunuzun zihninde *“Annem babam bunu normal karşılıyor, demek ki kötü bir şey değil!”* şeklinde yer edecektir. Çünkü o, bütün doğruları bilerek dünyaya gelmiş değildir! Bu yüzden doğru bulmadığınız davranış ve sözleri, doğru bulmadığınızı –sebeplerini açıklayarak– çocuğa söylemelisiniz.

BİR SORU BİR CEVAP

Oruçlu iken ihtilam olmanın veya cünüp olarak sabahlaşmanın hükmü nedir?

Oruçlu iken rüyada ihtilam olmak orucu bozamaz, gusletmeyi geciktirerek cünüp olarak sabahlamak da oruca bir zarar vermez. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.)’in Ramazan’da imsaktan sonra yıkandıkları hadis kaynaklarında (*Buhârî, Savm, 25*) yer almaktadır. Ancak, zorunlu bir durum olmadıkça, hemen boy abdesti alınmalıdır (*Fetâvâ-yı Hindiyeye, II, 203*).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bana verdiğin rızık konusunda beni kanaat sahibi yap ve o rızıkımı bereketli kıl. Zayi olan her nimetin daha hayırlısını bana ihsan eyle.” (*Hâkim, Deavât, No:1878*)

EL-MU'İZZ VE EL-MÜZİLL İSM-İ CELİLLERİ

Esmâ-i hüsnâ içinde yer alan “*el-Mu'izz*” ismi “*el-Aziz*” ismi ile aynı kökten gelmektedir. “*el-Aziz*” ismi Allah'ın üstün, güçlü, kuvvetli, galip olduğunu anlatır. “*el-Mu'izz*” olan Allah dilediğini aziz eder. Münafıklar kendilerini güçlü ve üstün durumda zannediyorlarken Allah Teala asıl şeref, üstünlük ve izzetin Allah, Peygamber ve mü'minlere ait olduğunu söylemektedir (*Münâfikûn*, 63/8). İzzet, şeref, güç ve kudret isteyenin Allah'a yönelmesi gerekir. Çünkü izzet Allah'ındır. (*Fâtır*, 35/10)

“*el-Müzill*” ism-i celili ise zelil kılan, boyun eğdiren demektir. “*el-Mu'izz*” ve “*el-Müzill*” isimleri fiil hâlleriyle Al-i İmran sûresi 26. ayeti kerimede geçer. Bu ayet aynı zamanda bir duadır: “*De ki; (Ey) mülkün sahibi olan Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verir, dilediğinden de alırsın. Dilediğini azîz, dilediğini de zelil yaparsın, bütün hayır senin elindedir. Şüphesiz Sen her şeye hakkıyla gücü yetensin.*”

BİR SORU BİR CEVAP

Kullanılması veya yenilmesi haram bir madde veya bunlardan imal edilen ilaçlarla tedavi olmak caiz midir?

Bir hastalığın tedavisi için, helal maddelerden elde edilmiş bir ilaca ulaşma imkânı bulunmadığı takdirde, haram olan bir maddenin veya bundan üretilen bir ilacın meslekî ehliyet ve dürüstlüğüne güvenilen uzman bir doktor tarafından tavsiye edilmesi hâlinde, zaruret ölçüsünde kullanılmasında dinen bir sakınca yoktur (*Mecelle*, md. 21, 22).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Beni bağışla, bana hidayet nasip eyle, bana rızık ver, beni afiyette daim eyle ve bana merhamet et.” (*Müslim, Zikir ve Duâ*, 35)

ERTELEME ALIŞKANLIĞIMIZLA BAŞA ÇIKABİLMEK

Yapacağımız işleri ertelemek, masum bir tembellikten çok daha önemli bir sorunuz. *“Bugün harekete geçmek için iyi bir gün değil!”* düşüncesiyle ortaya konulan erteleme alışkanlığının üstesinden gelmek mümkün. Bunun için en başta erteleyerek kaybettiğiniz zamanın yerine koyacak hiçbir kaynağınızın olmadığını unutmayın. Sizin için nelerin öncelikli ve acil olduğunu belirleyin. Önce hızla bitirebileceğiniz işleri tamamlamayı deneyin. Dikkatinizi dağıtacak olan telefon, internet, arkadaş gibi dış etkenlerden bir süreliğine uzak kalmaya çalışın. Daha iyi organize olabilmeniz için bir *“yapılacaklar listesi”* oluşturun. Yapacağınız iş için uygun bir zaman dilimi belirleyin ve işleri küçük parçalara bölerek, kolay yönetilebilir hâle getirin. Sizi en çok motive eden ve enerjinizi artıran etkenleri yapacağınız işle bütünleşin. Yapmanız gereken işin eğlenceli bir tarafını bulmaya çalışın ve sonunda kendinizi ödüllendirin.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Beni başıyla, bana merhamet et, beni cezalandırmaktan vazgeç ve beni affet, şüphesiz sen çok başıslayan, çok merhametli olansın.” (İbn Ebû Şeybe, Duâ, 1, No: 29148)

BİR SORU BİR CEVAP

Akupunktur tedavisi orucu bozar mı?

Oruç, imsak vaktinden iftar vaktine kadar ibadet niyetiyle yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durmak suretiyle yapılan bir ibadettir (Bakara, 2/187). Akupunktur ise; vücutta belirli noktalara iğne batırarak, çeşitli hastalıkları tedavi etme metodudur. Orucu bozan şeyler kapsamında olmadığı yani vücudu beslemesi ve gıdalandırması söz konusu olmadığından akupunktur yaptırmak orucu bozmaz.

KULLARIN ALLAH ÜZERİNDEKİ HAKKI

Hız. Peygamber, kimi zaman muhatabını uyarmak, onun ilgi ve merakını artırmak için farklı şekillerde sorular sorarak konuya dikkat çekerti. Bir gün beraber yolculuk yaptığı Muâz b. Cebel'e, "Ey Muâz! Allah'ın kulları üzerindeki hakkı nedir, biliyor musun?" diye sordu. Ashabın önde gelenlerinden Muâz b. Cebel, "Allah ve Resûlü daha iyi bilir." dedi. Bunun üzerine Resûlullah, "Allah'ın kulları üzerindeki hakkı, kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamaları ve O'na ibadet etmeleridir." buyurdu. Bir süre yol aldıktan sonra yine onun mübarek sesi işitildi: "Peki Ey Muâz! Bunu yaptıkları takdirde kulların Allah üzerindeki hakkı nedir, biliyor musun?" Bu sefer de "Allah ve Resûlü daha iyi bilir." diye cevapladı Muâz. Ardından Resûlullah şöyle buyurdu: "Allah'ın onlara azap etmemesi, (Buhâri, Rikâk, 37) onları cennetine koymasıştır." (İbn Hanbel, V, 239)

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Beni iyilik işledikleri zaman sevinen ve kötülük yaptıkları zaman bağışlanma dileyen kullarından eyle." (İbn Mâce, Edeb, 57)

BİR SORU BİR CEVAP

Oruçlu iken kan vermek ve vücuda kan almak orucu bozar mı?

Kan vermenin orucu bozup bozmaması ile ilgili olarak Resûlullah (s.a.s.)'in oruçlu iken hacamat yaptırdığı (Buhâri, Savm, 32) rivayeti esas alınarak kan vermenin orucu bozmayacağı sonucuna varmışlardır. Buna göre, Ramazanda oruçlu iken kan verenin orucu bozulmaz (İbn Kudâme, el-Muğnî, III, 36).

Vücuda kan almak ise, beslenme, gıda alma kapsamına girdiği için orucu bozar.

VEYSEL KARANİ

Onun dünyadaki tek arzusu Hz. Peygamberi görmektir. Lakin annesi hasta ve âmâdır. Bu nedenle oğlunun kendisini bırakıp gitmesini istemese de anne gönlü daha fazla dayanamaz ve izin verir. Ancak bir isteği vardır. Eğer Medine'ye gidip de Peygamber Efendimizi bulamazsa, beklemeden evine dönecektir.

Yemen çöllerini aşır Medine'ye gelen Veysel Karani Peygamber Efendimizin evde olmadığını öğrenince çok üzülür. Sırf annesine verdiği sözü yerine getirmek için, gözü yaşlı Yemen'deki Karen köyüne döner.

O, Resûlullah Efendimizi görmeden sevenlerin piri sayılmış, ana hakkı uğruna peygamber kapısından dönmüş ve o dönüşle âşıkların gönüllerinin sultanı olmuştur.

Resûlullah ise hasta döşğinde, Hz. Ömer ve Hz. Ali'den hırkasının Veysel Karani'ye verilmesini ister. Veysel Karani için bundan daha büyük bir saadet yoktur.

1500 yıllık bu kutsal emanet günümüzde Hırka-ı Şerif Camii'nde sergilenmektedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Kusmakla oruç bozulur mu?

Miktarı ne olursa olsun kendiliğinden kusmakla oruç bozulmaz. Aynı şekilde mideden ansızın ağza yükselip tekrar mideye dönen şeyler de oruca zarar vermez. Kişinin kendi isteği ile ağız dolusu kusması halinde ise oruç bozulur.

Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.); *“Oruçlu kimse kendisine hâkim olamayarak kusarsa ona kaza gerekmez. Her kim de kendi isteği ile kusarsa orucunu kaza etsin.”* (Ebû Dâvûd, Savm, 32) buyurmuştur.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Benim yaratılışımı güzel kıldığın gibi ahlakımı da güzelleştir.”

(İbn Hanbel, I, 403)

ANNELER GÜNÜ

Dinimiz, anne ve babaya itaatin üzerinde önemle durmakla birlikte, anneye özel bir önem atfetmektedir. Zira annelerin çocukları üzerinde herkesten fazla emeği bulunmakta, yavruları üzerinde en derin şefkat ve merhamet hissini anneler taşımaktadır. İnsanlar içinde iyilik etmeye en layık olan kişi sorulduğunda Peygamberimizin (s.a.s.) üç defa anneyi, dördüncüsünde ise babayı zikretmesi (*Buhârî, Edeb, 2*) bunun bir göstergesidir. Lokman sûresinde de annelerin ayrıcalığı şöyle ifade edilmektedir: *“Biz insana, annesine babasına iyi davranmasını emrettik. Annesi onu her gün biraz daha güçsüz düşerek karnında taşımıştır. Onun süten kesilmesi de iki yıl kadar sürer.”* (*Lokmân, 31/14*).

Ayette de işaret edildiği üzere, anneler yavrularını dünyaya getirmeden önce türlü zorluklara katlandıkları gibi, dünyaya getirdikten sonra da onları şefkatle beslemişler, büyütmüşlerdir. Onların bu emeklerine karşılık olarak annelerimize iyi davranmak hem dinî hem de insani görevimizdir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bize imanı sevdin, kalplerimizi imanla süsle. Bize küfrü, itaatsizliği ve isyanı sevdirme, kerih göster, bizi doğru yolu bulanlardan eyle.” (*Hâkim, Deavât, No:1868*)

BİR SORU BİR CEVAP

Merhem ve ilaçlı bant kullanmak orucu bozar mı?

Deri üzerindeki gözenekler ve deri altındaki kılcıl damarlar yoluyla vücuda sürülen yağ, merhem ve benzeri şeyler emilerek kana karışmaktadır. Ancak cildin bu emişi, çok az ve yavaş olmaktadır. Diğer taraftan bu yeme içme anlamına da gelmemektedir. Bu itibarla, deri üzerine sürülen merhem, yapıştırılan ilaçlı bantlar orucu bozamaz (*Merğınâni, el-Hidâye, I, 123*).

VAKIF MÜESSESESİNİN KAYNAĞI VE TARİHİ GELİŞİMİ

Asırlar boyunca İslam âleminde önemini koruyan, sosyal ve ekonomik hayat üzerinde derin tesirler icra eden vakıf geleneğinin, ne zaman tesis edildiğine dair net bir bilgi olmasa da bu geleneğin dinî gayelerle ortaya çıktığı ve zamanla insani, medeni ve içtimai alanlarda etkinlik göstermeye başladığı bilinmektedir. İslam medeniyeti, ulvi ve dinî gayeleri hedef alan vakıfları, hukuk sahası içerisinde değerlendirerek önemli kurumlar olarak kabul etmiştir. Kur'an ve sünnet'in yol göstericiliğinde vakıf geleneğini sürdüren hayırsever Müslümanlar, pek çok dinî ve hayrî müessese inşa ederek, vakıf sermayesinin ve hizmetlerinin yüksek seviyelere ulaşmasını sağlamışlardır. Anadolu Selçukluları'ndan bu geleneği miras alan ve onun devamını sağlayan Osmanlı devleti de dönemin mali ve siyasi kudretinin inkişafına paralel olarak gelişip artan vakıf eserleri inşa etmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Şükür kurbanı ne demektir?

Bir kimse arzu ettiği bir amaca ulaşması veya bir nimete nail olması sebebiyle şükür kurbanı kesebilir. Ancak böyle bir nimeti elde eden kişinin, adakta bulunmadığı sürece, kurban kesmesi zorunlu değildir. Ayrıca Hanefî mezhebine göre temettu veya kıran haccı yapan kişilerin, aynı mevsimde hac ve umreyi beraberce yaptıkları için Harem bölgesinde kestikleri kurban da bir tür şükür kurbanıdır.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Bütün işlerimizin sonucunu güzel eyle, dünyada rezil olmaktan ve ahiret azabından bizi koru." (Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, 4/181)

AİLE FERTLERİ BİRBİRİNE MUHTAÇTIR

Aile Arapça bir kelimedir. Kök anlamı itibarıyla, muhtaç olmayı ifade eder. Gerçekten de gerek eşler birbirlerine karşı gerekse diğer aile bireyleri belli oranlarda hep birbirlerine muhtaçtır. Yüce Allah insanı bu ihtiyaçla yaratmıştır. Aile bireyleri karşılıklı olarak birbirlerinin ihtiyaçlarını karşılar. Maddi, biyolojik ve fizikî ihtiyaçların yanında sevgi, ilgi, yalnızlığın paylaşılması gibi insanın temel ruhi ve psikolojik ihtiyaçları da aile yuvasında karşılanır. Hz. Peygamberin, mü'minleri aile kurmaya teşvik etmesi insanların huzurlu olmalarını sağlamaya yöneliktir. Çünkü aile, kişinin hem kendisinin hem eşinin hem de çocuklarının huzur bulacağı bir ortamdır. Bunun yanında kişiyi çeşitli kötülüklerden ve günahlardan koruyan bir kalkandır. Son söz Kur'an-ı Kerim'in: "...*Onlar (kadınlar) sizin için bir elbise, siz de onlar için bir elbisesiniz...*" (Bakara, 2/187)

BİR SORU BİR CEVAP

Sağır ve dilsizler namaz kılar-ken nasıl okurlar?

Sağır ve dilsizler, ibadetlerle mükellef olma açısından diğer Müslümanlar gibidirler. Dolayısıyla namaz kılmakla, oruç tutmakla ve diğer ibadetlerle yükümlüdürler. Namazın farzlarından olan iftitah tekbiri ve kıraatin normalde telaffuz edilmesi gerekir. Ancak sağır ve dilsizlerin, tekbir ve kıraati kalplerinden geçirmeleri yeterlidir, dillerini hareket ettirmeleri gerekmez. Çünkü kişi, ancak gücünün yettiğini yapmakla mükelleftir (Fetâvây-ı Hindiyeye, I, 69).

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Cehenneme götüren fitneden, cehennemin azabından, zenginliğin ve fakirliğin şerrinden sana sığınırım." (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

EFENDİMİZİN HANIMLARIN EĞİTİMİNE VERDİĞİ ÖNEM

İnsanı kadın ve erkek olarak yaratan Allah, onları ilahî emirlere eşit düzeyde muhatap kılmıştır. Hz. Peygamber de kadın erkek ayırt etmeksizin bütün muhataplarına eşit davranmıştır. Nitekim bir sahabî hanımın Resûlullah'a gelip, *"Ya Rasûlallah! Senin sohbetinden hep erkekler faydalanıyor."* şeklindeki serzenişi hanımlara özgü bir eğitim programına vesile olmuştur. Hanımlar erkekler gibi her an Resûlullah'la beraber olamadıkları için arzu ettikleri derecede onun anlattıklarından yararlanamıyorlardı. Hanımların ortak arzusunu dile getiren bu hanım sahabî, Resûlullah'ın kendilerine özel olarak zaman ayırmasını rica etmiş ve *"Bize bir gününü ayırsan da o gün sana gelsek ve bize Allah'ın sana öğrettiğinden öğretsen."* demişti. Hanımların bu öğrenme istek ve talebine hak veren Hz. Peygamber, önceden gününü ve yerini belirlemek suretiyle toplanmalarını söylemiş ve bu kararlaştırılan zamanlarda onlarla bir araya gelmişti (Buhârî, İ'tisâm, 9).

BİR SORU BİR CEVAP

Unutarak yemek içmek orucu bozar mı?

Unutarak yemek, içmek orucu bozmaz. Peygamber Efendimiz (s.a.s.), *"Bir kimse oruçlu olduğunu unutarak yer, içerse orucunu tamamlasın, bozmasın. Çünkü onu, Allah yedirmiş, içirmiştir."* (Buhârî, Savm, 26) buyurmuştur.

Unutarak yiyip içen kimse, oruçlu olduğunu hatırlarsa hemen ağzındakileri çıkarıp ağzını yıkamalı ve orucuna devam etmelidir. Oruçlu olduğu hatırlandıktan sonra mideye bir şey inerse oruç bozulur (Merğînânî, el-Hidâye, Dımaşk 1427/2006, I, 392).

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Ciddi ve şaka yollu yaptıklarımı, yanlışlıkla ve bilerek işlediğim günahlarımı affeyle! Bütün bu kusurların bende bulunduğunu itiraf ederim." (Müslim, Zikir, 70)

DUA EĞİTİMİYLE KENDİNİ BİLEN BİREYLER YETİŞTİRMEK

İçindeki özü gören, farkındalıkla büyüyen çocuklar ileride kişisel bütünlük yaşayan yetişkinler olarak kendine saygı duyan bireyler olacaktır. Çocuklara bu farkındalığı ve öz denetimi kazandırmak amacıyla dua eğitimi verilebilir. Sorumluluk bilinci, irade gelişimi, vicdan gelişimi sürecinde dua ederek Allah ile doğrudan ilişki kurmayı öğrenen çocuk, davranışlarını kontrol altında tutmayı, olumlu sosyal davranışlar sergilemeyi öğrenecektir.

İnsani ilişkilerini Allah bilinciyle temellendiren çocuk, Yaratan'dan ötürü sevmeyi, saymayı, korumayı, paylaşmayı kendine vazife edinecektir. Küçük bir kediye bile hürmet göstermeyi öğrenen çocuk, bir canlıya bilerek ya da bilmeyerek zarar verdiğinde, onun sahibine mahcup olacaktır, utanıp af dileyecektir. Bütünü gördüğü andan itibaren, kâinat ona emanet olacaktır artık. Bu bilinçte bir insan, edebinden nasıl taviz verebilir? Herhangi bir varlığa nasıl kötü davranabilir? Yanından geçenlerden selamını, hayır duasını nasıl esirgeyebilir? Bilen insan, bilmeyenle nasıl bir olabilir?

BİR SORU BİR CEVAP

Kadınların kaşlarını almaları caiz midir?

İslam dini zaruret bulunmadıkça, yaratılıştan verilmiş özellik ve şekillerin değiştirilmesini yasaklamıştır. Bunlardan hareketle İslam âlimleri, herhangi bir zaruret bulunmadıkça kaşların alınmasının caiz olmadığını belirtmişlerdir.

Ancak psikolojik rahatsızlığa sebep olacak ölçüde anormalliğin söz konusu olması hâlinde kadının kaşlarını uygun hâle getirmesinde, yüz veya dudak üstü kıllarını almasında dinen sakınca yoktur.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında af ve afiyet istiyorum.”

(Hâkim, Deavât, No: 1902, I, 517)

MİRAC KANDİLİ

Mirac, Peygamber Efendimizin bir gece Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya, oradan da Yüce Allah'ın huzuruna vardığı, içerisinde pek çok hikmetin bulunduğu mübarek bir yolculuktur. Bu yolculuk, varlık düzeyinde, hakikat göğünün katmanlarında olduğu kadar, Allah'a ulaşmak için kat etmesi gereken yolu görmek isteyenlere de emsal teşkil eden kutlu bir yolculuktur. Bu anlamda Mirac, insanın erdem yolculuğunu, beşerîlikten insanîliğe yükselişini ifade etmektedir.

Sevgili Peygamberimizin Mirac'ından ilham alarak topyekûn insanlığın her türlü ayıp, hata, vebal ve günahı geride bırakarak manevi yükselişi üzerinde de düşünmek zorundayız. Bunun da yolu, fani hevesler peşinde ömür tüketmek yerine yaşadığımız hayatın geçiciliğini fark edip Allah'a dönmek, O'nun rızasına uygun bir hayat sürmek, geride insanlık için yararlı işler yapmaktır.

Bu duygularla, Mirac kandilinizi tebrik eder, bu gecede yapılan duaların, bütün İslam âleminin birlik ve beraberliğine, insanlığın hidayetine vesile olmasını, başta yakın çevremiz ile İsrâ ve Mirac mucizesinin cereyan ettiği kutsal topraklar olmak üzere bütün dünyada hak ihlallerinin sona ermesini, acı ve gözyaşının, şiddet ve terörün yerini kalıcı bir huzur ve barışın almasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ederiz.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Fakirlikten, yokluktan ve zilletten sana sığınırım. Haksızlık etmekten ve haksızlığa uğramaktan da sana sığınırım.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

BİR SORU BİR CEVAP

Kur'an-ı Kerim'de mucizelerden örnekler var mıdır?

Kur'an-ı Kerim'de peygamberlere verilen bazı mucize örnekleri şunlardır:

- 1) Hz. İbrahim, Bâbil Hükümdarı Nemrud tarafından ateşe atılmış ancak, Allah'ın emriyle ateş onu yakmamıştır (*Enbiyâ*, 21/58-69).
- 2) Hz. Yakub oğlu Yûsuf'un gömleğini kör olan gözüne sürmüş ve gözleri açılmıştır (*Yûsuf*, 12/92-96).
- 3) Hz. Mûsâ'nın elindeki asâ yılan hâline gelmiştir (*Tâ-Hâ*, 20/17-21).
- 4) Hz. Süleyman kuşla konuşmuştur (*Neml*, 27/20-28).

“EDEB YA HU!”

Tasavvuf literatüründe “*Edeb ya hu*” ifadesi edebini önemini vurgulamak ve muhatabı edebe çağırarak için kullanılan bir deyimdir. Edeb insanı utanılacak durumlardan koruyan sağlam bir irade ve vicdan duygusudur. Edeb, zahir ve batın terbiyesi sayesinde kişinin kendisini bilmesi, haddi aşmamasıdır.

Edebin bir zahirî olanı bir de batınî olanı vardır. Zahirî olanı, ameli riya ve münafıklıktan korumaktır; batınî olanı ise, kalplerdeki şehvet, itiraz ve irade zaafı gibi olumsuzlukları temizlemektir. Mevlana, insan olmanın yolunun edepten geçtiğini belirtir. Mesnevi’sinde şöyle der: “*Ey Müslüman! Edeb nedir, dersin, bil ki edep, edepsizlerin her işine ve kabalıklarına tahammüldür.*” Ona göre varlık âleminde insan ve şeytandan başka her şey, edebe riayet etmekte ve kâinatın düzeni bu sayede devam etmektedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Göz damlası orucu bozar mı?

Uzman göz doktorlarından alınan bilgilere göre, göze damlatılan ilaç miktarı olarak çok az (1 mililitrenin 1/20’si olan 50 mikrolitre) olup bunun bir kısmı gözün kırılmasıyla dışarıya atılmakta, bir kısmı gözde, göz ile burun boşluğunu birleştiren kanallarda ve mukozasında mesamat yolu ile emilerek vücuda alınmaktadır. Damlanın yok denilebilecek kadar çok az bir kısmının, sindirim kanalına ulaşma ihtimali bulunmaktadır. Bu bilgiler, değerlendirildiğinde, göz damlası orucu bozamaz.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Faydasız ilimden, huşû duymayan kalpten, doymayan nefisten ve kabul edilmeyen duadan sana sığınırım.” (Nesâî, İstiâze, 64)

GÜMÜŞ İŞÇİLİĞİ

Tarih boyunca İslam toplumlarında çok geniş bir uygulama alanı bulmuş ve şer'i hukuka dâhil edilmiş önemli bir maden olan gümüş, daha çok para ve ziynet eşyası yapımında kullanılan değerli madenlerden bir tanesidir. Altınla bakır arasında bir sertliğe sahip olması, çekiçle dövülerek sertliğinin artırılabilmesi ve paslanmaması dolayısıyla gümüş, onu işleyen ustaların parmaklarında nice zarafet ve ince zevklerle şekillenebilmiştir. Selçuklular zamanında Anadolu'nun çeşitli yerlerinde gümüşün çıkarıldığı, bunun yanı sıra ilk gümüş tasfiyesinin de yine bu topraklarda yapıldığı tahmin edilmektedir. Osmanlılar devrinde 16. yüzyıldan itibaren sanat-kârlar ve zanaatkârlar tarafından çeşitli formlarda yapılan değerli gümüş eserleri sarayda ve saray dışındaki atölyelerde üretilir, çeşitli teknikler kullanılarak bir mücevher gibi süslenir, bazılarında ise elmas gibi değerli taşlar işlenirdi.

BİR SORU BİR CEVAP

Birden fazla orucu keffaret gerektirecek şekilde bozan kimse bu oruçların her biri için ayrı ayrı keffaret öder mi?

Ramazan orucunun kasten bozulması ve keffaretinin ödenmesinden sonra aynı şekilde başka bir oruç bozulduğunda onun için de yeni bir keffaret gerekir. Ancak, farklı Ramazan aylarında da olsa henüz ödemediği birden fazla keffaret borcu bulunan kimsenin hepsi için bir keffaret ödemesi (*peş peşe iki kameri ay veya altmış gün oruç tutması*) yeterli olur. Ayrıca bozduğu her orucu kaza etmesi icap eder.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Gazabından rızana, cezandan affına sığınırım. Senden sana sığınırım. Sana tüm övgüleri saysam yine de bitiremem. Sen kendini nasıl övdüysen öylesin.” (Müslim, Salât, 222)

DUA ADABI

Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.), dua konusunda ashabına şu tavsiyede bulunurdu: *“Sizden biri dua ettiğinde ‘Allah’ım, dilersem beni affet!’ demesin. Kararlı, azimli bir şekilde ısrarla dua edip istesin. Zira hiçbir şeyi vermek Allah’a güç gelmez.”* (Müslim, Zikir, 8) Bununla birlikte Peygamber Efendimiz yaptığı duaya karşılık hemen sonuç beklemez, ama Rabbinin kendisini boş çevirmeyeceğini bilirdi. Bir keresinde *“Sizden biriniz, ‘Dua ettim de duam karşılık görmedi.’ deyip acele etmediği müddetçe duası karşılık bulur.”* (Ebû Dâvûd, Tefrîu Ebvâbi’l-vitr, 23) buyurmuştu. Sahabe *“Ya Rasûlallah! Acele etmek nedir?”* diye sorunca da *“Dua ettim de kabul edildiğini görmedim, der ve o anda vazgeçerek duayı bırakır.”* (Müslim, Zikir, 92) cevabını vermişti. Resûlullah’ın açıklamasından anlaşılacağı üzere karşılığı ister bu dünyada verilsin, ister ahirete ertelensin, dua er ya da geç Allah katında karşılık bulacaktır.

BİR SORU BİR CEVAP

Anestezi orucu bozar mı?

Anestezi, nefes yolu veya iğne ile vücuda ilaç verilerek oluşturulmaktadır. Nefes yolu veya iğne ile yapılan anestezi, mideye ulaşmadığı gibi, yeme-içme anlamı da taşımamaktadır. Ancak bölgesel ve genel anestezi, acil durumlarda ilaç ve sıvı vermek amacıyla damar yolu açılarak, bu açıklık işlem süresince serum vermek suretiyle sağlanmaktadır. Bu itibarla, lokal anestezi (*sınırlı uyuşturma*) orucun sıhhatine engel değildir. Bölgesel ve genel anestezi serum verildiği için oruç bozulur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Günahımı, bilgisizliğimi(n sonucu olarak yaptıklarımı), haddimi aşarak işlediklerimi ve benden daha iyi bildiğin bütün kusurlarımı bağışla!” (Müslim, Zikir, 70)

GENÇLERLE İLETİŞİM

Uzmanlar ergenliği 11-24 yaş arası olarak tanımlamaktadırlar. Her gencin ergenliği yaşama biçimi farklıdır. Bu dönemde genç, kimlik karmaşası ve kendini bulma arayışındadır. Asi tavırlar gözlenebilir. Genç, sorgulama ve anlama çabası içindedir. Bu yaşlarda gencin giyim tarzı değişebilir, konuşma tarzı farklılık gösterebilir. Bu yaşlarda genç, en çok arkadaşlarıyla vakit geçirmek ister. Ailesi ikinci plandadır. Hatta çoğu zaman anne babasını beğenmez. Özellikle anneler çocuklarının kendileriyle her şeyi paylaşması gerektiğine inanırlar. Fakat bu son derece yanlış ve ters tepen bir yaklaşım olacaktır. Genç, artık yetişkin olma yolunda ilerlemektedir ve kendine bir kimlik oluşturma çabasına girmiştir. Dolayısıyla ona ait bir yaşam alanı bırakmak doğru olacaktır. Ebeveyn, çocuğuyla arkadaş olmaya çalışmamalı; ona rehberlik etmeli, yol gösterici olmalıdır. Bu dönemde genci çokça dinlemeli, az konuşmalıdır. Genç anlaşıldığını ve ailesinin desteğini hissetmelidir. Unutulmamalıdır ki kısa bir süre sonra bu yaşananlar sona erecek, genç durulacak ve olgun bir birey olarak toplumdaki yerini alacaktır.

BİR SORU BİR CEVAP

Yarışmalarda elde edilecek ödülleri almak caiz midir?

İki veya daha fazla kişinin aralarında doğrudan veya dolaylı olarak anlaşma sureti ile, bir tarafın kazanacağı, diğer tarafın kaybedeceği şansa dayalı her türlü oyun, kumar kapsamında olup haramdır.

Kendi aralarında yarışacak kimselerden kazananın, üçüncü kişi tarafından vaat edilen ödülü alması ile kaybedenin bir zarara girmemesi esasına dayalı meşru içerikli yarışmalara katılmak ve buradan kazanılacak ödülleri almak ise caizdir (*Kâsânî, Bedâiü's-sanaî', VI, 206*).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahlarımı kar ve dolu suyu ile yıka ve beyaz elbiseyi kirden temizler gibi kalbimi hatalardan arındır.” (Buhârî, Deavât, 39)

RAHMET BAĞLARINI SÜRDÜRMEK

Sevgili Peygamberimiz, sila-i rahim konusunda, akrabalık ilişkisini kesenle ilişki kurma üzerinde önemle durmuştur (İbnHanbel, III, 439). Resûlü Ekrem'in öğretisine göre; *“Sıla-i rahim yapan, akrabasından gördüğü iyiliğe iyilikle karşılık veren kimse değil, akrabası kendisine iyiliği kestiğinde dahi onlara iyilik yapandır.”*

(Buhârî, Edeb, 15). Nitekim bir adam Efendimize gelerek, *“Ya Rasûlallah! Benim yakınlığım var! Ben onlarla irtibatımı sürdürüyorum, onlar benimle alakayı kesiyorlar! Ben onlara iyilik ediyorum, onlar bana kötülük ediyorlar! Ben onlara yumuşak davranıyorum, onlar bana kaba davranıyorlar!”* der. Bunun üzerine o, *“Eğer dediğin gibi isen, neredeyse onlar senin iyi davranışların karşısında eziliyorlar! Sen böyle devam ettikçe Allah onlara karşı daima sana bir yardımcı verecektir!”* (Müslim, Birr, 22) buyurur. Rahmet bağının kurulması, sadece akrabalar arasındaki rahmet akışını değil, aynı zamanda Rahman ve Rahim olan Rabbimizin rahmetinin üzerimize bolca inmesini de sağlayacaktır.

BİR SORU BİR CEVAP

Spor müsabakaları üzerinden bahis oynamak caiz midir?

Nasıl sonuçlanacağı önceden belli olmayan bir işin ön görülen sonucu üzerinde bahse girmek ve isabet edilip edilememesine göre bahsi kazanmak ya da kaybetmek kumardır. Bu iş hangi yöntemle ve hangi ad ile yapılırsa yapılsın kumar olarak değerlendirilir. Kumar haksız kazanç yöntemlerinden biri olup İslam'da kesinlikle yasaklanmıştır.

Bu itibarla, spor müsabakaları üzerinden taraflardan birine menfaat sağlayan bahis oynamak, Kur'an-ı Kerim'in yasakladığı kumar kapsamına girmektedir ve caiz değildir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahlarımın küçüğünü büyüğünü, öncesini sonunu, açığını ve gizlisini, hepsini bağışla.” (Müslim, Salât, 216)

AİLEDE GÜZEL GEÇİM İÇİN HÜSNÜZAN VE GÜZEL SÖZ

Aile içi huzur ve mutluluğun tesisinde muhatabımızı dinlerken önyargıdan ve suizandan uzak durmak oldukça önemlidir. Aile ilişkilerinde çoğu zaman hüsnüzan kaybedilmekte, yapılan davranış yahut söylenen söz, en olumsuz anlamı ile yorumlanmakta ve anlaşılmaktadır. Oysa sözün ve davranışın olumluya yorulması her durumda kişiyi kazançlı çıkaracaktır. Çünkü eşler, evlatlar ve akrabalar arasındaki ilişkilerde taraflardan biri kazanırken diğeri kaybetmez. Aslında aile huzurunu bozduğu için her iki taraf da kaybeder. Sözü kötüye yormak, söyleyen kadar dinleyen için de zarardır.

Güzel geçimin bir diğer temel ilkesi, güzel konuşmaktır. Yüce Allah'ın emri olan *“en güzel sözü söylemek”* (İsrâ, 17/53) ailede oluşacak huzur için de gereklidir. Sözü söylerken; hakkı ve doğruyu söylemekle beraber uygun bir üslupla söylemek de lüzumludur. Zira doğru nice söz üslubundan kaybeder. Bu sebeple muhatabın duygularını, anlayış düzeyini dikkate almak gerekir.

BİR SORU BİR CEVAP

Aşı olmak veya iğne yaptırmak orucu bozar mı?

Dinimiz, tedavi sürecinde olan hastaların oruç tutmamalarına ruhsat vermektedir. Bununla birlikte, Ramazan ayında herkesle birlikte oruca devam etmeyi arzu ediyor ve oruç tutmalarına da başka bir engel yoksa iğnelerini iftardan sonra yaptırmaları yerinde olur. Bu imkâna sahip olmayanlar, tedavi ve aşı amaçlı iğne yaptırabilirler. Ancak, oruçlu iken gıda ve vitamin iğneleri yaptıranlarla, damardan serum ve kan verilenlerin orucu bozulur. Daha sonra bu oruç kaza edilir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahlarımızı, yaptığımız haksızlıkları, saçmalıklarımızı, bilerek ve ciddi olarak yaptıklarımızı bağışla, bunların hepsi bizde mevcuttur.” (Hâkim, Deavât, No:1916)

BAŞKASINI KENDİ NEFSİNE TERCİH EDEBİLMEK

Bir gün ensardan biri, Resûlü Ekrem'in misafir edilmesini istediği fakir bir muhaciri alıp evine götürmüştü. Evinde ise sadece çocuklarına yetecek kadar yiyecek vardı. Hanımıyla el birliği ederek çocuklarını avutup uyuttular; evdeki o azıcık yemeği misafirlerine ikram ettiler. Hatta bir bahaneyle lambayı da söndürerek misafirle birlikte yemek yiyormuş gibi yaptılar. Karı koca o gece çocukları gibi aç yattılar. Bu olay üzerine Allah Teala, Yüce Kitabı'nda ensarın fedakârlığını şöyle anlattı: *“Daha önce kendilerine bir yurt edinmiş ve imanı benliklerine sindirmiş olanlar, kendilerine hicret edenlere muhabbet beslerler; onlara verilenlerden dolayı gönüllerinde bir sıkıntı duymazlar; hatta kendileri ihtiyaç içinde olsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin hırsından korunmuşsa işte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.”* (Haşr, 59/9;

Buhâri, Menâkıbü'l-ensâr, 10)

BİR SORU BİR CEVAP

Mesleği gereği sürekli olarak yolcu olan kişi namaz ve oruç ibadetlerini nasıl yerine getirebilir?

Dinen yolcu konumunda bulunan kimseler farz namazları kısaltarak kırlarlar. Yolculuk hâli Ramazan orucunun ertelenmesi için de bir ruhsat sebebidir. Sebep devam ettiği sürece ruhsatlar da devam eder. Sürekli seferilik mazereti bulunan kişiler, Ramazan oruçlarını mümkün olduğunca tutmaya çalışılmadır.

Fakat buna güç yetirilemezlerse mazeretleri ortadan kalkınca, zamanında tutamadıkları Ramazan oruçlarını kaza ederler.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Harama bulaşmaktansa, helalinle yetineyim. Beni lütfunla (zengin olarak) senden başkasına muhtaç etme.” (Tirmizî, Deavât, 110)

GÖNÜL DİLİ

“Şimdi ben sana, dilsiz-dudaksız, gönül diliyle yeniden yeniye eski sırlar söyleyeceğim, dinle!” Mevlana

Gönül dili; harfsiz, sessiz, lafsız, hâlle, gönülle konuşulup anlaşılır. Gönül dili bildiğimiz lisan değildir; muhabbettir, neşedir, zevktir, ruh ve maneviyat dilidir. Yüce Allah, gönül sahibi (*ulü'l-elbab*) kimseleri “*sözü dinleyen ve sözün en güzeline uyan kişiler*” (*Zümer, 39/18*) olarak tanıtır. Demek ki, önemli olan konuşmak değil, söz dinlemek ve iyi ve faydalı sözlere tabi olmaktır. Gönül dili, bir yandan gerçek dost olan Cenab-ı Hak ile irtibatımızı sağlar, diğer taraftan ise O'nun yarattığı kullar arasından dostlar edinmemizi ve başka insanlarla iletişim kurmamıza yarar.

Gönül dilini bilmek için, her şeyden önce gönül sahibi olmak; ya da gönül sahibi bir Allah dostundan o dilin inceliklerini öğrenmek gerekir.

BİR SORU BİR CEVAP

Astım hastalarının kullandığı sprey orucu bozar mı?

Nefes açıcı sprey kullanmak zorunda kalan astım hastası oruç tutmayabilir. Daha sonra iyileşince tutamadığı günleri kaza eder. İyileşme ümidi kalmamışsa, o takdirde tutamadığı günler sayısınca fidye verir. Bir fidye, Ramazanda bir kişi için verilen bir fitre miktarıdır.

Ancak, nefes darlığı dışında oruç tutmaya engel başka sağlık problemi bulunmayan astım hastaları soluk almayı rahatlatarak özel spreyi ağızlarına püskürterek oruç tutabilirler. Bu sprey orucu bozamaz.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında senden af ve afiyet istiyorum.”

(*Ebû Dâvûd, Edeb, 100,101*)

ÇOCUKLAR VE BİLGİSAYAR OYUNLARI

Bilgisayar oyunları çocukların şiddete –görsel olarak– fazlasıyla maruz kaldıkları bir ortam sunuyor. Öldürmeye, yok etmeye, yaramaya dayalı bu oyunlarda çocuklar doğrudan fail, yani sanal şiddeti uygulayan, başarısız olması durumunda ise sanal şiddete maruz kalan oluyor. Bu oyunların en tehlikeli yönünün şiddeti doğallaştırması olduğunu söylersek herhâlde yanılmış olmayız. Acaba bir düğmeye basarak kilometrelerce ötedeki bir şehri bombalayan kişi de kendini, bir oyunun kazanan kahramanı gibi mi hissediyordur? İşgal ettikleri ülkede işkence ettikleri insanların fotoğraflarını çeken genç askerler “*oyun*”u kazandıklarını belgelemek istiyor olabilirler mi? Okulun bahçesinde, kavga ettikleri arkadaşlarını hep birlikte döven çocuklar onun canının yandığını ve bu dayaktan ciddi şekilde zarar görebileceğini düşünebiliyorlar mıdır? Muhtemelen sadece kazanmayı düşünüyorlardır. Bilgisayar oyunlarında da böyledir; sadece sonuç hedeflenir. Kazanmak için düşünmeye pek fazla vakit yoktur bu oyunlarda. Elini çabuk tutup saldıran kazanır. Bu oyunlarda edinilen alışkanlıkların gerçek hayatta devam ettirilmeyeceğinin garantisini kim verebilir?

BİR SORU BİR CEVAP

Doğum kontrolü caiz midir?

Hap kullanmak, deri altına hormon düzenleyici yerleştirmek, kondom kullanmak, azil (*geri çekilmek*) gibi yöntemlerle hamileliğin önlenmesinde dinen bir sakınca yoktur. Annenin hayatı söz konusu olmadıkça, hamilelik gerçekleşikten sonra, hangi aşamada olursa olsun, kürtaj ve benzeri yöntemlerle çocuğun alınması caiz değildir. Maddi ya da sosyal endişelerle ceninin hayatiyetini sona erdirmek hayat hakkına tecavüzdür. Allah Teala; “*Fakirlik endişesi ile çocuklarınızı öldürmeyin. Sizi de onları da biz rızıklandırırız.*” (*Enâm, 6/151*) buyurmuştur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Helal olan nimetlerinle yetinmemi, haramlardan müstağni olmamı ihsan eyle, fazlı kereminle beni senden başkasına muhtaç eyleme.” (*Hâkim, Deavât, No: 1973*)

ALLAH'A EN GÜZEL İSİMLERİYLE DUA EDELİM

Hız. Peygamber (s.a.s.), Allah'a O'nun güzel isimleri (*el-esmâü'l-hüsnâ*) ile dua etmekten hoşlanırdı. Bir gün Enes b. Mâlik ve Resûlullah birlikte otururken, namaz kılan bir adama şahit oldular. Adam namazdan sonra, *“Ey Allah'ım! Hamd ancak sanadır, senden başka ilah yoktur. Gökleri ve yeri yaratan, bol bol veren (sensin) ey Celal ve İkrâm sahibi! Ey Hayy (ezelî ve ebedî bir hayata sahip olan) ve Kayyûm (kâinatı idare eden)! Senden istiyorum!”* diye dua etmişti. Bunu duyan Allah Resûlü, adamın bu davranışını onaylayarak, *“Şüphesiz Allah'a, kendisi ile dua edildiği zaman mutlaka kabul ettiği ve istenildiğinde verdiği ism-i âzam ile dua etti.”* (Ebû Dâvûd, *Tefrîu ebvâbi'l-vitr*, 23) buyurdu.

Nitekim Kur'an-ı Kerim'de de *“En güzel isimler (el-esmâü'l-hüsnâ) Allah'ındır. O hâlde O'na, o güzel isimlerle dua edin.”* (Ârâf, 7/180) buyrulmuştur.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Her işimin koruyucusu olan dinim ile beni ıslah eyle, kurtuluşa erdir. İçinde yaşadığım, geçimimi sağladığım dünyamı benim için ıslah eyle, hayırlı kıl.” (Müslim, Duâ, 71)

BİR SORU BİR CEVAP

Üç aylardaki oruç nasıl tutulur?

Halk arasında üç aylar diye bilinen Recep, Şaban ve Ramazan ayları, mübarek ve faziletli aylardır. Recep ve Şaban aylarında Hz. Peygamber (s.a.s.)'in diğer aylara oranla daha fazla nafîle oruç tuttuğu, ancak Ramazan'ın dışında hiçbir ayın tamamını oruçlu geçirmedeği, hadis kaynaklarında yer almaktadır (*Buhârî, Savm*, 52). Bu itibarla, Recep ve Şaban aylarının aralıksız olarak oruçlu geçirilmesinin dinî bir dayanağı yoktur. Kişi sağlığı müsait olup güç yetirdiği takdirde bu aylarda dilediği kadar nafîle oruç tutabilir.

RAHLE

Rahle, Kur'an-ı Kerim'e karşı bir saygı nişanesi olarak, onu zemin-den yüksekçe bir yerde tutmak, rahatça okumak ve bir yerden bir yere kolayca taşımak amacıyla yapılan küçük alçak masalara verilen isimdir. Sanatın bütün kollarında olduğu gibi ahşap oyma sanatında da zirveye çıkan Osmanlı sanatkârları, onun işlenmesinde sedef, fildişi ve kemik gibi değerli malzemeler kullanmışlardır. Ecdadın sahip olduğu ince sanat zevkini gösteren rahleler, tek parça kalın bir tahtadan geçmeli ve açılır kapanır tarzda olabildiği gibi farklı şekillerde yapılanları da mevcuttur. Selçuklu sanatının şaheserle-rinden olan sedef ve kemik kakmalı tahta oymalı rahlelerin, sanat açısından büyük değer taşıdıkları bilinmektedir.

Rahleler zaman içerisinde yalnız Kur'an okunmak için kullanıl-mamış, medreselerde, camilerde ilim talebelerinin ve hocalarının kullanmış oldukları kıymetli bir masa veya kürsü de olabilmiş-lerdir.

BİR SORU BİR CEVAP

Nikotin bandı orucu bozar mı?

Kural olarak orucu bozan şey-ler, vücuda normal yollarla gi-ren maddeler ve cinsel ilişkidir. Vücuda sürülen yağ, merhem ve benzeri şeyler deri üzerindeki gözenekler ve deri altındaki kılcal damarlar yoluyla emile-rek kana karışmaktadır. Ancak cildin bu emişi, çok az ve yavaş olmaktadır. Diğer taraftan bu işlem yeme, içme ve beslenme anlamına da gelmemektedir. Bu itibarla, deri üzerine sürü-len merhem, yapıştırılan ilaçlı bantlar orucu bozamaz. Bu açı-dan sigarayı bırakmak isteyen-lerin kullandığı nikotin bantları da orucu bozamaz.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Kalbimde nur, gözümde nur, kulağымda nur, sağымda nur, solumda nur, üstümde nur, altымda nur, önümde nur var eyle, benim nurumu artır.” (Müslim, Müsâfirin, 181)

ASR-I SAADETTE HANIMLARIN EĞİTİMİ

Asr-1 Saadette hanımlar, ilim tahsilinden geri kalmak istemiyorlardı. İçlerinden biri Resûlullah'a gelerek hanımların bu konudaki talebini ilettiler: *"Ey Allah'ın elçisi, erkekler senin sözlerini rahatlıkla öğrenebiliyor. Bize de bir gün tahsis etsen, o gün sana gelsek, Allah'ın sana öğrettiklerini sen de bize öğretsen."* (Müslim, Birr, 152) dedi. Resûlullah bu talebi geri çevirmedi. Hanımların eğitimi için de özel zaman ayırmaya başladı. Bu saatlerde hanımlar öğrenmek istediklerini Resûlullah'a rahatlıkla sorabiliyorlardı. Ayrıca bazı hanım sahabiler ilmî yönleri ile öne çıkıyorlardı. Hz. Âişe'nin hadis ve fıkıh bilgisi son derece derindi. Kadın erkek pek çok sahabî öğrenmek istedikleri meseleleri ona soruyorlardı. Şifâ binti Abdullah, Hz. Hafsa'ya yazmayı öğreten hanımdı (Ebû Dâvûd, Tıb, 18). Ümmü'd-Derdâ, levha üzerine yazarak talebelerine hikmetli sözler öğretirdi (Nevevi, Tehzibü'l-esmâ, II, 360-361). Medineli sahabî hanımlardan Ümmü Varaka, Kur'an'ın toplanmasına hizmet edenlerdendi (Ebû Dâvûd, Salât, 61).

BİR SORU BİR CEVAP

Anjiyo yaptırmak orucu bozar mı?

Halk arasında anjiyo olarak bilinen operasyon, teşhise yönelik (anjiyografi) ve tedaviye yönelik olarak uygulanmaktadır. Anjiyografi vücut damarlarının görüntülenmesi demektir. Tedaviye yönelik olarak uygulanan anjiyonun klasik yöntemi anjiyoplastidir. Bu ise, dar veya tam tıkalı damarların balon ya da stent denilen özel araçlarla tekrar açılması için yapılır.

Bu bilgiler ışığında gerek anjiyografi, gerekse anjiyoplasti operasyonlarında yemek ve içmek anlamı bulunmadığından, oruç bozulmaz (Kâsânî, Bedâiü's-sanâi, II, 243).

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Kederden, üzüntüden, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borç yükünden ve halkın galeyana gelerek taşkınlığından sana sığınırım." (Nesâî, İstiâze, 25)

YAŞLILARIN SORUNLARINA DOĞRU YAKLAŞABİLMEK

Kaçınılmaz bir dönem olan yaşlanma, beraberinde fiziksel, ruhsal birçok sorun getirebilir. Yaşlılıkta kişi iş, eş, statü, varlık, sağlık ve dostların kaybı gibi durumlara uyum geliştirmek durumunda kalır. Uyum sağlayamama sonucunda depresyon ve kaygı bozuklukları gelişebilir, genel sağlık bozulabilir. Yaşlılıkta yaşanan problemlere ‘yaşlılıktır normal’ diye bakmak sorunları ağırlaştırır. Mesela yaşlılarda çok görülen ağrıların en bilinen sebebi depresyondur. Çoğunlukla ağrılar normal sayılır ve aslında depresyon tedavisiyle düzelebilecek ağrılarla ıstırap çeker yaşlı kimseler. Yaşlı kişinin mutsuz görünmesi normal kabul edilirse, yaşlılıkta meydana gelen psikolojik problemler ve depresyon gözden kaçırılır. Çünkü yaşlılar beklenenin aksine hayata daha olumlu bakabilirler. Mutsuz görünen bir yaşlının depresyonda ya da yas döneminde olması ihtimali yüksektir. Yine yaşlı insanlarda unutkanlığın normal olduğu düşünülerek nedeni araştırılmazsa başta Alzheimer olmak üzere her çeşit hastalığın tanı ve tedavisi gecikir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kıyamet gününde cennet, korku gününde güven istiyorum. Allah’ım! Verdiğin ve vermediğin şeylerin şerrinden sana sığınıyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

BİR SORU BİR CEVAP

Lavman yaptırmak orucu bozar mı?

İki durum söz konusudur:

Kalın bağırsaklarda su, glikoz ve bazı tuzlar emildiği için, gıda içeren sıvının bağırsaklara verilmesi veya orucu bozacak kadar su emilecek şekilde verilen suyun bağırsakta kalması durumunda oruç bozulur (*Merğmâni, el-Hidâye, I, 125*).

Ancak, suyun bağırsaklara verilmesinden sonra bekletilmeyip bağırsakların hemen temizlenmesi durumunda, verilen su ile birlikte bağırsaklarda bulunan dışkının dışarıya çıkarıldığı ve bu esnada emilen su da, çok az olduğu için oruç bozulmaz.

FATİH VE İSTANBUL'UN FETHİ

1432'de Edirne'de dünyaya gelen II.Mehmet, II.Murat Han'ın oğludur. Osmanlı devletinin yükseliş dönemi padişahıdır. Henüz çocuk yaşında iken ileri düzeyde eğitim almış, farklı alanlarda kendini geliştirmiştir. Aldığı eğitim kalitesi ve şahsi kabiliyetleriyle temayüz eden II.Mehmet, genç yaşta yönetime geçmiş ve büyük başarılarla imza atmıştır.

“*Fatih Sultan Mehmet Han*” unvanını aldığı en önemli başarısı, 1453 yılındaki İstanbul'un fethidir. Zira bu zafer, sadece Osmanlı devletini değil, dünya tarihini de doğrudan etkilemiştir. 2600 yıl önce kurulan İstanbul, Roma'nın bölünmesinden sonra Bizans'ın başkenti olmuştu. Fetihle beraber Osmanlı devletinin başkenti olan İstanbul'un her yerinde Fatih'in fermanları okundu. Halkın huzur ve güveninin sağlanacağı, canlarının, mallarının, ırzlarının korunacağı ve herkesin din hürriyetinin teminat altına alınacağı ilan edildi.

Fatih, bu fetihle Orta Çağ'ı kapatıp Yeni Çağ'ı açmış ve Peygamberimiz; “*İstanbul elbette fetholunacaktır. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandan, O'nun ordusu ne güzel ordudur.*” (İbn Hanbel, Müsned, 4/335) müjdesine nail olmuştur.

BİR SORU BİR CEVAP

Tutmadığı oruçları kaza etmeden oruç tutamayacak hâle gelen kimse ne yapmalıdır?

Fakihlerin çoğunluğu, “*Oruç tutmaya güç yetiremeyenler, bir yoksul doyumu kadar fidye öder.*” (Bakara, 2/184) ayetinden hareketle, mazeretli veya mazeretsiz oruç tutmamış ve kaza etmeden ölüm döşegine düşmüş kimselerin oruç borçları için fidye ödenmesi vasiyetinde bulunmalarının müstehap olacağını söylemişlerdir. Eğer vasiyet etmişse mirasçıları malının üçte biri oranında bu vasiyeti yerine getirirler (Merğînâni, el-Hidâye, I, 127).

GÜNÜN DUASI

“*Allah'ım! Kötü ahlaktan, nefsanî arzulardan, kötü işlerden ve ayıp şeylerden beni uzaklaştır.*” (İbn Hibbân, Edîye, No: 960)

ALLAH, KULUNUN TÖVBESİNİ NASIL KARŞILAR?

“Herhangi birinizin tövbesinden dolayı Allah’ın duyduğu hoşnutluk ıssız çölde giderken üzerindeki yiyecek ve içeceği ile birlikte devesini kaybetmiş ve tüm ümitlerini de yitirmiş hâlde bir ağacın gölgesine uzanıp yatan, derken devesinin yanına dikiliverdiğini gören ve yularına yapışarak aşırı sevincinden dolayı yanılıp ne söylediğini bilmeyerek ‘Sen benim kulumsun ben de senin Rabbinim’ diyen kimsenin sevincinden çok daha fazladır.” (Müslim, Tevbe, 1) Bu hadis-i şeriften Allah Teala’nın biz kullarının tövbe etmesine verdiği önem anlaşılabilir. O, çokça tövbe edenleri sever (Bakara, 2/222). Allah’ın et-Tevvâb ismi, 9 ayette er-Rahîm ismi ile birlikte geçmektedir ki bu, Allah’ın tövbe eden kullarını hem bağışladığını hem de onlara merhamet edip ihsanda bulunduğunu ifade eder.

Kur’an-ı Kerim’de Tevvâb isminin yanı sıra zu’l-mağfire (af ve bağış sahibi); vâsiu’l-mağfire (bağışlaması geniş olan); ehlü’l-mağfire (af-fına sınımlanacak olan) gibi isimleri de Allah Teala’nın bağışlamasıyla ilgili zikredilir.

BİR SORU BİR CEVAP

Kur’an’ı makamlı okumanın hükmü nedir?

Kur’an’ı okumak (Kehf, 18/27), ayetleri üzerinde düşünmek (Sâd, 38/29) ve öğütlerine sınıksız tutunmak (Âl-i İmrân, 3/103) ve Kur’an’ı “*tertîl*” üzere okumak (Müzzemmil, 73/4) bizzat Kur’an’ın emridir. İslam âlimleri Kur’an’ın medlere, tecvide ve vakıflara riayet ederek tane tane okunmasının sünnet olduğunu ifade etmişlerdir. Hz. Peygamber (s.a.s.)’in hadislerinden anlaşıldığı kadarıyla da Kur’an’ı güzel sesle ve makamlı okumak teşvik edilmiştir (Buhârî, Fezâilü’l-Kur’an, 19).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kullarını mahşerde topladığın veya mahşerde kaldırdığın gün beni azabından koru.” (Tirmizî, Deavât, 18)

İNSANLAR NEDEN BAĞIMLI OLUR?

Sigara ve alkol bağımlılığının çeşitli nedenleri vardır. Merak, arkadaş ortamı, özentisi, gruba dâhil olma gibi uzun vadede anlamını yitiren nedenler ortaya çıkmaktadır. Aslında çok basit sorularla dahi bağımlılık denilen şeyin ne denli sıkıntı verici olduğunu anlamak mümkündür. “İçinde 4000 çeşit zehir olan bir maddeyi bir insan neden tüketir?” sorusu sorulduğunda bağımlılar kendilerince açıklamalar yaparlar. Ama bunların birçoğu “yalnızlık duygusu, kendini büyük görme ya da kendini ispatlama” gibi mantık dışında yapılan açıklamalardır. Bu açıdan baktığımızda da söz konusu bağımlılıkla ilgili davranışlar da mantığın bittiği yerde başlar. Çünkü bağımlılık insanın irade gücünü yok etmektedir. Sigara, bağımlılık yapan maddelerin en başında gelmektedir. Sanıldığı gibi aksine sigara ne bir dert ne de bir zevk ortağıdır. O, sadece ve sadece kendimizi kandırmamıza yardımcı olan, bağımlılık yapan bir araçtır.

BİR SORU BİR CEVAP

Televizyon veya CD’den mukabele dinlemekle hatim yapılmış olur mu?

Televizyon veya CD’den okunan bir mukabeleyi takip etmek sevaptır. Hatim, Kur’an’ın başından sonuna kadar okunarak bitirilmesidir. Kişi okunan mukabeleyi sadece dinlemekle Kur’an dinlemiş olur. Hatim yapmış olmak için Kur’an’ın bizzat tilavet edilmesi / okunması gerekir. Ancak kişi mukabeleyi takip esnasında aynı zamanda okursa hem dinlemiş hem de hatim yapmış olur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Lütfun, rahmetin, bereketin ve rızkımdan bana bolca ihsan eyle.”

(Hâkim, Deavât, No:1868)

BERAT KANDİLİ

Berat Kandili, Yüce Allah'ın rahmet ve mağfiretine sığındığımız, gönüllerimizi tövbe ile arındırdığımız özel bir gecedir. Bu mübarek gecenin bize sunduğu manevi iklimde beratımızı almamızın Yüce Rabbimiz'in ilahi mesajına kulak vermekle, ahlaki erdemleri hayatımıza yansıtmakla mümkün olacağını bir kez daha anlarız.

Öyleyse, gönüllerimizin müstesna bir coşku yaşadığı bu mübarek gecede, her türlü ayrılık ve ayrımcılığı, bencillik ve düşmanlığı geride bırakarak dünyaya hikmet gözüyle bakmaya çalışalım. Yaşadığımız hayatın geçici olduğunu, Allah katında kalıcı olanın ise imanımızın ve yararlı işlerimizin olduğunu fark edelim. İnsanı insan olduğu için sevip, Yaratandan dolayı hoş görüp dünyaya biraz da rahmet penceresinden bakalım. Etrafımıza kin ve nefret yerine, sevgi ve barış tohumları ekelim.

Bu duygu ve düşüncelerle; kandilinizi tebrik eder, bu gecede yapılan duaların birlik ve beraberliğimizin güçlenmesine, insanlık âleminin barış ve huzuruna vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ederiz.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Mal, aile, çocuk olarak insanlara verdiklerinin hayırlısını dilerim, sapıtan ve saptıranları değil.” (Tirmizî, Deavât, 124)

BİR SORU BİR CEVAP

Mekke ve Medine'nin kutsallığına inanarak oralardan toprak veya taş getirmenin bir sakıncası var mıdır?

Mescid-i Haram, Meş'ar-i Haram, Arafat ile Mescid-i Nebevî başta olmak üzere Mekke ve Medine müslümanların gönlünde belli bir kutsallığa sahiptir. Bu kutsallık o bölgelerin taşına, toprağına, bitkisine ve hayvanına değil; bizzat mekânların kendisine yöneliktir. Böyle olduğu içindir ki, haremın taşı ve toprağından hem harem bölgesinde hem de dışında yararlanmak caizdir. Hicaz'dan teberrük amacıyla toprak veya taş getirmenin herhangi bir dinî dayanağı yoktur.

KAYGI BOZUKLUĞU

Kaygı bozuklukları psikolojik pek çok hastalığın temelini oluşturmaktadır. Depresyon, sosyal fobi, takıntı bozuklukları gibi... Az miktarda stres ve kaygı motive unsuruyken haddi aşan kaygılar hayatı içinden çıkılmaz hâle getirebilmektedir. Çağımız insanının depresyonla ilişkili olarak ciddi manada kaygı bozukluğuyla baş etmeye çalıştığı gözlenmektedir. Bu durumda iman ve imanın getirdiği tevekkül hayat kurtarıcı rol oynamaktadır. Tevekkül eden insan vesvese ve kaygılardan arınır. Selim bir kalple Rabbine sığınır. Yapması gerekeni yapıp, O'ndan emin olmak gerektiği bilir. Bunu becerebilen insan ferah ve kaygısız olur. Kaygı özellikle bir sonraki adımı ve geleceği hesap edenlerin problemdir. Dolayısıyla ne geçmişe ne de geleceğe haddinden fazla odaklanmalıdır. Zamanın ve mekânın, her şeyin Rabbi olan Allah'a sığınılmalı ve ölçülü bir şekilde tedbir alındıktan sonra yalnızca Allah'a tevekkül edilmelidir.

BİR SORU BİR CEVAP

Kurban Bayramı günü kurban kesilmeden önce bir şey yememenin hükmü nedir?

Kurban bayramında oruç tutulmaz (*Buhârî, Savm, 66-67*). Ancak imsaktan itibaren bir şey yemeyip o günün ilk yemeğini kurban etinden yemek müstehaptır. Fakat bu, kendi evinde kurban kesebilen insanlar içindir. Zamanımızda çiftliklerde kurban kestiren bazı Müslümanlara, akşama kadar sıra ancak gelmekte, hatta ertesi güne kalmaktadır. Bu insanların aç kalıp oruçlu imiş gibi durmaları uygun olmaz.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Müslümanlar olarak canımızı al, Müslümanlar olarak dirilt, rezil olmadan ve fitneye uğramadan salih kullarının arasına dahil eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

KULLUKTA KADIN VE ERKEK EŞİTTİR

Hz. Peygamberin getirdiği ve öğrettiği din, cinsiyete değil insana odaklıdır. İnsanlık onuruna saygıyı ve hayatın her alanında adaleti emreder. Hz. Âdem ile Havva'nın çocukları, Rableri karşısında ırk, dil ve renkleri sayesinde değer kazanmadıkları gibi cinsiyetleriyle de bir payeye erişemezler.

Kadını ve erkeği, dünya hayatının zorluklarını da güzelliklerini de paylaşmak için yan yana var etmiş, imtihanı başarıyla verebilmek için birbirlerine yardımcı olmalarını istemiştir. **“İman eden erkekler ve iman eden kadınlar birbirlerinin dostudurlar.”** (Tevbe, 9/71-72) buyurarak iyi işlerde ortak olduklarında onları sonsuz cennet nimetleri ile ödüllendireceğini anlatmıştır. **“Münafık erkekler ve münafık kadınlar birbirlerindedir.”** diye başlayan ayetlerinde ise kötülükte işbirliği yaptıklarında cehennemde de bir arada ceza göreceklerini ve aynı laneti hak edeceklerini haber vermiştir (Tevbe, 9/67-68).

BİR SORU BİR CEVAP

Kurban kesim vakti ne zaman başlar ve biter?

Kurban kesim vakti, bayram namazı kılınan yerlerde bayram namazı kılındıktan sonra; bayram namazı kılınmayan yerlerde ise, fecirden (*sabah namazı vakti girdikten*) sonra başlar. Hanefilere göre bayramın 3. günü akşamına kadar devam eder (*Merğînânî, el-Hidâye, IV, 72*). Şâfiilere göre ise 4. günü de kesilebilir (*Maverdî, el-Hâvî'l-Kebir, XV, 284*).

Kurban, bu süre içinde gece ve gündüz kesilebilir. Ancak kurbanların gündüzleri kesilmesi uygundur. Bayramın birinci günü kesmek daha faziletlidir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Nefsime takvasını ver ve nefsimi (her türlü kötü şeylerden) temizle, sen temizleyenlerin en hayırlısısın. Sen nefsimin dostu ve mevlasısın.” (Müslim, Duâ, 73)

YAŞLILARA KARŞI YAKLAŞIMIMIZ NASIL OLMALI?

Yaşlılık dönemi bağımlılık dönemi, destek vermek ise yaşlının hayatını yönetme hakkına sahip olmak değildir. Yakınları olarak yaşlılarla ilişkimizi düzenlerken onları işe yaramaz, geri kalmış gibi görmemeliyiz. Artık yaşlandı diyerek onları tedaviden ve sosyal haklardan mahrum bırakmamalıyız. İnsanlar her yaşta değişime ve gelişime açıktır, yaşlı kişiler de bundan nasibini alma hakkına sahiptir. Yaşlılara çocuk muamelesi yapmamak, fikirlerini değersizleştirmemek gerekir. Özellikle çocuklar, yaşlı anne babasının hayatı hakkında karar verip onları yönetme rolüne girmemelidir. Yaşlı kişinin akli dengesi ve önemli bilişsel becerileri yerindeyse kendi hayatını nasıl yaşayacağı, ne yapacağı hakkında seçim hakkı vardır. Yaşlı kişinin kendi tedavisini seçme hakkı vardır. Bu sebeple onlarla ilişkimizi düzenlerken onun artık eskisi gibi hızlı düşünme de, daha çabuk yorulsa da, sağlığı bozulmaya başlamış olsa da yaşlanmadan önceki kişiyle aynı kişi olduğunu unutmamalı ve onlara öyle muamele etmeliyiz.

BİR SORU BİR CEVAP

Cemaatin yetişmesi için cuma namazı geciktirilebilir mi?

Cuma namazının vakti, öğle namazının vaktidir (*Mevsili, el-İhtiyar, I, 82*). Cuma namazı bu vakit içinde kılındığı takdirde geçerli olur. Namazların vaktin başlangıcında kılınması daha faziletli olmakla birlikte, daha çok cemaatin katılımını sağlamak amacıyla biraz geciktirilmesinde sakınca yoktur. Buna göre, cemaatin durumu veya mesai saatleri dikkate alınarak cuma namazının, cemaatin en çok iştirak edebileceği saatte kıldırılması caizdir, hatta bunun daha uygun olacağı söylenebilir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Nimetlerinin yok olmasından, sağlığımın bozulmasından, ansızın gelecek cezandan ve öfkene sebep olan her şeyden sana sığınırım.” (Müslim, Rikâk, 96)

TABIAT BİZİM KARDEŞİMİZ

En küçüğünden en büyüğüne kadar evrendeki bütün varlıkların, fizikî kıymetinin ötesinde manevi bir değeri vardır. Zira göklerde ve yerde bulunan her şey Allah'a boyun eğmekte, O'na kulluk etmektedir (*Âl-i İmrân*, 3/83). **“Bitkiler ve ağaçlar (Allah'a) secde ederler.”** (*Rahmân*, 55/6) buyuran Kur'an, bitkilerin ruhsuz, duygusuz, cansız ve amaçsız varlıklar olmadığını hatırlatır. Nitekim Hz. Peygamber, hacıların telbiyelerine etrafta bulunan ağaçların eşlik ettiğini bildirmiş (*Tirmizî, Hac*, 14), müezzinin sesini işiten herkesin yanında ağaçların da kıyamet gününde müezzin lehinde şهادette bulunacağını haber vermiştir (*İbn Mâce, Ezân*, 5). Yüce Allah, hayvanların ve kuşların insanlar gibi ümmet olduğunu bildirmiş (*Enâm*, 6/38), Hz. Peygamber de ümmet olan bu hayvanlara karınca (*Buhârî, Cihâd*, 153) ve köpekleri (*Ebû Dâvûd, Dahâyâ (Sayd)*, 21-22) örnek vermiştir. Dolayısıyla İslam'ın çevreye yüklediği anlam, bütün varlıkların daha yaratılıştan bir değere sahip olduğu ilkesine dayanır.

BİR SORU BİR CEVAP

Kredi kartıyla kurban satın almak caiz midir?

Kurban kesmekle mükellef olan şahıs, satın alacağı hayvanın bedelini peşin olarak verebileceği gibi, vadeli veya taksitli olarak da verebilir. Bu bağlamda bedelin kredi kartıyla ödenmesi kurbanın sıhhatine engel teşkil etmez. Ancak kredi kartı borcunu, ödeme tarihinde ödemek ve gecikmeden kaynaklanan faizli işleme düşmemek gerekir.

Kredi kartı ile taksitli kurban alırken, bankaya ilave bir ücret ödenmesi durumunda ise, kesilen kurban geçerli olmakla birlikte, faizli işlem sebebiyle ayrı bir günah söz konusu olur.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Perçeminden tuttuğun şeylerin şerrinden sana sığınırım. Her türlü hayrından senden isterim ki bütün hayırlar senin elindedir.” (*İbn Hibbân, Ed'ıye*, No: 934)

AHMET YESEVİ

Ahmet Yesevi (562/1166-67), Türklerin İslamlaşma sürecinde önemli etkileri olmuş büyük düşünürlerden biridir. O, hem düşünce yapısı hem de yaşam tarzı ile Türklerin İslam'ı anlaması, yorumlaması ve dinî-tasavvufi yaşamları üzerinde yüzyıllar boyunca etkisini derinden göstermiştir. Bu yüzden 'Pir-i Türkistan' şeklinde anılmayı hak etmiştir. Ahmet Yesevi, bugünkü Güney Kazakistan'da bulunan Sayram kasabasında doğmuştur. Tasavvufi bir çevre içinde yetişen Ahmet Yesevi'nin çevresinde toplanan kitleler, İslam'a yeni giren ve ona çok kuvvetli ve samimi bir şekilde bağlanan konar-göçer yahut köylü Türklerdi. Yüzyıllar boyu bölgede yaşayan Türk topluluklarının Ahmet Yesevi'ye olan ilgisi azalmaksızın devam etmiş, onun büyük anısına hürmeten dergâhı, Türkistan Türklerinin manevi başkenti olarak kabul edilmiştir. Bundan dolayı Ahmet Yesevi, günümüzde bile Kazak, Özbek, Kırgız, Türkmen ve Tatar gibi Türk toplulukları arasında en önemli manevi bağ durumundadır.

BİR SORU BİR CEVAP

Kurbanlık hayvan tartıyla alınabilir mi?

Kurbanlık hayvan, kilo birim fiyatı belirlenmek suretiyle canlı olarak tartılıp alınıp-satılabilir. Ayrıca, toplumda bir aldatma, kargaşa ve ihtilafa yol açmayacak şekilde yaygın bir uygulama varsa, kurban edilmek üzere alınacak hayvanın, et birim fiyatı önceden belirlenmek şartıyla, kesildikten sonra eti tartılarak parasının ödenmesi yoluyla da satılabilir.

Bu şekilde kesilecek kurbanın kelle, paça, sakatat gibi bazı yerlerinin satıcıda kalması şart koşulmamalıdır.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum." (Hâkim, Deavât, No:1872)

İBRİK

Yakın bir geçmişe kadar suyun, kaynağından başlayıp evlere kadar geliş macerasının son durakları olan ibrikler, Anadolu Selçuklu medeniyetinin kültürümüze kazandırmış olduğu değerli sanat eserlerinden birisidir. Estetik güzelliği ile âdeta bir zinet eşyası gibi görülen ibriğe, İslam öncesi medeniyetlerde de rastlanılmış olmasına rağmen ibrik, İslam'ın temizlik emri ile yeniden doğmuş, görevinin gururunu hissedip, alçak gönüllülükle biçimlenmiş olarak karşımıza çıkmıştır. Kendine özgü formları ve süslemeleri ile bakır veya gümüşten yapılan ibrikler, yalnızca suyu muhafaza eden bir kap değil, kullanım kolaylığı ve güzel biçimiyle evin en kıymetli eşyalarından olmuştur. Bir başka deyişle ibrik, geçmiş zamanların en güzel biçimli kabı, temizliğin ve tutumluluğun alameti olmuştur. İlk bakışta birbirlerine benzer görünürlerse de dikkat edildiğinde gerek biçim, gerekse üzerindeki nakışlar itibarıyla bugün Anadolu'da yüzün üzerinde ibrik çeşidi bulmak mümkündür.

BİR SORU BİR CEVAP

Hayvanların zekâtı yerine değeri verilebilir mi?

Malın zekâtı, kendi cinsinden verilebileceği gibi belli olan başka maddelerden de verilebilir (*Kâsâni, Bedâiu's-Sanâi, II, 41*). Buna göre, hayvanlarının zekâtını vermek isteyen kimse, zekâtı hayvanlarının kendi cinsinden verebileceği gibi, değerleri üzerinden de verebilir. Ancak fakirin yararına olanı tercih etmek daha uygundur.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Sen affedicisin, Kerîm'sin, affi seversin, beni affet." (Tirmizî, Deavât, 84)

ÜMMETİNE DÜŞKÜN MÜŞFİK NEBİ: HZ. PEYGAMBER

Allah Resûlü, ümmetine duyduğu eşsiz sevgi ve merhamet neticesinde, dünya ve ahiret saadeti için onlara tavsiyelerde bulunurdu. Kimi zaman verdiği bildirin öneminden dolayı heyecanlanır, gözleri kızarır, sesi yükselir, sanki düşman tehlikesine karşı bir orduyu uyarıyormuşçasına celallenirdi (*Müslim, Cumâ, 43*). Bir defasında kendisiyle ümmetinin hâlini şöyle anlatmıştı: *“Benimle ümmetimin durumu (geceleyin) ateş yakan kimsenin hâline benzer. Böcekler ve kelebekler o ateşe düşmeye başlar. İşte ben de sizler ateşe girerken kuşaklarınızdan tutup engellemeye çalışıyorum.”* (*Müslim, Fedâil, 17*) Rahmet Elçisinin ümmetine olan düşkünlüğünü Yüce Rabbimiz şöyle ifade eder: *“Andolsun size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, mü’minlere karşı Raûf (çok şefkatli) ve Rahîm (çok merhametli)dir.”* (*Tevbe, 9/128*) Allah, ümmetine olan bu şefkatinden dolayı onu kendi isimlerinden *“Raûf”* ve *“Rahîm”* ile isimlendirmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

H.z. Peygamber (s.a.s.)’in cenaze namazını kim kıldırmıştır?

H.z. Peygamber (s.a.s.) vefat ettiğinde mübarek cesedi se-dirin üzerine konuldu. Cenaze namazı için önce erkekler, sonra kadınlar, en sonra da çocuklar ayrı ayrı gelip namazını kıldılar. Resûlullah, hayatında olduğu gibi ölü-münden sonra da herkesin imamı olduğu için, O’nun cenaze namazında kimse imam olmadı, herkes nama-zını bireysel olarak eda etti.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Sen yardım istenilensin, dualar ancak sana ulaşır, duaları sen kabul edersin, güç ve kuvvet ancak Allah ile birlikte vardır.” (*Tirmizî, Deavât, 94*)

ÇOCUK DEPRESYONU

Çocuğunuzun ders başarısı düştüyse, kavgacı, asi, söz dinlemez olduysa ve uyku düzeninde de anormal değişiklikler gözlemliyorsanız depresyona girmiş olabilir. Bu durum daha çok anne-babası boşanan çocuklarda ya da okulda öğretmeniyle yahut arkadaşlarıyla yaşadığı sorunlar sonucu ortaya çıkabilir. Bir yakınının vefatı, taşınma, okul değişikliği, anneden ya da babadan uzun süre ayrı kalma gibi sebepler de çocuğun depresyona girmesine neden olabilir. Bu tarz değişikliklerin ardından çocuğunuzda yukarıdaki belirtileri gördüyseniz, çocuğunuzla kavgacı ve hırçın tavrına rağmen yumuşak bir şekilde konuşmaya ve iletişim kurmaya çalışın. Başa çıkamadığınızı noktada uzman yardımı almak en doğrusu olacaktır. Uzman sadece çocukla değil, aile bireyleriyle de görüşecek ve öncelikle sorunun nedenini bulacaktır. Bazen belli bir sebebi olmaksızın da beyindeki kimyasallardan kaynaklı depresyon gözlemlenmektedir. Uzman bu ayrıma vardıldıktan sonra gerekli tedaviye başlayacaktır. Çocuk depresyonu fark edildiğinde büyümeden çaresi aranmalıdır.

BİR SORU BİR CEVAP

Kısa kollu gömlek veya dar pantolonla namaz kılmak caiz midir?

Eskiden kolları sıvamak kibir alameti sayıldığı için, kolu kıvrık namaz kılmak mekruh kabul edilmiştir (*Fetâvây-ı Hindiyye, I, 106*). Ancak günümüzde böyle bir durum söz konusu değildir. Dolayısıyla bugün erkeklerin, kısa kollu gömlekle ve çorapsız namaz kılmalarında bir sakınca yoktur. Vücut hatlarını belli eden elbisenin namaz dışında da içinde de giyilmesi doğru değildir. Bununla birlikte bu tür kıyafetle kılınan namazın sahih olmadığı da söylenemez (*İbn Âbidîn, Reddül-muhtar, I, 274-275*).

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Senden düzgün bir yaşantı, temiz bir ölüm ve rezil rüsva olmadan Sana dönebilmeyi istiyorum." (İbn Ebû Şeybe, Duâ, I, No: 29134)

HZ. PEYGAMBER VE HANIMLAR

Hız. Peygamber, hanımların temel insanî hakları kullanarak hayata dâhil olmaları için çaba göstermiştir. Asr-ı saadette bunun pek çok örneğine şahit olmak mümkündür. Hız. Peygamber, Allah karşısında sorumlulukları olan bir kul olarak dinini öğrenmesi için kadının eğitime özel zaman ayırmış, fikirlerine değer vererek onları dinlemiş, mahrem sorularını bile cevapsız bırakmamıştır. Darda kalıp ona koşan kadının sıkıntısına kulak vermiş, kendisine yemek yapıp getiren ve ikramda bulunan kadınları geri çevirmemiştir. Hastalanan bazı sahabe hanımları ziyaret ederek teselli etmiş, aile yakını olan kadınların evlerinde istirahat ederek onlara hayır duada bulunmuş ve davetlerine icabet ederek evlerinde namaz kıldırılmıştır. Yalnızca barış ve huzur dolu günleri değil savaş ve sıkıntı zamanlarını da kadınlarla paylaşmıştır. Cephenin gerisinde yaralıları tedavi edip su taşıyan hanımlara emeklerinin karşılığı olarak ganimetten pay vermiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Namaz kılarken dünyalık düşüncelere dalmak namazı bozar mı?

Namaz kılanın huşu ve huzur içerisinde olması önemlidir (*Mü'minûn*, 23/2). Dolayısıyla mümkün olduğu kadar namaza odaklanmak gerekir. Bunun için Allah Teala'yı görüyormuşçasına (*Buhârî, İman*, 37), huzurunda durmak ve kılanan son namaz gibi düşünerek O'na yönelmek (*İbn Mâce, Zühd*, 15) gerekir. Bununla birlikte namazda, sadece akla gelen düşüncelerden dolayı namaz bozulmaz (*Kâsânî, Bedâi'ü's-sanâi' Beyrut*, 1982, I, 215). Ancak akla gelen dünyalık düşüncelerle meşgul olmamak gerekir.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Senden hayırlı olan işleri yapmayı, aklın ve dinin çirkin gördüğü şeyleri terk etmeyi ve fakirlerin sevgisini istiyorum." (*Mâlik, Duâ, No:508*)

SÖZLERİMİZ KİŞİLİĞİMİZİ ORTAYA KOYAR

Güzel söz ve davranış, her türlü zırhla kaplanmış gönül kalelerinin kapılarını er veya geç açacaktır. Ağzınızdan çıkan iyi veya kötü her söz, sahibine aittir. Muhatap bunu duyar veya duymaz; hak eder veya etmez. Bundan daha önemlisi bizim ağzımızdan çıkan sözün, bizim iç dünyamızı yansıtmasıdır. O sebeple, öncelikle iç dünyamızı pir u pak eyledikten sonra, bunu sözlerimizle de pekiştirmeliyiz. Nitekim atalarımız *“Kötü söz sahibine aittir”* demekle bu gerçeği vurgulamışlardır. Asla unutmayalım ki ağzımızdan çıkan sözler muhatapın değerini belirlemez. Gerçekte bu sözler, konuşanın kişiliğini, kimliğini ortaya koyar. Konuşmak, kendimizi oynamaktır, benliğimizi ifşa etmektir aslında. Konuşurken kendimize olan saygımızı hiç kaybetmemeliyiz. Karşımızdakine de hak etsin etmesin saygımızı esirgememeliyiz. Zira bizim saygımız onu yüceltmediği gibi, saygısız tavır ve sözlerimiz de onu küçültmez.

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bizi sabırla donat, bize sebat ver ve inkarcı topluluğa karşı bize yardım et.” (Bakara, 2/250)

BİR SORU BİR CEVAP

Hangi vakitlerde kaza namazı kılınmaz?

Namazı kazaya kalan bir kimse, şu üç vaktin dışında her zaman kaza namazı kılabilir:

- Güneşin doğmaya başlamasından itibaren yaklaşık 45-50 dakika geçinceye kadar olan zaman içinde,
- Öğle vaktinin girmesine yaklaşık 10 dakika kaldığı andan itibaren öğle vakti girinceye kadar olan süre içinde,
- Güneşin batmasına 40 dakika kaldığı andan itibaren akşam namazı vakti girinceye kadar olan zaman içinde kaza namazı kılınmaz (*Merğimânî, el-Hidâye, I, 40-41*).

ÇOCUKTA SORUMLULUK DUYGUSUNUN GELİŞTİRİLMESİ

Çocukların hayatta mutlu ve başarılı olmaları için sorumluluk duygusunu kazanmaları çok önemlidir. Sorumluluk duygusunun gelişimini kas gelişimi gibi düşünelim. Kollarımızı güçlendirmek istiyorsak bir kiloluk ağırlıkla çalışmaya başlarız. Bir süre sonra iki kiloya çıkarız. Kollarımız güçlendikçe çalıştığımız ağırlığı yükseltmeye devam ederiz. Bu bir süreçtir. Ama bizim çocuklarımıza yaptığımız şey şu: Onlara yarım kilo bile taşıtmıyoruz ama bir gün geliyor ve yüz kiloyu kaldırmalarını bekliyoruz. O zaman hem biz hem de yavrularımız üzülüyor. Artık büyüdün, ayaklarının üzerinde durman lazım diyoruz ama onu hayata hazırlamamışız. Belki en güzel okulları bitirmesini sağlamışız, en iyi dershanelere göndermişiz, ama hayat bundan ibaret değil. İnsan ilişkilerini biliyor mu, selamlaşmayı, saygıyı, hâl hatır sormayı, gönül almayı... Pazarlık yapmayı, domatesin iyisini, balığın tazesini almayı, oturmayı kalkmayı... Böyle basit ama önemli konularla çocuklarımıza sorumluluk duygusunu kazandırabiliriz.

BİR SORU BİR CEVAP

Vaktinde kılınamayan namazlar daha sonra kaza edilir mi?

Namazın terk edilmesini veya geciktirilmesini caiz kılan meşru bir mazeret bulunmaksızın vaktinde eda edilmeyip kazaya bırakılması büyük günahlardan biridir.

Her Müslüman'ın beş vakit namazını vakti içinde eda etmesi; meşru bir mazeret olmadıkça, hiçbir vaktin namazını kazaya bırakmaması gerekir. Buna rağmen, ister mazeret sebebiyle, ister mazeretsiz olarak, her ne şekilde olursa olsun, namazını vaktinde eda etmemiş olan bir kimsenin, tevbe istiğfar etmesi ve namazını kaza ederek, borcunu ödemesi gerekir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.”

(Müslim, Duâ, 72)

HAYÂ

Hayâ, kalbi Allah'a bağlamaktan kaynaklanan bir rikkat, bir inceliklidir. Böyle kalp sahiplerinde bulunan vakarlı bir duruş, edepli bir bakıştır. Bu latif hâl, kalbin günahlarla kirletilmesi neticesinde kişiyi terk eder. Her bir ahlaksızlık, kalpteki hassasiyeti biraz daha öldürür ve onu katılaştırır. Her günah, edebimizden bir parça koparır, her çirkinlik güzelliğimizde bir leke bırakır. Her bir ahlaksızlık, utanan yüzümüzü bizden alır. Yüzdeki o ince hayâ perdesi kalkınca, kişi aynadaki yüzünü tanıyamaz hâle gelir. Oysa bu çirkinliğin sebebini, hayâyı kendisinden öğrendiğimiz, genç bir kız kadar kendisine hayâyı yakıştıran Sevgili Peygamberimiz (Buhâri, Edep, 73) şöyle haber vermiştir: *“Ahlaksızlık bulunduğu şeyi çirkinleştirir; hayâ ise bulunduğu şeyi süsler.”* (Tirmizî, Birr, 47). Zira *“Hayâ, bütünüyle hayırdır.”* (Müslim, İman, 61).

BİR SORU BİR CEVAP

Doğacak çocuğun cinsiyetinin önceden belirlenmesi caiz midir?

Önceden yapılacak müdahalelerle doğacak çocukların cinsiyetinin belirlenmesi, şimdiden öngörülemez başka demografik ve ekolojik sorunlar ortaya çıkarabileceği gibi cinsiyetlerin dağılımındaki dengenin bozulmasına da yol açabilir.

Sonuç olarak teknolojik imkânlarla cinsiyetin belirlenmesi yoluna gitmek fitrata, kozmik ve ekolojik dengeye ve ilahi iradeye aykırı olup caiz değildir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senden iman içinde sağlık, güzel ahlak içinde iman, peşinden rahmet, afiyet, mağfiret ve rıza gelen bir kurtuluş istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No: 1919)

CAM SANATI

Saydamlığı, sadeliği, ışıl ışıl temizliği ile yaşamımızın bir parçası olan cam, İslam kültür ve medeniyetinin zengin geçmişi ve mimarisinde kullanılmış önemli bir maddedir. Yapılan araştırmalarda M.Ö. 3000 yıllarında Mezopotamya ve Eski Mısır'da kullanıldığı kesinleşen camın, İslam sanatında kullanımı ise renkli vitraylarla süslü camii penceresi formlarında, ayrıca kandil, sürahi, gülabdan ve ibrik çeşitleriyle olmuştur. Geçmişten günümüze ateşte yanma ve su geçirmeme özellikleriyle de tercih sebebi olan camlar, üfleme tekniği ile biçimlendirilmesinin akabinde oldukça zarif ve estetik bir güzellik kazanarak 16. yüzyıl Osmanlılar devrinde altın çağını yakalamış, saray ve özel konakların süslemelerinde sıkça kullanılmıştır.

BİR SORU BİR CEVAP

Akika, adak, udhiyye ve nafile kurbanlar için aynı büyükbaş hayvana ortak olunabilir mi?

Ortak kesilen kurbanlarda, hissedarlardan her birinin kurbanlarını aynı maksat için kesmiş olmaları gerekmez. Ortakların her birinin ibadet niyetiyle katılmış olması kaydıyla bir kısmı udhiyye, diğer bir kısmı ise adak, akika, nafile kurbanı olarak niyet edebilirler (*Kâsâni, Bedayi, V, 71*).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senden sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum.” (*Hâkim, Deavât, No:1872*)

ZİKİR

Mü'min her hâl ve şartta Allah'ı zikretmekle sorumludur, onu Allah'ın zikrinden alıkoyacak hiçbir sebep olamaz, olmamalıdır. Çünkü zikirsiz bir hayat inanan insan için ölümdür, hayatın anlamını yitirmesi demektir. Resûlullah'ın belirttiğine göre, **“Rabbini zikreden kimse ile zikretmeyen kimsenin misali, diri ile ölünün misali gibidir.”** (Buhârî, Deavât, 66) Mü'min, rahatlık, bolluk, sıhhat ve afiyet zamanlarında olduğu gibi, sıkıntı, hastalık, musibet ve felaket zamanlarında da Rabbini anmalı, O'ndan yardım istemeli ve gaflete düşüp O'nu unutmamalıdır.

Zikir ruhun gıdasıdır; derdin devası, gönlün şifasıdır. Kalpleri doyuran, ruhları yatıştıran, gönülleri coşturan bir ibadettir. Zikir, kula farkındalık, uyanıklık ve şuur kazandırır; onu gafletten, vesveseden ve kuruntudan korur. İnsan zikir sayesinde takvaya erer; yoksulluktan kanaat zenginliğine, yalnızlıktan ebedî dostluğa mazhar olur. Allah'ın rahmetini, bağışlamasını, rızasını ve muhabbetini kazanmak istiyorsa eğer, bir kul için zikir hayatının vazgeçilmez parçası olmalıdır.

BİR SORU BİR CEVAP

Zekât, vaktinden önce verilebilir mi?

Oruç ve hac ibadetlerinde olduğu gibi zekât konusunda da kamerî ay hesabı uygulanır.

Zekâtın farz olması için nisap miktarı malın üzerinden bir kamerî yılın geçmesi gerekir. Buna rağmen mal sahibi dilerse vakti gelmeden önce de zekâtını verebilir (Kâsânî, Bedâi'u's-Sanâî, II, 164).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Seni zikretmek, nimetlerine şükretmek ve sana en güzel biçimde ibadet etmek konusunda bana yardım eyle.” (İbn Huzeyme, Duâ, No: 751)

ÖFKE KONTROLÜ

Takıntılı ve anti sosyal kişiliklerde daha sık görülen öfkeyi kontrol edememe hâli toplumda ciddi sıkıntılar yaşamaya sebep olabilmektedir. Önemli olan öfke sebeplerini keşfetmek ve buna mukabil bir yol haritası belirlemektir. Öfke yok edilemez, ancak öfkeyle yapılan tutum ve davranışlar kontrol altına alınabilir. Öfkeyi kontrol etmenin başlıca yolu, durmak, düşünmek ve sabırlı olmaktır. Öfke sebebini bulduktan sonra da üstünü örtmemek ve sorunla yüzleşmektir. Ayrıca, duyguları ifade etmek, iletişime açık olmak da bir diğer yöntemdir. Öfke kendi kendine geçmesi beklenecek bir hâl değildir, bilakis ne hissettiğinizi, neden hissettiğinizi, iç âleminizde neler yaşadığınızı paylaşmanız işinizi kolaylaştıracaktır. Böylece etrafınızdaki kişilerle de daha rahat diyalog kurma imkânı sağlamış olursunuz. Maneviyata yönelmek de öfkenizin yatışmasına yardımcı olacaktır. Hiçbir çözüm bulunamıyorsa öfke sebebi ortamlardan uzak durmak denenmelidir.

BİR SORU BİR CEVAP

Ezan duasının dinî hükmü nedir?

Peygamberimiz (s.a.s.)'e salavat getirmek sünnet; vesile duasını yapmak menduptur (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, I, 398).

“Ezan ile kamet arasında dua reddolunmaz.” (Tirmizî, Salât, 158) hadisi gereği, vesile duasının ardından başka dualar da yapılabilir (Nevevî, el-Mecmû', III, 116-117).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senin iznin ve yardımınla sabahladık ve akşamladık. Yine senin izin ve yardımınla yaşar ve ölürüz. Sonunda dönüş yalnız sanadır.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 110)

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE ENGELLİ SAHABİLER

Sahabe arasında doğuştan âmâ olanların veya gözlerini hastalık ya da savaşta yaralanmalar sonucu sonradan kaybedenlerin sayısı hayli fazlaydı. Örneğin “*Tercümânü'l-Kur'an*” diye anılan Abdullah b. Abbas'ın ömrünün son demlerinde gözleri, görme yükünü kalbine emanet etmek zorunda kalmıştı. “*Ümmetin büyük bilgini*” olarak anılan İbn Abbas, bu hâliyle bile insanlara Kur'an ve sünneti öğretmek için elinden geleni yapmaktaydı. Berâ b. Âzib, Câbir b. Abdullah, Kâ'b b. Mâlik, Ebû Süfyân, Sa'd b. Ebû Vakkâs, Abdullah b. Ebû Evfâ, Abbâs b. Abdülmuttalib, Mâlik b. Rebîa ile Abdullah b. ez-Zübeyr'in annesi Esmâ da hayatlarının bir döneminde gönülleriyle gören güzide sahabîlerdendi. Hz. Peygamber, insanların sahip oldukları özürleri, onların bazı alanlarda güçleri nispetinde verebilecekleri hizmetin önünde bir engel olarak görmemişti. Onlara çeşitli kademelerde görev ve sorumluluk veren Rahmet Elçisi, bir ayağı aksayan Muâz b. Cebel'i Yemen'e zekât memuru ve kadı sıfatıyla göndermişti.

BİR SORU BİR CEVAP

Rüyada kurban kesmeyi adayan kişi, bu adağını yerine getirmeli midir?

Peygamberlerin dışındaki insanların gördükleri rüyalar, kesin bir hüküm ifade etmediği gibi bağlayıcılığı da yoktur (*Dimyâtî, Hâşiyetü İâneti't-Tâlibin, I, 266*). Bu itibarla rüyada kurban kesmeyi adayan kişinin, bu adağını yerine getirmesi gerekmez.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, senden seni sevmeyi, seni seven kişiyi sevmeyi, senin sevgine ulaştıran ameli yapmayı isterim. (Tirmizî, Deavât, 72)

RAMAZAN AYI'NIN ÖNEMİ

Ramazan ayı; ibadettir, rahmettir, mağfirettir. Ramazan ayı; ruh ve nefis için, birey ve toplum için takvadır, korunmadır. Ramazan ayı; selamdır, esenliktir, sükûnettir, sekinettir, dinginliktir, olgunluktur. Ramazan ayı; kardeşliktir, dayanışmadır, paylaşmadır. Ramazan ayı; zenginın oruç tutarak yoksulu anlaması, kısmen de olsa onun hâlini yaşamasıdır. Ramazan ayı; kötü alışkanlıklara son verme, iyiden, güzelden yana yeni sayfalar açma fırsatıdır. İşte bu bilinç içerisinde dolu dolu yaşanan Ramazan, sonrasında gelen ayların hatta bütün bir yılın verimli geçirilmesini sağlayacaktır. Allah Resûlünün, *“Büyük günahlardan kaçınıldığı takdirde, beş vakit namaz ile cuma bir sonraki cumaya kadar ve Ramazan diğer Ramazan’a kadar, aralarında işlenen günahların bağışlanmasına vesiledir.”* (Müslim, Tahâret, 16) hadisi, sadece geçmişte işlenmiş günahların kefareti olarak değil, aynı zamanda Ramazan’ın verdiği bilinç ile bir sonraki Ramazan’a kadar açılmış olan beyaz sayfayı temiz tutma gayreti olarak anlaşılmalıdır.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Yaptığım işlerin kötülüğünden de henüz yapmadığım işlerin kötülüğünden de sana sığınırım!” (Müslim, Zikir, 65)

BİR SORU BİR CEVAP

Yurt dışında çalışan kişi, sadaka-ı fitrı bulunduğu ülke şartlarına göre mi yoksa Türkiye şartlarına göre mi verir?

Ülke ve bölgelere göre geçim standartları farklı olduğundan, sadaka-ı fitır mükellefi, kendi bulunduğu yere göre tespit edilen miktarda sadaka-ı fitrını vermesi gerekir (İbn Âbidîn, Reddu'l-Muhtâr, II, 22, 70).

RESÛLULLAH'IN YEMEK ADABINA DAİR ÜÇ SÜNNETİ

Ömer b. Ebû Seleme, hicretin ikinci yılında doğmuş nasipli bir cocuktur. Çünkü henüz büluğ çağına gelmeden önce, annesi Ümmü Seleme'nin Hz. Peygamber ile evlenmesiyle, Resûlullah'ın hane-i saadetine katılmıştı. Rahmet Elçisi'nin himayesinde, onun verdiği terbiye ile yetişmişti (*İbnü'l-Esir, Üsdü'l-gâbe, IV, 169-170*). Bir gün Allah Resûlü (s.a.s.) küçük Ömer'in yemekte elini tabağın her tarafında gezdirdiğini görünce ona yumuşak bir edayla, **“Evladım! Besmele çek, sağ elinle ve önünden ye.”** uyarısında bulundu. Üç kısa cümle ile Ömer'e yemek adabını öğreten Allah Resûlü'nün bu uyarısı, ömür boyu onun yemek yiyiş tarzını şekillendirdi (*Buhâri, Et'ime, 2*). Aynı zamanda bu uyarısı ile Hz. Peygamber (s.a.s.), yemek yerken Müslümanların uygulaması gereken en önemli üç sünneti belirlemiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Zekât ve sadaka-ı fitır cami inşaatı için verilebilir mi?

Zekâtın ve fitır sadakasının geçerlilik şartlarından biri de temliktir. Temlik, bir malı, mal edinmeye ehil bir kişinin mülküne geçirmektir. Cami, okul, köprü, yol vb. yerlere temlik söz konusu olmadığından, buralara zekât ve fitır sadakası sarf edilemez (*İbn Âbidîn, Reddu'l-Muhtâr, II, 2, 62*).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Yaratılışımı güzelleştirdiğin gibi, ahlakımı da güzelleştir.”

(İbn Hanbel, Müsned, I/403)

ORUCA NİYETİN ZAMANI

Orucun önemli şartlarından biri de niyettir. Niyet zamanı bakımından oruçlar ikiye ayrılır:

1) Akşamdan itibaren gündüz kuşluk vaktine kadar niyet edilebilen oruçlar: Ramazan orucu ve belirli günlerde tutulması için adanmış olan oruçlar ile nafil oruçlar bu kısma girmektedir. Oruca sahurdan sonra niyet edilir. Sahurda uyanamayan kimse kuşluğa kadar o günün orucuna niyet edebilir. Yeter ki imsak vaktinden sonra orucu bozacak bir şey yapmamış olsun.

2) İmsak vaktinden önce niyet edilmesi gerekli olan oruçlar: Bu kısım oruçlar, Ramazanda tutulamayıp başka zamanda kaza edilen Ramazan orucu, başlanıp da bozulan nafil oruçların kazası ve adak oruçlarıdır. Bu kısım oruçlar için belirlenen bir vakit olmadığı için bunlara imsaktan önce gece niyet etmek gerekir.

Niyet esasen kalp ile olur. Yani geceleyin yarın oruç tutacağını kalbinden geçiren niyet etmiş sayılır. Ancak kalp ile yapılan niyeti dil ile de yapmak daha güzel olur.

BİR SORU BİR CEVAP

Fıtır sadakası ne demektir?

Fıtır sadakası yaratılmış ve Ramazan orucunu tutup iftar etme imkânını elde etmiş olmanın bir şükürü olarak; dinen zengin olup Ramazan ayının sonuna yetişen Müslümanın, belirli kimselere vermesi vacip olan bir sadakadır.

Fıtır sadakası, borcundan ve aslî ihtiyaçlarından fazla olarak nisap miktarı mala sahip olan her Müslümana vaciptir. Bunda, zekâta olduğu gibi, malın nâmî (*artıcı*) olması ve üzerinden bir yıl geçmesi gibi bir şart söz konusu değildir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Yaşamak benim için hayırlı olduğu sürece beni yaşat. Ölmek benim için hayırlı olduğunda da benim canımı al!” (Buhârî, Merdâ, 19)

BABA OLARAK HZ. PEYGAMBER

Abdurrahman b. Avf (*r.a.*), Hz. Peygamberin oğlu İbrahim'i son kez ziyaret edişinde onun yanında bulunuyordu. Sevgili Peygamberimiz, son nefesini vermekte olan minik yavrusunu kucağına aldı, öpüp kokladı. Bu sırada mübarek gözlerinden yaşlar dökülmeye başladı. Bu duruma şahit olan sahabî Abdurrahman b. Avf, şaşkınlığını *"Sen de mi ağlıyorsun ey Allah'ın Resûlü!"* sözleriyle ifade etti. Hz. Peygamber ise *"Ey İbn Avf, bu merhametten kaynaklanan bir ağlamadır."* buyurdu ve gözlerinden yaşlar akmaya devam etti. Yavrusunun acısından dolayı gözyaşlarına engel olamayan Allah Resûlü (*s.a.s.*), bu zor durumda dahi metanetini bırakmayarak inananlara örnek oluyor ve mübarek dudaklarından şu sözler dökülüyordu: *"Göz ağlar, kalp üzülür ancak biz Rabbimizin razı olacağından başkasını söylemeyiz. Ey İbrahim! Biz senin ayrılığından dolayı çok mahzunuz..."* (Buhârî, Cenâiz, 43)

BİR SORU BİR CEVAP

Ramazanda oruçlu iken gündüzü uyuyarak geçirmenin oruca zararı var mıdır?

Oruç, imsak vaktinden iftar vaktine kadar, ibadet niyetiyle yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durmaktır. Orucun sahih/geçerli olması için, *"oruç tutmaya niyet etmiş ve orucu bozacak şeylerden kaçınmış olmak"* şarttır. Gündüzleri az veya çok uyumak, orucun sıhhatine zarar vermez. Orucun vereceği sıkıntılardan uzak kalmak ve onları hissetmemek kasdıyla, gerekli olmadığı hâlde Ramazan günlerinde uzun süreli uyumanın, orucun hikmetiyle bağdaşmayacağı da unutulmamalıdır.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ın gazabından, kullarının şerrinden, şeytanların vesveselerinden ve onların bana uğramalarından, Allah'ın tam kelimelerine sığınırım." (Ebû Dâvûd, Tib, 19)

KAYBETMEKTE OLDUĞUMUZ BİR DEĞER: HOŞGÖRÜ

İnsanlığın gittikçe mekanikleştiği bir zamanda, hem birey hem de aile kurumu açısından en fazla ihtiyaç duyduğumuz davranışlardan biri hoş görülme ve hoş görebilmektir. Yürekerin her geçen gün daha da katılaştığı, ruhların ayrık otlarında boğulduğu bir zamanda, hoşgörü duygusu en önemli ihtiyaçlarımızdan birisidir. Özellikle çocukların eğitimi noktasında hoşgörü büyük önem taşımaktadır.

Ne yazık ki günümüzde bireyler birbirlerini hoş görmek, yanlışları affetmek şöyle dursun, âdeta hata arayıcısı rolünü oynamaktadırlar. Güzel görmek, güzel düşünmek, güzel yaşamak yerine çirkinin, yanlışın, kabanın, hatanın etrafında toplanmak marifet kabul edilir oldu. Affetmek varken yargılıyoruz; hoş görmek varken suçluyoruz. Gözümüz üstünde insanların. Birisi bir hata yapmaya görsün. Derhal saldırıya geçiyor, eleştiriyor, suçluyor, bunlar yetmezmiş gibi ifşa etmeye başlıyoruz. Sonrasında yaşanan pişmanlıklar da pek fayda getirmiyor. Unutmayalım ki *“Dal rüzgârı affetse bile, dal kırılmıştır bir kere.”*

BİR SORU BİR CEVAP

Fidye verme gücü olmayan kişiler ne yapmalıdırlar?

Senenin hiçbir mevsiminde oruç tutamayacak kadar yaşlı olan kimselerin, Ramazan'ın her bir günü için bir fakire fidye vermeleri gerekir. İyileşme umudu olmayan hasta da bu hükme tâbidir (*Bakara, 2/184*).

Mâlikî mezhebine göre ise, oruç tutmaya güç yetiremeyen yaşlı kişi için fidye vacip değildir.

Fidye verecek gücü olmayanlar ise, fidyeden sorumlu olmazlar. Ancak kasten tutmadıkları oruçların sorumluluğunu taşırlar. Bu durumda olanların yapabileceği Cenab-ı Hak'tan bağışlanma dilemektir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında senden af ve afiyet istiyorum.

(*Ebû Dâvûd, Edeb, 100,101*)

ESMÂ-İ HÜSNÂ NE DEMEKTİR?

Esmâ-i Hüsnâ (*el-esmâü'l-hüsnâ*), Allah'ın güzel isimleri demektir. Allah'ın güzel isimleri için kullanılan, “*el-esmâü'l-hüsnâ*” tabiri dayanağını Kur'an-ı Kerim'deki ayetlerden almaktadır. Bunlardan Tâ-Hâ sûresinde geçen ayeti kerimenin meali şöyledir: “*Allah, kendisinden başka hiçbir ilah bulunmayandır. En güzel isimler O'nundur.*” (*Tâ-Hâ, 20/8*). Allah Teala'nın Kur'an-ı Kerim'de ve hadislerde geçen pek çok ismi vardır. Kul bu isimleri öğrenerek kendini ve âlemleri yaratan Rabbini tanır, O'nu sever. Birbirinden farklı anlamlara sahip bu isimlerin anlamını öğrenerek onlarla Allah'a dua etmek, O'ndan yardım istemek kulun Allah ile olan irtibatını kuvvetlendirir: “*En güzel isimler Allah'ındır. O hâlde O'na bu güzel isimlerle dua edin ve O'nun isimleri hakkında eğriliğe sapanları bırakın.*” (*Arâf, 7/180*). Allah'ın isimlerinin birden fazla olması işaret edildiği zatın birden çok olmasını gerektirmez; bütün isimler o tek zata delalet eder.

BİR SORU BİR CEVAP

Kına, oje ve jöle gibi maddeler abdest ve gusle engel olur mu?

Abdest alırken, yıkanması gereken organlardan birinde kuru yer kalırsa, abdest sahih/geçerli olmaz (*Müslim, Tahare, 31*). Gusülde ise vücutta, suyun ulaşabildiği her yerin yıkanması gerekir (*Mâide, 5/6*). Oje ve ruj gibi vücut üzerinde tabaka oluşturup suyun bedene ulaşmasına mani olan maddeler abdest ve gusle engel olur. Bunların abdest veya gusülden önce giderilmesi gerekir (*Ali el-Kari, Fethu babi'l-İnaye, I, 31*). Jöle ise bir tabaka oluşturmadığından abdest ve gusle engel olmaz.

GÜNÜN DUASI

“*Bizi dosdoğru yola ilet; nimetine erdirdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların yoluna da, doğrudan sapmışların yoluna da değil!*” (*Fâtiha, 1/6-7*)

KOMŞUYA İKRAMDA BULUNMAK

Sevgili Peygamberimiz, komşu hakkı üzerinde önemle durmanın yanında, komşu tarafından yapılan ikramın küçümsenmemesi gerektiğine de vurgu yapmış ve hanımlara hitaben şöyle buyurmuştur: *“Ey mü’min hanımlar! Sizden biri (pişirilirken) yanımış koyun paçası dahi olsa komşusu tarafından kendisine ikram edilen şeyi küçümsemesin.”* (Muvatta’, Sıfatü’n-nebi, 10).

Komşuya yapılacak ikram konusunda Rahmet peygamberinin Ebû Zer’e yaptığı tavsiye son derece dikkat çekicidir: *“Çorba pişirdiğinde suyunu biraz fazla koy, sonra komşularına bak, uygun bir şekilde çorbandan onlara da ikram et.”* (Müslim, Birr ve sıla, 143).

Söz konusu tavsiyelerin ne kadar anlamlı olduğuna vurgu yapmak ve komşunun gözetilmesini sağlamak isteyen Allah Resûlü, *“Yanı başındaki komşusu açken, tok yatan kimse iman etmemiştir.”* (İbn Ebû Şeybe, Musannef, İmân, 6) uyarısını yapmakta, komşuya ikramda bulunulmasını ve hediyelerle de gönlünün alınmasını istemektedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Vaktinde ödenmeyen sadaka-i fitr borcu nasıl ödenir?

Bütün ibadetlerde olduğu gibi sadaka-i fitr yükümlülüğü de geciktirilmeyip zamanında yerine getirilmelidir.

Sadaka-i fitr, Ramazan Bayramı’nın birinci günü tan yerinin ağarmasıyla vacip olmakla birlikte, Ramazan ayı içinde de verilebilir. Hatta fakirlerin bayram ihtiyaçlarını karşılamaları için, bayramdan önce verilmesi daha iyidir. Ancak bayram sabahına kadar sadaka-i fitr verilmemiş ise, bayram günlerinde ödenmesi gerekir. Zamanında ödenmeyip sonraya kalan fitreler ise, mümkün olan ilk fırsatta ödenmelidir.

GÜNÜN DUASI

“Bizi doyurup içiren ve bizi Müslümanlardan eyleyen Allah’a hamdolsun.”

(Tirmizî, Deavât, 56)

AİLEDE HOŞGÖRÜ

Her insan hata yapabilir. Aile bireyleri, üzerlerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirirken istemeden hata ve kusur işlerlerse, bu davranışlarını hoş görmek huzur ve mutluluğa ciddi katkılar sağlayabilir. İstemeden yaptığı yanlış davranışları hoş görülen ve yanlışlığı uygun bir biçimde kendisine anlatılan aile bireyi, diğerlerinin yapacağı kusurları hoş görmeyi de öğrenmiş olur. Kasıtlı olmayan ve kötü alışkanlığa dönüşmeyen kusurları hoş görmek, küçük hataları affetmek, aile içindeki muhabbet duygularını artırır. Ancak hoşgörü, her yapılan yanlışlığı görmezden gelmek, kötü alışkanlığa dönüşecek kusurları affetmek şekline de dönüşmemelidir. Eğer tekrarlanan hata ve kusurlar sürekli hoş görülürse, bu defa da aile içinde yanlış alışkanlıklara zemin hazırlanmış olur. Hata ve kusurları uygun zamanda, uygun bir lisanla söylemek ve en önemlisi doğru davranışları ortaya koyarak örnek olabilmek de hoşgörü kapsamı içinde değerlendirilmelidir.

BİR SORU BİR CEVAP

Ramazan ayında lokanta işletmek caiz midir?

Oruç tutmama mazereti olanların yeme-içme ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için Ramazan ayında lokantaların vb. yerlerin açık olmasında dinen bir sakınca yoktur. Ayrıca lokanta sahibi, oruç tutmayanların niçin oruç tutmadıklarını bilmek zorunda değildir. Fakat hem oruç tutanlara saygı hem de gençlere ve çevreye yanlış bir izlenim vermemek için mazeretli de olsa, yiyip içenlerin bunu açıktan yapmamaları uygun olur. Lokanta sahipleri de gerekli tedbirleri alarak böyle algılamalara fırsat vermemeye özen göstermelidirler.

GÜNÜN DUASI

“Ey Allah'ım! Ey Rabbimiz! Bize dünyada iyilik, güzellik ve nimet ver, ahirette de iyilik, güzellik ve nimet ver ve bizi ateş azabından koru.” (Buhârî, Deavât, 55)

UYUŞTURUCU MADDELER

İnsanı insan yapan özelliklerin başında akıl gelir. Dinimiz, akli görevini yapamaz hâle getiren, muhakeme kabiliyetini körelten ve zihni uyuşturan eroin, kokain, esrar, alkol vb. her çeşit içki ve uyuşturucuyu haram kılmıştır. Hadisi şeriflerde, sarhoşluk veren her şeyin haram olduğu (*Müslim, Eşribe, 7*), bunların çoğu ile azı arasında haramlık yönünden bir farkın bulunmadığı (*Tirmizî, Eşribe, 3*) bildirilmiştir.

Uyuşturucunun insana verdiği zararı başka hiçbir şey veremez. Çünkü uyuşturucu, sadece akla zarar vermekle kalmaz, beden sağlığını da bozar. Uyuşturucu bağımlıları, Allah'ın en büyük lütfu olan iradelerini kullanamaz, kâr ve zararı ayırt edemezler. Dinimizde emir ve yasakların bir sebebi-hikmeti vardır; alkollü içkiler ve uyuşturucu maddeler dini, canı, malı, akli ve nesli korumak maksadıyla haram kılınmıştır.

GÜNÜN DUASI

“Ey Allah'ım! Senin rahmetini umuyorum, beni göz açıp kapayıncaya kadar (da olsa) nefsimle başbaşa bırakma. Hâlimi tümüyle düzelt, senden başka ilah yoktur.” (*Ebü Dâvûd, Edeb, 110*)

BİR SORU BİR CEVAP

Kimler fitır sadakası vermekle yükümlüdür?

Ramazan bayramına kavuşan ve temel ihtiyaçlarının dışında nisap miktarı (80,18 gr. altın veya bu değerde) mala sahip olan Müslümanlar, kendileri ve velayetleri altındaki kişiler için fitır sadakası vermekle yükümlüdürler.

Bunun için, bulunması gereken nisap miktarı malın “artıcı” özellikte olması ve üzerinden “bir kameri yıl” geçmiş olması gerekmez.

Bir kimse, kendisinin ve velayeti altındaki kimselerin fitresini de vermekle yükümlüdür (*Kâsânî, Bedâiü's-sanâi, II, 535*).

HELAL KAZANÇ

Hayatın bütün alanlarını ibadet kapsamına alan İslam; helal yollar-dan kazanç sağlama çabasını ve bu amaçla yapılan iş ve ticareti de ibadet olarak değerlendirmiştir. Kur'an-ı Kerim'de meşru ölçüler içerisinde yapılacak her türlü alışveriş ve ticaretin helal olduğu (Bakara, 2/275) bildirilmiştir. Sevgili Peygamberimiz de, **“Doğru sözlü ve güvenilir tüccar, (ahirette) peygamberler, sıddıklar ve şehitlerle beraberdir”** (Tirmizi, Büyü, 4) buyurarak, mü'minleri iş ve ticaret hayatlarında dürüst davranmaya ve dolayısıyla helal kazanç duyarlılığına sahip olmaya teşvik etmiştir.

Kazançta helal duyarlılığına ulaşmak için ibadetle hayat bütünleşmeli, namaz kılmak, oruç tutmak, hacca gitmek ve zekât vermek nasıl ibadetse, helal kazanç için çalışmanın da geniş anlamda ibadet olduğunun bilincine varılmalıdır. Müslüman insanın sofrasına, midesine, evine, çarşı ve pazarına haram ve kirli yollarla edinilmiş mal ve servet asla girmemelidir.

BİR SORU BİR CEVAP

Kişi bazı meselelerde başka bir mezhebin görüşüne göre amel edebilir mi?

Kişi kendi mezhebindeki bir görüşü uyguladığı zaman sıkıntı yaşayacak ve zorluk çekecekse, o sıkıntı ve zorluğu aşmak için, başka bir fıkıh mezhebinin hükümünü taklit edebilir, bunda sakınca yoktur.

Ancak bunu yaparken, keyfi olarak diğer mezheplerin sadece kolay hükümlerini almak ve mezheplerin görüşlerini sonuçta hiçbir fıkıh mezhebine uygun olmayacak bir biçimde birleştirmek (*telfik*) samimi kulluk duygusuyla bağdaşmayacağı için uygun görülmemiştir.

GÜNÜN DUASI

“Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünyada da ahirette de beni yönetip himaye eden sensin.” (Yûsuf, 12/101)

AYNA

Bugünkü Türkçede “ayna” telaffuzuyla kullandığımız, aslı itibarıyla Farsça ‘âyine’ (*demir*) kelimesinden türetilmiş ayna, bilinen ilk örneklerine M.Ö. 7000 yıllarında Çatalhöyük’te rastlanmış eşyalardan birisidir. İnce bir cıva tabakası ile sırlanarak ayna hâlini alan cam levhalar, 11. yüzyıl eserlerinden Kutadgu Bilig’de ve Kaşgarlı Mahmud’un eserinde geçtiği üzere ‘közğü, gözğü’ şeklinde adlandırılan, eski Türk kültüründe bilinen bir eşya idi.

İslami döneme ait eserlere bakıldığında Selçuklular devrindeki aynaların, oldukça özel tezyinata sahip, arka yüzlerinin kabartma motifleriyle bezenmiş ve değerli madenlerden yapılmış olduğu, Osmanlılarda da bu kültürün bir devamı olarak sadelik ve zenginliğin bir arada kullanıldığı motiflerin kullanıldığı görülmektedir. Kültürümüzde aynalara çoğunlukla bir ibret gözü ile bakılmış, ona bakarken bir başka derinliğin fark edilmesi istenmiştir. Dolayısıyla ecdadımız, ondan dinî, ahlaki dersler çıkararak edebiyatta, sanatta ve tasavvufta sembol olarak kullanmışlardır.

BİR SORU BİR CEVAP

Damardan verilen radyoaktif madde orucu bozar mı?

Bazı hastalıkların teşhisi amacıyla hastalara damar yoluyla besleyici niteliği olmayan radyoaktif maddenin verilmesi orucu bozamaz. Bu şekilde verilen söz konusu madde besleyici ve vücudu kuvvetlendirici mahiyet taşımamaktadır.

Yatarak dua etmekte bir sakınca var mıdır?

Ayakta, oturarak veya yatarak zikir yapılmasında, dua edilmesinde bir sakınca yoktur. Kur’an-ı Kerim’de; “*Onlar ayakta iken, otururken ve yatakları üzerine yatarken Allah’ı anarlar.*” (Âl-i İmrân, 3/191) buyrulmaktadır.

GÜNÜN DUASI

“Ey insanların Rabbi! Rahatsızlığı gider! Şifa veren sensin. Senin vereceğin şifadan başka şifa yoktur. Öyle bir şifa ver ki ardında hiç hastalık izi bırakmasın.” (Müslim, Selâm, 47)

“SAHUR YEMEĞİNDE BEREKET VARDIR”

Gündüz oruç tutabilmek için sahur yemeğinden istifade edilmesini tavsiye eden (*İbn Mâce, Sıyâm, 22*) Peygamber Efendimiz, “*Bizim orucumuzla Ehl-i Kitab’ın orucunu ayıran (şey), sahur yemeğidir.*” (*Müslim, Sıyâm, 46*) diyerek sahur yapmanın oruç ibadetinde Müslümanların ayırt edici bir vasfı olduğunu bildirmiştir. Sahura kalkmayı son derece önemseydiğinden, “*Sahur yemeği yiyin. Çünkü sahur yemeğinde bereket vardır.*” (*Müslim, Sıyâm, 45*) buyurarak Müslümanlardan bir yudum su ile olsa da mutlaka sahur yapmalarını istemiştir (*İbn Hanbel, III, 44*). Resûlü Ekrem, sahurun bereketinden sık sık bahsetmiş, sahabeden İrbâd b. Sâriye’yi (*r.a.*) sahura davet ederken de, “*Mübarek yemeğe gel!*” (*Ebü Dâvûd, Sıyâm, 16*) diyerek bu yemeğin hayırlı ve bereketli olduğunu farklı bir şekilde ifade etmiştir. Ayrıca sahur yapanlara Allah Teala’nın merhamet, meleklerin de hayır dua edeceği müjdesini vermiştir (*İbn Hanbel, III, 44*).

BİR SORU BİR CEVAP

İftar ile sahur arasında cinsel ilişki caiz midir?

Oruç, imsak (*fecr-i sâdık*) vak-tinden, güneşin batımına kadarki süre içinde yeme, içme ve cinsel ilişkiden, ibadet niyetiyle uzak durmaktır. Yani oruç gündüz tutulur. Ramazan geceleri için hiçbir yasak söz konusu değildir. Dolayısıyla iftar ile sahur arasında yemek, içmek ve cinsel ilişkide bulunmak serbesttir. Kur’an-ı Kerim’de şöyle buyrulmaktadır: “*Oruç gecesinde kadınlarınıza yaklaşmak size helal kılındı. Onlar, size örtüdürler, siz de onlara örtüsünüz.*”

(*Bakara, 2/187*)

GÜNÜN DUASI

“Ey kalpleri çeviren (Allah’ım)! Benim kalbimi dinin üzere sabit kıl.”

(*Tirmizî, Deavât, 89*)

ESMÂ-İ HÜSNÂ'NIN TEVHİD İNANCIYLA İLİŞKİSİ

Tevhid; zatında, sıfatlarında, fiillerinde Allah'ın bir olmasıdır. Tüm esmâ-i hüsnâ tek bir zata delalet eder. Rahman da O, Rezzak da O, Cebbâr da O'dur. O el-Evvel'dir ve el-Ahîr'dir. Hem ez-Zahir'dir, hem el-Bâtın'dır. En-Nâfi' ve ed-Dârr O'dur. Müşrikler bütün gücü elinde bulunduran yegâne kuvvet ve kudretin tek olan Allah olduğunu anlamıyor ve batıl bir şekilde iyiyi, kötüyü, güzeli, çirkini hatta her türlü tabiat hadisesini farklı güce ve tanrılara izafe ediyorlardı. Allah ile birlikte başka putlara, ilahlara tapıyorlardı. Oysa onlar şu gerçeği kavramaktan acizdiler: Ne zat, sıfat ve fiilleri ne de şan, şeref ve kadr ü kıymeti bakımından O'nun dengi, rakibi, ortağı, eşi, misli ve benzeri hiçbir şey yoktur; ezelde olmamıştır şimdi de yoktur ve gelecekte de olmayacaktır. Tevhidi gerçek anlamda yaşamak, zatında, sıfatlarında Allah'ın bir olduğunu bilmekten ve buna uygun bir hayat sürmekten geçer. Fatîha sûresini her okuyuşumuzda da yalnızca O'ndan yardım isteyip yalnız ve yalnız O'na ibadet ettiğimizi belirterek âdeta tevhide olan bağlılığımızı ikrar ederiz.

BİR SORU BİR CEVAP

Kazaya kalan Ramazan oruçları nasıl tutulmalıdır?

Ramazan ayında tutulamayan oruçların ve başlanıp da bozulan oruçların kaza edilmesi gerekir. Kur'an-ı Kerim'de; *"İçinizeden hasta olan veya yolculukta bulunan, tutamadığı günlerin sayısınca diğer günlerde tutar."* (Bakara, 2/184) buyrulmaktadır. Kaza oruçlarının aralıksız tutulması hakkında herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu itibarla, kazaya kalan oruçlar, oruç tutulması yasak olan günler dışında, ardı ardına veya ayrı olarak tutulabilir. Ancak bu oruçların, geciktirilmeden bir an önce tutulması uygun olur.

GÜNÜN DUASI

"Ey Rabbim! Ben, senden hakkında bilgi sahibi olmadığım bir şeyi istemekten yine sana sığınırım. Eğer beni bağışlamaz ve esirgemezsen, kaybedenlerden olurum!" (Hûd, 11/47)

BİR HİKAYE, BİR YORUM

Nasreddin hoca bir gün dostlarına; “Ben ölecek miyim?” diye sorar. “O nasıl soru hocam öyle? Biliyorsunuz ki herkes ölecek” der dostları. “Peki” der hoca merhum, “Benim cenaze namazımdan sonra hoca efendi size ‘nasıl bilirsiniz?’ diye soracak. Bu soruya ne cevap vereceksiniz?” “Aman be hocam. Nasıl cevap verebiliriz ki? Tabi ki ‘iyi biliriz’ diyeceğiz” derler. Bunun üzerine hoca efendi; “Yahu dostlar, madem öldüğümde ‘iyi biliriz’ diyecekseniz bunu ben yaşarken yüzüme karşı söylesenize!” diyerek önemli bir gerçeğe işaret etmektedir.

Yüreğimizdeki sevgiyi dile getirmek konusunda yeterince rahat değiliz. Beğenimizi dile getirmenin doğru olmadığı gibi bir anlayışa sahibiz. Daha da kötüsü, beğenimizi çok rahat dile getiremeyen bizler, uyarı, hatta cezalandırma konusunda daha rahatız.

Olaylara her zaman olumlu yönden bakmayı öğrenmeli, sevdiğimizi sevdiğimiz kişinin yüzüne söyleyebilmeliyiz. Çünkü Peygamber Efendimiz; “Bir kimse din kardeşini severse, sevdiğini o kimseye söylesin.” buyurmuştur (Riyâzü’s Sâlihîn, DİB Yay. 9. Baskı. Emel mat. Ank. c. 1-Hadis no; 384).

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla, bizi rahmetine gark eyle! Sen merhametlilerin en merhametlisin.” (Arâf, 7/151)

BİR SORU BİR CEVAP

Oruç keffareti tutan bir bayan âdet dönemi esnasında tutamadığı günler için ne yapmalıdır?

Keffaret orucu ara vermeden tutulmalıdır. Ancak kadınların keffaret orucu tutarken araya giren âdet günleri bunun dışındadır. Çünkü onlar bu günlerinde oruç tutamazlar, âdet hâlleri bitince ara vermeden, keffarete kaldıkları yerden devam ederler. İki ayı tamamlarlar. Şayet âdetin dışındaki bir sebeple ara verirlerse keffaret orucuna baştan başlamaları gerekir (Merğînânî, el-Hidâye, I, 122-126).

ÇOCUK CAMİ YAKINLAŞMASINDA AİLENİN ÖNEMİ

İnsanların dinî eğitimlerinde, toplumun dinî konularda aydınlanmasında ve birlik beraberlik ruhunun korunması ve pekiştirilmesinde camiler önemli bir işlev görmektedir. Bu açıdan camilerin çocuklar tarafından tanınması, bilinmesi ve sevilmesi çok önemlidir. Çocuğun dinî mekânları ve camileri tanınması, büyük ölçüde ailenin camilerle olan yakın ilgisine ve irtibatına bağlıdır. İbadet amacıyla veya ziyaret için zaman zaman camilere giden bir anne babanın çocukları, bu mekânları onlarla birlikte ziyaret etme imkânı ve fırsatını bulur. Bu ziyaretler, çocukların bu ortamları tanımalarına ve sevmelerine vesile olur. Çocukların camilerle buluşturulması, onların sosyalleşmesi, bireysel ve toplumsal dinî gelişimleri açısından önemlidir. Çünkü çocuk bu ortamda dinî ve içtimai heyecanı teneffüs etmekte, hayat boyu unutamayacağı duyguları yaşamakta ve tecrübe etmektedir. Bu ortamlarda çocukluk günlerinde yaşanan tecrübeler, çocuk üzerinde derin izler bırakmakta ve bunlar, sonraki yıllarda çocuk tarafından özlemle hatırlanmaktadır.

BİR SORU BİR CEVAP

Oruç tutmayan bir kimsenin teravîh ve diğer beş vakit namazları geçerli olur mu?

Kişinin yerine getirmekle yükümlü olduğu ibadetlerin her birinin ayrı ayrı sorumluluğu bulunmaktadır. Birinin olmaması, diğerinin de reddine sebep olmaz. Kur'an-ı Kerim'de; *"Artık kim zerre ağırlığınca bir hayır işlerse onun mükâfatını görecektir. Kim de zerre ağırlığınca bir kötülük işlerse onun cezasını görecektir."* (Zilzâl, 99/6-7) buyrulmaktadır. Bu bakımdan oruç tutmayan veya tutamayan kimsenin usulüne göre kıldığı beş vakit namaz ve teravîh namazı geçerlidir.

GÜNÜN DUASI

"Ey Rabbimiz! Biz gerçekten iman ettik, günahlarımızı bağışla, bizi ateş azabından koru..." (Âl-i İmrân, 3/16)

HZ. PEYGAMBER VE KUR'AN

Hız. Peygamberin en büyük bilgi kaynağı Rabbinden kendisine indirilen vahiylerdi ve onlara ilk önce kendisi iman etti. İman ve esaslarını, ibadetin çeşitlerini ve rükünlerini, ahlakî erdemleri ve ahkâmın özünü, kendisine gönderilen ilahî vahiy sayesinde öğrendi. Resûlullah'ın davranışları sorulduğunda, **“Onun ahlakı Kur'an idi.”** (Müslim, Müsâfirin, 139) derken Hız. Âişe bunu anlatmak istemişti. Kur'an vahyi, kırk yaşına kadar Hicaz âdetleriyle yetişen ama her türlü kötülükten sakınan Muhammedü'l-Emîn'i ayet ayet, sûre sûre âdeta yeniden inşa etti. Hem ona öğretti hem de toplumu eğitti. Mekke'de olsun, Medine'de olsun onu hep vahiy yönlendirdi. Mekke'de bunca baskı karşısında sabretmesini emreden de Medine'de müşriklere karşı savaşmasına izin veren de yine Kur'an idi. Neticede o, yaşayan bir Kur'an hâline geldi. Ümmetine de Kur'an'a sarılmayı emretti: **“Size öyle bir şey bıraktım ki ona sıkı sarılırsanız sapıtmazsınız; Allah'ın Kitabı.”** (Müslim, Hac, 147)

BİR SORU BİR CEVAP

Oruca niyetlenen bir bayan gün içinde âdet görmeye başlarsa ne yapmalıdır?

Kadınlar ay hâli (*hayız*) ve lohusalık (*nifas*) denilen özel hâllerinde namaz kılmazlar, oruç tutmazlar. Daha sonra tutamadıkları oruçlarını kaza ederler. Oruca niyetlenen bir bayan, gün içerisinde âdet görmeye başlarsa orucunu bozar, temizlenince bu günün orucunu da kaza eder (Merğînânî, *el-Hidâye*, I, 129). Akşam kadar sanki oruçlu imiş gibi davranıp yeme içmeyi terk etmesi doğru değildir.

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz!” (A'râf, 7/23)

HİKMET

Hikmet, varlık ve olaylarla ilgili olarak insana huzur ve mutluluk veren deruni bir sezgi ve idrakin adıdır. Hikmet ilimden farklıdır. İlim kitap okumak ya da muallim/hoca vasıtasıyla elde edilen bilgidir. Hikmet ise olayların arka planını kavramak için sebepler üzerinde kafa yormak, eşya ve olayları gönül gözüyle yorumlamaktır. İnsan hikmet ilişkisi, hikmeti aramakla başlar; hikmeti görmek ve bulmak şeklinde devam eder. Hikmeti bulan hikmetle bakmaya, hikmetle konuşmaya ve hikmetle yaşamaya başlar.

Hikmeti kavramak için manevi arınmaya ihtiyaç vardır. Allah Teala, Kur'an'da Peygamber Efendimizi takdim ederken şöyle buyurmaktadır: “Size kendi içinizden ayetlerimizi okuyan, sizi kötülüklerden arındıran, size kitabı ve hikmeti talim ederek bilmediklerinizi öğreten bir peygamber gönderdik.” (Bakara, 2/151). Ayetteki hikmet sözde ve özde isabetli davranmaktır. Bu vasfı taşıyan kimse hâkim olarak isimlendirilir.

BİR SORU BİR CEVAP

Oruçlu iken böbrek taşı kırdırmak orucu bozar mı?

Oruçlu olan bir kimsenin, vücuduna şifa veya gıda verici bir madde enjekte edilmeden böbrek taşı kırdırması ile orucu bozulmaz. Bu operasyon esnasında böbreklere kan akması da orucu bozamaz.

Süt emzirmek abdesti bozar mı?

Abdest; ön ve arkadan idrar ve dışkı; vücuttan da kan, irin, ağız dolusu kusmuk vb. necis şeylerin çıkmasıyla ve kadınlara mahsus özel hâller ile bozulur (*Mevsili, İhtiyâr, İstanbul, ts. I, 9-11*). Dolayısıyla süt emzirmekle abdest bozulmaz.

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Bize bu dünyada da iyilik ver, öteki dünyada da iyilik ver; bizi cehennem azabından koru.” (Bakara, 2/201)

İSLAM MİMARİSİ

İslam'ın tebliğ edildiği 8. yüzyıldan bu yana Müslümanların yaşadıkları coğrafyalardaki medeniyet tecrübeleri ve dinî-ahlakî etkileşimlerle ortaya koydukları mimari geleneği, İslam mimarisi olarak isimlendirilmektedir. İslam mimari geleneği, sahip olduğu kendine özgü semboller ve değerler doğrultusunda önemli bir yön ve kimlik kazanmış ve bu doğrultuda eserler inşa edilmiştir. Dünya üzerinde yayılmış olan İslam mimari eserlerine bakıldığında, hangi bölgede ve hangi devirde, hangi millete mensup sanatkarlar tarafından yapılmış olursa olsun, aynı ailenin fertleri, aynı dilin lehçeleri gibi birbirine benzediği görülmektedir. Zaman ve mekân değişikliğine rağmen bu eserlere birliğini veren şey, her şeyden önce İslam dininin vâz ettiği kaideler olmuştur. İslam yapıları arasındaki benzerliğin bir sebebini de coğrafi olarak doğudan batıya uzanan İslam memleketlerinin, aşağı yukarı aynı iklim kuşağı üzerinde bulunmalarında aramak gerekmektedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Orucu bozan şeyler nelerdir?

Orucun temel unsuru ve anlamı, yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durmak, nefsi bunlardan mahrum bırakmak olduğu için, oruçlu iken bunlar ve bu anlama gelecek davranışlar orucu bozar. Yemek ve içmek, yenilip içilmesi mûtat olan her şeyi kapsamı içine alır. Sigara, nargile gibi keyif veren tütün kökenli dumanlı maddeler ile uyuşturucular ve tiryakilik gereği alınan tüm maddeler oruç yasakları kapsamına girer. Her ne sebeple olursa olsun, ağızdan alınan ilaçlar da aynı hükme tabidir.

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Sen, rahmetin ve ilminle her şeyi kuşattın. Tövbe edenleri ve yolundan gidenleri bağışla, onları cehennem azabından koru!” (Mü'min, 40/7)

MÜ'MİNİN İKİ SEVİNCİNDEN BİRİ: İFTAR

İftar vakti, mü'minler için sevinç ve huzur vaktidir. Bu vaktin girmesiyle Allah'ın rızası için açlığa, susuzluğa, orucun sıhhatine zarar verecek tutum ve davranışlara karşı sabreden, oruca özel yasaklardan uzak durmayı başaran ihlaslı gönüller için bütün bu yasaklar kalkar. Bu vakit, Resûlullah'ın ifadesiyle cehennem ateşinden azat edilme ve bağışlanma vaktidir (*İbn Mâce, Sıyâm, 2*). Yine Hz. Peygamber, “*..Mü'minin iki sevinci vardır: Birisi iftar vaktinde orucunu açtığı andaki sevinci, diğeri Rabbine kavuştuğu zaman orucunun (mükâfatından kaynaklanan) sevincidir.*” (*Müslim, Sıyâm, 163*) buyurmuştur.

Allah Resûlü, iftar vakti gelince, oruç açmada acele edilmesini tavsiye etmiştir. “*İnsanlar vakti girince iftar etmekte acele ettikleri sürece hayır üzere olurlar.*” (*Buhârî, Savm, 45*) buyurmuş ve Allah'ın en sevdiği kullarının iftar yapmada acele edenler olduğunu bildirmiştir (*Tirmizî, Savm, 13*).

GÜNÜN DUASI

“*Her tür şeytandan, haşereden, kem nazardan Allah'ın tam kelimelerine (sonsuz iradesine ve hükmüne) sığınırım.*” (*Buhârî, Ehâdisü'l-enbiyâ, 10*)

BİR SORU BİR CEVAP

Ruj orucu bozar mı? Hangi makyaj türleri orucu bozar?

Ağız dışındaki bölgelere uygulanan hiçbir makyajla oruç bozulmaz. Ancak dudağa sürülen ruj, yalanarak ağızdan içeri girip tadı mideye ulaşırsa orucu bozar. Aksi takdirde bozmadır.

Gözdeki lens abdest ve gusle engel midir?

Gusülde ve abdestte gözün iç kısmını yıkamak farz değildir. Dolayısıyla göze lens takmak gusle ve abdeste engel değildir (*Kâsânî, Bedaiu's-Sanâ't, 1, 67*).

ALLAH ÂDİLDİR, KULLARINA ZULMETMEZ

Allah Teala'nın isimlerinden biri de el-Adl'dir. Esmâ-i hüsnâ arasındaki bu ismin el-Âdil değil de el-Adl olmasındaki incelik şudur: Âdil, adalet sahibi, âdil olan demektir. Adl ise adalet demektir. Bir zatın her yönüyle âdil olduğunu, baştan aşağı adalet kesildiğini anlatmak için mastar hâlindeki “Adl” kullanılır (*Ali Osman Tatlısu, Esmâü'l-Hüsna Şerhi, s. 62*). Allah'ın sıfatı olarak “el-Adl”; adaletli ve insafli olan, hakla hükmeden, haklıya hakkını, haksıza cezasını veren, her şeyi yerli yerinde yapan, asla zalim olmayan demektir. İnsanlar bazen başlarına gelen musibetlerin haksızlık olduğunu veya başkalarının sahip olduğu nimetleri hak etmediklerini düşünebilirler. Ancak insanların sınırlı bilgisi olaylar hakkında hakkaniyetli, gerçeğe uygun bir yorum yapmak için yeterli değildir. O nimete sahip olan ya da o musibetle karşılaşan kişi belki imtihanadadır, belki de diğer insanların bilmediği bir sebepten dolayı o nimeti ya da musibeti hak etmiştir. O hâlde yine bu sınırlı bilgiyle Allah Teala'nın adaletinden asla şüphe edilemez. İnsanların başına gelenlerin birçoğu da aslında kendi yapıp etmeleri yüzündendir (*Rûm, 30/41*).

GÜNÜN DUASI

“İçimden geçirdiğim ve sakındığım şeylerin kötülüğünden Allah'a ve O'nun kudretine sığınırım.” (*Müslim, Selâm, 67*)

BİR SORU BİR CEVAP

Unutarak yiyen kişiye oruçlu olduğunun hatırlatılması gerekir mi?

Unutarak yemek içmek orucu bozmaz. Hz. Peygamber (s.a.s.), konuyla ilgili olarak şöyle buyurmuştur: “Oruçlu kimse oruçlu olduğunu unutup da yediği ve içtiği zaman, orucunu (bozmayıp) tamamlasın! Çünkü o oruçluya ancak Allah yedirmiş ve içirmiştir.” (*Buhârî, Savm, 26*)

Unutarak yiyip içen kişi, yaşlı, hasta, zayıf ve oruç tutmaya kuvvet getiremeyecek durumda onu gören kişi oruçlu olduğunu hatırlatmamalı, oruç tutmaya kudret getirebilecek durumda hatırlatmalıdır.

ANNE BABAYA SAYGI GÖSTERMEK

Peygamber Efendimiz, *“Rabbin rızası, anne babanın rızasına bağlıdır. Rabbin öfkesi ise anne babanın öfkesine bağlıdır.”* (Tirmizî, Birr, 3) buyurarak, anne babayı hoşnut etmenin Allah’ı hoşnut etmek gibi olduğunu ifade etmiştir. Peygamber Efendimizin, *“Akrabalarıyla ilişkisini kesen kimse cennete giremez.”* (Buhârî, Edeb, 11) şeklinde koyduğu genel kural, elbette öncelikle anne baba için geçerli olacaktır. Anne ve babası yanında yaşlanıp da onlara hürmet ve ihfanda bulunmayan kimsenin durumunun ne derece vahim olduğunu anlatırken Sevgili Peygamberimiz, *“Burnu yere sürtünsün!”* buyurur. Ve bu sitem dolu ifadeyi üç defa tekrarlar. Ashab, *“Ya Rasûlallah, kimdir o?”* diye sorunca Hz. Peygamber, *“Yanında annesi ile babasından biri yahut her ikisi ihtiyarlayıp da cennete giremeyen kişidir.”* (Müslim, Birr, 10) açıklamasını yaparak cennete gitmeyi anne babanın hoşnutluğu ile ilişkilendirir.

BİR SORU BİR CEVAP

Teravîh namazının vakti ne zamandır? Yatsı namazını kılmadan önce teravîh kılınsa geçerli olur mu?

Teravîh ve vitir namazının vakti, yatsı namazının vaktidir. Ancak hem teravîh hem de vitir namazı, yatsı namazının farzından sonra kılınır. Bu itibarla yatsı namazının farzını kılmadan vitir ve teravîh namazı kılınır ise vitir ve teravîhin yeniden kılınması gerekir. Eğer vakit çıkmış ise; teravîhin kazası gerekmez, vitrin kazası gerekir (İbn Hümâm, Fethu’l-Kadir, I, 469).

GÜNÜN DUASI

“Kulağımın kötülüğünden, gözümün kötülüğünden, dilimin kötülüğünden, kalbimin kötülüğünden, tenimin kötülüğünden sana sığınırım.” (Nesâî, İstîâze, 4)

YARGILAMAK YERİNE ANLAMAYA ÇALIŞMAK

Günümüzde aile içi iletişimde yaşanan en önemli sıkıntıların başında karşılıklı anlayıştaki eksiklikler gelmektedir. Anlayış, evvel emirde aile bireylerinin birbirlerini olduğu gibi kabullenmeleridir. Anne ve babalar çocuklarını, çocuklar anne ve babalarını, eşler birbirlerini, yaşlılar gençleri, gençler yaşlıları ve yetişkinler çocukları anlamaya gayret etmelidirler. Aile kurumunun ayakta kalması; sağlıklı ve huzurlu bir ortam olması, anlayışlı çocuklar yetiştirmenin yegâne yolu, ailenin yüce ve yüksek bir anlayış odağı hâline getirilmesidir. Aile bireyleri, birbirlerinin her hâl ve davranışını doğru anlamaya çalışmalı, karşılıklı olarak duygu ve düşüncelere değer verilmelidir.

Öncelikle her gün ruh aynamıza bir göz atalım. Belki de hatalı olan biz olabiliriz. Yargılamaktansa karşımızdakini anlamaya çalışalım. Eşimizi, onun akrabalarını, çocuklarımızı ve diğer aile bireylerini eleştirmek ve suçlamak bize hiçbir şey kazandırmaz, en güzeli ve doğrusu kendimizi geliştirmektir. Herkesi de olduğu gibi kabul etmektir. Gerisi mi, o da takdir-i ilahi...

BİR SORU BİR CEVAP

Abdest alan kişiye selam verilir mi?

Hz. Peygamber, selamlaşmanın, Müslümanlar arasında sevginin yayılmasına sebep olacağını bildirmiştir (*Ebü Dâvûd, Edeb, 134*). Ancak selam verildiği takdirde selama karşılık veremeyecek durumda olan kimselere selam vermek uygun değildir. Mesela, ezan, Kur'an-ı Kerim ve hutbe okuyana, hutbe dinleyenlere selam vermek mekruh kabul edilmiştir. Abdest de ibadete hazırlık ve bir yönü ile ibadet sayıldığından abdestle meşgul olan kimseye selam vermemek daha uygundur.

GÜNÜN DUASI

“Ödül ve ceza gününün tek hâkimi. (Rabbimiz!) Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz.” (Fâtiha, 1/4-5)

RESÛLULLAH'IN KUR'AN OKUMAYA VERDİĞİ ÖNEM

Allah Resûlü'nün ibadet hayatında, hem pek çok ibadetin vazgeçilmez bir parçası hem de bizzat bir ibadet olan Kur'an okumak büyük bir öneme sahipti. Bu kutlu kitap ona indirilmişti ve o da bütün hayatını Kur'an'ı okuyup ona uygun bir yaşam sürmeye adanmıştı. Kur'an, Allah Resûlü'nün en büyük mucizesiydi. Allah Resûlü, her gün düzenli olarak Kur'an'dan bir bölüm (*hizb*) okur, mümkün olduğunca bunu bırakmazdı. Okumak için uygun bir zaman ve mekân beklemez, her vesileyle Kur'an okurdu. Kur'an okuma konusunda, cünüplük hâli dışında hiçbir şey ona engel olamazdı. Kur'an okurken uzun okunması gereken harfleri güzelce uzatır, her bir ayetin sonunda ara verir, tane tane ve açık bir şekilde okurdu. Onu Kur'an okurken dinleyenler, sesine ve okuyuşuna hayran olurlardı (*Buhâri, Tevhid, 52*). Allah Resûlü, Kur'an'ı başkalarından dinlemeyi de çok sever, bazen dinlediği ayetlerin etkisiyle gözyaşlarını tutamazdı (*Buhâri, Fedâilü'l-Kur'an, 33*).

BİR SORU BİR CEVAP

Şirkete ait malların zekâtı nasıl verilir?

Şirketteki hisselerin zekâtını vermek hisse sahiplerine aittir. Ancak hisse sahiplerinin, zekâtın verilmesini şirket yönetimine bırakması halinde, yönetim hisse sahiplerine vekâleten onların payının zekâtını verebilir. Bu durumda, gerçek şahıslar mallarının zekâtını nasıl hesaplayıp veriyorlarsa, şirket yönetimi de o şekilde verir. Şirket, hisselerin zekâtını vermemişse, hissedarların kendi hisselerinin zekâtını vermeleri gerekir.

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bana hikmet ver ve beni iyiler arasına kat.” (*Şu'arâ, 26/83*)

İHLAS AMELLERİN ÖZÜDÜR

Sözlükte “arınmak, saflaşmak, kurtulmak” manasındaki hulûs kökünden türetilmiş olup “bir şeyi, içine karışmış ve değerini düşürmüş olan başka şeylerden temizleyip arındırmak, saflaştırmak” anlamına gelen ihlas kelimesi, terim olarak “ibadet ve iyilikleri ri-yadan ve çıkar kaygılarından arındırıp sadece Allah için yapmak” demektir. İslamî literatürde ihlas daha geniş olarak şirk ve riyadan, batıl inançlardan, kötü duygulardan, çıkar hesaplarından, gösteriş arzusundan kalbi temizlemeyi, her türlü hayırlı faaliyette yalnızca Allah’ın rızasını gözetmeyi ifade eder.

İhlas, kulun bütün davranışlarını ve sözlerini yaratılmışların değerlendirmesinden arındırmasıdır. Bir Müslüman için hayatta en büyük hedef, Allah’ın rızasını kazanmak olduğuna göre bunun yolu ihlastan geçer. İnanç, ibadet ve diğer eylem ve davranışlarımızın Allah Teala nezdindeki temel değerlendirme ölçüsü ihlastır. İhlas olmadan yapılan herhangi bir amelin Allah katında hiçbir değeri yoktur. Zira ihlas amellerin özüdür.

BİR SORU BİR CEVAP

Abdest alırken dış etinde kana-ma meydana gelen kişinin abdesti bozulur mu?

Bedendeki bir yaradan çıkıp yaranın dışına akan kan abdesti bozar. Ancak dış etinden çıkan kan, karıştığı tükrüğün yarısı veya daha fazlası kadar ise abdesti bozar (*Mevsili, İhtiyâr, İstanbul, ts. I, 10*). Şafiilere göre ise abdest, sadece ön ve arkadan çıkan şeylerle bozulur. Bunların dışındaki yerlerden gelen sıvılar abdesti bozmadır. Dolayısıyla dış eti kanamasıyla abdest bozulmaz (*Maverdi, el-Hâvi'l-Kebir, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 1414/1994, I, 199-200*).

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bana tarafından temiz bir nesil ihsan eyle! Kuşkusuz sen duayı işitmektesin.” (Âl-i İmrân, 3/38)

NAMAZGÂH

Namazgâh, Farsça kökenli ‘nemaz’ kelimesi ile yer anlamındaki ‘gah’ edatının birleşiminden meydana gelmekte, fıkıh terimi olarak yerleşim merkezlerinin dışında bayram, yağmur duası, cenaze namazı gibi namazların kılındığı yerler için kullanılmaktadır. Namazgâh taşı ise hem kibleyi gösteren, hem de açık arazide ‘sütre’ görevi üstlenen ve görünüm itibarıyla mezar taşına benzeyen vakfedilmiş yapılardır. Birer açık hava camisi durumundaki namazgâhlar, genellikle abdest alma ve su içme ihtiyacını karşılayan bir kuyu ya da çeşme ve gölgesinde dinlenen bir veya birkaç ağaçtan ibaret bir alandır. Bu mekânlar namaz kılmak isteyenlere ibadetlerini yapmakta bir kolaylık sağlamaktadır. Uzun yolculuklarda buralar hem bir ibadet yeri, hem de dinlenme yeri olmuştur. Sonuç olarak kültürümüzde önemli bir konuma sahip olan namazgâhlar, günümüzde işlevsel niteliklerini yitirmiş olsalar bile birçoğu ayakta kalmayı başarmış yapılardır.

BİR SORU BİR CEVAP

Dua nedir?

Sözlük anlamı ile dua “*çağır-mak, seslenmek, istemek, yardım talep etmek*” demektir.

Dinî bir terim olarak dua ise, insanın bütün benliğiyle Allah’a yönelerek maddi ve manevi isteklerini O’na arz etmesi demektir.

Temeli, insanın Allah’a hâlini arz etmesi ve O’na niyazda bulunması olduğuna göre dua, Allah ile kul arasında bir irtibattır.

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Beni sana çok şükreden, seni çok zikreden, senden çok korkan, sana itaat eden, sana saygı gösteren, sana yönelen ve tövbe eden kimse eyle.” (Tirmizi, Deavât, 114)

KADİR GECESİ

Oruç ibadetiyle geçirdiğimiz rahmet ve bereket mevsimi Ramazan'ın sonuna yaklaşırken, Yüce Kitabımız'da “*bin aydan daha hayırlı*” olduğu bildirilen Kadir Gecesi idrak etmenin sevinç ve mutluluğunu yaşamaktayız.

“Şüphesiz, biz onu (Kur'an'ı) Kadir Gecesi'nde indirdik. Kadir Gecesi'nin ne olduğunu sen ne bileceksin! Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır. Melekler ve Ruh (Cebrail) o gecede, Rablerinin izniyle her türlü iş için iner de iner. O gece, tan yerinin ağarmasına kadar bir esenliktir.” (Kadr, 97/1-5).

Kadir Gecesi, Rabbimizin bizlere sunduğu sayısız nimetlerin farkında olma zamanıdır. Kadir Gecesi gereği gibi anlayıp hakkıyla değerlendirmenin yolu, Kur'an'ı lafzıyla okumanın ve dinlemenin yanında, yaptığı çağırışı anlamaktan, üzerinde derin bir şekilde düşünmekten ve mana ikliminde yol alarak hayatımızda onu rehber edinmekten geçer.

Bu gece esenlik ve güvenliğin her tarafa yayıldığı, sema kapılarının açıldığı, dua ve tövbelerin kabul edildiği bir kutlu gecedir. Bizler, böylesi müstesna geceleri kendimizi yenileme fırsatı olarak değerlendirmeli, kendimiz, ailemiz ve bütün insanlık için dua etmeliyiz. Kadir Gecenizi tebrik eder, bu gecenin, insanlığın barış, huzur ve saadetini vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ederiz.

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Beni ve soyumdan gelecek olanları namazı devamlı kılanlardan eyle; Rabbimiz, duamı kabul et!” (İbrahim, 14/40)

BİR SORU BİR CEVAP

444 veya 4444 gibi belli sayıda dua yapma uygulamasının dinî dayanağı nedir?

Duaların kabulü için samiyet önemli olup, belirli sayılarda okunması/yapılması şart değildir. Salât-ı tefriciye'nin ya da herhangi bir duanın 4444 defa veya belli zamanlarda okunması şart olmadığı gibi okunduğunda muhakkak kabul olunacağını ifade eden herhangi bir ayet ve hadis bulunmamaktadır. Kişinin, bir isteğinin yerine gelmesini Allah'tan isteyeceği vakit, iki rekât namaz kılması, Allah'a hamd edip Hz. Peygambere (s.a.s.) salât-u selamda bulunması, duadan önce tevbe-istiğfar etmesi tavsiye edilir.

LAFZA-İ CELÂL: ALLAH

Esmâ-i hüsnâdaki bütün vasıfları, isimleri, sıfatları içinde toplayan isim lafza-i celal olan Allah ismidir. Esmâ-i hüsnânın ilki ve en büyüğü olan bu isim başka bir varlığa verilemez. Allah yaratandır, onun dışında her şey yaratılmıştır. Diğer isimler zât-ı ilahiyeyi niteleyen sıfatlarken lafza-i celal zatı simgeleyen en özel isimdir. Allah lafzı, gerçek ve tek mabudun özel ismidir. Bu sebeple O'ndan başka varlığa ad olarak verilmez. Gerek Arapça'da gerek bu lafzı kullanan Müslüman milletlerin dilinde herhangi bir çoğul şekli de yoktur.

Allah ismi esmâ-i hüsnânın başında gelmesi ve en özeli olmasının yanında hayatın tehlikeli anlarında herkesin imdad istediği varlığın zatını işaret eder (*Enâm, 6/63-64*). Kul, Allah'tan başka kimseye ibadet (*kulluk*) etmemeli, O'ndan başkasından yardım istememeli, O'ndan başkasından korkmamalıdır. Çünkü O'nun dışındaki her şey helak olacaktır. Baki kalacak olan ise ancak Allah'tır.

BİR SORU BİR CEVAP

Yapılan hayrın veya okunan Kur'an'ın sevabı ölen kimseye bağışlanabilir mi?

Yapılan ibadetin ve hayırların sevaplarının başkasına bağışlanması caizdir. Kişi, okuduğu Kur'an-ı Kerim'in, yaptığı hatmin ve işlediği bir hayrın sevabını başkasına bağışlayabilir. İster sağ, ister ölmüş olsun, kendisine sevap bağışlanan kimsenin, bundan yararlanacağı umulur. Başkası tarafından bağışlanan sevapla, bir kimsenin bizzat yapması gereken ibadet borçları ödenmiş olmaz ise de, bunlar iyilik ve sevaplarının çoğalmasına ve derecesinin yükselmesine vesile olabilir.

GÜNÜN DUASI

"Rabbim! Beni, annemi babamı, inanmış olarak evime girenleri, mü'min erkekleri ve mü'min kadınları bağışla, zalimleri ise daima helak et." (*Nûh, 71/28*)

YETİMLERE ŞEFKAT GÖSTERMEK

Yetimler önceliklidir. Bu çocukların bazıları şehit çocuklarıdır, bazıları annesini ya da babasını hastalığa, kazaya kurban vermiştir. Ve hatta kimileri de dünyanın değişik yerlerinde birilerinin dünyalık arzularına kurban edilmiş, daha çocukluklarını yaşayamadan şehirleri yıktığı kadar ruhları da tahrip eden savaşın soğuk yüzüyle karşılaşmıştır. Anneleri, babaları artık yanlarında değildir... Onlar sahip çıkılmayı herkesten çok hak ederler. Onlar Hz. Peygamberin yanındaki Enes gibi olmayı arzularlar. Onlar Ümmü'd-Derdâ'nın yanındaki yetimler gibi, Allah Resûlü'nden müjde, mü'minlerden ilgi ve şefkat görmeyi umut ederler. Resûlü Ekrem, *“Müslümanlar arasında en hayırlı ev, içinde kendisine iyi davranılan bir yetimin bulunduğu evdir. Müslümanlar arasında en kötü ev ise içinde kendisine kötü davranılan bir yetimin bulunduğu evdir.”* (İbn Mâce, Edeb, 6) buyurarak, yetime yapılan muamelenin iyi ya da kötü olmasının bir yuvanın iyi ya da kötü olmasını belirleyen önemli bir ölçüt olduğunu bizlere hatırlatmaktadır.

BİR SORU BİR CEVAP

Market ve mağazalarda alışveriş karşılığında verilen çekiliş kuponlarına çıkan hediyeler helal midir?

Taraflardan birinin kazanıp diğerinin kaybettiği bütün şans oyunları kumardır. Marketlerde ve mağazalarda işyeri sahiplerinin alışveriş yapan müşterilerine verdikleri çekiliş kuponuna hediye çıkması durumunda, müşterilerin çıkan hediyeleri almalarında bir sakınca yoktur. Çünkü müşterilerden birinin kazanması hâlinde diğerleri bir şey kaybetmemektedir.

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bütün işlerimdeki ölçüsüzlüğümü, cahilliğimi ve hatamı bağışla. Sen bunları benden daha iyi biliyorsun.” (Buhâri, Deavât, 60)

DUALARIN KABUL EDİLDİĞİ ZAMAN: AREFE GÜNÜ

Bugün Kamerî takvime göre Ramazan'ın son günü, yani Arefe günüdür. Yarının Ramazan Bayramı olduğunu bildirdiğinden “Arefe günü” denmiştir.

Arefe gününde Ramazan boyunca tuttuğumuz oruçlar, bizleri nefis muhasebesine sevk etmiş, kalplerimizi arındırmış, affetme ve bağışlama erdeminin ön plana çıkmasına sebep olmuştur. İşte Arefe günü, nefislerimizi tezkiye eden oruçla kulluk bilincimizin zirveye ulaştığı, kin, nefret ve intikam duygularımızın iyice törpülendiği özel bir zamandır. Bu nedenle Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.), “*Duaların en faziletlisi Arefe günü yapılandır.*” (Muvatta’, Hacc, 81) buyurmuşlardır.

Bayramı karşılamanın coşkusuyla, mübarek Ramazan’ı uğurlamanın üzüntüsü arasında, özellikle hastaları ziyaret ve onlara dua etmeliyiz. Ölmüşlerimizin kabirlerini ziyaret etmeli, fakir ve muhtaç insanlara yardım elimizi uzatmalı, onları da bayram sevincine ortak etmeliyiz. Arefe gününde, henüz vermemiş isek, fitur sadakalarımızı vermeliyiz. Ramazan Bayramı gecesi olan Arefe günü gecesini, kaza namazı kılarak, Kur’an-ı Kerim okuyarak, Yüce Allah’tan af ve mağfiret dileyerek ve dua ederek geçirmeliyiz. Çünkü duaların kabul olduğu gecelerden birisi de bayram geceleridir. Yüce Allah’tan sağlık ve mutluluk içerisinde Ramazan Bayramı’na kavuşmanızı diliyoruz.

BİR SORU BİR CEVAP

Piyangonun, toto, loto, iddia vb. şans oyunları oynamanın hükmü nedir?

Taraflardan birisinin kazanıp diğerinin kaybetmesi esasına dayalı bütün şans oyunları kumar kapsamında değerlendirilip haram kılınmıştır. Zira bir taraf kaybederken, diğer taraf da hak etmeden kazanmaktadır. Buna göre şans faktörüne dayalı olan piyango, toto, loto, iddia, müşterek bahis, ganyan gibi tertip ve oyunlar da kumardır ve haramdır. Bu tür kumarların, geniş kitlelerin iştirak etmesi sebebi ile zararı daha da yaygın olmaktadır (İbn Nüceym, el-Bahru’r-râik, VIII, 554-555).

GÜNÜN DUASI

“*Rabbim! Girilecek yere doğrulukla girmemi, çıkılacak yerden de doğrulukla çıkmamı sağla, bana tarafından yardımcı bir güç ver!*” (İsrâ, 17/80)

RAMAZAN BAYRAMI

Rahmet ve mağfiret mevsimi Ramazan ayını geride bırakarak, sevgi ve şefkatle birbirimize ellerimizi uzatma ve kaynaşma günü olan bayrama ulaşmanın huzur ve mutluluğunu yaşamaktayız.

Bayramlar, iç dünyamızdan başlayarak sevgi ve huzuru dalga dalga topluma yaymanın, birbirimizi kardeş bilerek daha çok gözetmenin ve hoşgörmenin, öksüzleri sevindirmenin, yoksulları barındırmanın, yakınlarımızdan başlayarak dargınları barıştırmamızın ve sonuçta birbirimizin gönlüne girmenin sevincini yaşadığımız kutlu zaman dilimleridir. Bayramlar, insanî ve dinî güzelliklerin birlikte yaşandığı, birlik, beraberlik, sevgi ve saygının güzel örneklerinin sergilendiği, toplumun bütün kesimlerinin birbiriyle kaynaştığı paylaşıma ve dayanışma günleridir.

Öyle ise bayramı sadece kendimiz ve çevremizde yaşamayalım, onu evlerden evlere, gönüllerden gönüllere taşıyalım, yakınlarımızı, komşularımızı, dostlarımızı sevgiyle kucaklayalım. Ramazanda elde ettiğimiz kazanımları, güzel haslet ve yüksek değerleri Ramazan sonrasında da devam ettirmeye çalışalım. Yüce Allah'tan daha nice sağlıklı, mutlu ve umutlu bayramlara, sevgi ve kardeşlik dolu yarınlara kavuşma temennisiyle Ramazan Bayramınızı en içten dileklerimizle tebrik eder, bayramın milletimize, ülkemize, dünyamıza ve bütün insanlığa huzur ve barış getirmesini Yüce Mevlâdan niyaz ederiz.

BİR SORU BİR CEVAP

Mahkemenin hükme bağladığı kan bedelini almak caiz midir?

Tedbirsizlik ve dikkatsizlik gibi bir hata sonucu herhangi bir kişinin ölümüne sebep olan kişi, ölenin yakınlarının talep etmesi halinde, diyet (*kan parası*) ödemekle yükümlü olur (*Ebû Dâvûd, Diyât 18, 19, 20*). Dolayısıyla böyle bir olaydan dolayı mahkemenin takdir ettiği tazminatı (*kan parasını*), ölenin yakınlarının alması caiz ve alınan para helaldir.

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Onlar (anne ve babam) nasıl küçüklükte beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi sen de onlara merhamet göster.” (*İsrâ, 17/24*)

İLİM KENDİN BİLMEKTİR

İnsanı diğer varlıklardan ayıran temel özelliklerden birisi de bilgi elde etme, ona göre kendini geliştirme ve hayatını tanzim etme kabiliyetidir. Bilmek ve öğrenmek aklın birer işlevidir. İnsanın aklını kullanmasına ve düşünmesine çok önem veren Cenab-ı Hakk, bilenlerle bilmeyenlerin bir olmayacağını açıkça ifade etmiş, (Zümer, 39/9) Allah'a karşı en derin saygıyı ancak âlimlerin gösterebileceğini bildirmiştir (Fâtır, 35/28).

İnsana faydalı ilim, kişinin kendisini, varlık sebebini, yaratılış gayesini anlamaya ve nihayet Rabbini tanımaya götüren ilimdir. Yunus'un, *"İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir / Sen kendini bilmezsen ya nice okumaktır"* dizelerinde dile getirdiği gibi, ilim önce kişinin kendisini, sonra Hakk'ı Rabbini bilmesidir. Onun için *"kendini bilen Rabbini bilir"* denilmiştir. Kendini ve Rabbini tanımadan ilim iddiasında bulunan kişinin, Cenab-ı Hakk'ın tarifiyle, kitap yüklü merkep durumuna düşmesi kaçınılmazdır.

BİR SORU BİR CEVAP

Hacca giden kişinin hacla ilgili kurbanları memleketinde kesilebilir mi?

Temettu veya kırana niyet eden hacılar, Cenab-ı Hak, kendilerine aynı mevsimde hac ve umreyi nasip ettiği için, şükür olarak kesecekleri hayvanları Harem dâhilinde kesmeleri gerekir (Bakara, 2/196). Bu kurbanın, kurban bayramında kesilen udhiye kurbanı ile ilgisi olmayıp, kişinin memleketinde kesilmesi caiz değildir (Merğîmânî, el-Hidâye, I, 185). Hacc-ı ifrada niyet edenlerin ise, kurban kesmesi şart değildir (Mevsîlî, İhtiyâr, V, 153).

GÜNÜN DUASI

"Rabbim! Tövbemi kabul et, günahımı temizle, duamı kabul buyur, delilimi sabit kıl, dilimi doğru yap, kalbime hidayet ver, göğsümün kin ve hasedini çıkar." (Tirmizî, Deavât, 114)

MİNARE

Türk mimari sanatının yükselttiği, estetik tekâmüle sahip milli bir maneviyat abidesi olan minare, Arapçada ‘menâra’ kelimesinden türetilmiş, etrafı aydınlatmak için üzerine ışık kaynağı konulan nesne anlamına gelmektedir. Kandil geceleri ve bayramlarda minarelerin şerefelerine dizilen ışıklandırmalar da kelimenin bu anlamına uygun düşmektedir. İslam’da namaza çağrının göz ve kulak için anıtlanmış bir ögesi olan minareler aradan geçen on dört asır boyunca Müslümanlar tarafından çok değişik şekil ve boyutlarda yapılmıştır. Her millet kendi kültür ve sanat zevkine göre farklı minareler geliştirmiştir. Klasik Osmanlı mimarisinde minarelerin taş malzemedен ince ve uzun yapılması Türk minaresinin temelini oluşturmuştur. Osmanlı mimarisinin tam aksine genellikle daha kalın ve kısa yapılan Selçuklu eserlerinde ise ana malzemenin renkli tuğlalar olduğu görülmektedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Duada tevessül ne demektir? Duada vesilenin dinî dayanağı var mıdır?

Tevessül, Allah’a yaklaşmak veya bir dileğin kabul edilmesini ya da bir musibetin defedilmesini sağlamak amacıyla dua esnasında Allah’ın güzel isimlerinden veya yüce sıfatlarından birini, işlediği güzel bir ameli veya yaşamakta olan salih bir insanın duasını vasıta kılmak demektir. Bunun dışında Allah’tan başkasından isteme şeklindeki dinimizin onaylamadığı tavırlar içerisine girmek ise caiz değildir. Zira dua sadece Allah’a yapılır, istekler O’na arz edilir.

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bize katından rahmet gönder ve bize içinde bulunduğumuz durumdan bir çıkış yolu göster!” (Kehf, 18/10)

AF DİLEMENİN EN GÜZEL VE İÇTEN İFADESİ: TÖVBE

Tövbe etmenin mü'minin hayatında önemli bir yeri vardır. Zira insan, tövbe sayesinde Allah'a yönelip imanını kuvvetlendirerek yeniden hayata bağlanır ve ümidini, yaşama isteğini devam ettirir.

Tövbe-istiğfar ederken insan istediği ifadeleri seçebilir; yeter ki, içten ve samimi olsun. Ancak pişmanlık ve af dileği en güzel sözcüklerle dile getirilmek isteniyorsa, o zaman Sevgili Peygamberimizin ifadelerine bakmak gerekir. İşte onun dilinden *“seyyidü'l-istiğfar”* yani tövbe-istiğfarın en güzeli: *“Allah'ım, benim Rabbim sensin, senden başka ilah yok. Beni sen yarattın ve ben senin kulunum. Ben gücüm yettiğince sana verdiğim söz üzereyim ve senin vaadine de güveniyorum. Yaptıklarımın şerrinden sana sığınırım. Bana olan nimetini itiraf ediyorum. Günahlarımı da itiraf ediyorum. Günahlarımı bağışla, çünkü günahları senden başka bağışlayacak hiç kimse yoktur.”* (Tirmizî, Deavât, 15)

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bizi doğru yola erdirdikten sonra kalplerimizi saptırma, bize tarafından bir rahmet bağışla. Hiç kuşku yok, lütfu bol olan yalnız sensin.” (Âl-i İmrân, 3/8)

BİR SORU BİR CEVAP

İki bayram arasında evlenmek caiz midir?

Ülkemizin bazı yörelerinde, Ramazan ile Kurban Bayramı arası kast edilerek *“İki bayram arasında düğün yapılmaz ve nikâh kıyılmaz.”* denilmektedir. Bu sözün dinî yönden hiçbir dayanağı bulunmamaktadır. Hz. Peygamber (s.a.s.) ile Hz. Aişe (r.a.) de Şevval ayında evlenmişlerdir (Müslim, Nikâh, 73). Şartlar ve imkânlar müsait olduğu zaman senenin bütün gün ve saatlerinde düğün yapılabilir, nikâh kıyılabilir. Yani nikâh için belli bir zaman ve vakit yoktur.

HACI BAYRAM-I VELİ

İnsanlık her dönemde kendini bilen, hak ve hakikatten haberdar olan güzel gönüllü, irfan ve kemal sahibi kâmiller yetiştirmiştir. Bu güzel insanlardan birisi de Ankara'nın bir gönül eri olan Hacı Bayram-ı Veli'dir. Hakikat arayıcılarına asırların ötesinden;

“Bilmek istersen seni
Cân içre ara cânı
Geç cânından bul anı
Sen seni bil sen seni.”

diyerek hakikatin adresini veren bir kâmil insandır Hacı Bayram-ı Veli. XIV-XV. asırlarda Ankara'da yaşayan Hacı Bayram-ı Veli, dönemin önemli velilerindendir. O, olgunluk dönemini Ankara'da geçirmiş, burada kendi adıyla anılan cami ve dergâhta insanların gönül eğitimiyle meşgul olmuş, halktan gelen hediyeleri, zenginlerden toplanan sadakaları ihtiyaç sahibi fakirlere dağıtmış, kendisi bizzat ekincilikle geçimini temin etmiştir. Hacı Bayram-ı Veli, 833/1430 yılında Ankara'da vefat etmiş ve bugünkü türbesinin olduğu yere defnedilmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Emlakçılar, mülkiyetlerindeki dairelerin zekâtını vermekle yükümlü müdürler?

Ticaret malları zekâta tabidir. Emlakçıların ticari amaçlı olarak alıp sattıkları daireler de ticaret malı kapsamında yer alır. Buna göre, büro, ikamet gibi kullanım amaçlı olmayıp alıp satmak amacı ile emlakçıların ellerinde bulundurdukları dairelerin, borçları çıktıktan sonra değer nisap miktarına ulaşmış ve üzerinden bir yıl geçmiş ise kırkta bir oranında zekâtının verilmesi gerekir (*Kâsânî, Bedâiü's-Sanâi, II, 20*).

GÜNÜN DUASI

“*Rabbimiz! Bizi sabırla donat, bize sebat ver ve inkârcı topluluğa karşı bize yardım et!*” (*Bakara, 2/250*)

HZ. PEYGAMBERİN YAŞLILARA HÜRMETİ

Peygamberimiz, ihtiyarlara gösterilen hürmetin Allah'a duyulan saygıdan kaynaklandığını bildirmiş (*Ebû Dâvûd, Edeb, 20*) ve bizzat yaşlılara hürmet etmeye özen göstermiştir. Bir gün kendisini görmek için yaşlı bir adam gelir, oradaki insanlar yaşlıya yer açmakta ağır davranırlar. Bunun üzerine Allah'ın Resûlü, **“Küçüğümüze merhamet etmeyen ve büyüğümüzün saygınlığını kabul etmeyen bizden değildir.”** (*Tirmizî, Birr, 15*) buyurur. Allah Resûlü, gençleri yaşlılara saygı gösterme konusunda teşvik etmiş ve **“Bir genç, ihtiyar bir kimseye yaşından dolayı hürmet ederse, Allah da ona yaşlılığında kendisine hürmet edecek birisini hazırlar.”** (*Tirmizî, Birr, 75*) buyurmuştur.

Küçüklerin büyüklere selam vermesi (*Buhârî, İsti'zân, 4*) ve söz hakkının öncelikle büyüklere verilmesi (*Buhârî, Cizye, 12*), bu düzeni sağlamaya yönelik uygulamalardır. Peygamberimiz, cemaatle namaz kılarken arkasında en yaşlılardan başlanarak saf tutulması gerektiğini bildirir (*Müslim, Salât, 123*).

BİR SORU BİR CEVAP

Sütanne ve sütbabaya zekât verilir mi?

Usul ve furûa yani anne baba, dede ve ninelerle, çocuk ve torunlara zekât verilmez. Çünkü kişi bakmakla yükümlü olduğu bu kimselere zekât verecek olsa verdiği zekât dolaylı yoldan kendisine dönmüş olacaktır. Ayrıca bu durumda, zekât olarak verilen malın ihtiyaç sahibinin mülkiyetine geçirilmiş olması şartı da ihlal edilmiş olur.

Sütanne ve sütbaba ise kişinin bakmakla yükümlü olduğu kimselerden olmadığı için onlara zekât verilebilir.

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bizi, inkâr edenler için bir sınaama konusu yapma. Bizi bağışla ey Rabbimiz! Çünkü kudret ve hikmet sahibi olan sensin.” (*Mümtetine, 60/5*)

HUZURLU YAŞAMANIN HARCİ: DİĞERKÂMLIK

Kendimizden önce başkalarını düşünmeden, karşımızdakinin duygu ve düşüncelerini hissetmeden insan ilişkilerinde başarılı olamayız. Yalnızca kendimizi düşünmek, bencilce davranmak iletişimin en büyük engellerinden birisidir. Evlilikte bir arada mutlu ve huzurlu yaşamanın harcı diğerkâmlık duygusudur. Aile fertleri arasında diğerkâmlık duygusu mevcutsa o ailede huzur ve mutluluk hâkim olur. Çünkü aile kavramının tabiatında birliktelik, dayanışma, paylaşma ve fedakârlık duyguları vardır. Aile içinde gerçekten huzur ve mutluluk aranıyorsa herkes kendinden önce diğer aile bireyini düşünerek davranmalı ve bu yaptıkları için de bir karşılık beklememelidir. Beyler hanımların duygu ve düşüncelerine öncelik verirse; hanımlar da beylerin istek ve arzularına duyarlı davranırlarsa birçok çatışma kapısı kendiliğinden kapanmış olur. Aynı şekilde ebeveynler, yaşlı ve çocukların duygu, düşünce ve ihtiyaçlarına; yaşlılar ve çocuklar da ebeveynlere karşı dikkatli ve duyarlı davranırlarsa hiçbir mesele kalmayacaktır. Unutmayalım ki mutlu olmanın yolu başkalarını mutlu etmekten geçer.

BİR SORU BİR CEVAP

Üvey anne, üvey baba ve üvey çocuklara zekât ve fitre verilebilir mi?

Üvey anne, üvey baba ve üvey çocuklara, fakir olmaları hâlinde zekât verilebilir. Çünkü bunlarla zekâtı veren kişi arasında usul ve fûru ilişkisi olmadığı gibi, zekât veren şahıs normal durumlarda bunlara bakmakla yükümlü de değildir. Ayrıca, bunların aralarında bir menfaat ilişkisi yoktur (*İbn Hümâm, Fethu'l-Kadir, II, 275*).

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Günahlarımızdan ve işimizdeki aşırılıklardan ötürü bizi bağışla, sebatımızı arttır, kâfir topluluğa karşı bize yardım et!” (Âl-i İmrân, 3/147)

YENİ BİR ELBİSE GİYERKEN ALLAH'I ANMAK

Hadis kaynaklarımızın kılık kıyafete dair bölümlerinde yer alan rivayetler, giyinmenin ahlakî ve vicdanî boyutuna ilişkin bizlere önemli bilgiler sunmaktadır. Buna göre Müslüman kişi, yeni ve güzel kıyafetler giydiğinde kibir ve gösterişe kapılmak yerine sahip olduğu bu nimetin gerçek sahibini anmalı, onu kendisine bahşeden Yüce Allah'a şükretmelidir. Allah Resûlü (s.a.s.)'nün öğretilerinde ve sünnetinde yeni bir kıyafet giyen mü'minin nasıl hareket etmesi gerektiğini gösteren önemli öğütler mevcuttur. O (s.a.s.), yeni bir elbise giydiği zaman sarık, gömlek ya da ridâ olsun, o elbisenin ismini söyler ve sonra şöyle derdi: ***"Allah'ım, sana hamdolsun! Bunu bana sen giydirdin. Senden bu elbisenin hayrını ve hayırda kullanılmasını istiyorum. Onun şerrinden ve şerde kullanılmasından da sana sığınıyorum."*** (Tirmizî, Libâs, 29)

BİR SORU BİR CEVAP

Ölü adına hac yapılabilir mi?
 Üzerine hac farz olup da, bunu yerine getiremeden ölen kişi, vasiyet etmiş ve bıraktığı mirasın üçte biri de bir kişinin hacca gidip gelmesine yetiyorsa, vasiyetinin yerine getirilmesi gerekir. Vasiyet etmemişse, varisleri isterlerse onun adına hac yapabilirler (*Kâsânî, Bedâiü's-sanâî, II, 469*). Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.), hacca gitmeyi adayan ancak bunu gerçekleştirilmeden ölen kimse için bu borcun yerine getirilmesini varislerine tavsiye etmiştir (*Buhârî, Cezâü's-sayd, 22*).

GÜNÜN DUASI

"Rabbimiz! Hesap kurulacağı gün beni, anamı, babamı ve mü'minleri bağışla!"
 (İbrahim, 14/41)

İNCİNMEMEK VE İNCİTMEMEK

Ne güzel söylemişler: “*Ne sen bir kimseden incin, ne senden kimse incinsin.*” Bir toplum içinde yaşıyoruz. Başkalarıyla devamlı ilişki ve alışveriş içindeyiz. Dinimizin ahlak kurallarından başlıcası; çevremize iyi davranmak, kırıp dökmemek, kimseyi incitmemek. İncitmemenin asgari görüntüsü kimseye fiziki zarar vermemektir. Vurmamak, dövmemektir. Bunun sonrası ise incitmemek, kalp kırmamaktır. Sevgili Peygamberimiz, Müslümanı şöyle tarif eder: “*Müslüman, elinden ve dilinden Müslümanların, başka insanların emin olduğu kimsedir.*” (Müslim, İman, 64). İncitmek deyince kalp kırmak, gönül yıkmak, insanın ruhunu rencide etmek gibi daha hassas yönler hatıra gelir. Muhatabının gönlünü kollamalı, şu veya bu şekilde onu incitip yaralamamalı. Ayrıca kaba ve çiğ davranışlardan kaçınmalı, nazik ve zarif olmalı. Yunus’un dediği gibi;

“Gönüllerde iş olmagıl mahfillerde çiğ olmagıl
Çiğ nesnenin ne tadı var gel aşk oduna piş yürü.”

GÜNÜN DUASI

“*Rabbimiz! Nurumuzu arttır eksiltme ve bizi bağışla. Şüphesiz senin her şeye gücün yeter.*” (Tahrîm, 66/8)

BİR SORU BİR CEVAP

Varis çorabı üzerine mesh edilebilir mi?

Varis hastalığından dolayı ayağa giyilmesi gereken özel çoraplar, kırık çıkık üzerindeki sargı hükmündedir. Kırık çıkık üzerindeki sargıya mesh edilmesinde de bir sakınca yoktur (İbn Mâce, Taharet, 134).

Bu itibarla, varis çorapları üzerine mesh edilmesinde de bir sakınca yoktur.

ALEM

Kültürümüzde kubbe, minare ve sancak alemleri olmak üzere üç ayrı grupta toplanan alemler, geçmişî Orta Asya'ya uzanan milli değerlerimizden bir tanesidir. Alem üzerine yapılan araştırmalar eski Türk devletlerinin, mızrakların ve çadırların ucunda kullandıkları simgesel anlamları olan bu estetik eserlerin, Müslümanlığın benimsenmesinden sonra dinî mimaride de yer aldığını ortaya koymuştur. Sonraki yüzyıllarda alem cami, türbe, medrese, çarşı, imaret, şifahane gibi dinî, sosyal ve tarihî binaların kubbelerine, minare külahlarıyla, minberler ve şadırvanlar gibi mimari kısımların ahşap çatıların üzerlerine süs olarak yerleştirilmiştir.

Genellikle bakır, tunç, pirinç gibi madenler veya mermer taşından yapılan alemlerin tarih boyunca kullanılmasının belli başlı nedenlerini şöyle sıralayabiliriz: Bunlardan birincisi yapı gerekliliği, ikincisi estetik-güzellik anlayışı ve üçüncüsü de gelenek ve göreneklerin tesiri olmuştur.

BİR SORU BİR CEVAP

Vergi, zekât yerine geçer mi?

Vergi bir vatandaşlık görevidir; zekât ise dinî bir yükümlülüktür. Ayrıca zekât ile vergi; mükellefiyet, temel gaye, oran, miktar ve harcanacağı yerler (*Tevbe, 9/60*) bakımından birbirinden farklıdır.

Bu itibarla, devlete ödenen vergiler zekât yerine geçmez. Zekâtın ayrıca verilmesi gerekir.

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Peygamberlerin aracılığıyla bize vaad ettiklerini ver bize; kıyamet gününde bizi rezil etme. Sen asla sözünden dönmezsin.” (Âl-i İmrân, 3/194)

NAMAZIN ANAHTARI: ABDEST

Abdest, başta namaz olmak üzere, Kur'an okumak ve Kâbe'yi tavaf etmek gibi diğer ibadetlerin de anahtarı konumundadır. Nitekim Allah Teala, kullarına namaza kalktıkları zaman abdest almalarını emretmiş (*Mâide, 5/6*), Hz. Peygamber (s.a.s.) de Allah'ın emrettiği şekilde güzelce abdest alınmadıkça namazın tamamlanmayacağını bildirmiştir (*Ebû Dâvûd, Salât, 143-144*). Allah Resûlü, **"Namazın anahtarı temizliktir, namazın başlangıcı tekbir almak, bitişi ise, selam vermektir."** (*Ebû Dâvûd, Salât, 73*) buyurmuş, temizlenmeden yani abdest almadan hiçbir namazın kabul olmayacağını (*Müslim, Tahâret, 1*) şu şekilde dile getirmiştir: **"Sizden bir kimse, abdesti bozulunca tekrar abdest almadıkça Allah onun kılacağı namazını kabul etmez."** (*Buhârî, Hıyel, 2*) Bu şekilde Sevgili Peygamberimiz, huşu ile kılınarak tadına varılan namazların, ancak eksiksiz alınan bir abdestle mümkün olabileceğini bildirmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Dövme yaptırmak caiz midir?

Vücuda iğneler batırılıp, açılan deliklere boyalı maddeler konularak yapılan dövme, eski çağlardan beri yapılan bir cahiliye âdeti olup, sağlık açısından zararlı olduğu gibi, dinen de yasaklanmıştır. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.), süslenmek maksadıyla vücuda dövme yapmak, dişleri incelterek seyrekleştirmek gibi ameliyeleri, yaratılışı değiştirmek, fitratı bozmak kapsamında değerlendirmiş ve bunu yapanların ve yaptırانların Allah'ın rahmetinde uzak olacağını bildirmiştir (*Buhârî, Libâs, 83-87*). Dolayısıyla dövme yaptırmak caiz değildir.

GÜNÜN DUASI

"Rabbimiz! Ancak sana dayandık, sana yöneldik. Dönüş de ancak sanadır."

(*Mümtehine, 60/4*)

YA SETTÂR! GİZLİ-AÇIK TÜM AYIPLARIMIZI ÖRT!

Allah Teala'nın "*es-Settâr*" ismi ayıpları, hataları, günahları örtten anlamındadır. Kelime Arapça s-t-r kökünden gelmekte olup hadislerde "*setîr*" şeklinde geçmektedir. Hem ayıp ve kusurların örtülmesi, açığa çıkarılmaması hem de hayâya uygun bir şekilde hareket etme anlamında kullanılmaktadır: "*Allah, hâlîmdir, hayâ ve edep sahibidir, ayıp ve kusurları örtendir. Hayâyı ve edep yerlerinin örtülü olmasını, kötü, çirkin ve edep dışı sözlerin söylenmemesini sever. Biriniz yıkandığı zaman avret yerlerini örtsün.*" (Nesâî, Gusl, 7).

Bizler de Allah'ın ahlakıyla ahlaklanmalı, başkalarının gizlide kalan hata ve kusurlarını ifşa etmemeliyiz. Böylece Allah Teala'nın da bizim kusurlarımızı ahiret gününde örteceğini ümit ederiz. Şu hadis-i şerif bize hem Allah'ın "*Settâr*" isminin ne anlama geldiğini anlatmakta hem de mü'minlere karşı nasıl davranacağımızı öğretmektedir: "*Kim, bir müslümanın ayıbını, kusurunu örter, gizlerse Allah da kıyamet günü onun bir ayıbını, kusurunu örter, gizler.*"

(Buhârî, Mezâlim, 3)

BİR SORU BİR CEVAP

Yaptığımız ibadetlerin sevabı hayatta olanlara ve ölmüşlerimize bağışlanabilir mi?

Yapılan ibadetin ve hayırların sevaplarının başkasına bağışlanması caizdir. Kişi, okuduğu Kur'an-ı Kerim'in, kıldığı namazın ve işlediği bir hayrın sevabını başkasına bağışlayabilir. İster sağ, ister ölmüş olsun, kendisine sevap bağışlanan kimsenin, bundan yararlanaacağı umulur. Buna göre, sevabı hayatta olan veya ölen kimsenin ruhuna bağışlanmak üzere her türlü ibadet yapılabileceği gibi, çeşitli vesilelerle dua da edilebilir.

GÜNÜN DUASI

"Rabbimiz! Sen bunu boş yere yaratmadın, seni tenzih ve takdis ederiz. Bizi cehennem azabından koru!" (Âl-i İmrân, 3/191)

YETİM MALI YEMEK

Yetim malı yemek büyük günahlardandır. Cana kıymak, iftira atmak gibi hususlarla beraber, insanlığı felakete sürükleyen yedi büyük günahın biri olarak Allah Resûlü'nün dilinde yer bulan bu günah (*Müslim, İmân, 145*), tüyü bitmemiş yetimin hakkını gözeten yüksek bir inancın ve medeniyetin temsilcisi olarak bizler için affedilemez bir davranıştır. Bilakis bizler için anne ve babalarından birer yadigâr ve Allah'ın birer emaneti olan yetimleri gözetmek, cennete açılan kapıdır. Allah Resûlü, **“Allah'ım, ben iki zayıfın; yetim ve kadının hakları konusunda (insanları) şiddetle uyarıyorum, onların haklarına el uzatılmasını (özellikle) yasaklıyorum.”** (*İbn Mâce, Edeb, 6*) buyurmuştur.

Elinden tutulup hayata hazırlanmayı bekleyen yetim bir yavru, duygusal, bedensel ve zihinsel yönden korunup kollanmaya muhtaç bir emanettir. Bu yüzden Allah ve Resûlü, toplumun en hassas ve kırılgan kesimlerinden biri olan yetimler hakkında da son derece dikkatli davranılmasını istemiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Bazı harfleri doğru telaffuz edemeyen kişi bir cemaate imamlık yapabilir mi?

Herhangi bir harfi ağız yapısı sebebi ile doğru telaffuz edemeyen kişi eğer cemaatte bu harfleri düzgün okuyablenler yoksa, tercih edilen görüşe göre cemaate imamlık yapabilir.

Harfleri doğru telaffuz eden başka bir kimse varsa bu kimsenin imameti caiz olmaz (*İbn Âbidîn, Reddül-Muhtâr, II, 329*).

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Şüphesiz ki sen gizlediğimizi de açıkladığımızı da bilirsin. Yerde ve gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz.” (*İbrahim, 14/38*)

SORUMLULUK DUYGUSU

Sorumluluk, her bireyde bulunması gereken üstün duygulardan birisidir. Aile içinde huzur ve mutluluğa uzanan yoldaki önemli kilometre taşlarından birisi de aile bireylerinin sorumluluk duygusuyla hareket etmeleridir. Aile büyükleri kendi sorumluluklarını bihakkın yerine getirme konusunda titiz davranmalı, sözlerinden çok özleriyle örnek ve model olmalıdırlar. Bir yandan da çocuklarına sorumluluk duygusunu kazandırabilmek için özel bir çaba harcamalıdırlar. Aile içinde sorumluluk bilinciyle bir iş bölümü ve paylaşım ortamı oluşturmak bu duygunun yerleşmesinde iyi bir başlangıç olabilir. Aile bireylerinin her biri, ailevi konularda gücü, yeteneği ve konumu nispetinde görev ve sorumluluk almalıdır.

Yüce Mevla'ya karşı sorumluluk duygusu taşımamız kul ve insan olmamızın gereğidir. İnsanlara karşı sorumluluğumuz ise hem kendimize saygının hem de toplumsal bilincin ve bir arada yaşama kültürünün doğal bir gereğidir. Zamana karşı sorumluluk duygusu taşımak ise her ortamdaki başarının ön şartıdır.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Hatalarımı, bilerek, cahillikle ve dalgınlıkla yaptığım kusurlarımı bağışla. Bunların hepsi bende mevcuttur.” (Buhârî, Deavât, 60)

BİR SORU BİR CEVAP

Bilinen yemin kalıplarından olmayan, halkın ürettiği yemin ifadeleri yemin olarak geçerli olur mu?

Yemin, Allah Teala'nın isim veya sıfatlarından birini zikretmekle gerçekleşir. **“Vallahi, Billahi, Tallahi, Allah şahit, Allah hakkı için, andolsun ki, Allah adına yemin ederim.”** (Merğmânî, el-Hidâye, IV, 72-73) gibi ifadeler böyledir.

“Mushaf hakkı için, Kur'an hakkı için” gibi Allah Teala'nın isim ve sıfatları zikredilmeden söylenen bir sözün yemin sayılıp sayılmamasında, toplumun örfü ölçü alınır (Serahsî, el-Mebsût, VII, 24).

HAKÎM B. HIZÂM

İslam ile yeni tanışan, zekât verilmek sûretiyle İslam'a ısındırılmaya çalışılan (*müellefe-i kulûb*) kişiler içerisinde yer alan Hakîm b. Hızâm, kendisine mal verilmesini talep etmiş, Resûlullah da onun bu dileğini yerine getirmişti. Fakat Hakîm, verilen develerle yetinmeyerek talebini birkaç defa tekrarlamış, sonunda Hz. Peygamberin şu uyarısına muhatap olmuştu: *“Ey Hakîm! Bu dünya malı göz alıcı ve tatlıdır. Kim bu mala cömert bir gönülle sahip olursa, kendisi için malı bereketlenir. Ama kim de hırs ve tamahla dolu bir kalple bu malı arzularsa, onun için malın bereketi kaçar.”* (Buhârî, Zekât, 50). Bu uyarının etkisini ömür boyunca üzerinden atamayan Hakîm, *“Ya Rasûlallah! Seni hak dinle gönderen Allah'a yemin ederim ki bundan sonra ölene kadar kimseden hiçbir şey almayacağım.”* diye yemin etti. Hz. Peygamberin vefatından sonra kendisine Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer tarafından verilmek istenenleri de kabul etmedi (Buhârî, Farzu'l-humus, 19).

BİR SORU BİR CEVAP

Akîka kurbanı ve hükmü nedir?

Yeni doğan çocuk için şükür amacıyla kesilen kurbanı, *“akîka”* adı verilir. Akîka kurbanı kesmek sünnettir (Ebû Dâvûd, Edâhi, 21).

Bu açıdan akîka kurbanı, çocuğun doğduğu günden bülûğ çağına kadar kesilebilirse de doğumun yedinci günü kesilmesi daha faziletlidir. Aynı günde çocuğa isim verilmesi ve saçı ağırlığında altın veya değeri miktarınca sadaka verilmesi müstehaptır (İbn Rüşd, Bidâyetü'l-Müctehid, I, 462-463).

GÜNÜN DUASI

“...Allah'ım, nefsimi takvasını ver, onu temizle, onu temizleyenlerin en hayırlısı sensin. Onun velisi (sahibi) ve mevlâsı (efendisi) sensin.” (Müslim, Zikir, Dua, Tevbe ve İstiğfar, 73)

KALB-İ SELİM

İnsanın kalbi değişkendir; hâlden hâle bürünebilmektedir. Kalbi, Allah Resûlü şöyle izah eder: *“Kalbe kalp denilmesinin sebebi, onun çok değişken olmasıdır. Kalbin misali çöldeki bir ağacın üzerinde asılı kalan kuş tüyünün misali gibidir. Rüzgâr onu bir oraya bir buraya savurur.”* (İbn Hanbel, IV, 409). Kalplerin bu özelliğinden dolayıdır ki Sevgili Peygamberimiz, *“Ey kalpleri bir hâlden bir hâle çeviren Rabbim! Benim kalbimi de dinin üzere sabit kıl.”* (Tirmizi, Deavât, 89) duasını sıkça tekrarlamıştır. Âlimlerin ifade ettiği üzere şuur, vicdan, idrak ve imanın merkezi, Rahman'ın nazargâhı olan gönül hanelerimizi mamur kılalım. Kalplerimizden kimseye zarar gelmeyeceğinden emin olalım. El, dil, kulak, göz ile birlikte kalplerimizde biriktirdiklerimizin de ortaya konacağı o günde huzura kalb-i selim ile varalım. Zira; *“O gün, ne mal fayda verir ne de evlat. Ancak Allah'a kalb-i selim ile gelenler müstesna.”* (Şuârâ, 26/88-89)

BİR SORU BİR CEVAP

Yolcunun (seferinin) kurban kesmesi gerekir mi?

Yolcu (seferî) olan kişi kurban kesmekle yükümlü değildir. Kişi, kurbanını ikamet ettiği yerde kesebileceği gibi, bayram dolayısıyla veya başka bir sebeple gitmiş olduğu yerde de kesebilir. Seferî olması, kurban kesmesine ve kestiği kurbanın makbul olmasına engel değildir.

Seferî iken kurban kesenler; bayram günleri içinde memleketlerine dönerlerse, yeniden kurban kesmeleri gerekmez. Sefer hâlinde iken kurban kesmeyip de bayram günlerinde memleketlerine dönenlerin, kurban kesmeleri gerekir.

GÜNÜN DUASI

“..Allah'ım! Ey Rabbimiz ve her şeyin Rabbi! Beni ve ailemi dünya ve ahirette her an sana ihlasla bağı kıl. Ey yücelik ve ikram sahibi!...” (Ebû Dâvûd, Vitr, 25)

MAHYA VE MAHYACILIK

Osmanlıdan günümüze kadar kültür ve medeniyetimizde seçkin bir yeri olan mahya, başta Ramazan ayı olmak üzere diğer önemli gün ve gecelerde, büyük camilerin iki minaresi arasında karşılıklı ipler gerilerek asılan ışıklı yazma ve şekil sanatıdır.

Mahyalar, yüzyıllar boyu ecdadımızın sahip olduğu ince zevk ve güzelliğin parıldayan ürünleri olmuş, manevi heyecan ve kudsiyeti gözler önünde sermişlerdir.

Osmanlı medeniyetinde mahyaların tam olarak ne zaman kuruldukları bilinmemekle birlikte selatin camilerde bu âdetin yaygınlaştırılmasının II. Selim zamanında ve daha sonra I. Ahmet zamanında kaide hâline geldiği bilinmektedir. Mahyada en çok kullanılan yazılar; “*hoş geldin ya şehir-i Ramazan*”, “*on bir ayın sultanı*”, “*leyle-i kadir*”, “*ya şâfi*” vb. olmakla birlikte savaş ve darlık zamanlarında ‘hubbül -vatan mine’l iman’ gibi yazılarda yer alabilmiştir.

Bunların dışında şekillerden oluşan mahyalar da kullanılabilmektedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Kira gelirleri zekâta tabi midir, nasıl hesaplanır?

Zekât dinen zengin sayılan Müslümanlara farzdır. Borç ve zarûri/asli ihtiyaçları dışında 80,18 gr. altını veya bu miktar değerinde malı yahut parası olan kimseler, dinen zengin sayılır.

Kira gelirlerinin zekâta tabi diğer mal ve gelirlerle birlikte, temel ihtiyaçlar ve borçlar çıktıktan sonra nisap miktarına (80,18 gr. altın veya değeri) ulaşması ve üzerinden bir yıl geçmesi hâlinde, % 2,5 oranında zekâtının verilmesi gerekir (Merğînâni, el-Hidâye, I, 104).

GÜNÜN DUASI

“(Allah’ım) Zenginlikle imtihan edilmenin kötülüğünden sana sığınırım. Fakirlikle imtihan edilmenin kötülüğünden de sana sığınırım.” (Buhâri, Deavât, 39)

İNSANI KUŞATAN İBADET: NAMAZ

Namaz; beden, zihin ve kalbin iştirakiyle eda edilen, kısacası insanı her yönüyle kuşatan bir ibadettir. Bu üç unsurun her biri, son derece dengeli ve mükemmel bir şekilde namazda temsil edilirler. İnsan, bedeni ile kıyam, rükû, secde ve kıraati gerçekleştirirken, zihni ile okuduklarını düşünmeye ve anlamaya yönelir. Kalp ise huşu ve sükûnet ile bu ibadeti en iyi şekilde tamamlar.

Kibleye dönüldüğünde tek Allah'a yönelme demek olan namaz, kıyamda Allah'ın huzurunda durma, rükûda yalnızca O'nun önünde eğilme, secdede ise Allah'a en yakın olma demektir (*Müslim, Salât, 215*). Namaz; dua, yalvarma, sadece Rabbe yönelme, O'ndan yardım ve bağışlanma dileme, O'na iltica ve münacat etmedir (*Bakara, 2/45*).

Namaz, ruhun derinliklerinden gelen bir hissiyatla Allah'ı anma/zikir, gönülden gelen bir içtenlikle Yaratan'a hamd ve senada bulunma, bütün samimiyetiyle O'nun hükümlerini kabul ve itiraf etmedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Bir firma, çalışanlarına dağıttığı yardımları zekât yerine sayabilir mi?

Firma tarafından yapılacak olan yardım ve bağışların zekâta mahsup edilebilmesi için bağışların;

- Zekât niyetiyle verilmesi,
- Kendilerine mal veya para verilen kişilerin zekât alması caiz olanlardan olması,
- Zekât olarak verilen para veya malların kurumların ihtiyaçlarına harcanmaması,
- Firma bir şirkette, ortakların zekât verme konusunda yöneticileri yetkili kılması, kayıtları ile verilmesi gerekir.

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim) Arkadan gelecekler içinde iyilikle anılmayı bana nasip eyle!”

(*Şu'arâ, 26/84*)

ALLAH'IN ADINI TESBİH ETMEK

Vakıa sûresi 74. ayeti kerimede “*O hâlde, O yüce Rabbinin adını tesbih et (yücelt).*” buyurulmaktadır. Daha birçok ayeti kerimeden Allahı sabah-akşam tesbih etmemiz gerektiği, birçok varlığın meleklerin, gök gürültüsünün, dağların, taşların, kuşların da O’nu tesbih ettiği anlaşılmaktadır. Yaratıcısını anmak insana huzur verir, sıkıntılardan kurtarır, O’na daha da yaklaştırır. Yüce Rabbimizin adını tam anlamıyla tesbih edebilmek için bütün benliğimizle O’nun bir olduğunu, tüm eksikliklerden, kusurlardan beri olduğunu kabul etmemiz gerekir. Dil ile tesbih ederek hem bu düşünceye ulaşılır hem de bu düşüncenin devam ettirilmesi sağlanır. Peygamber Efendimiz, bir gün hanımlara şöyle nasihat etmiştir: “*Ey mü’min kadınlar! Tehlil (lâ ilahe illâllah=Allah’tan başka tanrı yoktur), tesbih (süphanâllah=Allah’ı noksan sıfatlardan tenzih ederim) ve takdîs ile (ta’zim edip tekbir getirerek) Allah’ı zikretmeniz gerekir. Gafil olmayın, bu görevlerinizi unutmayın, yoksa Allah’ın rahmetinden mahrum kalırsınız.*” (Tirmizî, Dua, 3)

BİR SORU BİR CEVAP

Zekât verilen kişinin zengin olduğu ortaya çıkarsa ne yapmak gerekir?

Zekât mükellefi, kime zekât verdiğini araştırmalıdır. Araştırma sonucu zekât verilebilecek kişilerden olduğu kanaatine ulaştığı birisine zekât verir, daha sonra bu kimsenin zekât verilecek kişilerden olmadığı ortaya çıkarsa, zekâtı geçerli olur. Araştırma yapmaksızın zekât verir ve daha sonra bu kimsenin zekât verilebilecek kişilerden olduğu ortaya çıkarsa, zekâtı geçerlidir. Ancak böyle olmadığı anlaşılırsa, zekâtı geçerli olmaz, yeniden vermesi gerekir (İbn Âbidîn, Reddu’l-Muhtâr, II, 67, 68).

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim) Beni, naîm cennetine girenlerden eyle!” (Şuârâ, 26/85)

MÜ'MİN KENDİSİYLE ÜLFET EDİLEN KİMSEDİR

Sevgili Peygamberimiz, mü'minin cana yakın, kendisiyle dostça ilişkiler kurulabilen kimse olduğunu bildirmiş ve sosyal ilişkileri canlı tutmaya dair tavsiyelerde bulunmuştur. Nitekim Peygamberimiz, iki kişi arasında adaletle hükmetmeyi, hayvanına binmek ya da eşyasını yüklemek isteyen birine yardımda bulunmayı, sarf edilen güzel sözleri, namaza giderken atılan her bir adımı veya yolda insanları rahatsız eden herhangi bir engeli ortadan kaldırmayı ibadet olarak nitelemiş ve bunların sadaka olduğunu beyan etmiştir (*Buhârî, Cihâd, 128*). Bu anlayış mü'minlerin insanlarla ilişkilerini şekillendirmelerinde önemli bir ölçüt olmuştur. Bu tavsiyelerinin yanı sıra, **“Aranızın kötü olmasından sakının. Çünkü bu mahvedici (bir hâl)dir.”** (*Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 56*) uyarısında bulunan Hz. Peygamber, insanlar arasındaki ilişkileri güçlendirmeyi amaçlamıştır. Zira o, çevresiyle sağlıklı ilişkiler geliştirmeyi ve dostluk kurmayı iman ile bağdaştırarak, **“Mü'min cana yakındır. (İnsanlarla) yakınlık kurmayan ve kendisiyle yakınlık kurulamayan kimsede hayır yoktur.”** (*İbn Hanbel, II, 400*) buyurmuştur.

BİR SORU BİR CEVAP

Zekâtını birkaç sene vermeyen bir kimse daha sonra zekât borçlarını nasıl öder?

Zekât vermekle yükümlü olduğu hâlde önceki yıllarda zekâtını vermemiş olan kimse, elinde malı varsa zekâtını vermediği geçmiş yılların zekâtını da verir. Çünkü bu zekât onun zimmetinde borçtur (*Mevsilî, el-İhtiyâr, I, 124*).

Bir Müslüman ile gayrimüslimin birbirlerini vekil tayin etmeleri caiz midir?

Dinen meşru olan alanlarda bir Müslüman ile gayrimüslimin birbirlerini vekil tayin etmeleri caizdir (*Mevsilî, el-İhtiyâr, II, 332*).

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim) İnsanların diriltileceği gün ve Allah’a temiz bir kalple gelenler dışında malın da çocukların da fayda vermeyeceği gün beni mahcup etme!” (*Şu’arâ, 26/87-89*)

AİLE İÇİ İLETİŞİMDE AİLE MECLİSLERİ

Açık iletişimin gereği olarak sohbet ortamlarında bir araya gelen ailelerde sorunlar daha kolay çözülmekte, kimi zaman da sorunlar daha çıkmadan sezilerek önleyici tedbirler alınabilmektedir. Aile içi iletişimde esas ve doğru olan davranış modeli, bütün aile bireylerinin katıldığı aile meclisidir. Aile meclisi bir paylaşma ve meşveret ortamına dönüştürülebilirse, birçok sorun kendiliğinden engellenmiş olur.

Aile içinde böylesi bir ortamın oluşması, en başta eşler arasındaki uyuma bağlıdır. Eşler kendi içinde uyumlu ve iletişime açık davranırlarsa çocuklar da bu davranışı özümseyerek bu şekilde davranmayı en güvenilir ve doğal ortamda öğrenmiş olurlar. Özellikle anne ve babalar, çocuklarıyla ortak iş yapma, oyun oynama, konuları birlikte değerlendirme etkinliklerine zemin hazırlamalıdır. Böylelikle çocuklar, aile içinde ortak yaşamayı, birlikte konuşmayı ve sorumlulukları paylaşmayı daha çabuk öğrenirler.

BİR SORU BİR CEVAP

Zekât vermenin belirli bir zamanı var mıdır?

Zekât vermenin belli bir zamanı yoktur. Farz olduğu andan itibaren verilmesi gerekir. Bunun için belli bir ayı veya Ramazan'ı beklemeye gerek yoktur. Ancak, zekât vermekle yükümlü olanların, yükümlü oldukları andan itibaren en kısa zamanda zekât-larını vermeleri uygun olur. Çünkü zekât bir borçtur, borç bir an önce ödenmelidir (İbn Âbidin, Reddu'l-Muhtâr, II, 16).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve sana güzelce ibadet etmek için bana yardım et.” (Ebû Dâvûd, Tefrîu Ebvâbi'l-Vitr, 26)

HAYATIN ACI GERÇEĞİ: ÖLÜM

Ölüm, hayatın acı gerçeğidir. Hâlbuki insan, tabiatı gereği dünyaya düşkünlük gösterme, ahireti hatırından uzaklaştırma eğilimindedir (*Kıyâme*, 75/20-21). İnsanoğlunun ölümden hoşlanmamasının, ondan ürküp kaçmasının pek çok nedeni vardır. Dünyaya olan aşırı tahmah, ahirete hazırlık yapılmaması, ebediyet arzusu, günah ve isyan karanlığında hakikat ışığını görememe gibi birçok sebep ölümden kaçmanın nedeni olabilir. Oysa Resûlullah (s.a.s.)'ın uyarısı çok ağırdır: “...(*Gaflete*) *dalan, gülüp oynayan, kabirleri ve toprak altında çürümeyi unutan kul ne bedbahttır! Azan, haddi aşan, nereden geldiğini, nereye gittiğini unutan kul ne bedbahttır!...*” (*Tirmizî, Sıfâtü'l-kıyâme*, 17).

Ölüm hakkında ümmetini her fırsatta uyaran Hz. Peygamber, onlara ahirette kötü akıbetle karşılaşmamaları için dünyalarını Allah'ın istediği istikamette tanzim etmeleri tavsiyesinde bulunmuş ve kendisine yöneltilen “*Mü'minlerin hangisi daha akıllıdır?*” sorusunu “*Ölümü en çok hatırlayanları ve ölümden sonrası için en güzel şekilde hazırlananları. İşte onlar en akıllı olanlardır.*” (*İbn Mâce, Zühhd*, 31) şeklinde cevaplamıştır.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, beni güzel ahlaka eriştir, senden başka güzel ahlaka yöneltecek yoktur.”

(*Tirmizî, Deavât*, 32)

BİR SORU BİR CEVAP

Farklı ayarda altını bulunan kimse zekâtını nasıl hesaplar?

Zekâta tabi olma açısından altındaki ayar farkı önemli değildir. Çünkü hangi ayarda olursa olsun, sonuç itibarıyla altın hükmündedir. Buna göre farklı ayarda da olsa bütün altın çeşitleri tek başlarına veya diğer ayardaki altınlarla birlikte toplam ağırlıkları 80,18 grama ulaştığında, diğer şartları da taşınması halinde zekâta tabidir. Bu durumda farklı ayarlardaki altınların zekâtı, değerleri üzerinden hesaplanarak % 2,5 oranında verilir (*Kâsânî, Bedâiü's-sanâi*, II, 20).

KUR'AN ŞİFA KAYNAĞIDIR

Kur'an'ın Furkan, Zikir, Beşir gibi birçok ismi vardır. Fakat bunların içinde belki de en etkileyici ve anlam zenginliğine sahip olanlardan biri “Şifa”dır. Kelime, dilimizde bedenî ve psikolojik bütün hastalık ve rahatsızlıklardan kurtuluşu ve iyileşmeyi ifade etmekte ve Kur'an'da bu anlamda da kullanılmaktadır: **“Ey insanlar! İşte Rabbinizden size bir öğüt, kalplerde olabilecek her türlü (darlık ve hastalık) için bir şifa, inananlar için bir rehber ve rahmet (olan Kur'an) geldi.”** (Yûnus, 10/57).

Kalpler için şifa olan, bedenler için de şifadır. Ancak Kur'an kalpleri muhatap alır ve bütün vurguları ona yapar. Çünkü insanın dünya ve ahiret saadeti kalbe bağlıdır. Kalp sağlam olursa düşünce ve fiiller de sağlam olur. Zira insan kalbiyle idrak eder, onunla sever, onunla kin tutar. Bu bakımdan kalbe hâkim olan insana hâkim olur.

BİR SORU BİR CEVAP

Öşrü verilen mahsul elden çıkarılmayıp muhafaza edilirse ve üzerinden bir sene geçerse, bu mahsule yeniden zekât ve öşür gerekir mi?

Zekâtı (öşrü) verilen tarım ürünleri, üreticisi tarafından ticaret maksadı olmaksızın ambarda saklanır da üzerinden bir yıl geçtikten sonra satılırsa, elde edilen gelir nisap miktarı olsa bile bu gelirden zekât vermek gerekmez. Çünkü zekât, öşür ile birleşmez. Yani öşrü verilen bir mala ayrıca bekletildiği için zekât gerekmez (İbn Âbidîn, Reddu'l-Muhtâr, II, 275).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, beni bağışla, bana merhamet eyle, beni dosdoğru yola ilet, bana sıhhat ver ve beni rızıklandır!” (Müslim, Zikir, 35)

KÜLTÜR VE MEDENİYETİMİZDE DERİCİLİK

Türklerin İslam dinini kabul etmesinden sonra gelişen süreçte, değişik coğrafyalarda ürettikleri sanat ürünleri, Türk İslam sentezi içinde önemli bir konuma sahiptir. Bu dönemde sanat gücü artmış, her alanda olduğu gibi dericilik alanında da güzel örnekler ortaya çıkmıştır. İlk çağlardan itibaren insanların doğa şartlarına karşı koymak amacıyla örtünme ve barınma ihtiyaçlarının bir sonucu olarak işlenen deri malzemesi, günümüzde de önemini koruyan sanayi dallarından kabul edilmektedir.

Derinin yazı malzemesi olarak kullanımının yanı sıra Orta Asya Türklerinde elbise, çadır, ayakkabı, tulum gibi çeşitli alanlarda tercih edildiği görülmektedir. Konuyla ilgili yapılan araştırmalar, Anadolu'da debbağlık (*derinin tabaklanması*) ve deri işçiliğinin ilk gelişen meslek ve bunu başlatan kişinin de Ahi teşkilatının kurucusu Ahi Evran olduğunu göstermektedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Zekât ve sadaka-i fıtır kimlere verilir?

Zekâtın verileceği kimse-ler Kur'an-ı Kerim'de belirtilmiştir. Bunlar; fakirler, miskinler, zekât toplamakla görevlendirilen memurlar, müellefe-i kulûb adı verilen kalpleri İslam'a ısındırılmak istenen kimseler, esaretten kurtulacaklar, borçlu düşenler, Allah yolunda cihada koyulanlar ve yolda kalmış olanlardır (*Tevbe, 9/60*).

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım, beni güzel bir iş yaptıkları zaman mutlu olan, günah işledikleri zaman da bağışlanma dileyen kullarından eyle." (İbn Mâce, Edeb, 57)

KIRAAT NEDİR?

Kıraat, **“Kur’an’dan kolayınıza geleni okuyun.”** (Müzzemmil, 73/20) ayeti gereğince namazda Kur’an’dan bir bölüm okumaktır. Kıraatsiz namazın geçerli olmayacağını belirten (Müslim, Salât, 42) Peygamber Efendimiz, **“Muhakkak ki sizden biri namaz kılariken (aslında) Rabbiyle özel olarak konuşmaktadır...”** (Buhârî, Salât, 36) buyurarak aslında namazın kul ile Allah arasında bir konuşma olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla namaz kılan kimsenin okuduğu dua ve sûrelerin anlamlarını öğrenmesi önemlidir. Anlamak, ancak sakın ve sade bir okuyuşla mümkün olacaktır. Nitekim Ümmü Seleme validemiz, Peygamber Efendimizin namazdaki kıraati kendisine sorulunca, onun, Kur’an-ı Kerim’i her ayetin sonunda durarak ve tane tane okuduğunu söylemiştir (İbn Hanbel, VI, 302).

Namazda kıraate Fatıha Sûresi ile başlanır. Nitekim Peygamber Efendimiz, **“Fatıha’yı okumayanın namazı yoktur.”** (Buhârî, Ezân, 95) buyurarak Fatıha sûresinin namazda mutlaka okunması gerektiğini vurgulamıştır.

BİR SORU BİR CEVAP

Sivil toplum kuruluşlarına zekât verilebilir mi?

Zekâtın verileceği yerler, Tevbe sûresinin 60.ayetinde belirlenmiştir. Zekât bu kimselere doğrudan teslim edilebileceği gibi, aracı vasıtası ile de ulaştırılabilir. Bu aracının birey olması ile kurum olması arasında fark yoktur. Buna göre bir sivil toplum kuruluşu, toplayacağı zekâtları Kur’an’da belirlenen yerlere/fakir ve ihtiyaç sahiplerine ulaştırıyorsa, aracı konumunda olan bu kuruluşlara zekât emanet edilebilir. Zekâti hak sahiplerine ulaştırmayıp genel hizmetleri içinde değerlendirecek olan sivil toplum kuruluşlarına ise zekât verilmez.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, cimrilikten sana sığınırım, korkaklıktan sana sığınırım, ömrün en rezil zamanına kalmaktan sana sığınırım.” (Buhârî, Deavât, 37)

RÜKÛ VE SECDE TESBİHLERİ

Namazın rükû ve secdesinde söylediğimiz tesbihlerin başında yer alan Sübhâne ibaresi “*eksikliklerden, noksanlardan münezzeht*” anlamına gelir. Allah Teala'nın zatının ve fiillerinin mükemmel olduğunu, O'nun her türlü eksiklik, kusur, noksan ve çirkinlikten beri, uzak olduğunu anlatmak için kullanılır. Rükû ve secdede okuduğumuz tesbihin sonundaki A'lâ ve Azîm ibareleri Allah Teala'nın büyüklüğünü, yüceliğini ifade etmektedir. A'lâ sûresinin ilk ayeti “*Sebbih'isme Rabbike'l-a'lâ*” (*Yüce Rabbinin adını tesbih et*) diye başlar. Bu sûre nazil olunca Peygamberimiz (s.a.s.), “*Bu tesbihi secdenizde söyleyiniz*” (*Ebû Dâvûd, Salât, 147, 149*) buyurmuştur. Bu emre binâen her namazın secdelerinde üç defa “*Sübhâne Rabbiye'l-a'lâ*” denir. Tesbih etmek Allah'ın bütün eksikliklerden, kusurlardan beri, uzak olduğunu söylemektir. Rükûlarda okuduğumuz “*Sübhâne Rabbiye'l-Azîm*”, “*Büyük Rabim her türlü noksanlıklardan münezzehtir*” demektir. Secdede söylediğimiz “*Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ*” tesbihi de “*Yüce Rabim her türlü eksiklikten münezzehtir*” anlamına gelmektedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Zekât vermekle yükümlü olan kişi sonradan fakirleşir ya da ölürse ne yapılır?

Zengin olan kişi, zamanında zekâtını vermez, daha sonra da fakir düşer ve ölürse kendisinden zekât borcu düşmez. Dolayısıyla zekât borcunu ödemeyen kimse, onun ödenmesi için mirasçılarına vasiyet etmesi gerekir. Şayet vasiyet etmeden ölürse günahkâr olur. Geride kalan varisleri onun adına teberruda bulunurlarsa bu borçtan kurtulacağı ümit edilir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.”

(Müslim, Zikir, 72)

HZ. PEYGAMBER VE BEŞERÎ İLİŞKİLER

Allah Resûlü, beşerî ilişkiler konusunda insanların yardımlaşma ve dayanışma içerisinde olmalarını tavsiye etmiştir. *“Allah için size sığınan kimseye sığınmak olun. Allah için isteyen kimseye verin. Sizi davet edene icabet edin, size bir iyilik yapana karşılığımı verin. Eğer onun karşılığını verecek bir şey bulamazsanız, karşılıktaki bulduğunuza kanaat getirinceye kadar ona dua edin.”* (Ebû Dâvûd, Zekât, 38) sözleriyle beşerî ilişkilere farklı bir anlam kazandırmıştır. İhtiyaç sahibi olanlara yardım etmeyi sadaka olarak nitelendirmiştir (Buhârî, Zekât, 30). Onun fakirlere ve dul kadınlara yardım etmek için çaba sarf eden kimseyi Allah yolunda cihat eden kimse gibi görmesi (Buhârî, Nafâkat, 1), kendisine gelip de derdini anlatamayacak olanlara işlerinin görülmesi için aracılık yapılmasını sevap kapısı olarak göstermesi (Ebû Dâvûd, Edeb, 116-117), insanî ilişkilerde güler yüzlü olmanın dahi sadaka olarak isimlendirilmesi (Tirmizî, Birr, 45), insanlar arası ilişkileri yeniden şekillendirecek bir niteliğe sahiptir.

BİR SORU BİR CEVAP

Bayanların, “gün” adı verilen toplantılarda topladıkları paralarını dönüşümlü olarak almaları caiz midir?

Katılımcıların toplanan meblağı dönüşümlü olarak her ay içlerinden birine vermeleri şeklindeki uygulamada bir sakınca yoktur. Çünkü bu, sonuçta bir borç verme işlemidir. Ancak enflasyonist ortamlarda katılımcılardan bir kısmına sıra gelmesi için beklenmesi gereken süre içinde parada vuku bulacak değer kaybından doğan zararı önlemek için borçlanmanın altın gibi az değişken bir değerden olması daha uygun olur.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! (Haktan) ayrılmaktan, iki yüzlülüğten ve kötü ahlaktan sana sığınırım.”

(Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

CAMİ VE ÇOCUK

Allah Resûlü, dini öğretmek ve ibadet etmek gibi ciddi işlerle meşgulken çocukların bu ciddiyeti bozması endişesini taşımamış, onları maneviyatın öğrenildiği ve yaşandığı ortamların dışında bırakmamıştır. Hataları sebebiyle çocukları ibadet edilen mekânların dışına çıkarmamıştır. Bir defasında hutbe vermekte iken torunları Hasan ve Hüseyin'in üzerlerinde kırmızı birer gömlekle düşe kalka mescide girdiklerini görünce dayanmamış, minberden inip onları kucağına aldıktan sonra tekrar minbere çıkmış ve çocukları önüne oturtarak şöyle buyurmuştur: **“Allah, ‘Mallarınız ve çocuklarınız imtihan vesilesidir’ (Enfâl, 8/28) derken ne kadar doğru söylemiş! Şu iki yavrunun düşe kalka yürüyüşünü görünce dayanamadım da, sözümü keserek onları kucağıma aldım.”** (Tirmizî, Menakıb, 30).

Çocuk için ibadet mekânları soğuk ve ürkütücü olmamalıdır. Yaklaştığında kovulduğu, sesi çıktığında azarlandığı bir mescide tazecik bir gönlün ısınması nasıl mümkün olabilir? Çocuğun manevi huzuru tatması, ibadeti benimsemesi; öncelikle ibadet eden büyüklerle aynı ortamı paylaşması, onları izlemesi, taklit etmesi ve orada bulunduğu andan dolayı taltif görmesi ile mümkün olacaktır.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Açıklarımı ört, korkularımı gider ve bana güven ver. Allah’ım! Ayıplarımı ört ve korkularımı gider.” (Hâkim, Deavât, No:1902, I, 517)

BİR SORU BİR CEVAP

Bir malın vadeli olarak satışı caiz midir?

Bir malın peşin olarak alınıp satılması caiz olduğu gibi, vadeli (*veresiye*) satışı da caizdir (*Mevsîli, el-İhtiyâr, II, 184*). Vadeli satış, tek ödeme şeklinde olabileceği gibi, taksitli olarak da yapılabilir. Bir malın peşin fiyatıyla veresiye fiyatı piyasa şartlarında, özellikle de enflasyonist ortamlarda genellikle farklı olabilmektedir. Bunda bir sakınca olmamakla birlikte, satılacak malın akit esnasında mevcut olması, satış bedeli ve ödeme zamanının (*vadenin*) açık ve net olarak belirlenmesi gerekir.

CENNET: HER DİLEĞİN GERÇEKLEŞECEĞİ EŞSİZ MEKÂN

Resûlullah (s.a.s.), ashabına cennetteki güzellikleri anlatıyor, ashab da can kulağı ile Kutlu Elçi'yi dinliyorlardı. Bu sırada bir adam, “Ey Allah'ın Resûlü! Ben atları severim. Cennette at var mıdır?” diye sordu. Şöyle cevap verdi sevgili Resûl: “Cennete girersen sana kırmızı yakuttan iki kanatlı bir at getirilecek. Sen de o ata binecek ve dilediğin yere onunla uçup gideceksin.” Bir başkası şöyle sordu: “Ey Allah'ın Resûlü! Cennette deve de var mıdır?” Resûlullah, dinleyenlerden her birinin zihinlerinden geçeni sormak istediğini fark etmiş olmalı ki bu soruya herkes için cevap mahiyetinde olan şu sözlerle karşılık verdi: “Allah, seni cennete koyarsa canının çektiği ve gözüne hoş görünen her şey senin olacaktır.” (Tirmizî, Sfatü'l-cennet, 11). Zira Allah Teala şöyle buyurmuştu: “Ben salih kullarım için cennette hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insanın hayal edemeyeceği nimetler hazırladım.” (Buhârî, Bed'ü'l-halk, 8)

BİR SORU BİR CEVAP

Burun damlası orucu bozar mı?

Tedavi amacıyla burna damlatılan ilacın bir damlası, yaklaşık 0,06 cm³tür. Bunun bir kısmı da burun çeperleri tarafından emilmekte, çok az bir kısmı mideye ulaşmaktadır. Bu da, mazmaza (guslederken ağzı su ile çalkalamada) olduğu gibi affedilen miktar kapsamında değerlendirilerek oruç bozulmaz.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Açlıktan sana sığınırım. Çünkü açlık, ne kötü bir arkadaştır. Hainlikten de sana sığınırım. Çünkü hainlik, ne kötü bir sırdaştır.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

KUR'AN'LA YAŞAMAK

Kur'an-ı Kerim, insanlığın son on beş asrını derinden etkilemiş, nüzulüyle birlikte yeryüzünü şereflendirmiş; Müslümanlar için izzet, ikbal ve hayat kaynağı, dünyevi saadetin ve uhrevi felahın menbaı olan yüce bir kitaptır.

Kur'an yeryüzüne inişiyle tarihin akışını değiştirmiş, hayatın ve varlığın ilk günkü anlamını yeniden ifade etmiştir. Kur'an ile birlikte yeniden kurulan dünya, on beş asırdır bu ilahi çağrıyı ve yankıyı derinden hissetmektedir.

**“Doğrudan doğruya Kur'an'dan alıp ilhamı
Asrın idrakine söyletmeliyiz İslam'ı”**

dizelerinde Mehmet Akif'in de vurguladığı gibi; Kur'an'ın inşa edici, diriltici nefesini hayata taşımak ve çağın idrakine, yani insanlığın geldiği algı düzeyine Kur'an'ı sunmak gerekmektedir. Kur'an'ın hayatımıza dokunması ve hayatımızı şekillendirmesi için hayatın her evresinde Kur'an'ı yaşamak ve solumak lazımdır.

BİR SORU BİR CEVAP

Sağlık nedeniyle gücü yetmeyen kişi, vekâleten hac yaptırmak yerine, bu parayı sadaka olarak vermekle hac sorumluluğundan kurtulur mu?

Hac ibadetini yapamayacak derecede sağlığı bozulan veya aşırı yaşlılık nedeniyle hacca gidemeyecek durumda olanlar kendi yerine hacc etmesi için masraflarını karşılayarak vekil gönderebilirler. Vekil göndermek yerine bu parayı fakirlere sadaka olarak vermekle veya bir hayır kurumuna yardım yapmakla hac görevini yerine getirmiş sayılmazlar. Böyle yapmanın hac borcu düşmez, sadakasının sevabını alır (*Merğînânî, el-Hidâye, I, 183*).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bana doğru olanı ilham et ve beni nefsimin şerrinden koru.”

(Tirmizî, Deavât, 70)

MEDENİYETİMİZDE KİTABELER

Tarihî yapıların iç ve dış duvarlarında mermer, taş, ahşap, çini, maden gibi maddeler üzerine oyulmak veya kabartmak suretiyle işlenmiş yazılara kitabe denilmiştir. Osmanlılar devrinde genellikle dinî, sivil ve askerî binaların belirli yerlerine özenle işlenen kitabeler, verdiği bilgilerle ve yapının dekoratif bir unsur olmasıyla önem taşıyan mimari sanat eserleri kabul edilmiştir. Kitabelerde ebced hesabıyla tarih düşürme uygulandığı gibi metinlerdeki yazı, (*ayet, hadis*) tezyinat ve süsleme açısından kıymetli görülerek girift şekillerde, yani yazının istif kuralları dışında da kullanılabilmiştir. Erken dönem Osmanlı inşaa ve taç kapılarındaki kitabe levhaları mermerle yapılmış, üzerindeki yazılar genellikle üç satırdan oluşmuştur. Kitabelerde celî sülüsten sonra en çok kullanılan yazı çeşidi celî nesta'liktir. Osmanlıda başlı başına bir sanat şubesi hâline gelen hüsnühat, taşa ya da mermere kabartma veya oyulmak suretiyle yazılmış, sonrasında ise boyanmıştır.

BİR SORU BİR CEVAP

Nazardan nasıl korunulur?

Resûlullah'ın (*s.a.s.*) nazar değmesine karşı Muavvize-teyn (*Felâk ve Nâs*) sûrelerini okuduğu; ashabına da bunları okumalarını tavsiye ettiği rivayet edilmektedir (*Tirmizî, Tıb, 16*).

Bunların yanında sihire, bü-yüye ve nazara karşı birden çok dua okunabilir. Hz. Peygamber (*s.a.s.*), "*Kim hoşuna giden bir şey görür de; 'Maşa-allahu la kuvvete illa billahi'* (*Allah'ın dilediği olur. Ondan başka kuvvet ve kudret sahibi yoktur*) derse, ona hiçbir şey zarar vermez." (*Beyhaki, Şuabu'l-İ-man, IV, 90*) buyurmuştur.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Bana kendi sevgini ve senin yanında sevgisi bana fayda verecek kimsenin sevgisini ver." (*Tirmizî, Deavât, 73*)

TADİL-İ ERKÂNA RİAYET

Namaz kılınırken dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan biri tadil-i erkâna riayet etmek yani namazdaki rükünlerin hakkını vermektir. Peygamber Efendimiz namazın tarifinde secde, kıyam ve rükû gibi her bölümün eda edilmesini anlatırken “(azalar) *mutmain oluncaya kadar*” (Buhârî, Ezân, 122) ifadesini kullanarak tadil-i erkâna vurgu yapmıştır. Mutmain olmak, hareketi net bir şekilde gerçekleştirip, her rükünde en az “*sübhânallah*” diyecek kadar durmaktır. Peygamber Efendimiz, “*En kötü hırsızlık namazdan çalmadır.*” (Muvatta’, Kasru’s-salât, 23) buyurarak rükû ve secdelerin hakkını vermeyerek acele etmenin ne derece yanlış olduğunu dile getirmiştir. Çünkü namaz, dinin direği (Beyhakî, Şuabü’l-îmân, 3, 39), Allah Teala’yı anmanın (Tâ-Hâ, 20/14), O’na karşı şükran duygularını ifade etmenin, yakarış ve niyazın en mükemmel şeklidir. Allah’a yakınlaşma vesilesi (Alak, 96/19) olan namaz, sahibini hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyan (Ankebût, 29/45) en güzel ibadettir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bana öğrettiğin şeyleri hakkımda faydalı eyle, bana fayda verecek şeyleri öğret; beni, bana fayda verecek ilim ile nasiplendir.” (Hâkim, Deavât, No: 1879, I, 510)

BİR SORU BİR CEVAP

“Çocuğum sağ-salim doğarsa bir kurban keseceğim.” diye adakta bulunan kimsenin ikiz çocuğu olursa, kaç kurban kesmelidir?

‘Çocuğum sağ-salim doğarsa kurban keseceğim’ şeklindeki adak mutlak/herhangi bir şartla kayıtlanmamış bir adaktır. Çünkü bu ifadede hem “çocuk” hem de “kurban” kelimeleri kayıtsız olarak kullanılmıştır. Bu itibarla bu kimse, doğan çocuk sayısına bakmaksızın dilediği türden bir kurban kesmekle adasını yerine getirmiş olur.

ALLAH'IN ZATÎ SIFATLARI

Allah'ın herhangi bir yaratılmışla hiçbir şekilde benzerliğinin olmadığını beyan eden ve bu manayı içeren sıfatlar zatî sıfatlardır. Zatına özel olup başka hiçbir varlığa verilemezler. Zatî sıfatlar şunlardır: **Vücut:** Allah vardır. Varlığı başkasından değil kendindedir. Vücudun zıddı olan yokluk O'nun hakkında düşünülemez.

Kıdem: Varlığının evvelinin olmaması. Hiçbir zaman düşünülemez ki, bu zamanda Allah henüz var olmamış olsun. Çünkü zaman denilen şeyi de O yaratmıştır. **Beka:** Varlığının sonunun olmaması. **Vahdâniyet:** Uluhiyyet ve sıfatlarında herhangi bir ortağının, benzerinin olmaması. **Muhâlefetün li'l-havâdis:** Yaratılanlardan hiçbirine benzememesi. O, yaratandır; âlem yaratılındır. **Kıyam bi nefsihî:** Varlığının kendinden başka hiçbir şeye dayanmaması. Varlığı kendinden, zatının gereği olması.

Zâtî sıfatların zıtları Allah hakkında düşünülemediği, bu sebeple noksanlık, sonluluk ve eksiklik ifade eden özelliklerden uzak olduğu, dolayısıyla O'nun bu tür niteliklerden tenzih edilmesi gerektiğinden bu sıfatlara tenzihî/selbî sıfatlar da denilmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

İma ile namaz nasıl kılınır?

Rüku veya secde etmeye gücü yetmeyen kimse ima ile namaz kılar. İma, rüku ve secde yerine başla işaret etmek demektir. İma ile namaz kılan kişi rüku için başını biraz eğer, secde için ise rükudan biraz daha fazla eğer. Secdede başını yere koyamayan kimsenin, bir şeyi başına kaldırarak ona secde etmesi caiz değildir. Bir kişi ayakta durmaya gücü yettiği hâlde, rüku ve secdeye gücü yetmiyorsa, ayakta veya oturarak ima edebilir; ancak oturarak ima etmesi daha uygundur (Merğımani, el-Hidaye, I, 83).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bana verdiğin rızık konusunda beni kanaat sahibi yap ve o rızıkımı bereketli kıl. Zayi olan her nimetin daha hayırlısını bana ihsan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1878)

PEYGAMBERİMİZİN ASHABIYLA İLETİŞİMİ

Sevgili Peygamberimiz, insanlar arası sağlıklı ilişkilerin temelini oluşturan birtakım prensipler gözetirdi. O (s.a.s.), huzurunda konuşanların sözlerini kesmez, her birini ilk konuşan gibi can kulağıyla dinlerdi (*Tirmizî, Şemâil, 160*). Yürümesi ve konuşması kendisine benzeyen, çok sevdiği kızı Fâtıma yanına geldiğinde ayağa kalkıp onu kendi yerine oturtur (*Ebû Dâvûd, Edeb, 143-144*), ancak kendisi için ayağa kalkılmasından hoşlanmazdı. Bir keresinde atasına dayanarak bir topluluğun yanına geldiğinde, onlar Hz. Peygamber için ayağa kalkmışlardı. Bu tutum karşısında Hz. Peygamber, **“Acemlerin bü-yüklerine yaptıkları gibi yapmayın.”** (*İbn Mâce, Dua, 2*) diyerek onları uyarıyordu. Enes b. Mâlik’in bildirdiğine göre Hz. Peygamberin bu davranıştan hoşlanmadığını bildikleri için ashap, kendilerine Resû-lullah’tan daha sevimli kimse olmamasına rağmen onu görünce ayağa kalkmazdı (*Tirmizî, Edeb, 13*). Aşırı tazimden sakındıran rahmet peygamberi, insanların birbirleri hakkındaki abartılı övgülerini de doğru bulmamış, ihtiyatlı beyanlarda bulunulmasını tavsiye etmiştir (*Buhârî, Şehâdât, 16*).

BİR SORU BİR CEVAP

Erkeklerin saçlarını uzatması günah mıdır?

Saçı temizlemek, taramak, koku sürmek, Hz. Peygamber (s.a.s.)’in teşvik ettiği hususlardandır. Zira bu konuda Hz. Peygamber (s.a.s.); **“Saçı olan kişi bakımına özen göstersin”** (*Ebû Dâvûd, Tereccül, 3*) buyurmuşlardır. Bu itibarla, saçların temizliğine dikkat etmek şartıyla erkeklerin saçlarını uzatmalarında ve dilediği şekilde taramalarında dinen bir sakınca yoktur. Ancak bulunulan ortamdaki örfü de dikkate almak gerekir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Beni başıyla, bana hidayet nasip eyle, bana rızık ver, beni afiyette daim eyle ve bana merhamet et.” (*Müslim, Zikir ve Duâ, 35*)

PEYGAMBERİMİZİN ÖRNEKLİĞİNDE MANEVİYAT EĞİTİMİ

Peygamber Efendimizin, çocukları maneviyatı güçlü bireyler olarak yetiştirmek üzere çizdiği yol, en geniş anlamda onları kulluk ile tanıştırmaya dayanır. Rahmet peygamberi, çocuklarla konuşurken inanca ve ahlaka yönelik öğütlere ağırlık vermiş, namaz, oruç gibi ibadetleri yerine getirmelerine yönelik emir cümleleri kullanmamıştır. Bir diğer ifadeyle Peygamberimiz, maneviyat eğitimi vermek adına çocukları karşısına alıp ibadetlerini aksatmamaları yönünde tembihte bulunma ihtiyacı hissetmemiş, çünkü onları doğdukları günden itibaren maneviyatla yoğrulmuş bir hayatın içinde büyütülmüştür.

O hâlde çocuğun manevi eğitimi doğduğu an kulağına okunan ezan ile başlamakta, her geçen gün ibadetle beslenmekte ve her adımda güzel ahlakla şekillenmektedir. Böyle bir eğitim sayesinde, buluş yaşına geldiğinde artık o, bedeninin olduğu kadar ruhunun da ihtiyaçlarının farkına varan; düzenli yerine getirmekle sorumlu olduğu ibadetleri hayatına eklenen bir mecburiyetler zinciri olarak değil, ilk günden itibaren hayatının ayrılmaz birer parçası olarak gören bir Müslüman olacaktır.

BİR SORU BİR CEVAP

Satın alındığında sağlam olup sonradan kusurlu hâle gelen bir hayvan kurban edilebilir mi?

Sağlam bir hâlde satın alınan kurbanlık hayvanda henüz kesilmeden önce kurban edilmeye engel bir kusur meydana gelirse; satın alan kişi zenginse yenisini alıp kesmelidir. Yoksulsa yenisini almasına gerek yoktur, almış olduğu hayvanı kurban olarak kesmesi yeterlidir (*Merğmâni, el-Hidâye, IV, 74-75*). Kesim esnasında meydana gelen kusurlar, kurbanlık olmaya engel teşkil etmez.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Beni bağışla, bana merhamet et, beni cezalandırmaktan vazgeç ve beni affet, şüphesiz sen çok bağışlayan, çok merhametli olansın." (İbn Ebû Şeybe, Duâ, 1, No: 29148)

VAHİY ZİNCİRİNİN HALKALARI: PEYGAMBERLER

Yeryüzü, peygamberlerin insanlığa getirdiği ilahî vahiy kadar tutarlı ve sürekli bir zincire şahit olmamıştır. Sonra gelen her peygamber bir öncekini tasdik ederek ilahî daveti insanlığa ulaştırmış (*Fâtır*, 35/31) ve hiçbir peygamber diğerini kesinlikle yalanlamamıştır. İlk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem'le başlayan bu güzide nebiler silsilesi, son peygamber Muhammed Mustafa (s.a.s.) ile nihayete ermiştir. Bu hususu iki cihan peygamberi bir hadislerinde şu güzel benzetmeyle anlatmışlardır: *“Benim ve benden önceki peygamberlerin durumu, şu adamın durumuna benzer: Adam, gayet güzel ve mükemmel bir ev yapmış, yalnız köşelerinden birinde bir tuğla yeri boş bırakmıştı. İnsanlar hayranlık içinde evi dolaşırlar ve (o eksikliği görünce) ‘Şu tuğla da şuraya konsaydı ya?’ derler.”* Resûlullah (s.a.s.) sözlerine şöyle devam etmiştir: *“İşte o tuğla benim. Ben, peygamberlerin sonuncusuyum.”* (*Buhârî, Menâkıb*, 18)

BİR SORU BİR CEVAP

Kimler kurban kesmekle yükümlüdür?

Kurban kesmek, âkil, baliğ (*akıllı, ergen*), dinen zengin sayılacak kadar mal varlığına sahip ve mukim olan bir Müslümanın yerine getireceği mali bir ibadettir (*Merğînânî, el-Hidâye*, IV, 70). İster nâmi (*artıcı*) olsun isterse nâmi olmasın temel ihtiyaçlarından ve borcundan başka 80,18 gr. altın veya bunun değerinde para veya eşyaya sahip olan kişi dinen zengindir. Dolayısıyla bu kişi Allah'ın kendisine bahşetmiş olduğu nimetlere şükran ifadesi ve Allah yolunda fedakârlığın nişanesi olarak kurban kesmelidir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Beni iyilik işledikleri zaman sevinen ve kötülük yaptıkları zaman bağışlanma dileyen kullarından eyle.” (*İbn Mâce, Edeb*, 57)

MİSAFİRLİK

Yüce dinimiz İslam, yardımlaşma ve dayanışmayı emreden bir dindir. Allah Teala, bir ayeti kerimede; **“İyilik ve takva (Allah’a bilinçli kulluk, O’na saygı) üzerine yardımlaşın”** (Mâide, 5/2) buyurarak, mü’minler arasında iyilik ve güzelliğin yaygınlaştırılmasını teşvik etmektedir. Bunun sonucu olarak biz mü’minler, her türlü yardımlaşma ve dayanışmayı bir ibadet şuuruyla yaparız. Misafirlik konusunda ortaya koyduğumuz güzellikler de bu anlayışın ve inancın bir neticesidir. Misafire kapımızı ve gönlümüzü açmak, dinimizde kardeşliğin, insana verilen değer, birlik ve paylaşma duygusunun en güzel örneklerinden biridir. Misafir ağırlamayı ve ona ikramda bulunmayı Peygamberimiz (s.a.s.), mü’minlerin vazgeçilmez görevlerinden biri saymıştır. Nitekim bir hadiste; **“Allah’a ve ahiret gününe iman eden kimse misafirine ikramda bulunsun”** (Buhârî, Edeb, 31) buyrulmaktadır.

BİR SORU BİR CEVAP

Evlenme çağında bekâr çocuğu bulunan kişi hacca gitmeyi erteleyebilir mi?

Sağlık ve servet yönünden hacetme imkânına sahip, hür, akıllı ve buluş çağına erişmiş Müslümanların, ömürlerinde bir defa hacetmeleri farzdır (Mevsîlî, el-İhtiyâr, I, 140). Bu şartları taşıyan kişinin, imkân elde edince, geciktirmeden bu farzı yerine getirmesi gerekir. Bu itibarla, kişinin evlenme çağında bekâr çocuğu da bulursa, bu şartları taşıması halinde hac etmesi farzdır. Hacca gitmeyip de, hac parasını çocuğunu evlendirmek için kullanırsa, hac yükümlülüğü üzerinden kalkmaz.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Benim yaratılışımı güzel kıldığın gibi ahlakımı da güzelleştir.”
(İbn Hanbel, I, 403)

KÜLTÜRÜMÜZDE MİNBERLER

Camilerde cuma ve bayram namazlarında hatibin hutbe okurken daha iyi görülmek ve sesini daha iyi duyurmak üzere çıktığı basamaklı mimari yapıya minber denilmektedir. Günümüzde Anadolu Selçuklularından kalmış, tamamı ahşap olan minberlerin en eskisi, Konya Alaeddin Camii minberidir. Kitabesinden 1155 yılında tamamlandığı anlaşılan künde-kâri tekniğindeki minberin kapı açıklığı dilimli bir sivri kemerle, üç yanı firizlerle süslenmiştir. Üçgen biçimindeki taç kısmının ortasında kûfi hatla yazılmış bir ayet bulunmaktadır.13. yüzyıldan günümüze ulaşan Kayseri, Siirt, Malatya Ulu Camii minberleri ve Ankara Ahi Şerafeddin Camii minberleri de çakma ve kabartma künde-kâri tekniğinin kullanıldığı diğer eserler olmuştur. Minber yandan görünüşte üçgen olduğundan tezyine çok uygun olmaktadır. Osmanlılar devrinde ise minberlerde mermer ve taş malzemenin sıkça kullanıldığı görülmektedir. Bilhassa minber süsleme alanında da en güzel örnekleri yine Mimar Sinan vermiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Namazdan sonra topluca tesbihat yapmak dinen bidat mıdır?

Namazlardan sonra bilinen şekliyle tesbihat ve zikirleri çekmek, sahih hadislerle tavsiye edilmiştir. Namazların sonunda tesbihat yapılması müstehaptır (*Buhârî, Ezan, 155*). Tesbihat münferit olarak yapılabileceği gibi, topluca camide veya cami dışında herhangi bir yerde de yapılabilir. Bu itibarla, cemaatle kılınan namazlardan sonra topluca tesbihat yapılması bidat sayılmaz.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bize imanı sevdire, kalplerimizi imanla süsle. Bize küfrü, itaatsizliği ve isyanı sevdirme, kerih göster, bizi doğru yolu bulanlardan eyle.” (Hâkim, *Deavât*, No:1868)

DİNİN DİREĞİ: NAMAZ

Namaz, önceki ümmetlere de farz kılınan bir ibadettir (*Bakara, 2/83; Yunus, 10/87; Enbiyâ, 21/73*). “**Namaz, mü’minlere belirli vakitlere bağlı olarak farz kılınmıştır.**” (*Nisâ, 4/103*) buyuran Yüce Mevla, inananların, ibadet vakitlerine göre günlük hayatlarını belli bir düzen içinde sürdürmelerini istemiştir.

İslam, aynı zamanda güçlülere karşı direnç göstermeyi ve sabretmeyi öğreten namazı (*Bakara, 2/153*) Müslümanlara farz kılmakla, mensuplarını disipline etmeyi amaçlamış ve Allah şuurunun korunmasını sağlamıştır.

Dolayısıyla vaktinde kılınan namaz, zamanı doğru değerlendirme, vakte riayet ve düzenli olma gibi meziyetler kazandırarak kişinin öz disiplinini destekler. Bu yönleriyle sistemli bir şekilde ibadet etme alışkanlığı aşıl原因an namaz, Hz. Peygamberin, “Dinin başı İslam (*Kelime-i şehadet getirerek Allah’a teslim olmak*), direği ise namazdır.” (*Tirmizi, İmân, 8*) ifadesiyle İslam’ın özü sayılmıştır.

BİR SORU BİR CEVAP

İnsanın kendi ihtiyacı için kullandığı araç-gereç ve malzemelere zekât düşer mi?

Sanat ve mesleğin icrası için gerekli olan araç-gereç, makine ve malzemeler, asli ihtiyaçlar kapsamında yer alır. Dolayısı ile bunların zekâtının verilmesi gerekmez. Ancak, kişinin kendi mesleğinin icrası için değil de, ticaret için üretilen veya alınıp satılan araç-gereç, malzeme ve makinelerin zekâtının verilmesi gerekir (*Zeylai, Tebyinü'l-Hakâik, I, 253*).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bütün işlerimizin sonucunu güzel eyle, dünyada rezil olmaktan ve ahiret azabından bizi koru.” (*Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, 4/181*)

RABBÜ'L-ÂLEMÎN

Rabb kelimesi; terbiye etmek, yetiştirmek, ıslah ve tamir etmek, yönetmek, sorumluluk almak, başkan olmak, malik ve sahip olmak, üstünlük ve efendilik anlamlarına gelir. Âlemlerin Rabbi anlamına gelen Rabbü'l-âlemîn ifadesi ise kâinattaki bütün varlıkları yaratan, yetiştiren, terbiye eden, kemale erdiren, yöneten, ihtiyaçlarını gideren, rızık veren, görüp gözeten, insanlara, yerlere, göklere, gezegenlere, hayvanlara, bitkilere, ağaçlara, çiçeklere, toprağa, suya, havaya kısaca her şeye nizamını, güzelliğini, yeteneklerini veren, yaşamalarını sağlayan, her şeyin maliki ve sahibi anlamlarına gelmektedir.

Rabb, Allah'ı niteleyen isimlerin başında gelmektedir. Müşrikler cahiliye döneminde “Allah” ismi gibi “Rabb” ismini de tanıyorlardı (Kureys, 106/1-4). Putlarına “ilah” diyorlar ama “Allah” ve “Rabb” demiyorlardı. Peygamberimiz (s.a.s.), zikir ve dualarında özellikle “*lâ ilahe illallah*” kelime-i tevhidini ve Rabb ismini çok kullanmıştır. Hem Kur'an-ı Kerim'de hem hadis-i şeriflerde geçen duaların başında da “*Ey Rabbimiz*” anlamına gelen “*Rabbena*” ibaresi ile Rabbim anlamına gelen “*Rabbî*” ibaresi sıkça kullanılmıştır.

BİR SORU BİR CEVAP

Bir sarraf zekâtını nasıl vermelidir? Altınların değerini hesap ederken hangi yolu izlemelidir?

Sarraflar altının miktarını belirlerken, geçen sene zekât verilen tarihi esas alırlar. Söz gelimi, geçen sene Ramazan ayının 1. gününde zekât verilmişse, bu sene 1 Ramazanda elde mevcut altın esas alınarak zekât verilir. Yıl içindeki artışlar ve eksilmeler dikkate alınmaz. Farklı ayarlarda altın varsa, her ayarın zekâtı kendisinden veya değerinden verilir. Ancak nisap hesaplanırken ayar farklılığına bakılmaksızın eldeki altınların hepsi birlikte tartılır (Kasani, *Bedaiü's-sanai*, II, 20).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Cehenneme götüren fitneden, cehennemin azabından, zenginliğin ve fakirliğin şerrinden sana sığınırım.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

MÜSLÜMANIN SORUMLULUKLARI

Yaşadığı topluma hatta bütün dünyaya karşı sorumluluk sahibi olan Müslüman, gördüğü olumsuzluklara gücü nispetinde müdahale etmeli ve onları ortadan kaldırmak için çaba sarf etmelidir. Zira Allah Teala “*Müslümanlar*” olarak isimlendirdiği bu ümmeti seçmiş, her peygamberi kendi ümmetine şahit kılarken (*Nahl*, 16/89) onlara özel bir görev yüklemek suretiyle kendilerini bütün insanlığa şahit kılmıştır (*Bakara*, 2/143). Dolayısıyla Müslüman, bütün dünyadaki aç, açık, zulme uğrayan ya da muhtaç olanları görmek, gözetmek ve elinden geldiği kadar herkesin derdine derman olmak yükümlülüğündedir. Güler yüzlü olmak, iyilikleri yaymak ve eziyetlere engel olmak şeklinde tarif edilen güzel ahlak, Müslümanların yaşadığı toplumlardaki insanlarla ilişkilerini şekillendirmede en temel ölçütlerden biridir. İnsan olma noktasında herkese aynı değeri veren İslam, Müslümanların diğer din mensuplarıyla ilişkilerinde de bu esası temele koyar. Dolayısıyla adaleti gözetme, insanların hakkına riayet etme, insanlara zulmetmeme gibi temel ahlak ilkelerinin gayrimüslimlerle ilişkilerde de gözetilmesi gerekir.

BİR SORU BİR CEVAP

Satın alınan kurbanlığın ölmesi durumunda ne yapılmalıdır?

Satın alınan kurbanlığın kesilmeden önce ölmesi hâlinde satın alan kişinin ekonomik durumuna göre farklı hüküm uygulanır. Şayet kişi varlıklı ise, yenisini alıp onu keser. Çünkü kendisine vacip olan kurbanı kesmiş değildir. Fakat yoksulsa yenisini almasına gerek yoktur. Çünkü yoksula kurban vacip değildir, satın almakla, satın aldığı hayvanı kesmeyi kendisine vacip kılmıştır. Aldığı hayvan ölünce, vücûbiyet düşer ve yenisini almak gerekmez (*Merğmâni, el-Hidâye*, IV, 74).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Ciddi ve şaka yollu yaptıklarımı, yanlışlıkla ve bilerek işlediğim günahlarımı affeyle! Bütün bu kusurların bende bulunduğunu itiraf ederim.” (Müslim, Zikir, 70)

ENGELLER İÇİMİZDE, ENGELLER HEPİMİZDE

“*Bu neden benim başıma geldi?*” çok tehlikeli ve insanın haddini unutturan bir sorudur. Altında yatan anlam; bunca insan varken ‘neden ben?’ sorgulamasıdır. Hiçbirimiz şu andaki varlığımızın yapısını biz belirlemedik. Dolayısıyla bu yapıyı daima koruyabileceğimiz garantisine de sahip değiliz. Öyleyse kendimizdeki bir engeli veya avuçlarımıza bırakılmış bir engelli bebeği, nasıl eksik ya da kuruşurlu görüyoruz? Asıl engelimiz, yaratılmış olduğumuz gerçeğini kabul etmeyen bir düşünce yapımızdır. Engeller dışımızda değil içimizdedir zira. Hakikatle bağlantımızı kopardığımız her noktada hepimiz birer engelliye dönüşüyoruz. Bedensel engelli olsak da olmasak da ruhsal engelli oluyoruz.

Canda engel olmaz. Diğerlerine göre eksik bırakılmış bir yönümüz, hakikatle en fazla besleneceğimiz yönümüz oluyor sonrasında. Görme engelimiz varsa mesela, kulağımız daha hassaslaşıyor. Gönül gözümüz keskinleşiyor. Eğer durumu inkâr söz konusuysa, o zaman engel bir hediye nin geliş kapısı olmaktan çıkıp, bir duvara dönüşecektir.

BİR SORU BİR CEVAP

Ameliyatla kesilen ya da kaza sonucu kopan bacak, kol gibi vücut azalarının defin işlemi olur mu?

Kaza sonucu ölen ve cesedi parçalanan bir Müslümanın cenaze namazının kılınması için, cesedin çoğunun veya yarısı ile birlikte başının bulunması gerekir. Bu iki durumdan birisi bulunmazsa cenaze namazı kılınmadan kefenlenip defnedilir. Aynı şekilde herhangi bir sebeple bir kimsenin kesilen veya kopan kolu veya ayağı, temiz bir bez parçasına sarılır, üzerine namaz kılınmaksızın mezarlığa veya uygun bir başka yere gömülür (*Tahtâvi, Hâşiye ala Merâki'l-Felâh, 314-318*).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında af ve afiyet istiyorum.”

(*Hâkim, Deavât, No: 1902, I, 517*)

HZ. ZEKERİYYA'YA VERİLEN MÜJDE

Hiz. Zekeriyya bir oğul istiyordu. Zira İsrâiloğulları o kadar bozulmuşlardı ki Allah'ı ve ahiret gününü unutmışlar, hiç çekinmeden peygamberlerin kanlarını dökerek kadar azgınlıklarını ileri götürmüşlerdi. İsrâiloğulları'nın yaptığı eziyetlerden Hiz. Zekeriyya da nasibini almış ve türlü musibet ve eziyetlere maruz kalmıştı. Etrafındakiler eşine ve kendisine çocuğu olmamasından dolayı manevi baskı yapıyorlardı. Artık iyice yaşlanan Hiz. Zekeriyya'nın, kavminin bu eziyetlerine tahammül edecek gücü kalmamıştı. Kendisinden sonra halkının doğru yoldan ayrılacağından endişe ediyor, peygamberliği, hikmeti, Allah'a daveti miras alacak bir evlatla rızıklandırılmayı diliyordu (*İbn Kesîr, Bidâye, II, 57*). Aradan çok zaman geçmedi ki Allah, Hiz. Zekeriyya'nın duasını kabul buyurdu: **“Zekeriyya mabette durmuş, namaz kılariken melekler ona şöyle seslendiler: Allah sana, kendisi tarafından gelen bir Kelime'yi tasdik edici, efendi, iffetli ve salihlerden bir peygamber olarak Yahya'yı müjdeler.”** (*Âl-i İmrân, 3/39*)

BİR SORU BİR CEVAP

Bilerek abdestsiz namaz kılınırsa ne olur? Böyle bir kimse dinden çıkmış olur mu?

Namaz için abdestin farz olduğunu inkâr etmedikçe ya da alay etmek ve eğlence olsun diye böyle bir davranışı yapmadığı sürece kişi dinden çıkmaz (*Ebu'l-Muin en-Nesefti, Tabsıratu'l-Edille, I, 38*). Ancak abdesti inkâr yoksa da, bile bile abdestsiz namaz kılmak büyük günahdır. Dolayısıyla böyle bir hareketten dolayı tövbe istiğfar etmek gerekir. Bu şekilde kılınan bir namaz vakti çıkmamış ise iade edilmeli; vakti çıkmış ise kaza edilmesi gerekir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Fakirlikten, yokluktan ve zilletten sana sığınırım. Haksızlık etmekten ve haksızlığa uğramaktan da sana sığınırım.” (*Ebü Dâvûd, Vitir, 32*)

NAMAZ TESLİMİYETTİR

Namaz kulluğun en güzel ifade şeklidir. Kulluğu ifade eden ubudiyet kelimesi kölelikle aynı köktendir. Allah'a teslimiyeti, itaati ve bağlılığı en ileri derecede anlatır. Ubudiyet her şeyi ile efendisine ait olmak anlamındadır ve kayıtsız şartsız bir teslimiyeti ifade eder.

Manevi bakımından kişiyi Yüce Allah'a bağlayan namaz, şekli olarak da Allah'a teslimiyeti en ileri düzeyde temsil eder. Allah'ın huzurunda kıyam ile bir teslimiyet göstergesi olarak başlayan namaz fiilleri, secde ile bu teslimiyeti zirveye taşır.

Namaz teslimiyettir. Bu teslimiyet, herhangi bir baskıya ve zorlamaya dayalı bir teslimiyet değil, sevgiye dayalı bir teslimiyettir. Sevenin her şeyiyle sevdiğine bağlanmasının ifadesidir. Teslim olunan her bakımdan güven verici ise teslimiyet insana huzur verir. Onun için namaz huzur iklimidir mü'min için. Günün belli vakitlerinde mü'min kendini bu iklime atarak huzura erişir.

BİR SORU BİR CEVAP

Domuz kalp kapağının insan kalbine takılması caiz midir?

Hayati öneme sahip bir tedavinin helal olan nesnelere yapılabilme imkânı bulunmadığı hâllerde (*zaruret gereği*) tedavide haram olan nesnelere de yararlanılabilir. Bu itibarla, kalp kapakçığının değişmesi zorunlu olan bir hastanın tedavisinde helal yollarla bir alternatif bulunmaması ya da bulunan diğer çözümlerin verimli ve sağlıklı olmaması hâlinde domuzdan elde edilen kalp kapakçığının kullanılması da caiz olur.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Faydasız ilimden, huşû duymayan kalpten, doymayan nefisten ve kabul edilmeyen duadan sana sığınırım.” (Nesâî, İstiâze, 64)

VATAN SEVGİSİ

Vatan sevgisi, yüreğimizi sınımsız saran, en temiz sevgilerdendir. Vatanlı millet, milletsiz vatan düşünülemez. Bir milletin; doğup büyüdüğü, toprağından suyunu yiyip içtiği, ev bark yapıp oturduğu, camii inşa edip ibadet ettiği yurdunu sevmesi, onu imar etmesi, müdafaa ve muhafaza etmesi en tabii hakkı ve görevidir.

İstiklal Marşı'mızda;

“Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?

Şüheda fışkıracak toprağı sıksan şüheda

Canı, cânânı, bütün vârimı alsın da Hüdâ,

Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüdâ.”

denilen, uğruna binlerce şehit verilmiş, içinde binlerce masum yaşayan vatanımız, şüphesiz göz nurumuz, baş tacımızdır.

Vatan edinilmiş bir toprağına düşman gözünün yan bakması bile, o vatanda yaşayan herkese savunma hakkı verir. Dinimiz, bir Müslüman'ın vatanı için ölmesiyle, din için ölmesini bir saymış ve vatan için ölene, şehitlik rütbesi vermiştir. Vatan topraklarını düşman istilasına karşı savunmak, bunun için askerlik eğitimi almak, nöbet beklemek, iç ve dış barışı korumak için çalışmakla beraber, gerekirse vatanını savunmak yolunda ölmek, dinî bir terbiyenin getirdiği, üstün ahlakî faziletlerdendir.

BİR SORU BİR CEVAP

Seferî olan bir kimse mukim imamın arkasında namazını nasıl kılar?

Seferî olan bir kimse mukim bir imama uyarsa namazını tam olarak kılar (*Mevsili, el-İhtiyâr, I, 80*). Zira Resûlullah (s.a.s.), *“İmam kendisine uyulsun diye imam olmuştur”* (*Buhârî, Salât, 18*) buyurarak, cemaatin namazının imamın namazıyla aynı olması gerektiğini ifade etmiştir. Seferî olan kişi, mukim bir imama uyup namazını tamamlamadan selam verirse, namazı geçerli olmaz. Bu durumda kişi aynı namazı yeniden tek başına kılarlarken dört rekât olarak değil iki rekât olarak kılar.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Gazabından rızana, cezandan affına sığınırım. Senden sana sığınırım. Sana tüm övgüleri saysam yine de bitiremem. Sen kendini nasıl övdüysen öylesin.” (*Müslim, Salât, 222*)

MÜ'MİNİN MİRACI: NAMAZ

Namaz Mirac'da farz kılınmıştır. Yücelerden alınıp getirilen bir hediyedir. Namaz kılan kişi, işte bu kutlu yolculuğu kendi içinde yaşar. Anlamına uygun, gereği gibi kılınırsa eğer, namaz mü'minin "mirac"ı olur! O, arınma ve korunmanın mü'min tarafından her gün beş defa tekrar yaşanmasını sağlar. Nitekim Hz. Peygamber, bu arınmayı şöyle örneklendirir: *"Birinizin kapısının önünden bir nehir geçse ve onda her gün beş defa yıkansa, bu o kimsenin kirinden bir şey bırakır mı, ne dersiniz?"* Sahabîler, *"Onun kirinden hiçbir şey bırakmaz."* dediklerinde Peygamberimiz, *"İşte beş vakit namaz da böyledir! Allah, onlarla günahları yok eder."* (Buhârî, Mevâkı-tü's-salât, 6) buyurur. Yüce Allah da namazı layıkıyla eda eden kulları hakkında peygamberine şunu müjdeler: *"Senin ümmetine beş vakit namazı farz kıldım ve onları, vaktinde ve hakkını vererek kılanları cennete koyacağımı kendi katımda vaat ettim. Namazları düzenli kılmayanlar için ise katımda böyle bir vaat yoktur."* (Ebû Dâvûd, Salât, 9)

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Günahımı, bilgisizliğimi(n sonucu olarak yaptıklarımı), haddimi aşarak işlediklerimi ve benden daha iyi bildiğin bütün kusurlarımı bağışla!" (Müslim, Zikir, 70)

BİR SORU BİR CEVAP

Seferiliğin başlangıcı nasıl belirlenir?

Dinen sefer sayılacak mesafedeki bir yere gitmek üzere yola çıkan kişi, bulunduğu şehrin belediye sınırlarından çıkınca misafir hükmünde kabul edilir. Bu kimse yolculuk hüküm ve ruhsatlarından yararlanmaya başlar (Merğînânî, el-Hidâye, I, 81). Günümüzde şehirler büyümüş, İstanbul örneğinde olduğu gibi, iki ucu arasındaki mesafe neredeyse sefer mesafesi olacak kadar genişlemiştir. Bu gibi kentlerde seferiliğin, otogardan veya istasyondan ya da bulunduğu semtin sınırlarından başlayacağı yönünde görüşler vardır.

ALLAH, HEM ‘EVVEL’DİR HEM ‘ÂHİR’DİR

“O evveldir, âhirdir, zâhirdir, bâtıdır.” Allah, bütün varlığa nispetle el-Evvel’dir. Hiçbir şey yok iken O vardı. Hepsini yaratan, hepsine varlık veren O’dur. el-Âhir’dir O. Çünkü her şey yok olacak, O yine var olmaya devam edecektir. Kıdem ve Beka sıfatları da el-Evvel ve el-Âhir isimleriyle benzer anlamdadır. ez-Zâhir’dir O: Varlığı her şeyden aşikârdır. Her şey, tüm kâinat O’nun varlığına delalet etmektedir. el-Bâtın ismi ise hakîkati ve mahiyeti akılla idrak olunamayan, hayal ile tahayyül edilemeyen, duygularla hissedilmeyen, gizli olan demektir.

Peygamber Efendimiz (s.a.s.)’in bir hadisinden bu isimlerin anlamlarını daha iyi öğreniyoruz: “*Sen evvelsin, senden önce hiçbir şey yoktur. Sen âhirsindir, senden sonra hiçbir şey olmayacaktır. Sen zâhirsindir, senin üstünde hiçbir şey yoktur. Sen bâtınsın, senin dünyünde hiçbir şey yoktur. Borcumu, ihtiyacımı gider, beni fakirlikten kurtar, bana nimet ver!*” (Müslim, Zikir, 61)

BİR SORU BİR CEVAP

Cemaat, imama uymak için nasıl niyet etmelidir?

Niyet, namazın şartlarından biridir. Kişi, farz, vacip veya nafîle namazlardan hangisini ve hangi vaktin namazını kılacağını, tek başına mı yoksa imama uyarak mı ifa edeceğini niyetinde belirlemesi gerekir. Önemli olan bunların kalben bilinmesidir; dil ile söylenmesi ise sünnettir (Merğîmânî, el-Hidâye, I, 45).

Buna göre, namazını imama uyarak kılacak kişinin, buna kalben niyet etmesi gerekir. Ayrıca, diliyle “*uydum hazır olan imama*” demesi de uygun olur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Günahlarımı kar ve dolu suyu ile yıka ve beyaz elbiseyi kirden temizler gibi kalbimi hatalardan arındır.” (Buhârî, Deavât, 39)

DOST SEÇİMİNDE TAVSİYELER

Dostsuz hayat, desteksiz, dayanaksız ve sırdaşsız hayattır. Ev almadan önce komşu, yola çıkmadan önce de arkadaş edinilmesi tavsiyesine uyan kişi, hayatta karşılaşacağı olumsuzlukları yapayalnız üstlenmekten kurtulacaktır. Bununla birlikte Hz. Ali, **“Sevdiğini ölçülü sev, belki bir gün düşmanın olur. Nefret ettiğinden de ölçülü nefret et, belki bir gün dostun olur.”** (İbn Ebû Şeybe, Musannef, Evâil, 1) uyarısında bulunmuştur. Zira sabrı, fedakârlığı ve kardeşliği öne çıkaran mü'minin, sahtekâr ve ikiyüzlü insanlara kapılması, dolayısıyla maddî veya manevî açıdan zarara uğratılması mümkündür. Sevgili Peygamberimiz, **“Mü'min bir delikten iki kere sokulmaz!”** (Müslim, Zühd, 63) buyurarak dostluk ve arkadaşlık ilişkilerinde uyanık olunmasını istemektedir. Dostluk, karşılıklı saygı ve değer vermeyele gerçekleştirilebilir. Dolayısıyla, kadim zamanlardan beri söylenen **“Senin kendisine verdiğin değeri sana vermeyen insanların sohbetinde hayır yoktur.”** (Beyhaki, Şuabü'l-îmân, 19/491) vecizesi unutulmamalı, dost edinirken dikkatli ve seçici davranılmalıdır.

BİR SORU BİR CEVAP

Her umre için mikata gitmek gerekir mi?

Bir kimsenin umresini tamamladıktan sonra yeni bir umre yapabilmek için tekrar Harem bölgesi hudutları dışına çıkarak orada ihrama girmesi gerekir. Bu konuda en çok bilinen yer, Hz. Âişe Mes-cidi'nin bulunduğu Ten'im'dir (Kâsânî, Bedâiü's-Sanâi, II, 167).

Bir kadın ihramlı iken elbise değiştirebilir mi?

Hac veya umre için ihrama giren kadınların, elbiselerini çıkarmalarında veya değiştirmelerinde herhangi bir sakınca yoktur.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahlarımın küçüğünü büyüğünü, öncesini sonunu, açığımı ve gizlisini, hepsini bağışla.” (Müslim, Salât, 216)

ENGELLİ ÇOCUĞUMUZA NASIL YARDIM EDEBİLİRİZ?

Bir engelli çocuğumuz varsa, bize düşen acımak değil kabul etmek olmalıdır. Durumu kabul etme, hikmetli davranmayı da beraberinde getirmelidir. Çocuk, başarabilecek durumda olduğu hâlde, onun yapabileceği her şeyi anne-babanın yapmaya çalışması, çocuğun engelini kabul etmesine ve elinden gelen mücadeleyi devam ettirmesine mani olur.

Engeli kabul etmek birinci adımsa, ikinci adım da yapılabilecekleri yapmaya çalışmak ve sonuca razı olmaktır. Bu adımlardan her birinde yeniden yanlışa yönelme riski vardır. Mesela elden geleni yapalım derken çocuğun yapabileceğinden fazlasını beklemek güven duygusunu sarsabilir. Ya da durumu kabullenmesinin, hiçbir şey için adım atmamakla karıştırılması söz konusu olabilir.

Asıl engel bedenlerimizde değil gönüllerimizde ve dünyayı algılayışımızdadır. Bu engelimizi tedavi etmediğimiz sürece ne kendimize ne yanımızdakilere bir hayrımız dokunacaktır. İlk iş dünyada bulunuş amacımızı yeniden hatırlamak ve sonrasında yaşamımızı yeniden yapılandırmaktan başlamak olmalıdır.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Günahlarımızı, yaptığımız haksızlıkları, saçmalıklarımızı, bilerek ve ciddi olarak yaptıklarımızı bağışla, bunların hepsi bizde mevcuttur." (Hâkim, Deavât, No:1916)

BİR SORU BİR CEVAP

Umre tavafını abdestsiz yapan veya yaparken abdesti bozulup, yeniden abdest almadan tavafa devam edip tamamlayan kişi ne yapmalıdır?

Tavafın abdestli olarak yapılması vaciptir. Umre tavafının tamamını veya bir kısmını, hatta bir şavtını cünüp, abdestsiz, lohusa veya âdetli olarak yapmak dem gerektirir. İhramdan çıkmadan yeniden tavaf yapılması hâlinde ceza ortadan kalkar (*Mevsili, el-İhtiyâr, I, 162*). Diğer mezheplere göre ise abdestsiz yapılan tavaf geçersiz olup, bu şekilde yapılan tavaf mutlaka iade edilmelidir (*Şirbîni, Muğni'l-Muhtac, Beyrut, ts., I, 485, 495*).

İSLAM'IN GÜZELLİĞİ

Habeşistan'a göçen ilk muhacirlerden Ca'fer b. Ebû Tâlib, İslam'ın kendilerinde meydana getirdiği değişimi şöyle anlatmıştır:

“Hükümdar! Biz Câhiliye toplumuyduk; putlara tapar, leş yer, çirkin işler yapardık. Akriba ilişkilerine değer vermez, etrafımızdakilere kötülük ederdik. Güçlülerimiz zayıflarımızı yok ederdi. Biz bu hâlde iken, Allah bize içimizden soyunu, doğruluğunu, güvenirliliğini ve iffetini iyi bildiğimiz bir resûl gönderdi. Bu peygamber bizi Allah'a, tevhid inancına ve O'na ibadet etmeye davet etti. Bizim ve atalarımızın Allah'ın dışında tapmış olduğumuz taşlardan ve putlardan kurtulmamızı öğütledi. Doğru söylemeyi, emanete riayet etmeyi, akraba ile iyi ilişkiler kurmayı, komşulara iyi muamelede bulunmayı, haram yemeye ve kan dökmeye son vermeyi emretti. Aynı şekilde çirkinlikleri, yalan sözü, yetim malı yemeyi, namuslu kadına iftira etmeyi de yasakladı. Sadece tek olan Allah'a ibadet etmeyi ve O'na hiçbir şeyi şirk koşmamamızı emretti. Namazı, zekâtı ve orucu da bize emretti.” (İbn Hanbel, I, 202)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Harama bulaşmaktansa, helalinle yetineyim. Beni lütfunla (zengin kılarak) senden başkasına muhtaç etme.” (Tirmizî, Deavât, 110)

BİR SORU BİR CEVAP

Cemaatin çoğalması için cuma namazı geciktirilebilir mi?

Cuma namazının vakti, öğle namazının vaktidir (*Mevsili, el-İhtiyar, I, 82*). Cuma namazı bu vakit içinde kılındığı takdirde geçerli olur. Namazların vaktin başlangıcında kılınması daha faziletli olmakla birlikte, daha çok cemaatin katılımını sağlamak amacıyla biraz geciktirilmesinde sakınca yoktur.

Buna göre, cemaatin durumu veya mesai saatleri dikkate alınarak cuma namazının, cemaatin en çok iştirak edebileceği saatte kıldırılması caizdir, hatta bunun daha uygun olacağı söylenebilir.

ERTUĞRUL GAZİ

Ertuğrul Gazi, üç kıtaya ilim ve adalet yayan cihan devleti Osmanlı'nın kurucusu Osman Beyin babasıdır. Dolayısı ile o, altı asır boyunca, İslam'a hizmet eden, adalet ve merhametiyle dünyaya medeniyet götüren Osmanlı Devleti'nin temelini atan mihenk taşıdır.

O, Allah ve Muhammed aşkıyla çıktığı yolda ömrünün sonuna kadar İslam'a hizmet etmiş, 1281 senesinde Söğüt'te Hakka yürümüştür.

Söğüt'teki kabri açık mezarken I. Mehmet tarafından türbe hâline getirilmiş, II. Abdülhamid tarafından yeniden onarılarak yanına çeşme yaptırılmıştır.

Elli sene beylik yapan Ertuğrul Gazi, kimsesizleri giydirip donatan, fakirlere, düşkünlere yardım eden biridir. Cömert, şefkatli, âdil, sabırlı ve faziletli bir insan olan Ertuğrul Gazi, devlet adamlığı gibi meziyetleriyle de kendinden sonraki liderlere örnek olmuştur.

Ertuğrul Gazi, oğlu Osman Gazi'ye küçük bir beylik, tecrübeli kumandanlar ve iyi bir nam bırakmıştır. O, hayatını milletine adanmış büyük bir devlet adamı ve gönül sultanıdır.

BİR SORU BİR CEVAP

Hacca giderken helallik almanın dinî hükmü nedir?

Hz. Peygamber (s.a.s.), “*Kimin yanında kardeşine ait haksız alınmış bir hak varsa, o haksızlıktan dolayı hak sahibiyle helallaşsın. Gerçek şu ki, kıyamette hiçbir altın ve hiçbir gümüş yoktur. Kardeşinin hakkı için kendi sevaplarından alınmadan evvel, dünyada onunla helalleşsin.*” (Buhârî, Rikâk, 48) buyurmuştur.

Kişinin önce çevresindekilerle helalleşmesi, haccın adabındandır. Ancak kişi helalleşmeden gitse; helalleşme haccın sıhhatinin şartlarından olmadığı için haccın kabulüne engel olmaz.

GÜNÜN DUASI

“Rabbim, bana tarafından temiz bir nesil ihsan eyle. Kuşkusuz Sen duayı işitmektesin.” (Âl-i İmrân, 3/38)

MEZAR TAŞLARI

Kültürümüzde; edebiyat, tarih, sosyoloji gibi diğer alanlar için de önemli birer vesika teşkil eden ve birinci elden kaynak olarak kullanılan yapılardan biri de mezar taşlarıdır. Kültürümüzde mezar taşlarının üzerine, ölümü, insanların faniliğini ve bâkî olanın Allah olduğunu belirten ibareler, şiirler, dualar ve darbı meseller yazılması gelenek olmuştur. Taşın üst kısmına bazen besmele de yazılmakla birlikte daha çok ‘hû, hüve’l bâkî’ gibi yalnız Allah’ın ebedi, her zaman diri ve yaratıcı olduğuna işaret eden ibareler işlenmiştir. Bu ibareler insana bir yandan Allah’ın üstün kudretini hatırlatırken, öte yandan kulun faniliğini ve ölüm karşısındaki aczini dile getirmektedir. Anadolu’da Türklerin yaptığı mezar taşları, kitabeleri, yazı stilleri, motifleri ve boyutları ile birer sanat eseri mesabesinde kabul edilmektedir. Daha sonraki dönemlerde bu sanat anlayışı Selçuklulardan Beylikler aracılığıyla Osmanlılara geçmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Endoskopi, kolonoskopi yaptırmak, makat veya ferçten ultrason çektirmek orucu bozar mı?

Endoskopi veya kolonoskopi yaptırmak; makat veya ferçten ultrason çektirmek; yeme, içme anlamına gelmemekle birlikte, çoğunlukla cihaz içinden su verildiği için oruç bozulur. Ancak söz konusu işlemlerde cihazların kullanımı sırasında sindirim sistemine su, yağ ve benzeri gıda özelliği taşıyan bir madde girmemesi durumunda endoskopi, kolonoskopi yaptırmak, makat veya ferçten ultrason çektirmek orucu bozamaz.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Helal olan nimetlerinle yetinmemi, haramlardan müstağni olmamı ihsan eyle, fazlı kereminle beni senden başkasına muhtaç eyleme.” (Hâkim, Deavât, No: 1973)

CEMAATLE NAMAZ

Cemaatle namaz, dünyevî ve uhrevî kazanımlarıyla Sevgili Peygamberimizden ümmetine miras kalan en kuvvetli sünnetlerden birisidir. Nitekim İbn Mes'ûd'un şu sözleri de bunu ortaya koymaktadır: *“Kim yarın Allah'a Müslüman olarak kavuşmak isterse şu namazlara ezan okunan yerde devam etsin! Çünkü Allah, peygamberinize hidayet yollarını meşru kılmıştır ve namazlar da hidayet yollarındandır. Eğer siz, şu evinde kalan kimse gibi evlerinizde namaz kıalarsanız, peygamberinizin sünnetini terk edersiniz. Eğer peygamberinizin sünnetini terk ederseniz, şaşırırsınız...”* (Müslim, Mesâcid, 257).

Allah Resûlü, hayatının son anına kadar namazın cemaatle kılınmasına büyük önem vermiş, ashabına da bunu tavsiye etmiş ve karşılığında büyük sevapların verileceğini müjdelemiştir. Çünkü kuru kalabalığı nitelikli bir topluluk yapacak, insanların eşit olduğunu ve iman kardeşliğinin her şeyden üstün olduğunu gösterecek ilk yer cemaatle namazdır.

BİR SORU BİR CEVAP

Umre yapmak üzere ihrama girip Mekke'ye gelen kişi sağlık sorunları sebebiyle umresini erteleyebilir mi?

Umre yapmak üzere ihrama giren fakat umre yapacak kadar kendini sağlıklı hissetmeyen kişi, sağlığına kavuşuncaya kadar ihramlı olarak bekler; iyileşince tavaf ve sa'yini yaparak tıraş olup ihramdan çıkar. Tavaf ve sa'yini ertelemesinden ötürü de bir ceza gerekmez. Ancak bu bekleme süresi içinde ihram yasaklarına riayet etmesi gerekir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Her işimin koruyucusu olan dinim ile beni ıslah eyle, kurtuluşa erdir. İçinde yaşadığım, geçimimi sağladığım dünyamı benim için ıslah eyle, hayırlı kıl.” (Müslim, Duâ, 71)

ESMÂ-İ HÜSNÂ'YI ÖĞRENMEK

“Allah'ın yüzden bir eksik, 99 ismi vardır. Kim bu isimleri (öğrenip gereğiyle amel ederek) sayarsa cennete girer.” (Buhârî, Şürut, 18) Esmâ-i hüsnâ ile ilgili bu hadis-i şerifte geçen ihşa fiili sözlük anlamı itibarıyla saymak anlamına gelse de hadis âlimlerinin ifade ettiği gibi saymaktan maksat bu isimlerin anlamlarını öğrenmek, bu isimlerle duada bulunmak ve bu isimlerin ihtiva ettiği ilahi ahlakın gereğiyle amel etmektir. Resûlü Ekrem Efendimizin şu hadis-i şerifleri Allah'ın ahlakıyla ahlaklanmayı daha güzel anlatmaktadır: *“Allah güzeldir güzelliği sever.”* (Müslim, İman, 147), *“Allah temizdir, temizliği sever; kerem sahibidir keremi sever; cömerttir, cömertliği sever”* (Tirmizî, Edeb, 41), *“Allah refiktir, nezaketi, yumuşaklığı, kolaylığı, lütuf ve ihsanı, şefkat ve merhameti sever. Kaba saba bir tavır karşısında esirgediğini, nezaket ve yumuşaklık karşısında bol bol ihsan eder.”* (İbn Hanbel, I,112). Bu hadis-i şeriflerden öğrenmemiz gereken şey, zikredilen isimlerdeki özellikleri hayatımıza yansıtmanız gerektiğidir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Kalbimde nur, gözümde nur, kulağымda nur, sağымda nur, solumda nur, üstümde nur, altımda nur, önümde nur var eyle, benim nurumu artır.” (Müslim, Müsâfirin, 181)

BİR SORU BİR CEVAP

Umrenin tavaf ve sa'yini tamamlayan ancak henüz tıraş olup ihramdan çıkmadan önce cinsel ilişkide bulunan eşlere ne gerekir?

Bu eşlerin umresi geçerli olur. Ancak ceza olarak kendilerine dem (*küçük baş bir hayvanı kurban kesmeleri*) gerekir (Fetâvâ-ı Hindiyye, Beyrut, 1991, I, 245).

Zekât, havale yoluyla ödenebilir mi?

Kişi zekâtını, bizzat kendisi elden verebileceği gibi, başkasına vekâlet vermek suretiyle veya havale yoluyla da verebilir. Burada önemli olan, zekâtın, zekât alacak kişiye ulaşmasıdır.

HZ. PEYGAMBERİN DİLİNDEN KOMŞULUK

Komşuyla iyi ilişkilerin sürdürülmesini tavsiye eden Allah Resûlü, kendisi için istediğini kardeşi/komşusu için istemeyen kimsenin (gerçek manada) iman etmiş olmayacağını belirtmiştir (Müslim, İmân, 71). Komşuya eziyet verecek ve onu rahatsız edecek sözlü ya da fiili her tür davranıştan kaçınılmasını tavsiye eden Sevgili Peygamberimiz, komşusunun eziyetine sabreden insanları Allah'ın sevdiği üç gruptan biri olarak zikretmiştir (İbn Hanbel, V, 175). Zira insan, malı, eşi veya çocuklarıyla imtihana tabi tutulduğu gibi, komşusuyla da imtihan edilebilmektedir (Buhâri, Mevâkitü's-salât, 4). Yakın komşunun hak ve hukukta önceliği olduğunu vurgulayan rahmet peygamberi, "Ey Allah'ın Resûlü iki komşum var, ikramda bulunurken hangisinden başlayayım?" diye soran Hz. Âişe'ye, "Kapısı (sana) en yakın olandan." (Ebû Dâvûd, Edeb, 122-123) cevabını vermiştir. Hatta Sevgili Peygamberimiz, komşuların davetleri çakıştığında da en yakın olan komşunun davetinin tercih edilmesini tavsiye etmiştir (Ebû Dâvûd, Et'ime, 9).

BİR SORU BİR CEVAP

Hacca gittiği takdirde çocuklarını bırakacak güvenli bir yeri olmayan kimse hacca gitmek zorunda mıdır?

Bu kimse, çocuklarını bırakacak hiçbir güvenli yer bulamaması halinde bu imkânı elde edinceye kadar hacca gitmekle mükellef olmaz. Böyle bir kimse imkân bulunduğu ilk fırsatta gecikmeden bu görevini yerine getirmelidir.

Âdet hâli sona eren bir kadın henüz haccın sa'yini yapmadan saçını keserse, kendisine ne gerekir?

Hacda şeytanı taşıyıp kurban kestikten sonra henüz haccın sa'yini yapmadan saçını kesen kadına bir şey gerekmez.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Kederden, üzüntüden, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borç yükünden ve halkın galeyana gelerek taşkınlığından sana sığınırım." (Nesâî, İstiâze, 25)

YÜREĞİNE TUTKUyla BAĞLANACAĞI BİR ŞEYLER KOYUN

Anne babanın yavrularına eksiksiz teslim etmeleri gereken hakların başında güzel terbiye gelmektedir. İbadet terbiyesi, ruh terbiyesi, gönül terbiyesi ya da kısaca kul olma bilinci diyebileceğimiz bu manevi terbiye sayesinde Rabbi ile sağlıklı bir ilişki kurmayı öğrenen çocuk, O'na kul olmanın zevkini ve heyecanını erkenden tanımış olacaktır.

Çocuğun kişilik gelişimi, manevi dünyasının zenginleştirilmesi gibi konular, okul başarısı da dâhil hiçbir konu karşısında ihmal edilmemesi gereken hususlardır. Sağlam bir inanç sisteminden yoksun büyüyen çocuklar, ilerleyen zamanlarda hayat içinde karşılaştıkları zorlukları aşma konusunda sorunlar yaşayacaklardır.

Çocukların yüreğine tutku ile bağlanabilecekleri bir şeylerin konması gerekir. Çocuklara zaman ayırmalıyız; çocuklarımız insani ilişkileri bilmeli, manevi değerleri tanımalı. Başarılı insanlar olmaları için biz yetişkinlerin, çocuklarımıza hayatı bir bütün olarak yaşatmamız, algılatmamız gerekiyor. Tek kanatla uçulamayacağı gibi hayatın tek bir alanında bilgi ve tecrübe sahibi olunarak da mutlu ve başarılı olunamaz.

BİR SORU BİR CEVAP

Hacca gitmemiş bir kimse, başkasının yerine bedel olarak hacca gidebilir mi?

Daha önce hac yapmamış bir kişi, vekil (*bedel*) olarak hacca gidebilir.

Bununla birlikte, hacca bedel olarak gönderilecek kimse- nin, tecrübe edinmiş olması açısından daha önce hac yapmış bir kimse olmasını tercih etmek daha uygundur. Şâfiîlere göre ise daha önce hacca gitmemiş birisinin vekil olarak hacca gitmesi caiz değildir (*Kâsânî, Bedâiü's-sanâî, II, 213*).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kıyamet gününde cennet, korku gününde güven istiyorum. Allah’ım! Verdiğin ve vermediğin şeylerin şerrinden sana sığınıyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

HİND B. EBÛ HALE'NİN DİLİNDEN ALLAH RESÛLÜ

Hizmet Peygamberi görmüş, onunla uzun süre birlikte yaşamış pek çok sahabî onun fizikî özellikleri, kişiliği ve mîzacı hakkında sonraki nesillere birçok malumat bırakmışlardır. Bu sahabîlerden biri de Resûlullah'ın üvey oğlu olan Hind b. Ebû Hâle et-Temîmî'dir. Bir gün Abdullah b. Abbâs (r.a.), "*Resûlullah'ı bize tasvir et, zira muhtemelen aramızda onu en iyi bilen sensin.*" deyince Hind, "*Anam babam ona feda olsun!*" dedikten sonra sözlerine şöyle devam etmiştir: "*Resûlullah (s.a.s.), genelde sessizdi; daima düşünceli ve hüünlüydü. Az ve öz konuşurdu. Uzatmazdı, kısa da kesmezdi. Konuştuklarını (gerektiğinde) tekrarlardı. Öğüt verdiğinde ciddi dururdu, kederlenirdi. Kendisine karşı çıkıldığında yüz çevirir giderdi, ashabıyla konuşarak rahatlardı. Nimet az bile olsa ona saygı gösterirdi. Hiçbir yiyeceği kötülemezdik. Tebessüm ederek güler ve güldüğünde (bembeyaz dişleri) dolu tanesi gibi (gözükürdü).*" (Ebû

Bekir eş-Şeybânî, el-Âhâd ve'l-mesânî, II, 418)

BİR SORU BİR CEVAP

Bankada vadeli hesapta bekletilen para ile hac yapılır mı?

İslam dini kişilerin meşrû işlerle uğraşmalarını ve geçimlerini helal yollardan elde etmelerini önerir. İbadetler de öncelikli olarak helal kazanç ile ifa edilmelidir. Bankada vadeli hesapta bekleyen paranın aslı helal mal olduğu için bu para ile hacca gidilebilir. Ancak bu yolla elde edilen faiz gelirlerinin sevap beklemeksizin fakirlere veya hayır kurumlarına dağıtılması ve tövbe edilmesi gerekir.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Kötü ahlaktan, nefsanî arzulardan, kötü işlerden ve ayıp şeylerden beni uzaklaştır." (İbn Hibbân, Edîye, No: 960)

TAKVA ELBİSESİ: İHRAM

“İhram” hac süresince bazı helallerin, Allah ve Resûlü’nün getirdiği yasaklar çerçevesinde kişiye haram kılınması demektir. Esas itibarıyla ihram, sadece beyaz bir kıyafete bürünme değil, belki takva elbisesine bürünmedir. Hacca gelenler, sosyal ve ekonomik statülerini gösteren dünyevi elbiselerini, makam ve mevkilerini ortaya koyan kıyafetlerini, zevklerini, kültürlerini ve karakterlerini yansıtan her türlü (*süs, zinet, makyaj gibi*) göstergeleri bırakıp, Allah önünde herkesin eşit olduğunu simgeleyen bu iki basit giysiye bürünürler. İhram, Allah nezdinde mal, mülk, madde ve metan bir hiç sayıldığını, bütün Müslümanların bu kutsal iklimde kardeş olduğunu ifade eder. Birini diğerinden ayrıcalıklı, üstün gösteren hiçbir emare yoktur. Artık dünyevî elbiseler çıkartılmış, şahsiyetleri gizleyen süslü elbiseler atılmış, ‘takva elbisesi’ giyilmiştir. Mîkât ile başlayan bu kutsal yolculukta asıl giyilmesi gereken elbise takva elbisesi, yani Allah şuuru ve insan olmanın gereği yüklenilen sorumluluk bilincidir (*Arâf, 7/26*).

BİR SORU BİR CEVAP

Hacca görevli olarak giden kişinin yaptığı hac kendi adına geçerli olur mu?

Görevli olarak hacca giden kimse, ister zengin ister fakir olsun yaptığı hac kendi adına geçerlidir. Yaptığı görev karşılığında kendisine ücret ödenmesi bunu değiştirmez. Eğer kendisine hac daha önceden farz olmuş idiyse, farz olan haccı eda etmiş olur. Kendisine daha önce hac farz olmamışsa haccın farz olması için şart olan “*yol (imkân) bulma*” şartı gerçekleştiği için, farz haccı eda etmiştir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kullarını mahşerde topladığın veya mahşerde kaldırdığın gün beni azabından koru.” (Tirmizî, Deavât, 18)

KUŞ EVLERİ

Kuş evleri, Osmanlı kültür ve medeniyetinin mimaride en zarif detaylarından birisidir. Osmanlı mimarisinin inceliğini ve zarafetini yansıtmaya açısından çok önemli eserler olan kuş evleri, bütün canlılara karşı şefkat, merhamet ve koruma düşüncesi ile 16. yüzyıldan itibaren inşa edilmeye başlanmıştır. En güzel ve en sanatkârane örnekleri İstanbul'da bulunan minyatür bu eserlere, Doğu Bayezid, Tokat, Amasya, Bursa, Edirne gibi Anadolu'nun her köşesinde rastlamak mümkündür. Yapılış tarzları bakımından oldukça çeşitlilik gösteren güvercinlikler, medrese, camii ve türbelerde olabildiği gibi sivil mimaride de uygulama alanı bulmuştur.

Kuş saraylarının genellikle binaların en güneş alan, sert ve soğuk rüzgârlardan korunan cephelerine, insan elinin veya hayvanların erişemeyeceği yükseklikteki güvenli yerlerde inşa edildikleri görülür.

BİR SORU BİR CEVAP

Hacca giden kişilere “hacı” demek ve onlara böyle hitap etmekte bir sakınca var mıdır?

Hac ibadetini yerine getirenlere “*Hacı*” unvanının verilmesi dinî değil, örfî bir uygulamadır ve genellikle tanıtma, başkalarından ayırt etme amacına yönelik olarak kullanılır. Bu sebeple hacca giden kimselere “*hacı*” diye hitap edilmesinde dinen bir sakınca bulunmamaktadır. Ancak bu sıfatla anılmak bir kimseyi ayrıcalıklı olduğu, toplum içinde farklı bir yerde tutulması gerektiği düşüncesine götürmemelidir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Lütfun, rahmetin, bereketin ve rızkından bana bolca ihsan eyle.”

(*Hâkim, Deavât, No:1868*)

OKULLAR AÇILIYOR, DİKKAT

Her anne baba çocuğunun başarılı olmasını ister, bunun için elinden gelen her türlü fedakârlığı yapar. Ancak “başarı” konusundaki yanlış algılar aileyle çocuk arasında gerilim sebebi olabiliyor. Çünkü günümüz velilerinin en yaygın başarı ölçütü akademik başarı. Ancak bir çocuğun hayatında var olan tek şey okul değildir. En önemli ve hatta tek görevini iyi okullar kazanmak olarak tanımladığımızda çocuklarımızda sorumluluk duygusunu geliştiremeyiz. Okul hayatıyla ilgili sorumluluklarını yerine getirmeleri için çocuklarımıza hayatla ilgili sorumluluklar vermeliyiz. Sorumluluk sadece çocuğun odasını toplaması değildir. Onlara, yaşına ve cinsiyetine uygun görevler vermeliyiz. Kendi işini yapmak bir yana, çocuklar evle ilgili sorumluluklar da almalıdır. Sorumluluk duygusu olan bir çocuk, okuldaki sorumluluklarını da yerine getirmesi gerektiğini bilir. O zaman çocuğumuzla ‘ders çalış’ kavgasına tutuşmak zorunda kalmaz, hedeflenen başarıya kendiliğinden ulaşabiliriz.

BİR SORU BİR CEVAP

Borçlanarak hacca gitmek doğru mudur?

Bir Müslümanın hac ibadetiyle yükümlü olması için sağlık ve servet yönünden haccetme imkânına sahip olması gerekir. Bu itibarla maddi yönden haccetme imkânına sahip olmayan kişilerin borçlanarak hacca gitmeleri gerekmez. Ancak, haccın farz olması için gerekli şartları taşıdığı hâlde, hac mevsiminde hazır parası bulunmayan ve borç aldığı takdirde bunu daha sonra ödeme gücüne sahip olan kişilerin, bu görevi bir an önce ifa etmeleri için, borç alarak hacca gitmeleri uygun olur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Mal, aile, çocuk olarak insanlara verdiklerinin hayırlısını dilerim, saptan ve saptıranları değil.” (Tirmizî, Deavât, 124)

SA'Y'İN ANLAMI

Koşmak, hızlı ve canlı yürüyüş anlamına gelen “sa’y”, hac ve umre de Kâbe’nin doğu tarafındaki Safa tepesinden başlayarak Merve’ye dört gidiş, Merve’den Safa’ya doğru da üç geliştir. Sa’y’in aslı, Hz. İbrahim tarafından ileride Kâbe’nin inşa edileceği mevkiye getirilerek yavrusu ile baş başa bırakılan Hz. Hacer’in, yanındaki su ve azık tükenince henüz kendisini emmekte olan oğlu Hz. İsmail için su ararken bu iki tepe arasında koşması hadisesine dayanır. Hz. Hacer yavrusuna su bulmak için, annelik sevgisi ve şefkatiyle sağa sola koşturur. Su temin edebilecek birilerini görebilir miyim diye bu iki tepe arasında gidip gelmeye başlar. İki tepe arasındaki vadiye indiği zaman orayı koşarak geçer. Ve bu su arayışı ilahî iradenin hemen Kâbe’nin yanı başından zemzem suyunu ikram etmesine kadar devam eder (*Buhârî, Enbiyâ, 9*).

İşte bugün yeşil ışıklı direklerle işaret edilen ve hacıların koşar adımlarla geçtikleri yer Hz. Hacer’in koştuğu o yerdir.

BİR SORU BİR CEVAP

Kâbe’yi gören veya umre yapan kişiye hac farz olur mu?

Haccın farz olması için belli zamanda hac farzasının ifa edileceği yerlerde bulunma imkânına sahip olmak gerekir. Dolayısıyla hac mevsiminde değil de başka bir vakitte Mekke’de bulunan bir kimse hac mevsimi başlamadan oradan ayrılmak zorunda kalır ve hac vaktinde tekrar gitme imkânı bulamazsa, sırf Mekke’de bulunmuş olmasından dolayı kendisine hac farz olmaz. Kâbe’yi gören kimse eğer hac mevsimine kadar orada kalma imkân ve fırsatı bulursa kalır ve haccını yapar.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Müslümanlar olarak canımızı al, Müslümanlar olarak dirilt, rezil olmadan ve fitneye uğramadan salih kullarının arasına dâhil eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

HZ. PEYGAMBERİN DİLİNDEN ARKADAŞLIK

Peygamberimiz, arkadaşın kişi üzerindeki etkisini, dolayısıyla iyi arkadaşın önemini bir örnekle anlatmıştır: *“İyi arkadaşla kötü arkadaşın örneği, misk taşıyan kimse ile körük üfüren kimse gibidir. Misk taşıyan ya sana onu ikram eder yahut sen ondan (miski) satın alırsın ya da ondan güzel bir koku duyarsın. Körük üfüren kimse ise ya elbiseni yakar ya da ondan kötü bir koku duyarsın!”*

(Müslim, Birr, 146). İnsanların hayat tarzını, hayata bakışını hatta dinini belirleyebilecek olan dostluklar, zarara sürüklenmeden güven verici bir alanda yeşersin diye Yüce Rabbimiz, *“Mü’minler, mü’minleri bırakıp inkâr edenleri dost edinmesinler.”* (Âl-i İmrân, 3/28) emrini vermektedir. Sevgili Nebî’nin *“Sadece mü’minle arkadaş ol! Yemeğini de ancak takva sahibi olan yesin!”* (Tirmizî, Zühd, 55) uyarısı, bu noktada son derece etkileyicidir. Çünkü gönül birliği etmek, ahbaplığın tadına varmak ve aynı sofrayı paylaşmak, iki insanı birbirine daha da sıkı bağlayacaktır.

BİR SORU BİR CEVAP

Kurban etinin bir kısmı kesim ücreti olarak verilebilir mi?

Kurban kesen kasabın ücret alması caizdir. Ancak kurban etinden kesim işini yapan kişinin ücreti verilemez. Çünkü verildiği taktirde, kurban ibadetini yerine getirmek için gerekli maddi külfetin bir kısmı bizzat ibadetin kendisi üzerinden karşılanmış olur.

Çok katlı mezar yapılması dinen uygun mudur?

Yer darlığı ve ekonomik zuretleler nedeniyle, bölümleri birbirinden ayrı katlı mezarlar yapılmasında ve toprağa vermek kaydıyla bunlara cenaze defnedilmesinde dînen bir sakınca yoktur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Nefsime takvasını ver ve nefsimi (her türlü kötü şeylerden) temizle, sen temizleyenlerin en hayırlısısın. Sen nefsimin dostu ve mevlasısın.” (Müslim, Duâ, 73)

TAVAFIN ANLAMI

Hac ibadetinin rükünlerinden biri tavaftır; yani Kâbe-i Muazza-
ma'nın etrafında yedi kez dönmektir. Tavaf bir nevi namazdır ve
tavafta, hacı Allah'ın huzurunda olduğunun bilinciyle, O'na yaraşan
bir tazim ve muhabbet içerisinde olmalıdır. Resûlullah (s.a.s.)'in
beyanına göre, **“Kâbe'yi tavaf etmek, namaz kılmak gibidir. Ancak
tavafta konuşabilirsiniz. Kim tavaf esnasında konuşursa sadece
hayır(lı şeyler) konuşsun.”** (Tirmizî, Hac, 112). Tavaf ederken, Hz. İbra-
him oğlu İsmail (a.s.) ile Allah'ın Evi'ni nasıl dönerek inşa ettilerse,
hacı da aynı şekilde tavafla iman evini, gönül evini yeniden inşa
etmelidir. Kâbe Allah'ın Evi, kalpler de O'nun nazargâhıdır. Hacı
orada sürekli Kâbe'ye bakar, onun yüceliğini temaşa eder; Allah ise
kulun kalbini gözetir, onu dikkate alır. Hz. Peygamberin veciz bir
şekilde ifade ettikleri gibi, **“Allah, sizin şeklinize şemailinize ve mal-
larınıza bakmaz, kalplerinize ve amellerinize bakar.”** (Müslim, Birr, 34)

BİR SORU BİR CEVAP

Kuyruksuz veya kuyruğu kesik koyunlar kurban edilebilir mi?

Doğuştan kuyruksuz olan veya besili olması için küçük yaşta kuyrukları boğulmak suretiyle düşürülen koyunların kurban edilmelerinde bir sakınca yoktur. Ancak bir kaza ile değerini azaltacak şekilde kuyruğunun tamamı veya yarısından çoğu kopan hayvanın kurban edilmesi caiz değildir (İbn Hümâm, Fet-hu'l-Kadir, IX, 514).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Nimetlerinin yok olmasından, sağlığımın bozulmasından, ansızın gelecek cezandan ve öfkene sebep olan her şeyden sana sığınırım.” (Müslim, Rikâk, 96)

ALLAH RESÛLÜ'NÜN ADINI SAYGIYLA ANMAK

Peygamber Efendimizin (s.a.s.) isimlerine karşı, tarih boyunca millet olarak bizim sonsuz bir titizliğimiz ve eşsiz bir saygımız vardır. Çocuklarına onun ismini veren kimseler, bu isme karşı gösterilmesi gereken edebî ihmaline karşı bir tedbir olarak Muhammed'i eski harflerle aynen yazmışlar ama “*Mehmed*” olarak telaffuz etmişlerdir. Yine bu hassasiyetin bir sonucu olarak Osmanlı edebiyat geleneğinde Peygamberimizin ismi asla yalın olarak değil, muhtelif tazim ve hürmet ifadeleriyle birlikte anılmıştır. Söz gelimi, “*Fahr-i Âlem, Fahr-i Kâinât, Seyyid-i Kâinât, Hâce-i Kâinât, Resûl-i Kibriyâ, Resûlus-Sekaleyn, Rasûl-ü Ekrem, Hâtemü'l-Enbiyâ, Server-i Enbiyâ, Seyyidü'l-Mürselîn, Rahmetün li'l-âlemîn, Risâlet-Meâb, Risâlet-Penâh, Zât-ı Risâlet, Nebiyy-i Muhterem, Sultânü'l-Enbiyâ, Mahbûb-i Âlem, Mahbûb-i Kibriyâ*” gibi nice övgü sıfatları ve “*Cenab-ı, Efendimiz, Hazretleri*” gibi hürmetkâr ifadelerle birlikte anılmış, kitaplarda da böylece yazılmıştır.

BİR SORU BİR CEVAP

Bir kimsenin oğlunun veya başka birisinin bağışladığı para ile kurban alıp kesmesi durumunda bu kurban sayılır mı?

Oğlu veya başkası tarafından kendisine bağış yapılan kimse bu paranın sahibidir. Bağışlanan bu parayı dilediği gibi harcayabilir. İster başka ihtiyaçları için sarf eder, isterse kurbanlık alıp kesebilir. Bu kesilen hayvan kurban olarak geçerli olur (*İbn Âbidîn, Reddu'l-Muhtâr, V, 213*).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Perçeminden tuttuğun şeylerin şerrinden sana sığınırım. Her türlü hayrından senden isterim ki bütün hayırlar senin elindedir.” (*İbn Hibbân, Ed'îye, No: 934*)

KÜLTÜRÜMÜZDE GAZİLİK VE ŞEHİTLİK

Dinimizde ve geleneklerimizde var olan temel ahlaki değerler, şehitlik mertebesini, ilahî şan ve şerefle, kul için bir taltif, ilahi bir mazhariyet, Hakk'ın lütfu olarak görmektedir. Bundan yüzyıllar önce vatan savunmasını cephelerde üstlenmiş ecdadımız için de şüphesiz bu durum bir nasip, vatan-millet için bir devlet, analar için de bir rüya olarak kabul edilirdi. Vatan savunmasında fedakârlık bilincinin kazandırılması, çocukluktan itibaren ailede verilen önemli bir değerdi. Zamanı gelince düşmana karşı azimle, sabırla mücadele, bu değer aktarımının bir meyvesiydi. Çanakkale gazi ve şehitleri başta olmak üzere, öncesinde ve sonrasındaki muharebe-lerde gazi olan ve şehit düşenler; din, devlet, vatan, millet, bayrak, sancak, namus ve şeref uğrunda fedakârlıkta bulunarak, gazilik ve şehitlik ruhunu, canlı tutmuşlardır. Ruhları şâd olsun...

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum." (Hâkim, Deavât, No:1872)

BİR SORU BİR CEVAP

Hayvan kesecek kimselerde bulunması gereken şartlar nelerdir?

Hayvanı kesecek kimsenin, akıl ve temyiz gücüne sahip, Müslüman veya Ehl-i Kitap olması gerekir. Putperest, ateşperest, ateist ve mürtedlerin kestikleri hayvanların eti yenmez.

Ehl-i Kitap olduğu bilinen kimse kesim yaparken Allah'tan başkasının adını anmamalıdır. Zira ayette Allah'tan başkası adına kesilmemesi şartı getirilmiştir (Bakara, 2/173).

ÇEŞMELER

Çeşmeler; Osmanlı kültür ve medeniyetinde yerleşim bölgelerinin hemen her sokağında hazneli, haznesiz, cami ile beraber, sebille birlikte, tek başına meydanlara, köşe başlarına yapılmış estetik güzelliklere sahip hayat kaynaklarıdır. Türk-İslam sanatının incelik ve güzelliklerine ev sahipliği yapan çeşmelerin birçoğu, İslamiyet'in suya atfettiği değere binaen, varlık sahibi hayırsever kimselerin gayretleri ile hayrat olarak yaptırılmıştır. Yüzyıllar boyunca köklü bir geleneğin başrolü olmuş çeşmeler, kervanların konakladığı yol kenarlarında yaptırıldığında 'namazgâh', şehrin her mahallesinde yaptırıldığında 'mahalle çeşmesi', açık arazide yaptırıldığında ise 'çoban çeşmesi' adlarını alabilmiştir. Her dönemin sanat üslubunun özelliklerini yansıtan çeşmelerin bazıları çok mütevazı, bazıları muhteşem hat yazılarıyla bezenmiş kitabeli eserler olabilmektedir. Sonuç olarak çeşme yaptırma geleneği, Türk mimarisi açısından oldukça değerli eserlerin ortaya konulmasına vesile olmuştur.

BİR SORU BİR CEVAP

Bir özür sebebiyle vaktinde kesilemeyen kurbanların fakir ve zengin için hükmü nedir?

Kurban kesimi için belirlenmiş olan müddet içinde (*kurban bayramı günlerinde*) kesilemeyen kurbanları; sahibi fakir ise ve kurbanlık niyetiyle satın almışsa bunu yoksullara verir. Zengin ise, ister kurbanlık satın almış olsun-olmasın bir kurbanlık hayvan kıymetini yoksullara sadaka olarak vermesi gerekir (*Merğîmânî, el-Hidâye, IV, 73*).

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Sen affedicisin, Kerîm'sin, affi seversin, beni affet." (Tirmizî, Deavât, 84)

MÜSLÜMANLARI BULUŞTURAN MÜBAREK İKLİM: HAC

Hac ibadeti, ihram, namaz, telbiye, zikir, vakfe, istiğfar, tavaf, sabır, ilgili yasaklar, kurban, sadaka gibi yoğunlaştırılmış bir dizi ibadet ve taatten oluşmaktadır. Hac, belli bir zaman ve belirli mekânlarda gerçekleşen bir ibadet olduğu için Müslümanlara zaman ve mekân mefhumunu, dünyada her şeyin belli bir düzen içinde gerçekleştiği şuurunu kazandırır. Buna göre hac, bir ay içerisinde başlayıp biten bir ibadet değildir. Hac, Müslümanların manevi yönlerini güçlendirecek, morallerini takviye edecek, izzet ve şereflerini artıracak, sorumluluk bilinçlerini geliştirecek, onlara birlikte hareket edebilme yetisi kazandıracak en önemli ibadetlerden biridir. Bu mübarek iklimde Müslümanlar, karşılıklı olarak sevgi, bilgi, görgü, tecrübe ve kültür alışverişi yapma, birbirlerinden yararlanma fırsatı bulurlar. Böylece, en mübarek zamanda, en mukaddes mekânda son derece bereketli bir buluşmayı gerçekleştirip günahlarından arınmış olarak memleketlerine dönerler.

BİR SORU BİR CEVAP

Doğuştan boynuzu olmayan veya doğumdan sonra boynuzları çeşitli müdahalelerle köreltilen hayvanlar kurban olarak kesilebilir mi?

Doğuştan boynuzu olmayan kurbanlık hayvanların kurban olarak kesilmesi caiz olduğu gibi (Tirmizî, Edâhî, 9) küçükken yapılan müdahale ile boynuzları kesilerek, elektrik veya kimyasal yolla boynuzu yakılarak ya da benzeri işlemlere tabi tutularak boynuzsuzlaştırılan hayvanların kurban olarak kesilmesinde bir sakınca yoktur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Sen yardım istenilensin, dualar ancak sana ulaşır, duaları sen kabul edersin, güç ve kuvvet ancak Allah ile birlikte vardır.” (Tirmizî, Deavât, 94)

“HAC ARAFAT”TIR

Arafat'ta Allah Resûlü'ne, haccı sorduklarında kısaca; “*Hac, Arafat (ta bulunmak)tır.*” (Tirmizî, Hac, 57) cevabını vermiştir. Bu ifade, bizim dilimizdeki vurgu ile söylenecek olursa tıpkı, “*Hac demek, Arafat demektir.*” gibi anlaşılmalıdır. “*Hac, Arafat'tır.*” demek, hakikati bilmek, tanımak, anlamak, kavramak demektir. Dirilişi, mahşeri, mahkeme-i kübrâ öncesi bekleyişi, ölmeden önce ölmeyi, hesaba çekilmeden önce muhasebe yapmayı bilmek demektir. Arafat'ı idrak eden hacı olur, Arafat'ı kavrayan marifeti bulur. Arafat önce kendini bilme, kendini bulma deneyimidir. “*Kendini bilen, Rabbini de bilir.*” fehvasınca, önce kendini tanıma, ardından da Rabbini tanımadır. Yunus'un dediği gibi; “*İlim, ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir.*” Allah'ı unutanlar, nasıl hem kendilerini hem de Allah'ı unutmuşlarsa ve neticede ahirette de Allah tarafından unutulacaklarsa (Arâf, 7/51; Câsiye, 45/34), Arafat'ta kendini ve Rabbini tanıyanlar da mükâfat olarak Allah tarafından tanınacaklardır.

BİR SORU BİR CEVAP

Teşrik tekbirlerinin dinî hükümü nedir, bu tekbirleri kimler ne zaman getirir?

Hanefilerde tercih edilen görüşe göre arefe günü sabah namazından bayramın dördüncü günü ikindi namazına kadar 23 vakit, her farzın ardından teşrik tekbiri getirmek, kadın erkek her Müslümana vaciptir. Teşrik günlerinde kazaya kalan namaz kaza edilirken teşrik tekbirleri de kaza edilir. Teşrik günleri çıktıktan sonra kaza edilmeleri hâlinde ise tekbir getirilmez. Namaz kaza edilmedikçe tekbirler kaza edilmez. Şâfiî mezhebine göre ise teşrik tekbirleri sünnettir (Maverdî, el-Hâvî, II, 501).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senden düzgün bir yaşantı, temiz bir ölüm ve rezil rüsva olmadan Sana dönebilmeyi istiyorum.” (İbn Ebû Şeybe, Duâ, 1, No: 29134)

KURBAN BAYRAMI AREFESİ

Arefe, haccın en önemli farzı olan vakfenin yapıldığı yerin (*Arafat*) diğer adıdır. Vakfe, Kurban Bayramı'nın bir gün öncesi olan Zilhicce'nin 9. günü burada yapıldığından bugüne arefe günü denmiştir.

Arefe günü; büyüklere, akrabaların ve hastaların ziyaret edildiği; yetimlerin görülüp gözetildiği; fakir-fukaranın aranıp sorulduğu; muhtaçlara yardımların yapıldığı; çocukların sevindirildiği; kırgınlıkların giderildiği; af, hoşgörü ve kardeşlik duygularının doruğa çıktığı bir gündür. Bu günde aynı zamanda bayrama yönelik yapılan hazırlıklar dolayısıyla müslümanları tatlı bir heyecan ve sevinç sarar.

Mübarek gün ve geceler, bizlere bahşedilen önemli fırsatlardır. Nitekim Peygamberimiz (s.a.s.); *"Allahu Teala kullarını arefe gününde cehennemden azat ettiği kadar, başka günlerde azad etmemiştir"* (Riyâzü's Sâlihîn, 2/1282) buyurmuştur.

Haccın temel rüknü olan Arafat Vakfesi bugün yapılır. Arafat'ta gün batıncaya kadar kalan hacılar zamanlarını tekbir, tehlil, telbiye, salatü selam getirip Kur'an okuyarak, dua ve niyazda bulunarak geçirirler. Peygamberimiz (s.a.s.); *"Allah'ın, Arefe günü mü'minlerin günahlarını bağışlayacağını umarım"* (Müslim, Siyam, 1162) buyurmuştur. Bu müstesna günü; ibadet, tövbe ve istiğfarla geçirmeli, ülkemiz ve bütün müslümanlar için dua ve niyazda bulunmalıyız.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Senden hayırlı olan işleri yapmayı, aklın ve dinin çirkin gördüğü şeyleri terk etmeyi ve fakirlerin sevgisini istiyorum." (Mâlik, Duâ, No:508)

BİR SORU BİR CEVAP

Kurban keserken abdestli olmak şart mıdır?

Kurban kesen kişinin abdestli olması şart olmamakla birlikte, kurban bir ibadet olduğu için kesenin abdestli olması daha faziletlidir.

Sunî tohumlama yoluyla üretilen hayvanların kurban olarak kesilmesinde bir sakınca var mıdır?

Hayvan neslini ıslah etmek ve verimini artırmak amacıyla, bir hayvana kendi cinsi olan başka bir hayvandan sunî tohumlama yapılmasında dinen bir sakınca olmadığı gibi, bu yolla üretilen bir hayvanın kurban edilmesinde de sakınca yoktur.

KURBAN BAYRAMI

Bayramlar, dinî ve millî hislerimizi coşturan, akrabalık bağlarını kuvvetlendiren, komşuluk ilişkilerini yenileyen, toplumsal hayatı canlandıran, bir gönül medeniyeti olan İslam'ın yoksulu gözetme, yetimi sevindirme, muhtaçla paylaşma gibi yüce değerlerini yaşatan müstesna günlerdir.

Bu bayrama adını veren Kurban; Hz. İbrahim ve Hz. İsmail örneğinde olduğu gibi ilâhî emirlere kayıtsız teslimiyet göstergesi, hak yolunda fedakârlığın bir nişanesi, Allah'ın bize lütfettiklerinden onun hoşnutluğu için verebilmenin hâl ile ifadesidir.

Kurban ibadetinin yerine getirilmesi kadar onu ifa ederken gözetilmesi gereken ilkeler ve amaçlar da önemlidir. Yaratılana şefkat ve merhamet, temizlik, insana saygı, çevrenin korunması, israftan kaçınma Müslümanın her zaman göstermesi gereken temel duyarlılıklardır. Kurban kesimi esnasında bu hususlara azami ölçüde riayet etmemiz hem dinî hem de insanî sorumluluğumuzdur.

Bu duygularla Kurban Bayramınızı kutlar, bayramın tüm insanlık için barış, huzur ve güven getirmesini Yüce Allah'tan niyaz ederiz.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.”

(Müslim, Duâ, 72)

BİR SORU BİR CEVAP

Kesilen kurbanı ait kanın alınma sürülmesinin dinî hükmü nedir?

Kesilen kurbanı ait kanın alınma sürülmesinin dinî bir dayanağı yoktur. Bu uygulama cahiliye âdeti olup, müslümanların bu tür yanlış davranış ve uygulamalardan kaçınması gerekir.

Kısırlaştırılmış hayvanlar kurban edilebilir mi?

Çeşitli amaçlarla kısırlaştırılmış veya burularak hadım hâle getirilmiş hayvanlar kurban olarak kesilebilir. Kurban açısından bu herhangi bir eksiklik oluşturmamaktadır.

KİŞİ SEVDİĞİYLE BERABERDİR

Bir gün Resûlullah (s.a.s.) vaaz ederken bir bedevi çıkageldi. Hiç beklemeden zihnindeki soruyu sordu: “Ey Allah’ın Resûlü! Kıyamet ne zaman kopacak?” Soruyu işiten Resûlullah’ın yüzü asıldı. Sahabîler ona; “*Otur! Bak Resûlullah’a hoşlanmadığı bir şeyi sordun!*” dediler. Fakat adam soruyu tekrar sordu. Peygamberimizin yüz ifadesi daha da değişti. Bunun üzerine sahabiler adamı oturttuysa da adam tekrar kalkıp sorusunu tekrarladı (İbn Hanbel, III, 167).

Bu sırada namaz vakti geldi ve kamet getirildi. Namazı kıldırıktan sonra Resûlullah döndü ve “*Kıyametin ne zaman kopacağını soran kişi nerede?*” dedi. Adam, “*Benim ey Allah’ın Resûlü (buradayım)!*” dedi. Resûlullah, “*Peki, sen onun için ne hazırladın?*” deyince; “*Ben, onun için pek fazla (nafile) namaz, oruç ve zekât hazırlayamadım. Fakat ben, Allah ve Resûlü’nü seviyorum!*” dedi. Bunun üzerine rahmet peygamberi, “*Kişi sevdiğiyle beraberdir, sen de sevdiğinle beraber olacaksın!*” (Müslim, Birr, 164) buyurdu.

BİR SORU BİR CEVAP

İhmal sebebi ile kurban kesmeyen kimse ne yapmalıdır?

Kurban kesme şartlarını taşıdığı hâlde unutma, ihmal vb. sebeplerle kurban kesmeyen kimse-nin, o yıla mahsuben, bir kurban bedelini fakirlere vermesi (Merğîmânî, el-Hidâye, IV, 73) ayrıca tevbe ve istiğfarda bulunması gerekir.

Kadın kurban kesebilir mi?

Hayvan kesiminde, bu işlemi yapacak kişinin akıllı, temyiz gücüne sahip ve Müslüman veya ehl-i kitap olmasının dışında bir şart bulunmamaktadır. Bu şartları taşıyan kişi kadın olsun, erkek olsun kurban kesebilir (Mevsûlî, el-İhtiyâr, İstanbul, V, 716).

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Ancak sana dayandık, sana yöneldik. Dönüş de ancak sanadır.”

(Mümtehhine, 60/4)

ÖFKE ŞEYTANDANDIR

Sevgili Peygamberimiz, “*Öfke şeytandandır, şeytan ateşten yaratılmıştır. Ateşi su söndürür, dolayısıyla biriniz öfkelendiği zaman abdest alsın.*” (Ebû Dâvûd, Edeb, 3) buyurarak öfkenin şeytanla ilgili olduğuna dikkat çekmiştir. Öfke, insanın iradesini zayıflatarak onu her türlü olumsuz yönlendirmeye açık hâle getirmektedir. Atalarımızın “*öfke gelince akıl gider*” diyerek tarif ettiği bu hâl elbette şeytanın işine gelecektir. Esasında öfke gayet doğal bir duygudur. İnsanın kendisini tehlikelere karşı korumasında, kişiliğine ve değerlerine yönelik bir saldırı karşısında savunmaya geçmesini tetikleyen içgüdüsel bir duygudur. Ancak kontrol edilemeyen öfke hem kişi hem de karşısındakiler için son derece tahripkâr olan bir duygudur. Öfkeye kapılıp ne dediğini ve ne yaptığını bilmez bir hâlde savrulmak insanın kolayına gelir. Oysa aklıselim sahibi yetişkin bir kimsenin zarara dönüşecek bir öfke duyduğunda bunu en kısa sürede dindirerek sabırlı ve sağduyulu olması lazımdır.

BİR SORU BİR CEVAP

Kurban kestikten sonra şükür namazı kılmanın hükmü nedir?

Kişi nafile namaz kılınması mekruh olmayan bir vakitte, sebepli veya sebepsiz dilediği kadar nafile namaz kılabilir. Kurban kesen kişi de kurban kesme ibadetini yapma imkânına kavuştuğu için dilerse Allah'ın verdiği nimete şükretmek üzere iki rekât nafile namaz kılabilir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senden iman içinde sağlık, güzel ahlak içinde iman, peşinden rahmet, afiyet, mağfiret ve rıza gelen bir kurtuluş istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No: 1919)

HZ. İBRAHİM'İN İMTİHANI HZ. İSMAİL

Hız. İsmail, Hız. İbrahim'e yıllarca süren tevhid mücadelesinin ardından yaşlılık döneminde ettiği dua üzerine bahşedilen salih ve iyi huylu bir evlattı. Büyüyünce babası Hız. İbrahim ona *"Yavrum, ben rüyamda seni kurban ettiğimi gördüm. Bir düşün, ne dersin?"* dedi. Hız. İsmail, büyük bir teslimiyet göstererek *"Babacığım, emrolunduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın."* dedi. (Saffât, 37/102) Bu zor imtihan karşısında ikisi de Allah'ın emrine teslim olmuşlardı. Hız. İbrahim oğlunu kurban etmek üzere yüz üstü yere yatırdı. Çok geçmeden Allah katından *"Ey İbrahim! Gördüğün rüyanın hükmünü yerine getirdin. Şüphesiz biz iyilik yapanları böyle mükâfatlandırırız."* (Saffât, 37/105) müjdesi geldi ve Hız. İsmail'e karşılık semadan kurbanlık bir koç gönderildi. Teslimiyetiyle örnek peygamber Hız. İbrahim'in imtihanı olan Hız. İsmail de daha sonra Rabbinin hoşnutluğunu kazanan elçilerden biri oldu.

BİR SORU BİR CEVAP

Ağız alışkanlığı ile yerli yer-siz edilen yeminin hükmü nedir?

Yemin etmek aslında mubah bir davranış olmakla birlikte, gereksiz yere yemin etmek ve çok yemin etmeyi alışkanlık hâline getirmek, doğru değildir. Kur'an-ı Kerim'de, çok yemin etmenin Yüce Allah'ın hoşuna gitmeyen işlerden biri olduğuna işaret edilerek, *"Yemin edip duran kimseye boyun eğme."* (Kalem, 68/10) buyurulmuştur .

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Senden sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum." (Hâkim, Deavât, No:1872)

CENAZE NAMAZI

Cenaze namazı, mü'minlerin vefat eden kardeşlerini ahirete uğurlamadan önce, ona karşı son görevleri, son tanıklıkları ve son dualarıdır. Sevdikleriyle olan bu son birlikteliğinde cenaze namazına katılanların kendisi hakkında hüsn-i şehadette bulunmaları, yani iyi bir insan olduğunu dile getirmeleri, Allah'tan günahlarının affını isteyerek rahmet ve mağfiretle karşılanması için niyazda bulunmaları, dünya hayatına veda eden mü'min için bir tezkiyedir.

Allah Resûlü iki kişi tarafından da olsa hakkında yapılan hüsn-i şehadetin ölüye cenneti kazandıracığını ifade etmiş (*Tirmizî, Cenâiz, 63*), ölünün cenaze namazını kalabalık bir cemaatin kılması ve böylece onun için af dilemesi hâlinde edilen bu duaların kabul edileceğini bildirmiştir (*Müslim, Cenâiz, 58*). Bu nedenle Hz. Peygamber, **“Her ölünün namazını kılın.”** (*İbn Mâce, Cenâiz, 31*) buyurarak, ahirete göçen her mü'minin cenaze namazına katılmayı emretmiş ve bunu inananların birbirlerine karşı görevleri arasında saymıştır (*Tirmizî, Edeb, 1*).

BİR SORU BİR CEVAP

Yemin çeşitleri nelerdir?

Üç çeşit yemin vardır. Bunlar; yemîn-i lağv, yemîn-i ğamûs ve yemîn-i mün'akide.

Yemîn-i lağv; bir şeyin doğru olduğu zannedilerek veya ağız alışkanlığıyla yapılan yemindir.

Yemîn-i ğamûs; yalan yere edilen yemindir.

Yemîn-i mün'akide; mümkün olan ve geleceğe ait bir şeyi yapmak veya yapmamak üzere yapılan yemindir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Seni zikretmek, nimetlerine şükretmek ve sana en güzel biçimde ibadet etmek konusunda bana yardım eyle.” (*İbn Huzeyme, Duâ, No: 751*)

İHLÂS SÛRESİ VE ES-SAMED İSMİ CELİLİ

Übey b. Ka'b'ın naklettiğine göre müşrikler Hz. Peygambere “*Ya Muhammed! Bize tanıt.*” dediler. Bunun üzerine Allah Teala İhlâs sûresini indirdi: “*De ki: O Allah tektir, Allah Samed'dir. O doğurmamış ve doğmamıştır. Hiçbir şey O'na denk değildir.*” (İbn Hanbel, V, 133). Tevhid inancının özünü barındıran bu sûrenin ikinci ayetinde Allah'ın hiçbir şeye muhtaç olmadığı bildirilmiştir. Âlemlerin Rabbi'nin hiçbir şeye muhtaç olmayıp bilakis her şeyin O'na muhtaç olduğunu anlatan ismi es-Samed'dir. O, âleme muhtaç değil, âlem O'na muhtaçtır. Her isteğimizi her dileğimizi O'ndan isteriz. Çünkü O, Ğaniyy olandır.

Sûrenin üçüncü ayetinde O'nun doğurmaktan da doğmaktan da beri olduğu bildirilmektedir. Doğmuş olmak da doğurma özelliğine sahip olmak da başka varlıklara ihtiyacı gerekli kılar ve yaratılmışlara ait özelliklerdir. Oysa her türlü isteğin kendinden isteneceği, her türlü sıkıntıda kendisine müracaat edilecek olan Allah Teala, yaratılmışlara mahsus olan ve başkalarına ihtiyaç duymayı gerektiren tüm bu özelliklerden uzaktır, es-Samed'dir O.

BİR SORU BİR CEVAP

Yemin kefareti nedir?

Yemin keffareti; on fakire birer fitre (*fitır sadakası*) miktarı veya bir fakire, on ayrı günde her gün birer fitre miktarı para vermek ya da sabah akşam doyurmak veya on fakiri giydirmektedir. Buna gücü yetmeyen fakir kimsenin ise, ara vermeden üç gün oruç tutması gerekir (*Mâide, 5/89*).

Namaz kılınması mekruh olan vakitlerde tavaf yapılabilir mi?

Namaz kılmanın mekruh olduğu vakitlerde tavaf yapılabilir, bunun hiçbir sakıncası yoktur (*Nevevi, el-Mecmu, VIII, 79*). Ancak Hanefilere göre bu tavafın namazını söz konusu vakitte kılmak mekruhtur.

GÜNÜN DUASI

“*Allah'ım! Senin iznin ve yardımınla sabahladık ve akşamladık. Yine senin izin ve yardımınla yaşar ve ölürüz. Sonunda dönüş yalnız sanadır.*” (Ebû Dâvûd, Edeb, 110)

KOMŞULARIN EN HAYIRLISI...

Peygamber Efendimiz (s.a.s.), “Allah katında komşuların en hayırlısı, komşusuna karşı en güzel davranandır.” (Dârîmî, Siyer, 3) buyurmuş, hatta kişinin komşusu tarafından hayırla yâd edilmesinin, Yüce Mevla tarafından günahlarının affına vesile olabileceğini belirtmiştir: “Bir Müslüman öldüğünde, en yakın komşularından üç hane halkı kendisinin iyi bir insan olduğuna şahitlik ederlerse, Yüce Allah, ‘Bildikleri kadarıyla şahitlikte bulunan kullarımın şahitliğini kabul ettim ve (onun hakkında) kendi bildiklerimi de bağışladım.’ buyurur.” (İbn Hanbel, II, 409).

Komşu hakkındaki nebevî uyarılara kulak veren bir mü’min, komşuya zarar verecek veya onu rahatsız edecek davranışlardan kesinlikle uzak duracak, kendisi için arzu ettiğini onun için de arzu edecek, kendisi için istemediğini onun için de istemeyecektir. Çünkü komşu olması ona bir ayrıcalık sağlamaktadır. Ona yapılan herhangi bir kötülük ya da verilen zarar, diğerlerinden farklı değerlendirilmektedir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, senden seni sevmeyi, seni seven kişiyi sevmeyi, senin sevgine ulaştıran ameli yapmayı isterim.” (Tirmizî, Deavât, 72)

BİR SORU BİR CEVAP

Yemin ne demektir?

Sözlükte “kuvvet, sağ el” gibi anlamlara gelen yemin, dinî bir kavram olarak bir kimsenin Allah’ın adını veya sıfatını zikredererek sözünü kuvvetlendirmesi demektir. Mesela “Vallahi şu işi yapmam”, “Vallahi şu yere gitmeyeceğim” şeklindeki beyanlar böyledir.

Cenaze namazını kılmanın belli bir vakti var mıdır?

Cenaze namazının kılınması için belirli bir vakit yoktur. Günün her saatinde cenaze namazı kılınabilir. Ancak zorunlu olmadıkça kerahet vakitlerinde kılınması uygun değildir (Tirmizî, Cenâiz, 41 / 1030).

CAMİLER VE DİN GÖREVLİLERİ HAFTASI

Diyaret İşleri Başkanlığı tarafından 1986 yılından beri kutlanmakta olan “*Camiler Haftası*” 2003 yılından itibaren “*Camiler ve Din Görevlileri Haftası*” olarak yurt içinde ve yurt dışında çok çeşitli etkinliklerle, büyük bir coşkuyla kutlanmaya başlanmıştır.

Camiler, toplumları, fakir, zengin, âlim, cahil, diye ayrıma tabi tutmayan, fark gözetmeksizin bir araya toplayan ibadet yerleridir. Tarih boyunca üstlendikleri pek çok fonksiyonun yanı sıra, cemaat arasındaki kardeşliğin gelişmesinde yardımlaşmanın oluşmasında camilerin yeri çok büyüktür. Bu hafta nedeniyle camilerin genel temizliği ile eksikliklerinin giderilmesi, bakım ve onarımı yapılmaktadır.

Bu hafta nedeniyle görevlilerimiz hastahanedeki hastaları, hapis-hanedeki mahkûmları, güçsüzler yurdundaki yaşlıları, yetiştirme yurtlarındaki çocukları ziyaret ederek onların gönüllerini almaktadırlar. Mahallelerindeki yetim ve yoksullara yardım edilmesine aracılık yapmaktadırlar.

BİR SORU BİR CEVAP

Yeminin dindeki yeri nedir?

Yemin etmek aslında mubah bir davranış olmakla birlikte, gereksiz yere yemin etmek ve onu alışkanlık hâline getirmek doğru değildir. Sıkça yemin eden kimse sözüne Allah'ı şahit tutmuş ve kutsal değerleri sözünün doğruluğunu teyit için yıpratmış olur.

Yerine getirilmesi mümkün ve mubah olan bir şeyi, ileride yapacağına veya yapmayacağına yemin eden kişi, bu yeminini yerine getirmelidir (İbn Âbidîn, Reddu'l-Muhtâr, III, 45, 46).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Yaptığım işlerin kötülüğünden de henüz yapmadığım işlerin kötülüğünden de sana sığınırım!” (Müslim, Zikir, 65)

YAŞLILARA HÜRMETİN FAZİLETİ

Anne, baba, dede veya ninesinin yaşlılıklarına tanıklık eden insan, onlara güzellikle muamele etmelidir. “...Eğer onlardan biri ya da her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına ulaşırsa, sakın onlara ‘Öf!’ bile deme, onları azarlama, onlara tatlı ve güzel söz söyle. Onlara merhamet ederek tevazu kanadını indir ve de ki: ‘Rabbim! Tıpkı beni küçükken koruyup yetiştirdikleri gibi sen de onlara merhamet et.’” (İsrâ, 17/23-24) ayeti kerimesinde ifade edildiği gibi evlat, anne babasına bu şekilde dua edeceği gibi aynı zamanda anne babanın hayır dualarını da almaya çalışmalıdır. Çünkü onların duası reddedilmeyecek dualar arasındadır (Ebû Dâvûd, Vitr, 29). Hatta sadece anne baba değil, diğer yaşlılar da duası kabul edilen kimseler arasındadır. Nitekim Peygamber Efendimiz, “Allah Teala, sünnete bağlı bir şekilde istikamet üzere yaşayan, saçları ağarmış ihtiyar bir Müslüman kendisine dua ettiğinde, kuşkusuz ona istediğini vermemekten hayâ eder.” (Taberânî, el-Mu’cemül’-evsat, V, 270) buyurmuştur.

BİR SORU BİR CEVAP

Cuma namazı kılmakla kimler yükümlüdür?

Cuma namazı, akıllı, ergenlik çağına erişmiş, sağlıklı, hür ve mukim (misafir olmayan) erkeklere farzdır. Kadınlar, hürriyeti kısıtlı olanlar, yolcular ve cemaate gelemeyecek kadar mazereti olanlar cuma namazı kılmakla yükümlü değildirler. Ancak kılmaları halinde bu namazları geçerli olup ayrıca öğle namazı kılmaları gerekmez.

Hz. Peygamber, “Cemaatle Cuma namazı kılmak, her Müslüman’a farzdır. Ancak, köle, kadın, çocuk ve hastaya farz değildir.” (Ebû Dâvûd, Salât, 216) buyurmuştur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Yaratılışımı güzelleştirdiğin gibi, ahlakımı da güzelleştir.”
(İbn Hanbel, Müsned, I/403)

SAYGI GÖSTERENLER SAYGI GÖRÜRLER

Saygı evvela kendimize, sonra da başkalarına değer vermek demektir. Yaratılan her varlık, yaratandan ötürü değerlidir. Tevazu, nezaket, vakar ve samimiyetle başlayan bir diyalog; fertleri, saygı sahillerinde tadına doyumaz bir temaşaya sevk eder. Aile içi iletişimde de saygı, en temel değerlerimizden olmalıdır. Birbirimizi sevdiğimiz kadar birbirimize saygı duymalıyız. Eşler arasındaki saygılı ölçüler, aile saadetinin en önemli belirleyicilerindedir. Saygıya dayalı davranışlar, sevgiyi ve saygınlığı da beraberinde getirecektir. Çocuklarımızın da sevgi kadar saygıya ihtiyaçları vardır. Çünkü kişilik ve karakterin sağlamlığı için bu duygu temel bir değerdir. Aile içindeki bu dengeli ve ölçülü ilişki ağı sayesinde, gelecekte daha huzurlu bireyler yetiştirmek ve aileler kurmak ve en önemlisi de sağlıklı bir toplum oluşturmak için, emin adımlar atılmış olacaktır. Saygı dolu her davranış ve her söz, karşımızdakileri mutlaka bir şekilde etkileyecektir. Unutmayalım ki saygı gösterenler saygı görürler.

BİR SORU BİR CEVAP

Bir öğrencinin burs olarak aldığı para nisap miktarına ulaşırsa zekât vermesi gerekir mi?

Borcu ve temel ihtiyaçları dışında 80,18 gr. veya daha fazla altına veya bu değerde altın değerinde para veya ticaret malına sahip olan bir kimse, buna malik olduğu günden itibaren üzerinden bir yıl geçtiğinde, zekât vermekle yükümlü olur (*Mevsili, el-İhtiyâr, I, 99*). Zekâta konu olan paranın alınan yardımlardan ve burs paralarından oluşması durumu değiştirmez.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Yaşamak benim için hayırlı olduğu sürece beni yaşat. Ölmek benim için hayırlı olduğunda da benim canımı al!” (Buhârî, Merdâ, 19)

CAMİ VE MESCİD

Arapça ‘toplayan, bir araya getiren’ anlamındaki cami kelimesi, başlangıçta sadece Cuma namazı kılınan büyük mescitler için kullanılmıştır. Daha sonra içinde Cuma namazı kılınan ve hatibin hutbe okuması için minber bulunan mescitler “*camî*”; minberi bulunmayan yani Cuma namazı kılınmayan küçük mabetler ise “*mescid*” olarak anılır olmuştur.

İslamiyet’te bütün yeryüzü mescid kabul edilmekle birlikte, namazların cemaatle birlikte camide kılınması, gerek sevap bakımından gerekse sosyal yönden büyük bir önem taşımaktadır. Başlangıçta idare, eğitim ve öğretim merkezi gibi değişik amaçlarla kullanılan camiler, asıl fonksiyonunu bir mabet olarak ifa etmiş olmakla birlikte; genellikle tek başına yapılar hâlinde olmayıp, imaret külliye diye tabir edilen ve çeşitli vakıf binalardan oluşan bir yapı topluluğunun merkezini teşkil etmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Hasta olan ve tedavisi yapılmayan kedi, köpek gibi hayvanların veteriner tarafından itlafi caiz midir?

İnsanın, hizmetine verilen canlılara karşı merhamet ölçüleri ile muamele etmesi yanında onların sağlık ve temizliklerine de azami özen göstermesi gerekir. Bu sebeple hastalanan hayvanların imkânlar ölçüsünde tedavi edilmeleri gerekmektedir. Ancak, ölümcül bir hastalığa yakalanmış, tedavi ederek iyileşme imkânı da olmayan ve şiddetli acılarla baş başa kalmış bir hayvanın veteriner gözetiminde itlafında bir sakınca yoktur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ın gazabından, kullarının şerrinden, şeytanların vesveselerinden ve (onların) bana uğramalarından, Allah’ın tam kelimelerine sığınırım.” (Ebû Dâvûd, Tib, 19)

“ZEKÂT MALDAN HİÇBİR ŞEY EKSİLTMEZ”

Kur'an-ı Kerim'de Allah rızası gözetilerek güzel bir şekilde infak edilen mal, Allah'a verilmiş bir borç sayılmakta ve karşılığının kat kat fazlasıyla yine Allah tarafından ödeneceği bildirilmektedir (*Bakara, 2/245*). Şeytan, insana Allah yolunda harcamakla fakir olacağı şeklinde vesvese vermekte (*Bakara, 2/268*), Yüce Allah ise zekâtlarını gereğince ve sadece O'nun rızası için verenlerin aslında mallarını kat kat artırdıklarını (*Rûm, 30/39*) ve verilen her zekâtın karşılığının ödeneceğini (*Sebe', 34/39*) müjdelemektedir. Peygamber Efendimiz de mü'minlere zekât vermekle mallarının azalmasından korkmamaları gerektiğini şu şekilde açıklar: **“Sadaka / zekât vermek, maldan hiçbir şey eksiltmez.”** (*Müslim, Birr, 69*). Malın artma ve azalma ölçüsünün sadece miktarla ilgili olmadığı düşünülürse, görünürde eksilmiş gibi olan malın, aslında zekâtı ödendiği için bereketlenip daha verimli hâle geldiği veya geleceği anlaşılır. **“Allah, verilen sadakaları / zekâtları artırır.”** (*Bakara, 2/276*) ayeti de bu durumu en güzel şekilde izah etmektedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Sünnet olmanın hükmü nedir?

Sünnet olmak (*hitân*), İslamî şiarlardan yani sembol olmuş uygulamalardan biridir. Peygamberimiz (*s.a.s.*), yaratılışa uygun değerler (*fitrat*) arasında sünnet olmayı da saymıştır (*Müslim, Tahâre, 16*).

Sünnet olmak için kesin bir yaş belirlemesi yapılmış değildir. Çocuk yedi yaşına gelince sünnet edilmesinin uygun olacağı bazı âlimlerce belirtilmiş olmakla birlikte, biyolojik yapının müsait olması kaydı ile olabildiğince erken yapılmasının çocuk psikolojisi açısından daha uygun olacağı uzmanlarınca ifade edilmektedir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında senden af ve afiyet istiyorum.

(*Ebû Dâvûd, Edeb, 100,101*)

ÂYETÜ'L-KÜRSÎ'DE MEVCUT ESMÂ-İ HÜSNÂ

Bakara sûresinin 255. ayeti Ayetü'l-Kürsî olarak anılır. İlk cümlesi yegane mabudun Allah olduğunu anlatır: “Allah, kendisinden başka hiçbir ilah olmayandır.” Diğer canlılar ölümlüyken, bir sonları varken Allah'ın her daim var olduğunu, O'nun dışındaki diğer varlıkların hepsinin yok olacağını, fani olduğunu anlatan ismi el-Hayy'dir. Ondan sonra el-Kayyûm ism-i celili gelir. Kayyûm olan Allah'ın varlığı hiçbir şeye bağlı değildir. “O'nu ne uyuklama tutabilir ne de uyku.” Uyuklama ve uyku bir dinlenme hâlidir. İnsanın muhtaç olduğu bir şeydir. Allah ise hiçbir şeye muhtaç değildir. Aynı ayette geçen “Gökleri ve yeri koruyup gözetmek O'na güç gelmez.” cümlesinden O'nun için hiçbir şeyin zor olmadığı anlaşılmaktadır. O hâlde başkalarından yardım istemek yerine hiçbir şey kendisine zor gelmeyenden istenmelidir. Kulun bu ayeti okurken düşünmesi ve hissetmesi gereken şey, bu kadar kudrete sahip olan Allah'tan başkasına sığınmaması gerektiğidir.

“Aceb kâdirdür o ne isterse işler
Ki âsândur Ana her dürlü işler”

(İbn-i İsâ Saruhânî).

GÜNÜN DUASI

“Bizi dosdoğru yola ilet; nimetine erdirdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların yoluna da, doğrudan sapmışların yoluna da değil!” (Fâtiha, 1/6-7)

BİR SORU BİR CEVAP

Gayrimeşru yolla sağlanan kazançtan zekât vermek gerekir mi?

Gayrimeşru yolla sağlanan kazancın sahibi belli ise, bu kazancın sahibine iade edilmesi; belli değil ise, karşılığında sevap beklemeksizin yoksullara veya hayır kurumlarına verilerek elden çıkarılması gerekir (Serahsî, el-Mebsût, II, 112). Bu itibarla, gayrimeşru yolla elde edilen kazancın tamamı ya sahibine iade edilerek veya hayır yolunda harcanarak elden çıkarılacağından, zekâtının verilmesi söz konusu değildir.

GERÇEK DOSTLUK

İki insan arasında sıradan bir ilişkinin çok ötesinde derin bir sevgi ve saygıyı ifade eden dostluk, insan olmanın bir gereğidir. Allah Resûlü, *“Mü'min cana yakındır. (İnsanlarla) yakınlık kurmayan ve kendisiyle dostluk kurulamayan kimsede hayır yoktur.”* (İbn Hanbel, II, 400) buyurmuştur. Bununla birlikte, *“Kişi dostunun dini üzere-dir. Bu yüzden her biriniz, kiminle dostluk ettiğine dikkat etsin.”* (Tirmizî, Zühd, 45) uyarısıyla arkadaş seçiminde dikkatli davranılmasını tavsiye etmektedir. Dostların birbirlerini hem düşünce hem de davranış bakımından etkileyeceğini vurgulayan bu ifade, Kur'an'da da pekiştirilmektedir. Kıyamet gününde gerçeklerle yüzleştiğinde, sıkıntıdan ellerini ısıran kâfir, *“Yazıklar olsun bana! Keşke falanı dost edinmeseydim! Andolsun, Kur'an bana geldikten sonra beni ondan o saptırdı.”* (Furkân, 25/28-29) sözleriyle pişmanlığını ortaya koyacaktır. Zira dünyada iken ona dost görünenlerin bir kısmı şimdi sıkıntı anında kendisine düşman kesilivermiştir. Oysaki dünyada dostluklarını Yüce Rabbin rızasına bağlayanlar, beraberliklerini ebedî âlemde de sürdüreceklendir (Zuhruf, 43/67).

BİR SORU BİR CEVAP

Kâğıt paraların / banknotların zekâtı verilir mi?

Günümüzde mübadele aracı olarak kullanılan para kâğıt paradır. Eşyanın bedeli olarak kullanılmakta, alım satım onunla yapılmakta, işçi ücretleri, memur maaşları vs. onunla verilmekte, zenginlik ölçüsü kabul edilmektedir. Dolayısıyla kâğıt para, altın ve gümüşün mübadele vasıtası olarak yapmış oldukları görevi yüklenmiştir. Bu itibarla, altın ve gümüşün zekâtının verilmesi gerektiği gibi kâğıt paranın da zekâtı verilmelidir.

GÜNÜN DUASI

“Bizi doyurup içiren ve bizi Müslümanlardan eyleyen Allah'a hamdolsun.”

(Tirmizî, Deavât, 56)

EVLİLİKTE GÜVEN DUYGUSU

Evliliği üçayaklı bir masa gibi düşünürsek ayaklardan biri sevgi, biri saygı, diğeri ise güvendir. Sağlıklı ve doyurucu bir evlilik, bu üçayağın da sağlam olmasıyla mümkündür. Güven ancak tutarlı, sorumluluk duygusu gelişmiş kişilerin oluşturabildiği histir. Evlilikteki güven duygusunu zedeleyen bazı hususlar şunlardır: Evlilik öncesinde ya da evliliğin devamında verilen sözler yerine getirilmediğinde güven kaybı yaşanır. Eşinden sakladığın bir sır eninde sonunda eşin tarafından duyulacak, önemsiz saydığın bir yalan bir gün ortaya çıkacaktır. Dürüst olmak, aleyhinde bile olsa doğru söylemek kişiyi güvenilir kılar. İnsan aciz, eksik, hata yapan bir varlıktır. Eşe duyulan sonsuz güven de ilişkiyi imtihan hâline getirir. Eşinize güvenin ama insanın nefsine uyabilen, hata yapabilen bir yaratılıştta olduğunu bilerek güvenin. Evlilikten beklentiler ne kadar yüksekse hayal kırıklığı ve güven kaybı o oranda artar. İhanet, aldatma yıllar boyu oluşturulan güven duygusunu bir çırpıda yok edebilir.

BİR SORU BİR CEVAP

Odun, kamış, ot gibi kendiliğinden yetişen ürünlere de öşür verilir mi?

Genel ilke olarak insan emeği ile ve gelir sağlamak amacı ile yetiştirilen toprak ürünleri zekâta (öşre) tabidir. Bu niteliklerde olmayıp, tabiatla kendiliğinden yetişen, odun, kamış, ot ve benzeri şeyler için öşür gerekmez. (Serahî, el-Mebsût, III, 2). Sahabilerden İbn Abbas ile tabiin âlimlerinde İbrahim en-Nehaî, Mücahid, Hammad, İmam Züfer ve Ömer b. Abdülazîz bu görüştedir (İbn Hümâm, Fethü'l-Kadir, Beyrut, II, 243).

GÜNÜN DUASI

“Ey Allah'ım! Ey Rabbimiz! Bize dünyada iyilik, güzellik ve nimet ver, ahirette de iyilik, güzellik ve nimet ver ve bizi ateş azabından koru.” (Buhârî, Deavât, 55)

GİYİM KUŞAM ADABI

Peygamber Efendimizin, her türlü ihtiyaç maddesinde olduğu gibi, giyim kuşam konusunda da tavrını belirleyen temel ilke, israf ve kibirden uzak olmaktır. O, bu hususu ifade etmek üzere, **“İsraf ve kibirden kaçınarak yiyin, sadaka verin ve giyinin.”** (Nesâî, Zekât, 66) buyurmuştur. Peygamberimizin elbise ile kibirlenmekten kastettiği şey, dinin belirlediği ahlakî ilkeleri görmezden gelerek gösterişli kıyafetler içinde insanları küçümsemektir. Nitekim bir gün Hz. Peygamber (s.a.s.), **“Kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimse cennete giremez.”** buyurmuş, bunu duyan bir adam, **“(Ama) insan elbisesinin ve ayakkabısının güzel olmasından hoşlanır!”** deyince, sözlerine şöyle açıklık getirmiştir: **“Allah güzeldir, güzelliği sever. Kibir (ise) hakkı inkâr etmek ve insanları küçük görmektir.”** (Müslim, İmân, 147) Bir defasında ise Araplar arasında etekleri yerlerde sürünen kaftanların zenginlik ve gösteriş maksadıyla kullanılmasına işaret ederek **“Kim kibrinden elbisesini yerde sürüklerse Allah, kıyamet günü onun yüzüne bakmaz.”** (Buhârî, Libâs, 2) buyurmuştur.

BİR SORU BİR CEVAP

Cuma namazında hutbeye yetişemeyen kimsenin namazı geçerli midir?

Cuma namazında hutbe, namazın sahih olmasının şartlarından biridir. Hutbe okunmadan kılınan bir cuma namazı sahih değildir. Bu nedenle hutbe okunurken en az bir erkeğin hazır bulunması gerekir. Ancak cuma kılabilmek için hutbeye yetişmek ve dinlemek şart değildir. Buna göre, mazeretine binaen okunan hutbeye yetişemeyen veya hutbeyi duymayan kişinin kıldığı cuma namazı sahih olur (İbn Hümâm, Fethu'l-Kadir, II, 65-66).

GÜNÜN DUASI

“Ey Allah'ım! Senin rahmetini umuyorum, beni göz açıp kapayıncaya kadar (da olsa) nefsimle baş başa bırakma. Hâlimi tümüyle düzelt, senden başka ilah yoktur.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 110)

ÖLÜM

Ömür sermayesinin tükeniştir ölüm. Ömür sermayemizin ne kadar olduğunu bilemeyiz ama sanki hiç bitmeyecekmiş gibi tüketiriz hayatı. Ömürde bereket bize, tükeniş ise başkasına mahsusmuş gibi yaşarız. Doğrusu ölümü düşünmekle onu çabuklaştırmış oluyoruz; aksine ölüm düşüncesi hayatı daha da anlamlandırıyor ve dünyaya bağlılığımızı azaltıyor. Ölümü düşünmemekle ölümden kaçabileceğini sananları Allah Teala şöyle uyarıyor: **“De ki: Haberinizi olsun, o kaçıp durduğunuz ölüm, muhakkak gelip size ulaşacaktır. Sonra, gizliyi de aşikârı da bilen Allah’a döndürüleceksiniz. O, size neler yaptığınızı haber verecektir.”** (Cumâ, 62/8)

Biz Müslümanlar, ölümün bir âlem değişikliği olduğuna inanırız. Zira dünya hayatı, ahiret hayatına giden yolda bir duraktır.

Yunus Emre ne güzel söylemiş:

**“İş bu söze Hak tanıktır
Bu can gövdeye konuktur.
Bir gün ola çıka gide
Kafesten kuş uçmuş gibi.”**

GÜNÜN DUASI

“Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünyada da ahirette de beni yönetip himaye eden sensin.” (Yûsuf, 12/101)

BİR SORU BİR CEVAP

Bir malın taksitli olarak birden fazla fiyatla satışı sunulması caiz midir?

Bir malın taksit sayısına göre, farklı fiyatlarla satışı sunulması caizdir. Mesela bir mal, peşin fiyatı bin liradan, altı ay vadeli fiyatı bin beş yüz liradan, bir yıl vadeli fiyatı da iki bin liradan olmak üzere değişik fiyat seçenekleriyle satışı sunulsa, müşteri de bu seçeneklerden birini tercih edip kabul etse yapılan bu alışverişi caiz olur.

MİHRAP

Kur'an-ı Kerim'de dört yerde geçen mihrap kelimesi, İslam sanatında cami, mescit ve namazgâhlarda kibleyi ve imamın namaz kıldırırken duracağı yeri gösteren mimari yapıya denir. Dinî mimarinin en önemli detaylarından biri olan mihrap, Hz. Peygamber döneminde kullanılmamış olsa da Ömer b. Abdülaziz devrinde ortaya konulan bir uygulamayla mihrap yerleri belirgin hâle getirilmiştir. Hatta bazı camilerde imamın cemaat tarafında rahatça görülebilmesi amacıyla mihrabın tabanı cami zemininden biraz yükseltilmiştir. 12. yüzyılın ikinci yarısından 14. yüzyılın sonuna kadar Anadolu'da dikdörtgen çerçeveli, kemersiz veya basık sivri kemerli, köşeleri sütunçeli, dikdörtgen, çokgen veya çift nişli bir mihrap şeması uygulanmıştır. Anadolu Selçuklu mihraplarının boyutları ise genellikle içinde buldukları yapı ile orantılıdır. Kesme taş ve mozaik çinili veya mermer mihraplar da bu yüzyıllarda en çok kullanılan yapı malzemeleri olmuştur.

BİR SORU BİR CEVAP

Çevirgel/döngel duası diye bir dua var mıdır?

Duanın ana gayesi insanın Allah'a hâlini arz etmesi ve O'na niyazda bulunmasıdır. Dinî kaynaklarda insan hayatında duanın önemine çeşitli vesilelerle vurgu yapılmış (*Tirmizî, Deavât, 1*), inananlara nasıl dua yapılacağı hususunda örnekler de sunulmuştur (*A'râf, 7/55*). Gerek Kur'an-ı Kerim'deki dua örnekleri ve gerekse Peygamberimizden (s.a.s.) nakledilen bu konudaki hadisler arasında çevirgel/döngel duası diye bir dua yoktur.

GÜNÜN DUASI

“Ey insanların Rabbi! Rahatsızlığı gider! Şifa veren sensin. Senin vereceğin şifadan başka şifa yoktur. Öyle bir şifa ver ki ardında hiç hastalık izi bırakmasın.” (Müslim, Selâm, 47)

ZEKÂT VERME ADABI

Zekât alanların asla incinmesini istemeyen Yüce Allah, ‘zekâtların fakirlere gizli bir şekilde verilmesini daha hayırlı görmekte ve böyle yapmanın günahlardan bir kısmına kefaret olacağını’ bildirmektedir (*Bakara, 2/271*). Bununla birlikte zekât alan kimseyi hiçbir şekilde incitmemek, verdiğini dile getirerek fakirin başına kakmamak gerekir. **“Güzel bir söz ve bağışlamanın, peşinden incitme gelen sadakadan daha iyi olduğunu”** (*Bakara, 2/263*) bildiren Yüce Rabbimiz bu hususta şöyle buyurmaktadır:

“Ey iman edenler! Allah’a ve ahiret gününe inanmadığı hâlde malını gösteriş için harcayan kimse gibi, başa kakmak ve incitmek suretiyle, sadakalarınızı boşa çıkarmayın. Böylesinin durumu, üzerinde biraz toprak bulunan düz kayaya benzer ki, sağanak bir yağmur isabet etmiş de onu çıplak pürüzsüz bir kaya hâline getirmişti. Bunlar kazandıklarından hiçbir şeye sahip olamazlar. Allah, kâfirleri doğru yola iletmez.” (*Bakara, 2/264*)

BİR SORU BİR CEVAP

Dua yapmak için özel vakitler var mıdır?

Kur’an ve hadislerden anlaşıldığına göre gece seher vaktinde yapılan dualar daha makbuldür (*Tirmizî, Deavât, 80*). Ramazan gecelerinde, Arafat vakfesinde, gece vakitlerinde, ezan okunduğu ve kamet getirildiği sıralarda, farz namazların sonunda yapılan duaların kabul edileceği hadis-i şeriflerde beyan edilmiştir (*Müslim, Salâtü'l-Müsâfirin, 166*).

GÜNÜN DUASI

“Ey kalpleri çeviren (Allah’ım)! Benim kalbimi dinin üzere sabit kıl.”
(*Tirmizî, Deavât, 89*)

EL-MÜ'MİN İSM-İ CELİLİ

Esmâ-i hüsnâ içinde yer alan “el- Mü'min” ism-i celili; Allah'ın güven veren, yarattıklarını zulümden beri kılan, iman, emniyet ve eman veren, şek ve şüpheleri gideren olduğunu anlatır. Kula düşen şey, O'ndan başkasından korkmamaktır. Her türlü korkudan yalnız O'na sığınılır. Hastalık, afetler, açlık, tembellik, acizlik, ihtiyarlıkla gelen sıkıntılar, şeytanın ve nefsin şerri... Kısaca her türlü kötülükten Allah'a sığınılır. Bunların yanı sıra Peygamberimiz dualarında şunlardan da Allah'a sığınmıştır: Cehennem azabı, kabir azabı, sıkıntı çektiren fakirlik, yokluk, zillet, şımartan zenginlik, riya, katı kalplilik, düşmanların güleceği hâle gelmek, fayda vermeyen ilim, ürpermeyen kalp, doymak bilmeyen nefis, kabul olunmayan dua, kötü komşu, borcu ödeyememek, kötü ahlak. Peygamberimizin bu dualarından nasıl dua etmemiz, nelerden Allah'a sığınmamız gerektiğini de öğreniyoruz. Peygamber Efendimiz Felâk ve Nâs sûrelerini kastederek; **“İnsanlar bu sûrelerden daha iyi başka bir şey ile sığınmazlar”** (Nesâî, İstiaze,1) buyurmuştur.

Ya Rab! Bizleri korkudan, belalardan ve her türlü şerden emin kıl!

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbim! Ben, senden hakkında bilgi sahibi olmadığım bir şeyi istemekten yine sana sığınırım. Eğer beni bağışlamaz ve esirgemezsen, kaybedenlerden olurum!” (Hûd, 11/47)

BİR SORU BİR CEVAP

Her zaman dua yapılabilir mi?

İslam dinine göre dua için mutlaka uyulması gereken özel bir zaman ve mekân tahsis edilmiş değildir. Her yerde her zaman dua edilebilir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de; **“Akşama ulaştığınızda ve sabaha kavuştuğunuzda, gündüzün sonunda ve öğle vaktine eriştiğinizde, Allah'ı tesbîh edin (namaz kılın). Göklerde ve yerde hamd O'na mahsustur.”** (Rûm, 30/17) buyurularak, ibadet ve duanın gün içine yayılmasının önemi vurgulanmıştır.

HİCRİ YILBAŞI

Sözlükte; terk etmek, ayrılmak, bir yerden bir yere göç etmek demektir. Peygamberimiz Allah'tan aldığı emirleri insanlara ulaştırmak ve Müslümanların sayısını çoğaltmak için büyük mücadele vermiştir.

Mekkeli müşriklerin baskılarına dayanamayan Müslümanlar Peygamberimizin izni ile 615 ve 617 yıllarında Habeşistan'a hicret etmişlerdir.

Hz. Peygamberin İslam'ı daha geniş alanlara yayma arzusuyla çevre kabilelerden gelenlerle sohbet etmesi; özellikle Akabe biatları, Medine'de Müslümanlar için bir alt yapı oluşturmuştur. Peygamberimiz ve Müslümanlara yapılan baskıları gören Medineliler, Allah Resûlü ve arkadaşlarını Medine'ye davet ettiler. Bunun üzerine önce Mekkeli Müslümanların önemli bir bölümü sonra da Hz. Peygamber Hz. Ebubekir'le birlikte Medine'ye hicret etti. Böylece Peygamberimizin, 23 yıllık peygamberlik hayatının 13 yıllık Mekke devri bitmiş ve 10 yıllık Medine devri başlamıştır. Hicret, İslam tarihinin en önemli olayıdır. Müslümanlar müşriklerin zulmünden kurtulmuş, İslam dinine yayılma imkânı sağlanmıştır.

Hicretten 17 yıl sonra Hz Ali'nin teklifiyle Hz. Ömer zamanında Hz. Peygamberin hicret ettiği yılın 1 Muharrem'i olan 16 Temmuz 622 tarihi "*Hicri-Kamerî Takvim*" için "*takvim başı*" olarak kabul edilmiştir.

GÜNÜN DUASI

"Ey Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla, bizi rahmetine gark eyle! Sen merhametlilerin en merhametlisin." (A'raf, 7/151)

BİR SORU BİR CEVAP

At eti helal midir? (1)

Kur'an ve Sünnette at eti yemenin hükmü hakkında açık bir delil bulunmamaktadır. Hanefî mezhebinde Ebû Hanîfeden rivayet edilip tercih edilen görüş ile Malikîlerden gelen bir görüşe göre, at etinin yenilmesi tenzihen (*helale yakın*) mekruhtur. İmam Ebû Yusuf ile İmam Muhammed'e, Şâfiî ve Hanbelî mezhepleriyle Malikîlerden gelen diğer bir rivayete göre ise, at etinin yenilmesi mubahtır (Serahsî, el-Mebsût, XI, 233).

AİLE İÇİ İLİŞKİLERDE SÜKÛNET

Aile içi ilişkilerde telaş, kabalık, adaletsizlik, ben bilirim yerine sükûnete riayet edilse birçok sorun, kendiliğinden yok olacaktır. Aynı ailede yaşasak dahi, aynı duygu, düşünce ve davranışlara sahip olmak zorunda değiliz, ancak anlaşmasak da uzlaşabilmeliyiz! Daha evlilik öncesinde müstakbel eşlerin ve dünürlerin sükûnetle, doğal hâlleriyle birbirlerini tanımaları çok önemlidir. Evlenen çiftlerin güç gösterilerine girmek yerine sakince birbirlerini tanımaya ve anlamaya çalışmaları aile saadetinin de teminatıdır. Ardi arkası gelmeyen karı-koca tartışmaları, ebeveyn-çocuk çatışmaları, gelin-kaynana rekabeti, gelin-görümce soğukluğu, etiler arası çekememezlikler, akraba didişmeleri... Galibi olmayan anlamsız mücadelelerdir. Çünkü bu mücadelelerin temelinde çoğu zaman gerçek sebepler bulunmaz. Aklın saf dışı kalması, duyguların coşması, öfkenin kudurması, şeytana davettir. Hayatımızın en değerli ve önemli insanlarıyla didişerek, onları kırarak ve hatta bazen de kaybederek acaba ne kazanıyoruz!? Duralım ve düşünelim!

BİR SORU BİR CEVAP

At eti helal midir? (2)

At eti yemenin mekruh, hatta haram olduğunu söyleyen âlimler de olmuştur (*Karâfi, ez-Zahire, IV, 101*). Şüphesiz mekruh ya da haram olduğu görüşünde, o dönemlerde atın gerek askeri gerekse sivil hizmetlerde yoğun bir şekilde kullanılan bir hayvan olması etkili olmuştur. Günümüzde atın etkinlik alanı eski dönemlere göre çok daralmış olsa da at etinin yenilmesi konusundaki mesafeli tutum özellikle Anadolu coğrafyasında devam etmektedir.

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Biz gerçekten iman ettik, günahlarımızı bağışla, bizi ateş azabından koru...” (Âl-i İmrân, 3/16)

RESÛLULLAH'IN MİZAHİ YÖNÜ

Resûlullah, seviyeli, ince ve hoş latifeler yapardı. Bir defasında kendisinden bir binek hayvanı isteyen bir adama, “*Seni dişi bir devenin yavrusuna bindirelim.*” diye karşılık vermiş; adam, “*Ben dişi devenin yavrusunu ne yapayım? (O beni taşıyamaz)*” şeklinde şaşkınlığını ifade edince, Allah Resûlü, “*(Bütün) develeri doğuran dişi develer değil mi?*” (Ebû Dâvûd, Edeb, 84) demişti. Hz. Peygamberin şakadan hoşlandığını bilen bazı sahabîler onun latifesine aynı şekilde karşılık verirlerdi. Hazırcevap ve şakacı bir mizaca sahip olan Süheyb-i Rûmî, bir gün Hz. Peygamberin yanına gelmişti. Peygamberimizin önünde ekmek ve hurma vardı. Ona, “*Yaklaş da ye.*” buyurdu. Süheyb de hurmadan yemeye başladı. Bunun üzerine Peygamber (s.a.s.), “*Hem gözün ağrıyor (hastasın) hem de hurma yiyorsun!*” buyurdu. Süheyb bu latifeye, “*Diğer tarafla çiğniyorum!*” (İbn Mâce, Tıb, 3) diyerek karşılık verdi. Resûlullah (s.a.s.) gülümsedi.

BİR SORU BİR CEVAP

Rızık nedir?

Rızık, yüce Allah'ın, canlılara yiyip içmek ve yararlanmak için verdiği her şeydir.

Rızık konusunda İslam âlimleri şu temel prensipleri benimsemiştir:

- Yegâne rızık veren ve rızık yaratan Allah Teala'dır.
- Haram olan bir şey, onu kazanan kul için rızık sayılır. Fakat kulun haram olan rızık kazanmasına Allah'ın rızâsı yoktur.
- Herkes kendi rızıkını yer. Bir kimse başkasının rızıkını yiyemeyeceği gibi, başka biri de onun rızıkını yiyemez.

GÜNÜN DUASI

“*Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz!*” (A'râf, 7/23)

RESÛLULLAH'A SALÂT VE SELAM

“Şüphesiz Allah ve melekleri Nebi'ye salat ediyorlar. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve ona gönülden teslim olun.” (Ahzâb, 33/56). Müfessirler bu ayetin açıklamasını yaparken buradaki salât kelimesinin Allah Teala hakkında kullanıldığında rahmet ve şefkat; melekler hakkında kullanıldığında ise istiğfar ve dua anlamlarında olduğunu söylüyorlar. Çünkü Allah Teala'nın bir başka kimseye dua etmesi söz konusu olamaz.

Mü'minler olarak Resûlullah'a dua etmemiz, bir hüküm olarak farz, sünnet ya da müstehab oluşunun ötesinde bir mü'minle peygamberi arasında var olan bağın sağlam tutulmasına matuf bir ameliyedir. O sebeptendir ki, mü'minler olarak namaza çağrıldığımızda ezan duasında, namazlarımızda, bütün dualarımızın ve hatta hitaplarımızın baş tarafında ve ismi her anıldığında Resûlullah'a salât ve selam okuruz.

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Bize bu dünyada da iyilik ver, öteki dünyada da iyilik ver; bizi cehennem azabından koru.” (Bakara, 2/201)

BİR SORU BİR CEVAP

BAĞ-KUR'dan alınan maaş miras sayılır mı?

Terike, ölünün geride bıraktığı ve üzerinde başkasının hakkı bulunmayan mallardır (İbn Âbidin, Reddu'l-Muhtâr, VI, 759). Dolayısıyla mal kapsamında olmayan hak ve menfaatler terike dışı kabul edilmiştir. Kişinin görevi ile ilgili şahsa bağlı hakkı olan maaşı miras kapsamına girmediğinden, bundan, ölen kişinin varisleri yararlanamaz. Emekli maaşı alma hakkı kanunen kime tanınmışsa bu onun hakkıdır. Bu konuda yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre hareket etmek gerekir.

KÜLTÜRÜMÜZDE KERVANSARAYLAR

İslam dininin misafirperverliğe ve hayırseverliğe verdiği önemin bir neticesi olarak ortaya çıkan kervansaraylar, tarihte hiçbir medeniyetin benzerini dahi yapamadığı, Türk-İslam medeniyeti ve sanatının, din ve insanlık duygularının şaheser örneklerini teşkil eden yapılardır. Selçuklu sanatının kudretini, büyüklüğünü ve teşkilatının sağlamlığını gösteren bu abideler, ticaret eşyası taşıyan kervanların ve seyahat eden yolcuların konaklamaları ve geceyi güvenilir bir yerde geçirmeleri amacıyla büyük yollar üzerinde inşa edilmiş, sarayları andıran güzellikte gösterişli abidelerdir. Uzaktan bakılınca bir kale, içlerine girildiği zaman kervan kabilelerinin her türlü ihtiyaçlarını karşılayacak bir teşkilata sahip olan bu binalar, nicelik bakımından da nitelik bakımından da İslam dünyasının başka bölgelerinde emsaline rastlanmayacak bir kıymet taşırlar. Selçuklu sultanları ve yüksek devlet adamları büyük ticaret yolları üzerinde hemen her menzillik mesafede bir kervansaray yaptırmışlardır.

BİR SORU BİR CEVAP

Başkasına ait bir “marka”yı izinsiz kullanmak, bunun ticaretini yapmak, para kazanmak dinen caiz olur mu?

İslam, emeğe büyük önem verir, haksız kazanca karşı çıkar. Bu itibarla, emek ve gayret sarf ederek toplum nezdinde itibar gören bir firmanın kendi markasının izinsiz olarak başkaları tarafından kullanılması kul hakkı ihlaline ve müşterilerinin aldatılmasına sebep olacağından İslam ahlakıyla bağdaşmamaktadır. Ayrıca bu yolla haksız kazanç sağlamak da dinen caiz değildir.

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Sen, rahmetin ve ilminle her şeyi kuşattın. Tövbe edenleri ve yolundan gidenleri bağışla, onları cehennem azabından koru!” (Mü’min, 40/7)

TOPLUMUN HUZURUNU SAĞLAMADA ZEKÂTIN ROLÜ

Mali bir yükümlülük olan zekât, kişinin dünya malına karşı dengeli bir duruş içinde olmasını sağlar. Toplumsal boyutları açısından değerlendirildiğinde, kardeşlik ve paylaşma duygularını geliştirir. Zekâtını veren zengin, servetini mü'min kardeşiyle paylaşmanın hazzını, güzelliğini yaşar. Bilir ki verdiği zekât hem bu dünyada arınması hem de ahirette ecir kazanması için Hz. Peygamberin deyişiyle *“delil”* olacaktır (*İbn Mâce, Tahâret, 5*). Yine Sevgili Peygamberimizin müjdelediğine göre, *“Sadaka/zekât vermek, suyun ateşi söndürdüğü gibi hataları yok eder.”* (Tirmizî, *Cumâ, 79*). İhtiyaç sahiplerinin bu paydan yararlandıkları sırada yaşadıkları sevinç ve memnuniyet, verenin gönlünde huzura ve genişliğe dönüşür. Böylece zekâtın tam olarak verildiği yerlerde denge ve sükûnet egemen olur. Yoksul, zengin kardeşinin malına kem gözle bakmak şöyle dursun, kendisi de yararlandığı için o malı kendi gözü, kendi malı gibi korur, kollar. Böyle bir ortamda, hırsızlık, kapkaç ve gasp gibi mali suçlar azalır, zamanla yok olur.

BİR SORU BİR CEVAP

Bir camide cemaati kaçırın kimse tek başına kılarken kamet getirmeli midir?

Düzenli olarak cemaatle beş vakit namaz kılınan mescitlere o vaktin farz namazını kılmak üzere giren kimseler, cemaatle veya yalnız başına namaz kılacak olmaları hâlinde tekrar ezan ve kamet getirmelerine gerek yoktur. Düzenli olarak beş vakit namazın kılınmadığı mescitlerde ise ezan okunarak ve kamet getirerek namaz kılmak daha faziletli olup (*Alauddin Âbidin, el-Hediyyetu'l-Alâiyye, 62*) sadece kametle de yetinilebilir.

GÜNÜN DUASI

“Her tür şeytandan, haşereden, kem nazardan Allah'ın tam kelimelerine (sonsuz iradesine ve hükmüne) sığınırım.” (Buhâri, *Ehâdisü'l-enbiyâ, 10*)

EL-VEHHÂB İSM-İ CELİLİ

Esmâ-i hüsnâdan “*el-Vehhâb*” karşılık beklemeden maddî-manevi pek çok nimet veren, ikramında devamlı olan, lütfu, ihsanı ve rahmeti bütün varlıkları kuşatan demektir. Karşılığında hiçbir şey vermeden yapılan bağışa hibe denir. Hibe kelimesi de Vehhâb ile aynı kökten gelmektedir.

Âl-i İmrân sûresi 8. ayeti kerimede Vehhâb ismi geçmektedir: “*Rabbimiz! Bizi doğru yola ilettikten sonra kalbimizi eğriltme, bize kâttından bir rahmet ver, çünkü sen Vehhâbsın (sınırsız lütf sahibisin).*” Hz. İbrahim’in yaşlılığında kendisine İsmail ve İshak peygamberleri evlat olarak vermesine hamdetmesi anlatılırken (*İbrahim, 14/39*); Allah Teala’nın dilediğine kız dilediğine erkek çocuklar bahşettiği anlatılırken (*Şûrâ, 42/49*); Hz. Süleyman’ın Allah’tan mülk isterken yaptığı duada (*Sâd, 38/35*) bu istek, hamd ve bahşetmeler Vehhâb isminin kökü olan fiille anlatılmıştır.

Allah Teala cömerttir, ikram, ihsan ve lütf sahibidir. Yerin ve göklerin hazineleri O’nun katındadır. Her şeyin sahibi O’dur. Kullarına karşılıksız ihsanda bulunur. Bütün bunlar, O’nun Vehhâb olmasının sonucudur.

GÜNÜN DUASI

“İçimden geçirdiğim ve sakındığım şeylerin kötülüğünden Allah’a ve O’nun kudretine sığınırım.” (*Müslim, Selâm, 67*)

BİR SORU BİR CEVAP

Bir kadının başka başka doğumlarda emzirdiği iki çocuk sütkardeş olur mu?

Kur’an-ı Kerim’de kendisinden süt emilen kadınlardan “*sütanne*”, aynı kadından süt emen çocuklardan da “*sütkardeş*” diye bahsedilmiş ve bunlar arasında süt akrabalığının meydana geleceği bildirilmiştir (*Nisâ, 4/23*). Buna göre, ister aynı doğumda ister başka başka doğumlarda olsun, bir kadından, süt emme müddeti (*rada*) içinde süt emen çocuklar birbirleriyle sütkardeş olurlar.

BİRBİRLERİNİ ALLAH İÇİN SEVENLER

Sevgili Peygamberimiz, menfaat gözetmeksizin Allah için birbirlerini seven ve samimi duygularla bir araya gelen insanlara, hiçbir gölgenin (*himayenin*) bulunmadığı kıyamet gününde Allah'ın arşı altında gölgelenecekleri (*himaye edilecekleri*) müjdesini vermiştir (*Buhârî, Zekât, 16*). O hâlde gerçek anlamda dostluk, Allah'ın rızasını kazanma yolunda kol kola girmek ve sevgileri birleştirmektir. Kıskançlık, kibir ve gösteriş gibi arkadaşlığı zedeleyen duygulardan arınmış böylesine gönülden bir ilişki, sonuçta Allah Teala'ya uzanmaktadır. Zira Kur'an'da inanan yürekler için gerçek dostun Allah olduğu belirtilirken (*Bakara, 2/257*), bu dostluğun kaynağının da mü'minlerin yaptığı güzel ameller olduğuna dikkat çekilmiştir (*En'âm, 6/127*). Sevgili Peygamberimizin, kendisini "*Allah'ın dostu*" olarak nitelendirmesini de bu şekilde anlamak gerekmektedir (*Müslim, Fedâilü's-sahabe, 6*). Diğer yandan Peygamberimiz, insanlarla olan dostluğundan bahsederken, tebliğinin ilk günlerinden itibaren onu yalnız bırakmayan Hicret arkadaşı Hz. Ebû Bekir'den, "*kardeşim ve arkadaşım*" (*Müslim, Fedâilü's-sahabe, 3*) diye bahsetmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Bir mezara birden fazla cenaze defnedilir mi?

Önce defnedilmiş olan cenaze, tamamen çürüyüp toprak hâline gelmedikçe, bir zaruret olmaksızın kabrin açılması ve bu kabre ikinci bir cenazenin defni caiz değildir. Cenaze çürüyüp toprak hâline geldikten sonra ise, aynı kabre başka bir cenaze defnedilebilir. Daha önce defnedilen cenazenin çürüdüğü kanaatle mezar açıldığında çürümeyen bazı kemikler bulunursa, bu kemikler bir tarafa çekilip araya topraktan bir set yapmak suretiyle ikinci cenaze defnedilebilir.

GÜNÜN DUASI

"Kulağımın kötülüğünden, gözümün kötülüğünden, dilimin kötülüğünden, kalbimin kötülüğünden, tenimin kötülüğünden sana sığınırım." (*Nesâî, İstiâze, 4*)

GÖREVİMİZ ÇİÇEK DEĞİL, ÇOCUK YETİŞTİRMEK

Karı-koca hafta sonu müstakil bahçeli evlerinde hoşça vakit geçirmek isterler. Yanlarına oğullarını da alarak sabahleyin çiçeklerle donattıkları bahçelerinde kahvaltı yaptıktan sonra, evin beyi çim biçme makinesiyle bahçedeki çimleri biçmeye koyulur. Minik oğul da merakla babasını izlemektedir. O esnada evin telefonu çalar ve karı-koca birlikte içeriye koşarlar. Telefon konuşmaları uzar. Bahçeye çıktıklarında, bir de ne görsünler: Minik yavruları, tıpkı babası gibi, çim biçme makinesiyle aylarca özene bezene yetiştirdikleri o güzelim çiçekleri biçmiştir. Baba, çok sinirlenir ve çocuğun üzerine yürür. Anne, eşinin önüne geçerek kocasını uyarır: *“Hayır, yapma! Bizim görevimiz, çiçek yetiştirmek değil; çocuk yetiştirmektir.”*

Diğer bütün değerler gibi sükûnetin benimsenmesinde de asli görev aile büyüklerine, anne ve babalara düşmektedir. Hırçın anne ve babaların çocukları da genellikle hırçın ve uyumsuz olmaktadır. Çok söz değil, doğru davranış esastır.

BİR SORU BİR CEVAP

Bir namaz hem kaza hem sünnet niyeti ile kılınabilir mi?

Kılınacak namazın ne olduğu kesin olarak tayin edilerek niyetlenilmesi gerekir. İki niyetle bir namaz kılınamayacağı gibi, namaz kılarken birden çok namaza niyet edilmez. Hem kaza namazına, hem de vaktin sünnetine birlikte niyet edilirse bu namaz, kaza namazı olur. Hem kaza namazı hem de vaktin sünneti kılınmış olmaz (*Fetâvây-ı Hindiyye, I, 125*).

GÜNÜN DUASI

“Ödül ve ceza gününün tek hâkimi. (Rabbimiz!) Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz.” (Fâtiha, 1/4-5)

AŞÛRE GÜNÜ

Hicrî takvime göre Muharrem ayının onuncu gününe “aşûre günü” denir. Sahabeden İbni Abbâs’ın bildirdiğine göre; “Peygamberimiz Medine’ye geldiğinde Yahudilerin aşûre günü oruç tuttuklarını gördü. Onlara niçin oruç tuttuklarını sordu. ‘Bu hayırlı bir gündür. Bu, Allah’ın İsrâiloğullarını düşmanlarından kurtardığı, bu sebeple de Musa’nın oruç tuttuğu gündür’ dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz; ‘Ben Musa’ya sizden daha layığım’ (Buhârî, Savm, 69) buyurdu ve hem kendisi bu günde oruç tuttu, hem de Müslümanlara oruç tutmalarını emretti.”

Aşûre orucunu cahiliye döneminde Arapların tuttuğu ve Ramazan orucu farz kıldıktan sonra Peygamberimiz (s.a.s.)’in, aşûre orucunu tutmaya devam ettiği rivayetleri vardır (Müslim, Sıyâm, 116).

Aşûre orucu; Muharrem ayının 9 ve 10. veya 10 ve 11. günleri tutulur.

BİR SORU BİR CEVAP

Cuma hutbesinde cemaatin el açarak dua etmesi, yapılan duaya “âmin” demesi caiz midir?

Hutbenin dinlenmesi, bu esnada başka işlerle uğraşılması, konuşulmaması gerekir. Ancak, Hz. Peygamberin ismi anıldığında başkalarını rahatsız etmeden sessizce salavat okunması, hatibin duasına âmin denmesi, konuşma olarak değerlendirilmediğinden, bunların yapılmasında bir sakınca yoktur (Kâsânî, Bedâiü’s-Sanâi’, II, 201).

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bana hikmet ver ve beni iyiler arasına kat.” (Şu’arâ, 26/83)

RİYA

Beğenilme ve takdir edilme duygusu insanda fitrîdir. Bu duygunun ibadetlerde ihlası, davranışlarda samimiyeti kirletmesinin adı riya'dır. Riya kişinin içini ihmal edip dışını süslemeye çalışması ve olduğundan fazla görünme arzusu ile itibar ve halkın saygısını kazanma tutkusudur. Riyanın en güçlü sebebi övülmekten hoşlanmak ve yerilmekten incinmektir. Övülme arzusunu tetikleyen ise kendini beğenmektir.

Kalpte kök salan riyanın kaynağı, oraya samimiyet ve ihlas tohumlarının yerleşmemiş olmasıdır. Kulun kalbinde ihlas ve samimiyet kökü bulunmadığında, yerine riya yerleşip dal budak salar ve böylece kul şeytanın dürtülerine boyun eğmeye başlar.

Riya pek çok hadis-i şerifte gizli şirk olarak değerlendirilmiştir. Nitekim Peygamberimiz, bir defasında şöyle buyurmuştu: **“Sizin için korktuklarımın en korkuncu küçük şirktir.”** Sahabeler; **“Küçük şirk nedir?”** dediler. Efendimiz; **“Riya”** (İbn Hanbel, V, 429) buyurdu.

BİR SORU BİR CEVAP

Bir mecliste unutulmuş eşyanın zarar görmesi hâlinde bunu kim tazmin eder?

Bir mecliste oturanlardan biri tarafından unutulmuş eşyanın, aynı mecliste olan diğer insanlar tarafından emanet olarak korunması gerekir. Şayet o mecliste bulunanlar malı korumazlar veya korumada kusurlu davranırlar da, mal zarar görürse tazmin ederler (Mevsîlî, el-İhtiyâr, III, 376).

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bana tarafından temiz bir nesil ihsan eyle! Kuşkusuz sen duayı işitmektesin.” (Âl-i İmrân, 3/38)

KÜLTÜRÜMÜZDE KİLİM

Geçmişten günümüze Anadolu'nun en eski ve en özgün sanatları arasında yer alan kilim dokumacılığı, saf yünlerin eğirilmesi ile yöreden yöreye, köyden köye farklılık gösteren renk ve motiflerle süslenen el sanatlarımızdan bir tanesidir. Yatay ve dikey ipliklerle dokunan ve her iki tarafı da aynı şekilde kullanılabilen bu yaygıların, geleneksel Türk sanatına Selçuklular kanalıyla göçebe Türkmen ve Yörükler tarafından geldiği ve el sanatı olarak geliştiği tahmin edilmektedir. Üzerlerinde derin manalar yüklü zengin kilim motifleri dokunurken, renkler ve desenler gelişigüzel seçilmez, her yörenin kendine özgü kanıksanmış bir kilim modeli olurdu. Bugün elimizdeki en eski örnekler, 15. yüzyıla kadar ulaşmaktadır. Konya Mevlânâ müzesindeki madalyon çiçek dolgulu, mavi-beyaz ve lacivert renkli kilim parçaları bu örneklerin eskileri olarak kabul edilmektedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Borç alınan bir mal henüz kendisinden faydalanılmadan zarar görürse tazmini gerekir mi?

Borç olarak alınan mal borç alanın eline geçtiği andan itibaren onun sorumluluğundadır. Dolayısıyla bu malların henüz kendilerinden faydalanılmadan zarar görmeleri hâlinde, borçlu tarafından tazmin edilmesi gerekir. Aldığı miktarı aynen geri vermek zorundadır (*İbn Âbidin, Reddül-Muhtâr, Beyrut, 1386 V, 681*).

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Beni sana çok şükreden, seni çok zikreden, senden çok korkan, sana itaat eden, sana saygı gösteren, sana yönelen ve tövbe eden kimse eyle.” (Tirmizi, Deavât, 114)

SADAKAYI ERTELEMEMEK

Sadaka her zaman verilebilirse de bazı zamanlar farklıdır ve buna bağlı olarak mükâfatı da farklı olacaktır. Allah Teala, kullarından sadakayı ömür sonuna veya hastalık zamanına ertelememelerini istemiştir (*Münâfikûn*, 63/10). Hz. Peygamber de kendisine hangi sadakanın daha faziletli olduğunu soran bir adama; **“Sağlıklı iken ve fakirlik endişesi ve zengin olma hırsı ile hareket ederken ta-saddukta bulunabilmendir... (Sadaka vermeyi) can boğaza gelip de (son nefesini yaşadığın ana kadar) erteleme...”** (*Buhârî, Vesâyâ*, 7) buyurmuştur. Çünkü yaşlı veya hasta birinin sadaka vermesi ile hayatının baharında olan kişinin vermesi farklıdır. Birincisi artık ihtiyacı kalmadığı veya istifade edemeyeceğini anladığı için verir, öteki ise ihtiyacı olduğu hâlde vererek diğerkâmlık, fedakârlık gibi birçok erdemli davranışı beraber sergiler. Böylece ihtiras, tamah-kârlık ve dünyaya aşırı bağlılık duygularını dizginler. İşte kutlu nebi bu sonu gelmez ihtiras ve tamahkârlığın daha vakit varken dizginlenmesi için zamanında sadaka vermenin daha faziletli olduğuna işaret etmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Tüp bebek yöntemi ile çocuk sahibi olmak caiz midir?

Tabii yollarla gebeliğin gerçekleşmesi mümkün olmadığı takdirde;

- Döllendirilecek yumurta ve sperm, her ikisinin de nikâhli eşlere ait olması,
- Döllenmiş olan yumurtanın, başka bir kadının rahminde değil de yumurtanın sahibi olan eşin rahminde gelişmesi,
- Bu işlemin, gerek anne babanın; gerek doğacak çocuğun maddi, ruhi ve akli sağlığına olumsuz bir etkisinin olmayacağı tıbben sabit olmak şartıyla tüp bebek yöntemine başvurmakta bir sakınca yoktur.

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Beni ve soyumdan gelecek olanları namazı devamlı kılanlardan eyle; Rabbimiz, duamı kabul et!” (*İbrahim*, 14/40)

EL-VEDÛD İSM-İ CELİLİ

Şuayb (a.s.), önceki kavimlerin başına gelen azabın kendi kavmine gelmemesi için onları tövbe etmeye davet eder: “*Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra O’na tövbe edin. Şüphesiz Rabbim çok merhametlidir, çok severdir.*” Hûd sûresi 90. ayeti kerimenin sonunda geçen Vedûd, esmâ-i hüsnâdandır. Allah’ın mü’min kullarını çok sevmesi, güzel amelleri sebebiyle onlardan razı olması, onlara ihsanda bulunması anlamına gelen “*el-Vedûd*” ism-i celili Burûc sûresinin ondördüncü ayetinde de “*el-Ğafûr*” (Allah çok bağışlayandır) ismiyle birlikte geçmektedir. Bundaki incelik şudur: Çok seven, sevdiğine merhamet eder, onu bağışlar. Günahları ne kadar çok olursa olsun vazgeçip tövbe istiğfar eden, O’nun rahmet ve muhabbetine nail olur.

Allah Teala, şu kullarını sevdiğini Kur’anda bildirmiştir: Muhsinler (*salih amelleri en iyi bir şekilde yapanlar, iyilik edenler*) (Bakara, 2/195), muttakîler (*Allah’a karşı gelmekten sakınanlar*) (Âl-i İmrân, 3/76), âdil (*Mâide, 5/42*), sabırlı (*Âl-i İmrân, 3/146*), mütevekkil olanlar (*Âl-i İmrân, 3/159*) ve tövbe edenler (*Bakara, 2/222*).

BİR SORU BİR CEVAP

Boşamada kullanılan sözleri zihinden geçirmekle boşama gerçekleşir mi?

Boşama, bunu meydana getiren açık veya kinayeli sözlerle gerçekleşir. Dolayısıyla bu sözlerden biri, sözlü veya yazılı olarak kullanılmadıkça boşama meydana gelmez. Buna bağlı olarak, boşamanın rüknü sayılan lafiz kullanılmadığı için sadece boşamaya niyet etmekle veya “*karını boşadın mı?*” sorusuna karşı susmakla veya baş eğmekle boşama olmaz (Kâsânî, *Bedâiü’s-Sanâi*, Beyrut 2000, III, 157).

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Beni, annemi babamı, inanmış olarak evime girenleri, mü’min erkekleri ve mü’min kadınları bağışla, zalimleri ise daima helak et.” (Nûh, 71/28)

HZ. PEYGAMBERİN ÖRNEKLİĞİNDE DOSTLUK

İlişkilerini, hoşgörü, nezaket ve güler yüzlülük üzerine kuran Allah Resûlü, kişinin mü'min kardeşine tebessümünü bile sadaka olarak nitelemiş (*Tirmizî, Birr, 36*), bir dostluğun nasıl kurulup sürdürülebileceğinin en güzel örneklerini kendi hayatında sergilemiştir. Nitekim Müslüman olduktan sonra Peygamberimiz ile ne zaman görüşmek istese reddedilmediğini belirten Cerîr b. Abdullah, "O, *beni her gördüğünde mutlaka yüzüme gülümserdi.*" (*Buhârî, Edeb, 68*) demektedir. Bir defasında da Allah Resûlü, dostluğun kurulması ve sürdürülmesi için gerekli olan özverili davranışları şöyle sıralamıştır: "Üç haslet vardır ki onlar kimde bulunursa Allah onun hesabını kolaylaştırır ve onu rahmetiyle cennetine sokar." Meraklanan ashâbı, "Bunlar nedir ya Rasûlallah?" diye sorduklarında Peygamberimiz, "Sana vermeyene vermen, sana zulmedeni affetmen ve sana gelmeyene gitmendir." der. "Bunları yaptığımda elde edeceğim şey nedir?" diye soran sahâbîye ise "Kolayca vereceğin bir hesap ve Allah'ın rahmetiyle cennete girmen." (*Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, X, 396*) diye cevap verir.

BİR SORU BİR CEVAP

Boy abdesti ile namaz kılınabilir mi? Namaz kılınabilmesi için ayrıca abdest almak gerekir mi?

Gusül abdesti alan bir kimse aynı zamanda namaz abdesti de almış olacağı için bu abdesti ile namaz kılabilir, ayrıca abdest alması gerekmez.

Hız. Peygamberin gusül abdestine başlarken namaz abdesti gibi abdest aldığını ve gusülden sonra ayrıca abdest almadığını ifade eden hadisler vardır (*Buhârî, Gusül 1*).

GÜNÜN DUASI

"Rabbim! Bütün işlerimdeki ölçüsüzlüğümü, cahilliğimi ve hatamı bağışla. Sen bunları benden daha iyi biliyorsun." (*Buhârî, Deavât, 60*)

MİLLÎ COŞKUNUN ADI: CUMHURİYET BAYRAMI

Cumhuriyet, halkın seçtiklerinin yönetimde olduğu sistemin adıdır. 29 Ekim 1923 günü, Atatürk önderliğinde ülkemizde cumhuriyet yönetimi ilan edilmiştir.

19 Nisan 1925'te TBMM'de yapılan görüşmeler neticesinde 29 Ekim günü milli bayram olarak kabul edilmiştir.

O yıldan itibaren 29 Ekim, yeni devletin kuruluş günü olarak coşku törenlerle ülkemizde her sene resmî bayram olarak kutlanmaktadır. Cumhuriyet bayramı, Türk toplumunun milli kimliğini korumasında önemli bir rol oynar.

Her yıl yapılan kutlamalarda özellikle bu güne özgü yazılan şiirler ve yapılan konuşmalar sayesinde milli şuurumuz canlanmakta, bu ulusal bilinç aynı canlılıkta bir sonraki nesle aktarılmaktadır.

BİR SORU BİR CEVAP

Bozulan vacip ve nafile oruçların kazası gerekir mi?

Nafile oruç, kişiye farz veya vacip olmadığı hâlde, gönüllü olarak Ramazan ayının dışında tutulan oruçtur. Nafile de olsa, başlanan bir ibadetin tamamlanması gerekir. Bu nedenle diğer nafile ibadetlerde olduğu gibi, bozulan nafile orucun da, kaza edilmesi Hanefilere göre bir gerekliliktir (*Merğınâni, el-Hidâye, I, 127*). Adanan orucun (*nezir orucu*) tutulması vaciptir. Vacip orucun bozulması hâlinde de kaza edilmesi gerekir (*Merğınâni, el-Hidâye, I, 127, 132*).

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Girilecek yere doğrulukla girmemi, çıkılacak yerden de doğrulukla çıkmamı sağla, bana tarafından yardımcı bir güç ver!” (*İsrâ, 17/80*)

RESÛLULLAH'IN YUMUŞAK HUYLULUĞU

Allah Resûlü, davet ve tebliğ çalışmalarında, insanlarla olan ilişkisinde hoşgörü ve merhameti daima önclemiştir. Rahmet elçisi bu hususta “*Rıfk (zarif davranış) işe güzellik katar, rıfkta (zarafetten) yoksunluk ise, işi kusurlu kılar.*” (Müslim, Birr, 78) buyurmuştur. Böyle buyurduğu gibi buna uygun davranmış ve böyle davrananlara da “*Ya Rabbi! Kim ümmetimin herhangi bir işini üzerine alır da onlara yumuşaklık ve güzellikle davranırsa sen de ona güzellik ve rıfkla muamele eyle!*” (Müslim, İmâre, 19) diye dua etmiştir. “*Allah'ın rahmeti sayesinde sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi.*” (Âl-i İmrân, 3/159) ayeti, onun bu durumunun en açık delilidir. Nitekim bir rivayette Sevgili Peygamberimizin Kitab-ı Mukaddes'teki vasfı, “*Şüphesiz o, kaba ve katı kalpli değildir. Çarşı pazarlarda bağırıp çağırmaz. Kötülüğe kötülükle muamele etmez. Bilakis af ve güzellikle muamele eder.*” (Buhâri, Büyü, 50) şeklinde ifade edilmiştir.

GÜNÜN DUASI

“*Rabbim! Onlar (anne ve babam) nasıl küçüklükte beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi sen de onlara merhamet göster.*” (İsrâ, 17/24)

BİR SORU BİR CEVAP

Cuma namazından sonra zuhr-i âhir'i kılarken kamet getirmek gerekir mi?

Zuhr-i âhir namazını kılmak bir gereklilik değildir. Bununla birlikte kılınmak istenirse, cuma namazının farzı için aynı yerde kamet getirildiğinden zuhr-i âhir namazı için de ayrıca kamet getirmeye gerek yoktur. Ancak zuhr-i âhir yerine geçmiş günlerdeki namazlardan birinin kazası kılınırsa o takdirde kamet getirilir.

SABIR

Yüce kitabımız Kur'an, sabretmeyi sürekli telkin etmekte ve mükâfatının büyüklüğünden bahsetmektedir. Bu, sabrın mü'minin hayat tarzı olması gerektiğini gösterir. Çünkü insanın dünya hayatında yüklendiği sorumluluk ağırdır. Kişinin bir taraftan dış dünyada hak ve hakikatin insanlara ulaştırılması için önüne konulan engelleri aşması, diğer taraftan da iç dünyasında nefsin ve şeytanın tahriklerini göğüslemesi gerekmektedir. İşte bu zorlukların altından kalkabilmesi için, insanın sabırla donanması gerekmektedir. Bu sebeple Yüce Rabbimiz bizlere sabrı tavsiye etmektedir: *“Ey iman edenler! Sabrederek ve namaz kılarak Allah'tan yardım dileyin. Şüphesiz Allah, sabredenlerle beraberdir.”* (Bakara, 2/153)

Sabır başta peygamberler olmak üzere hak ve hakikat erlerinin en temel vasıflarındandır. Birçok ahlaki vasıf sabır sayesinde kazanılır; Müslümanca yaşamının gerekleri sabırlı olmaya bağlıdır. Nitekim Hz. Peygamber, *“iman nedir”* sorusuna *“sabırlı ve hoşgörülü olmak”* (İbn Hanbel, IV, 3861) cevabını vermiştir.

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Tövbemi kabul et, günahımı temizle, duamı kabul buyur, delilimi sabit kıl, dilimi doğru yap, kalbime hidayet ver, göğsümün kin ve hasedini çıkar.” (Tirmizi, Deavât, 114)

BİR SORU BİR CEVAP

Buluntu eşya konusunda takip edilecek yöntem nedir?

Bulunduğu yerde bırakıldığı takdirde telef olmasından korkulan bir şeyi sahibine vermek üzere almak vacip; telef olmayacak şeyleri almak ise mubahtır.

Bir kimse bulduğu bir şeyi alırken, onu sahibine teslim etmek üzere aldığına çevresindekileri şahit tutar. Bulunan eşyanın sahibi çıkar ve onun kendisine ait olduğunu ispat ederse eşyayı ona teslim eder (Kâsânî, Bedâiü's-Sanâi', VIII, 327-328).

MEDRESE

İslam tarihinde eğitim ve öğretim kurumlarının genel adı olan medresenin kuruluş ve gelişmesinde en büyük hisse şüphesiz Büyük Selçuklulara aittir. Medreselerin o dönemlerde devlet eliyle kurulması, tahsilin ücretsiz olması ve medrese teşkilatının en küçük ayrıntılarına kadar tespiti Selçukluların ilim ve kültür alanında çok önemli gelişmeler göstermesini sağlamıştır. Selçuklu devri önemli yapılarından olan Anadolu medreseleri, abidevî taç kapıları, geniş eyvanları ile mimari bakımdan bir dönüm noktası olduğu gibi uygulanan eğitim programları ile yepyeni bir anlayışın başlangıcını temsil etmişlerdir. Bu kültür müesseselerinin çalışma şeklini, gelirlerini ve sağladıkları eğitim özelliklerini öğrenebildiğimiz medrese vakfiyelerinde geçtiği üzere medreselerden bazıları doğrudan doğruya İslam hukuku, tıp, hadis, hey'et ve astronomi gibi eğitimlerin verildiği ihtisas medreseleri olmuştur. Örneğin Konya'daki İnce Minareli Medrese hadis, Kayseri'deki Çifte Medrese tıp alanındaki eğitim ve öğretime ayrılmıştır.

BİR SORU BİR CEVAP

Cemaatle namaz kılarken ön safta meydana gelen boşluğu doldurmak için öndeki safa yürümek caiz midir?

Namazla ilgisi olmayan hareketler, ameli kesir (üç adım atmak gibi) olarak nitelenecek bir düzeye ulaştığında namazı bozar. Ancak cemaatle namaz kılarken ön saftaki boşluğu doldurmak için ileri yürümek namazı bozmadığı gibi müstahaptır (İbn Âbidîn, Reddü'l-Muhtar, I, 383).

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bize katından rahmet gönder ve bize içinde bulunduğumuz durumdan bir çıkış yolu göster!” (Kehf, 18/10)

YOLCULUKTA İBADET

İslam, Allah ile kul arasındaki ilişkiye son derece önem veren bir dindir. Hem yolculuktaki sıkıntı ve meşakkatler dikkate alınarak tanınan kolaylık ve ruhsatlar hem de bütün zorluklara rağmen namazın kısaltılarak veya birleştirilerek kılınmasına verilen önem, Yüce Allah'ın kullarına olan sevgisinin ve onları manevi huzurunda istemesinin bir ifadesidir. Fakih sahabîlerden İbn Abbâs (r.a.)'ın rivayet ettiği, **“Allah, namazı Peygamberinizin (s.a.s.) dilinden hazarda (barış ortamında ve yerleşik hâlde iken) dört, seferde iki, korku zamanında da bir rekât olarak farz kıldı.”** (Müslim, Müsâfirin, 5) hadisi, mü'minlere gösterilen merhamet ve ikramı en güzel şekilde ifade etmektedir. Yolculuk, hastalık, savaş gibi sıkıntılı zamanlarda ibadet etmenin kolaylaştırılması bir yandan insanların ibadete devamını sağlayıp iştiyaklarının kırılmamasını temin ettiği gibi diğer yandan da gönüllerinin rahata ermesini sağlamaktadır.

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalplerimizi saptırma, bize tarafından bir rahmet bağışla. Hiç kuşku yok, lütfu bol olan yalnız sensin.” (Âl-i İmrân, 3/8)

BİR SORU BİR CEVAP

Cemaatten olmayan birinin imamın yanlışlığını düzeltmesi namazı bozar mı?

İmam kıraat esnasında yanlış okur veya okuyacağı yerin ilerisini hatırlamazsa cemaatten birisinin düzeltmesi veya hatırlatmasıyla, cemaatin de imamın da namazı bozulmaz. Cemaatten olmayan birinin imamın yanlışını düzeltmesi ve imamın da buna göre hareket etmesi durumunda ise namaz bozulur. Çünkü bu hareket bir öğrenme ve öğretme sayılır (Merğınâni, el-Hidâye, I, 62, Mevsilî, el-İhtiyar, I, 61).

EL-HÂDÎ İSM-İ CELİLİ

Esmâ-i hüsnâ içinde yer alan “*el-Hâdî*” ism-i celili; lütfu ile kullarına hidayet eden, kurtuluşa götüren ve doğru yolu gösteren anlamına gelir. Allah’ın kullarına hidayet vermesi dört şekilde olur: Birincisi her mükellef insana akıl, kabiliyet, anlayış ve zaruri bilgiler vermiştir. Onlar bu doğrultuda doğruyu yanlıştan ayırabilecek yetiye sahiptirler. İkinci olarak peygamberler ve kitaplar göndermesidir. Bunlar Allah’ın bir lütfudur.

Üçüncüsü doğru yola erişmek isteyenlere bu isteğinde yardım etmesi, onu muvaffak kılmasıdır. Son olarak ahirette cennete koymasındır.

Allah’ın hidayet vermesi ya da vermemesi keyfi bir durum değildir. Kulların davranış ve istekleri bu yönde etkilidir. Allah âdildir, zalim değildir. Kur’an’da kimlere hidayet ettiğini, kimlere etmediğini bildirmiştir. Mesela fasıklar (Bakara, 2/26), zalimleri (Bakara, 2/258), kâfirleri (Bakara, 2/264), yalancı nankörleri (Zümer, 39/3; Mü’min, 40/28) hidayete erdirmemez. Ancak “*kendisine yönelenlere hidayet eder.*” (Raîd, 13/27; Şûrâ, 42/13). Ya Hâdî! Bizi hidayete erdirdikten sonra gönüllerimizin inkârcılığa meyletmesine izin verme!

BİR SORU BİR CEVAP

Cenazede alkış tutulması, slogan atılması ve ıslık çalınması caiz midir?

Cenazenin ardından kabre kadar gitmek sünnettir. Cenaze törenlerinde bağırıp çağırmak, yüksek sesle ağlamak, ölen kişileri alkışlamak, slogan atmak, ıslık çalmak, zılgıt çekmek, tezahürat yapmak caiz değildir. İslam âlimleri, değil bu gibi taşkınlıkları, cenaze merasimlerinde yüksek sesle tekbir getirmeyi bile hoş karşılamamışlar, mekruh kabul etmişlerdir (Fetâvâ-yı Hindiyeye, I, 162).

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bizi sabırla donat, bize sebat ver ve inkârcı topluluğa karşı bize yardım et!” (Bakara, 2/250)

PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUK SEVGİSİ

Allah Resûlü, bir eş, bir baba ve bir aile reisi olarak eşlerine, çocuklarına, torunlarına ve hizmetçilerine karşı da aynı duyarlılığı göstermiş, onlara sevgi ve şefkatle muamelede bulunmuştur. Allah Resûlü'nün çocuklarına ve torunlarına olan düşkünlüğü çok iyi bilinmektedir. Kızı Fâtıma'ya karşı sevgisini her vesileyle göstermesi (Tirmizî, Menâkıb, 60), torunlarına karşı sık sık sevgi izharında bulunup (Buhârî, Edeb, 22) namaz kıldırırken bile onları omzunda ve sırtında taşıması (Buhârî, Edeb, 18), bunun en açık göstergesidir. Hz. Peygamber, hizmetçilerine de tıpkı ailenin asıl üyelerine davrandığı gibi muamele etmiştir. Enes b. Mâlik'in bu noktadaki açıklamaları, aynı zamanda onun yumuşak karakteri ve olgun tavrı hakkında da net bir fikir vermektedir: *“Resûlullah (s.a.s.)’a on sene hizmet ettim. Vallahi bana bir kez olsun ‘Öf!’ bile demedi. Herhangi bir şeyden dolayı, ‘Niçin böyle yaptın?’ demediği gibi, ‘Şöyle yapsaydın ya!’ da demedi.”* (Müslim, Fedâil, 51)

BİR SORU BİR CEVAP

Cenazenin bulunduğu yerde Kur’an okunabilir mi?

Yıkanıncaya kadar cenazenin bulunduğu odada Kur’an okunması mekruhtur. Başka bir yerde okunmasında sakınca yoktur. Cenaze yıkandıktan sonra yanında da okunabilir (İbn Âbidîn, Reddü'l-Muhtâr, I, 629). Mâlikîlere göre her durumda, Şâfiîlere göre ise definden önce Kur’an okunması mekruhtur (Ramli, Nihayetü'l-Muhtâc, II, 428).

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bizi, inkâr edenler için bir sınama konusu yapma. Bizi bağışla ey Rabbimiz! Çünkü kudret ve hikmet sahibi olan sensin.” (Mümtehine, 60/5)

MAHREMİYETİN KORUNMASI

Mahremiyet; şahısların, diğer insanların öğrenmelerini istemedikleri özel hâllerine denir. Dinimiz mahremiyetin korunmasını teşvik ederken ihlalini de büyük bir suç saymıştır. Resûlü Ekrem (s.a.s.), bilhassa karı kocanın, birbirlerinin sırlarını ifşa etmemeleri hususuna çok ehemmiyet vermiştir (*Müslim, Nikâh, 123*). Karı kocanın, aile içinde geçen özel hâllerini ve konuşmalarını başkalarına anlatmaları haramdır. Çünkü bunlar onlara emanet edilen ve gizlenmesi gereken aile sırlarıdır.

Günümüzde sosyal paylaşım sitelerinde insanlar, kendilerine ait mahrem bilgi ve görüntüleri kendi istekleriyle diğer insanlara açmaktadırlar. Bu mahrem konuların bazıları onların kendi masum hâlleri olsa da bazıları işledikleri günahlarla ilgili olabilmektedir. Aslında her ikisinin de alenileştirilmesi dinimizce doğru değildir. Dinimiz, mahremiyetin araştırılmasını yasakladığı gibi, bir kimsenin başkasına veya kendine ait mahrem bilgi ve görüntüleri ifşa etmesini de yasaklamış; bu yasağa uyanların ahirette mükâfatalandırılacaklarını, aksini yapanların ise cezaya çarptırılacaklarını bildirmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Cenazeye çelenk veya çiçek göndermenin hükmü nedir?

Cenaze merasimlerine çelenk, çiçek veya kabirlere çelenk konulmasının ölüye hiçbir faydası yoktur. Öte yandan bu tür harcamalar, yerinde bir harcama olmadığından israftır; israf ise haramdır (*Arâf, 7/31*). Bu itibarla, çelenk için sarf edilecek paranın, sevabı ölenin ruhuna hediye edilmek üzere, hayır kurumlarına veya fakirlere bağışlanması daha uygun ve daha yararlı bir davranıştır.

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Günahlarımızdan ve işimizdeki aşırılıklardan ötürü bizi bağışla, sebatımızı arttır, kâfir topluluğa karşı bize yardım et!” (Âl-i İmrân, 3/147)

DÜNYADA MEKÂN

İnsanların ömürlerinin büyük bölümünü içinde geçirdiği evlerinin gösteriştten uzak bir şekilde, fakat geniş olması önem arz eder. Dar mekânlar aile fertlerine fizikî sıkıntı verir, ayrıca temiz havanın kısa zamanda tükenmesi insan sağlığını olumsuz etkiler. Hz. Peygamberin, “Üç şey insanoğlunun mutluluğundan, üç şey de insanoğlunun bedbahtlığındandır. İnsanoğlunun mutluluğundan olan şeyler; iyi bir eş, oturmaya müsait bir ev ve uygun bir binektir. İnsanoğlunun bedbahtlığından olan şeyler ise; kötü bir eş, kötü bir ev ve kötü bir binektir.” (İbn Hanbel, I, 169) ifadeleri, yaşanacak mekânın, insanın dünya saadetine etkisini göstermesi açısından anlamlıdır. Yine Peygamberimizin “Allah’ım! Günahlarımı bağışla, evimi geniş ve ferah, rızkımlı bereketli kıl.” (İbn Hanbel, IV, 63) şeklindeki duası da insanın yaşam ortamı olarak ferah ve geniş bir eve ihtiyaç hissettiğini göstermektedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Cuma namazının hükmü nedir?

Cuma namazı farz-ı ayındır. Farz oluşu Kur’an-ı Kerim, Sünnet ve icma ile sabittir. Yüce Allah, “Ey inananlar! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığında, alışverişi bırakıp hemen Allah’ı anmaya koşun...” (Cumâ, 62/9-10) buyurmaktadır. Hz. Peygamber de, “Cuma namazına gitmek, ergenlik çağına ulaşmış her Müslüman erkeğe farzdır” (Ebû Dâvûd, Salât, 216) buyurmuştur. Cuma namazı, Hz. Peygamber döneminden günümüze kadar kılınmış ve farz olduğu konusunda farklı bir görüş ortaya çıkmamıştır.

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Hesap kurulacağı gün beni, anamı, babamı ve mü’minleri bağışla!”

(İbrahim, 14/41)

SEVGİ

İslamiyet, özü itibarıyla sevgiyi esas alan bir dindir. Bu sevginin temelinde de Allah sevgisi yer alır. Allah'a duyulan sevgi, O'nun zâtî sevgisiyle var olup, yine o sevgiyle varlığını sürdüren bütün varlıkları sevmeyi beraberinde getirir. Hakikî sevgi de, dostluk ve kardeşlik duygusunu özünde barındırır. Seven, sevdiğinin dostu ve kardeşidir. Sevgi, dostluk ve kardeşliğin hâkim olduğu yerde de barış ve dayanışma vardır, huzur ve mutluluk vardır. Sevgi kültürünü ruhuna sindirmiş olan her Müslüman, kalbindeki ilâhî muhabbetin gereği olarak, ailesine, çevresine, toplumuna, insanlığa ve tüm varlıklara sevgiyle yaklaşır, onlara hakikî bir dost olarak muamele eder. O, aslında bir sevgi ve dostluk elçisidir. Sevgiyi şöyle anlatıyor Yûnus:

*“Ben gelmedim dava için, benim işim sevi için,
Dost'un evi gönüllerdir, gönüller yapmağa geldim.”*

BİR SORU BİR CEVAP

Cünüp olan bir bayan, henüz gusletmeden önce âdet görmeye başlasa, ayrıca gusül abdesti alması gerekir mi?

Cünüp olup da henüz gusletmeden önce âdet görmeye başlayan bir kadının hemen gusletmesi şart değildir, guslü âdetinin bitimine kadar geciktirebilir (*Zebidi, El-Cevheratu'n-Neyyira, Mektebetu Hakkaniyye, Pakistan, ts., I, 13*). Ancak bu durumda olan bir kadın âdetinin bitmesini beklemeden temizlik amacıyla boy abdesti alabilir.

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Nurumuzu arttır eksiltme ve bizi bağışla. Şüphesiz senin her şeye gücün yeter.” (Tahrîm, 66/8)

DARÜŞŞİFÂ

Selçuklu kültür ve medeniyetinin Anadolu topraklarına kazandırmış olduğu en önemli yapıtlarından biri olan Darüşşifalar, İslam dünyasındaki klasik hastaneler için kullanılan “*Dârüssıhha, dârülâfiye, şifâhane*” gibi isimlerle de bilinmektedir. İlk Selçuklu darüşşifası ve tıp medresesi Sultan Alparslan döneminde vezir Nizamülmülk tarafından Nişabur’da yaptırılmışsa da çoğunun Anadolu topraklarında inşa edildiği görülmektedir. Kayseri’deki Gevher Nesibe Darüşşifası ve Gıyasettin Keyhüsrev Tıp Medresesi, Sivas’taki Keykavus Darüşşifası Selçuklu eserlerinden yalnızca birkaç tanesidir. Darüşşifaların en bariz mimari özelliği, medrese, imarethane, kervansaray gibi külliyelerin bir parçası olarak planlanmasıdır. Bu külliyeler dönemlerinde şehir içinde birer küçük şehir oluşturarak halkın her türlü sosyo-kültürel ve sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını karşılayan yerler olmuşlardır. Osmanlılar devrinde de özellikle İstanbul’da çok sayıda hastane yapılmış, en önemli eserler ise Mimar Sinan tarafından yaptırılan Haseki Hastanesi ve Süleymaniye Külliyesi ve Şifahanesi olmuştur.

BİR SORU BİR CEVAP

Define aramak ve bulunduğu sahiplenmek caiz midir?

Define arama işlemlerinin rastgele ve bilinçsizce yapılması pek çok tabiat ve kültür varlığının zarar görmesine, yok olmasına veya yurt dışına kaçırılmasına sebep olmaktadır. Günümüzde define arama işlemleri “*Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu*” ile diğer ilgili mevzuata göre yürütülmektedir. Bu mevzuata aykırı şekilde define aramak kamusal ve bireysel haklara tecavüz anlamına geldiğinden caiz değildir.

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Peygamberlerin aracılığıyla bize vaad ettiklerini ver bize; kıyamet gününde bizi rezil etme. Sen asla sözünden dönmezsin.” (Âl-i İmrân, 3/194)

İSLAM KOLAYLIK DİNİDİR

İnsanlara güç yetiremeyecekleri şeyleri yüklemeyen (Bakara, 2/286) Allah Teala, kulları için daima kolay olanı dilemiş (Bakara, 2/185), insanlara yaşanması zor olan bir din göndermemiştir (Hac, 22/78). Bu yüzden gayesi insanları korumak ve onları içine düştükleri meşakkatlerden kurtarmak olan İslam dini, kolaylık temeli üzerine bina edilmiştir (Buhârî, İmân, 29). Allah'ın dininde kolaylık vardır (İbn Hanbel, V, 68). Onun için Âişe validemizin anlattığına göre, **“Resûlullah (s.a.s.), kendisine iki iş arasında seçim hakkı tanındığında günah olmadığı sürece kolay olanı seçerdi. Şayet (kolay olan iş) günah ise ondan insanların en uzak duranı o olurdu...”** (Müslim, Fedâil, 77). Nitekim o, arkadaşlarından birini bir bölgeye görevli olarak gönderdiğinde, **“Kolaylaştırın, zorlaştırmayın; sevdiren, nefret ettirmeyin.”** (Buhârî, İlim, 11) buyurmuş ve bunu bir hayat düsturu hâline getirmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Farz namazların 3. ve 4. rekâtında sûre veya ayet okuyana sehiv secdesi gerekir mi?

Farz namazların, üçüncü ve dördüncü rekâtında Fatiha sûresinden sonra, bir sûre veya ayet okunması sünnete aykırıdır. Ancak yanılarak sûre okunduğunda farz olan rükû ve secdenin geciktirilmesine sebep olmakta ise de, kıyam kıraat mahalli olduğu için bu durumda, sehiv secdesi yapmak gerekmez (İbn Nüceym, el-Bahrur-Râik, Daru'l-Marife, Beyrut, ts., II, 102).

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Ancak sana dayandık, sana yöneldik. Dönüş de ancak sanadır.

(Mümtehine, 60/4)

ATATÜRK VE 10 KASIM

Cumhuriyetimizin kurucusu ve ilk Cumhurbaşkanı olan Gazi Mustafa Kemal Atatürk, 1881 yılında Selanik'te doğdu. Babasının adı Ali Rıza, annesinin adı ise Zübeyde Hanım'dır. Atatürk, 10 Kasım 1938 Perşembe günü son günlerini geçirmekte olduğu İstanbul Dolmabahçe Sarayı'nda saat dokuzu beş geçte hayata gözlerini yumdu.

Atatürk'ün cenazesi için büyük bir tören yapıldı. Cenaze namazını zamanın Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Şerafettin Yaltkaya kıldırdı. Naaşı yerli ve yabancı birçok devlet temsilcisinin de katıldığı törenle İstanbul'dan Ankara'ya taşınarak 21 Kasım 1938'de Etnoğrafya Müzesi'ndeki geçici kabrine konuldu. 10 Kasım 1953'te ise Ankara'nın Yücetepe semtinde yaptırılan Anıtkabir'e nakledildi.

Atatürk; milleti ile bütünleşen, ondan kuvvet alan, insanları etkileyen bir şahsiyetti. O, 'Yurtta barış, dünyada barış' sözü ile dünya insanlığının gönlünde layık olduğu yerini almıştır.

Atatürk, bir konuşmasında şöyle demişti: *“Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır.”* Bize düşen görev, bıraktığı ve ilelebet payidar kalacak Türkiye Cumhuriyeti'ni hedef olarak gösterdiği uygar milletlerin düzeyine çıkarmaktır.

BİR SORU BİR CEVAP

Farz namazların ilk otururunda 'Allahümme salli alâ Muhammed' demek sehiv secdesi gerektirir mi?

Farz namazların ilk otururunda tahiyât okunduktan sonra kalkılması gereken bir namazda *“Allahümme salli alâ Muhammed”* diyen kişi İmam-ı Azama göre farz olan kıyama geciktirdiği için sehiv secdesi yapar; böylece namazı tamam olur. Ebû Yusuf ve Muhammed'e göre ise sehiv secdesi gerekmez (*Kâsânî, Bedâiü's-Sanâî, Beyrut, 1982, I, 213*).

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Sen bunu boş yere yaratmadın, seni tenzih ve takdis ederiz. Bizi cehennem azabından koru!” (Âl-i İmrân, 3/191)

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE HANIMLAR

Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.), kadınıyla erkeğiyle bütün müslümanların peygamberiydi. Bu nedenle muhatap kitlesinin sadece erkekler olmadığını her fırsatta ashabına hissettirirdi. Cemaatinden kadını uzaklaştırmaz, arkasında namaz kılama şerefinden, sohbetini dinleme zevkinden mahrum etmezdi. Sabah namazının alaca karanlık vaktinde bile inanmış hanımlar onun arkasında namaz kılmaya gelirlerdi. Yatsı namazı için gece mescide gelmek istediklerinde kocalarının onlara engel olmamasını emretmişti (*Buhâri, Ezân, 162*). Cuma namazında hutbenin eğitiminden faydalandıkları gibi (*Müslim, Cum'a, 50*), bayram namazında da hazır bulunmalarını isterdi (*Buhâri, İdeyn, 15*). Mescidinde kılınan bir namazın ardından, kalabalığın kapıda yığılarak kadınları rahatsız etmesini engellemek için erkek cemaati bir süre oturtur ve çıkmak isteyen hanımlara öncelik tanırdu (*Buhâri, Ezân, 163*). Ashabına uzun bir namaz kıldırmaya niyetlendiği hâlde, cemaatin içinde bir çocuk ağlaması duyunca okumasını kısaltırdı (*Buhâri, Ezân, 65*).

BİR SORU BİR CEVAP

Göze damlatılan süttten dolayı süt akrabalığı meydana gelir mi?

Süt hısımlığının oluşması için, emziren kadının sütünün bebeğin midesine ulaşması gerekir. Bunun sebebi, emilen sütün çocuğun beslenmesi ve büyümesindeki katkısıdır. Göze damlatılan sütün beslenme ve büyümede etkisi yoktur. Dolayısıyla göze damlatılan süt sebebiyle süt akrabalığı meydana gelmez (*Merğînânî, el-Hidâye, I, 245*).

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Şüphesiz ki sen gizlediğimizi de açıkladığımızı da bilirsin. Yerde ve gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz.” (İbrahim, 14/38)

ÇOCUKLARIN SOSYAL MEDYA KULLANIMI VE AİLELER

Günümüzde çok hızlı gelişen internet ve sosyal medya kullanımında anne babalar, genellikle çocuklarından geri kalmaktadır. Ancak çocukların bu tür ortamlarda yaşadıkları deneyimleri tespit edemezlerse onlara yardımcı olamazlar. Aileler interneti öğrenmeye çalışmalı, onlarla sosyal medya ortamlarında da arkadaş olmalı, çocuklarının sosyal medya arkadaşlarını bilmelidirler. Aileler nasıl ki çocuklarını gece sokağa tek başına bırakamıyorlarsa onları internet ortamında da yalnız ve kontrolsüz bırakmamalıdır.

Çocuğunuzun sosyal medya ortamında paylaştığı bilgi ve fotoğraflara göz atmak ve ona, bunların herkesin erişimine açık olduğunu, yıllarca internette dolaşabileceğini, bir kere internette yayınlandıktan sonra, artık bunları kontrol etmenin ve silmenin imkânsız olduğunu, kişisel bilgilerini fazla paylaşmaması gerektiğini anlatmak önemlidir. Ayrıca “*Güvenli İnternet Hizmeti*” gibi araçlar, çocuklarımızın interneti daha güvenli kullanmalarına yardım edecektir. Aileler, internet aboneliği olduğu şirketi telefonla arayarak, abone merkezlerine uğrayarak ya da şirketin internet sitesi üzerinden “Güvenli İnternet Hizmeti”ni talep edebilir.

BİR SORU BİR CEVAP

İdrara sıkışık durumda iken namaz kılmak caiz midir?

Namaz, huşu ve Allah'ın huzurunda bulunma bilinci ile kılınmalıdır. Bu sebeple, namazda dikkati dağıtacak durumların olabildiğince giderilmesi önem arz eder. Onun için mesela vakit daralmamış ise, aç bir kimsenin sofraya otururken namaza durması uygun görülmemiştir. Tuvalet ihtiyacı duyma da namazda huşu ve dikkati önleyici etki yapacağından bu hâlde iken namaz kılmak mekruhtur.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Hatalarımı, bilerek, cahillikle ve dalgınlıkla yaptığımı kusurlarımı bağışla. Bunların hepsi bende mevcuttur.” (Buhârî, Deavât, 60)

ULÜ'L-AZM PEYGAMBERLER

Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de mü'minlerin peygamberler arasında fark gözetmediklerini bildirerek (*Bakara, 2/285*), gönderiliş sebepleri, görevleri ve getirdikleri ilahi bildiri açısından peygamberlerin aynı noktada bulunduğu işaret etmiştir. Diğer taraftan bazı peygamberleri, bazısına üstün kıldığını ifade buyurarak, **“O peygamberlerin bir kısmını diğerlerinden üstün kıldık. Allah onlardan bir kısmı ile konuşmuş, bazılarını da derece derece yükseltmiştir.”** (*Bakara, 2/253*) buyrulmaktadır. Ayrıca, **“O hâlde (Resûlüm) sen de, ulü'l-azm peygamberlerin sabretmesi gibi sabret!”** (*Ahkâf, 46/35*) ayeti kerimesinde peygamberlerden bazıları **“ulü'l-azm”** yani **“yüksek azim ve sebat sahibi”** olarak nitelendirilmiştir. İslam âlimleri bu ayette bahsedilen ulü'l-azm peygamberlerin Hz. Nuh, Hz. İbrahim, Hz. Musa, Hz. İsa ve Hz. Muhammed (*s.a.s.*) olduğunu söylemişlerdir. Buna delil olarak da Allah'ın bu peygamberlerden sağlam bir söz aldığını ifade ettiği (*Ahzâb, 33/7*) ve adı geçen bu peygamberlere din olarak gönderdiğini Hz. Peygamberin ümmetine de din kıldığını belirttiği (*Şûrâ, 42/13*) ayetleri göstermişlerdir.

BİR SORU BİR CEVAP

Farz namazlarını kılmayan veya namaz borcu ile ölen kişilerin yerine başkaları bu namazları kılabilir mi?

Sırf bedenle yerine getirilen ibadetlerde başkasının yerine o ibadeti yapmak geçerli sayılmaz (*İbn Âbidin, Reddü'l-Muhtar, II, 74*). Bu itibarla bir kimse, vefat etmiş veya hayatta olan bir yakınının kılmadığı farz namazları, onun adına kılmaz. Dolayısıyla herkes hayatta ve sağlığı yerinde iken ibadetlerini yerine getirmeye özen göstermeli, Allah'ın huzuruna borçlu olarak gitmeye gayret etmelidir.

GÜNÜN DUASI

“..Allah'ım, nefsimi takvasını ver, onu temizle, onu temizleyenlerin en hayırlısı sensin. Onun velisi (sahibi) ve mevlâsı (efendisi) sensin.” (*Müslim, Zikir, Dua, Tevbe ve İstiğfar, 73*)

ŞÜKÜR

İnsanın kimseye muhtaç olmaması, kendisini tehlikelerden güvende hissedeceği bir mekâna sahip olması gibi temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi şükretmesi için yeterlidir. Ancak çoğu zaman insan elindeki bu nimetlerin kıymetinin farkında bile değildir. Hatta bunlara zorunlu bir şekilde sahip olması gerektiğini düşünür ve kendini şükretmekten müstağni görür. Hâlbuki kendilerine karşı sonsuz iyilik sahibi olduğu hâlde insanların çoğunun şükretmediğini bildiren Yüce Allah (*Mü'min*, 40/61), kullarının nankörlük gafletine düşmelerini asla istemez (*Bakara*, 2/152). Onlara istedikleri her şeyi verdiğini hatırlatarak saymakla bitmeyecek nimetlerini Kur'an'da zikreder. Bununla birlikte insandan beklenen, bütün bu nimetleri bahşeden Rabbine nankörlük etmeyip şükretmesidir (*Bakara*, 2/152). Yüce Allah, şükrün karşılığını muhakkak vereceğini (*Nisâ*, 4/147) ve nimetlerini daha da arttıracığını vaad eder. Allah'a çokça şükreden Hz. Peygamber şöyle dua ederdi: **"Allah'ım, seni zikretmek, sana şükretmek ve sana güzelce ibadet etmek için bana yardım et!"** (*Ebû Dâvûd*, *Vitr*, 26)

BİR SORU BİR CEVAP

İmam kamet getirebilir mi?

Kamet Hz. Peygamberin sünnetlerindedir (*Tirmizi*, *Salât*, 143). Dolayısıyla terk edilmesi mekruhtur. Zira o namaza başlamak için bir hazırlık safhasıdır, namaza başlanacağını bildiren bir uygulamadır. Bunu görevli bir kimsenin, cemaatten birinin veya imamın yapması hususunda sınırlama yoktur. Dolayısı ile namaz kıldırın bir imamın aynı zamanda kamet getirmesinde bir sakınca yoktur (*Heyet*, *Fetâvây-ı Hindiyye*, I, 57).

GÜNÜN DUASI

"..Allah'ım! Ey Rabbimiz ve her şeyin Rabbi! Beni ve ailemi dünya ve ahirette her an sana ihlasla bağlı kıl. Ey yücelik ve ikram sahibi!..." (*Ebû Dâvûd*, *Vitr*, 25)

MÜ'MİNİN AYRILMAZ VASFI: İHLAS

Her konuda dürüst, tutarlı ve samimi bir tutum içinde olmak mü'min olmanın ayrılmaz vasfıdır. Riyakârlık ve ikiyüzlülük ise imanla bağdaşmayan hâllerdir. Kur'an-ı Kerim'in inanç ve amelde ikiyüzlü davranan münafıklara cehennem en alt tabakasını müstahak görmesi (*Nisâ, 4/145*) bu açıdan anlamlıdır. İkiyüzlü davranarak, gösteriş yaparak insanları aldatmak mümkün olsa bile her şeyin iç yüzünü bilen Yüce Yaratıcı'yı kandırmak mümkün değildir. Velhasıl ihlas, Yaratıcısına gizli açık hiçbir şeyi ortak etmeyen samimi bir imandır. İhlas, dünyevi bir karşılık beklemeden sırf Allah rızası için yapılan bir kulluktur. İhlas, Allah'a karşı olduğu gibi insanlara, canlı cansız bütün varlıklara karşı da gösterilen samimiyettir. İhlas, nifak ve ikiyüzlülüğten uzak bir kalp safiyetidir. İhlas, Allah rızasına göre programlanan akıl ve kalbin ivazsız garazsız amelidir. İhlas, olduğu gibi görünmek, görüldüğü gibi de olmaktır. Ve Allah'ın azabından sadece ihlaslı kulları kurtulacaktır (*Sâffât, 37/39-40, 127-128*).

BİR SORU BİR CEVAP

Kabir azabı var mıdır?

Ölümlle başlayıp yeniden dirilmeye kadar devam edecek hayata kabir hayatı denilir. İslam inancına göre kabir azabı vardır. Buna delalet eden ayetler (*İbrahim, 14/27; Mü'min, 40/46*) ve hadis-i şerifler bulunmaktadır. Nitekim bir hadis-i şerifte, “***Kabir, ahiret duraklarının ilkidir. Bir kimse eğer o duraktan kurtulursa sonraki durakları daha kolay geçer. Kurtulamazsa, sonrakileri geçmek daha zor olacaktır.***” (*Tirmizî, Zühd, 5*) buyrulmaktadır.

GÜNÜN DUASI

“(Allah’ım) Zenginlikle imtihan edilmenin kötülüğünden sana sığınırım. Fakirlikle imtihan edilmenin kötülüğünden de sana sığınırım.” (*Buhârî, Deavât, 39*)

AĞIZ VE DİŞ TEMİZLİĞİNİN ÖNEMİ

Günlük beden bakımıyla ilgili olarak pak Nebî'nin (s.a.s.) üzerinde ısrarla durduğu bir husus, ağız ve diş temizliğidir. Bu durum kişinin sadece kendisiyle ilgili olmayıp ailesini, hatta tüm çevresini ilgilendiren bir husustur. Bir hadiste, ağız, burun ve diş temizliği, insanın fitrî, tabî bir gereksinimi olarak ifade edilmektedir (*İbn Mâce, Tahâret, 8*). Hz. Âişe, Peygamberimizin (s.a.s.) eve girdiğinde yaptığı ilk işin misvak kullanmak olduğunu (*Müslim, Tahâret, 43*) anlatırken Hz. Huzeyfe de onun (s.a.s.) geceleyin namaza kalktığı anda bile ağzını mutlaka temizlediğini aktarmaktadır (*Buhârî, Cumâ, 8*). Her abdestle birlikte dişleri fırçalamanın alışkanlık hâline getirilmesini öngören bir hadis-i şerifi ise şöyledir: ***“Eğer ümmetime –yahut insanlara– zorluk vermeyecek olsaydım her namaz vakti misvak kullanmayı onlara emrederdim.”*** (*Buhârî, Cumâ, 8*)

BİR SORU BİR CEVAP

Farzlardan önce İhlâs Sûresi okumanın hükmü nedir?

Namazların farzlarından önce İhlâs sûresinin okunması ile ilgili olarak Peygamber Efendimizin (s.a.s.) herhangi bir tavsiyesi bulunmadığı gibi, fıkıh kitaplarında da bu konu yer almamıştır. Bu uygulama, camiye geç gelen Müslümanların, cemaate yetişmelerini sağlamak için sonradan ihdas edilmiş olabileceği gibi, İhlâs okumanın sevabını elde etmek için olması da muhtemeldir.

Sünnet kılanları meşgul edeceği ve dinin bir gereği gibi algılanma ihtimaline yol açacağı için okunmaması daha doğru olur.

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim) Arkadan gelecekler içinde iyilikle anılmayı bana nasip eyle!”

(*Şu'arâ, 26/84*)

PEYGAMBERİMİZİN KOMŞU HAKKI KONUSUNDAKİ TAVSİYELERİ

Mekke'nin Fethi sırasında Benî Kâ'b b. Huzâa kabilesinin sancaktarlarından biri olan Huveylid b. Amr el-Kâ'bî'nin anlattığına göre, birlikte oldukları bir sırada Hz. Peygamber art arda üç kez, **“Vallahi iman etmemiştir.”** der. Meraklanan sahabîler, **“Kim, ya Rasûlallah?”** diye sorduklarında Hz. Peygamber, **“Komşusunun, kendisine kötülük yapabileceği kaygısından kurtulamadığı kimse”** (Buhârî, Edeb, 29) cevabını verir. Komşularına kötülük yapabileceği kaygısı yaşatan bir kimsenin cennete giremeyeceğini dile getiren (Müslim, İmân, 73) ve iyi bir komşuyu mutluluk kaynağı olarak gören (İbn Hanbel, III, 408) Sevgili Peygamberimiz, komşuya yapılan eziyeti ise, şiddetle reddetmektedir. Nitekim bir hadisinde şöyle buyurmuştur: **“Allah'a ve ahiret gününe iman eden ya hayır söylesin ya da sussun! Allah'a ve ahiret gününe iman eden komşusuna eziyet etmesin! Allah'a ve ahiret gününe iman eden misafirine ikram etsin!”** (Buhârî, Rikâk, 23)

BİR SORU BİR CEVAP

İmamın “kamet” bitmeden namaza başlaması caiz midir?

Namazların farz, vacip ve sünnetlerinin yanı sıra âdâbı da vardır. İmam-ı A'zam'a göre cemaatle namaz kılmak üzere **“Kad kâmeti's-salât=namaz başladı”** denildiği anda imamın namaza başlaması, namazın âdâbındandır. İmam, bu hareketi ile müezzinin sözünü doğrulamış olur. Fakat namaza kamet bittikten sonra başlanılmasında da sakınca yoktur. Hatta İmam Ebû Yusuf ile diğer üç mezhep imamına göre, uygun olan budur (İbn Âbidîn, Reddül-Muhtâr, I, 2; Mehmet Zihni Efendî, Ni'met-i İslam, 172, 174, 176).

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim) Beni, naîm cennetine girenlerden eyle!” (Şu'arâ, 26/85)

HZ. PEYGAMBER VE YETİMLER

Allah Resûlü, yetimlere şefkatle muamelede bulunmuş ve bunun faziletini vurgulamıştır. Kalbinin katılığından dert yanan bir adama Peygamberimizin “*Yetim(ler)in başını okşa, fakir(ler)i doyur!*” (İbn Hanbel, II, 387) buyurduğu nakledilir. Yetimin başını okşamak, kuşkusuz ona sevgi ve merhamet göstermenin yanı sıra kimsesizliğini unutturup ayakta durabilmesi için yardımcı olmak demektir. Allah Resûlü, “*Müslümanlar arasında kim bir yetimi yiyecek ve içeceğini üstlenecek şekilde sahiplenirse, Allah onu mutlaka cennete koyar. Ancak affedilmeyecek bir günah işlemiş ise o başka.*” (Tirmizî, Birr, 14) buyurarak, yetimleri sahiplenip, onlara kol kanat gerenlere cenneti muştular. Nitekim Kur’an da kendi ihtiyacı olduğu hâlde malını yetimle paylaşanları, gerçek anlamda iyilik yapan kimseler olarak tanımlar (Bakara, 2/177). Hz. Peygamberin eğitiminden geçmiş olan Abdullah b. Ömer’in, sofrasında bir yetim bulunmadan yemek yememeye özen göstermesi (Buhârî, el-Edebül-müfred, 60) bu konuda gösterilmesi gereken hassasiyeti ortaya koyması bakımından çarpıcı bir örnektir.

BİR SORU BİR CEVAP

Kabir üzerine türbe yaptırmanın hükmü nedir? (1)

Kaybolmalarını önlemek üzere, gösteriş ve israftan uzak kalarak kabir yapılmasında dinen bir sakınca görülmemiştir. Bunun için de düzenlenecek kabrin bir iki karıştan yüksek olmaması ön görülmüştür. Mezarların başuçlarına, üzerinde ölenin kimliğini belirleyen ifadelere yer aldığı sade bir taş ve benzeri levhaların yerleştirilmesinde sakınca görülmemiştir.

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim)İnsanların diriltileceği gün ve Allah’a temiz bir kalple gelenler dışında malın da çocukların da fayda vermeyeceği gün beni mahcup etme!” (Şu’arâ, 26/87-89)

EŞLER BİRBİRLERİNİN HASSASİYETLERİNE DUYARLI OLMALI

Eşler, birbirlerinden farklı cins ve fitratlarda oldukları ve değişik ailelerde yetiştikleri için farklı hassasiyetlere sahip olabilirler. Karı-koca, kendilerini en doğru kabul edip birbirlerine benzetmeye çalışmamalıdır. Her eşin kendi doğruları olabilir. Eşler, birbirlerini ikna etmek yerine, anlamaya çalışsalar çok daha huzurlu yaşarlar. Birbirlerine sınırlar koymaktansa özel hassasiyet alanları oluşturmak daha mantıklıdır. Asıl başarı, hassasiyetler farklı dahi olsa aile içinde ahengi yakalayabilmektir. Buradaki püf nokta, eşlerin birbirlerinin bam tellerine basmamalarıdır. Hassas noktalar, ısrarla kaşınmamalıdır. Eşler, birbirlerinin hassas noktalarına dikkat ederek konuşur ve davranırlarsa, ayrı düşündükleri hususları bile anlayışla karşılayabilirler.

Anne-babaların birbirlerine karşı hassas davranmaları, aralarındaki nazik ve âdil tavırları çocukların olumlu ve uyumlu yetişmeleri açısından çok önemlidir. Çünkü çocuklarda hassasiyet kazanma duygusu, özellikle anne-baba ve aile bireylerinin model duygu ve davranışlarıyla kazandırılmaktadır. Çevrenin tutum ve davranışları da bu noktada etkili olabilmektedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Kabir üzerine türbe yaptırmanın hükmü nedir? (2)

Normal şartlarda, bir gerekçe ve ihtiyaç bulunmaksızın kabirlerin abartılı yükseklikte yapılması, üzerlerine kubbe inşa edilmesi mekruh görülmüş; kabir taşlarına kimlik bilgilerinin ötesinde aşırı övgü sözlerinin; ölümden ve kaderden şikayet eden ifadelerin yazılması caiz görülmemiştir (İbn Hümâm, *Fethu'l-Kadir*, II, 140).

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve sana güzelce ibadet etmek için bana yardım et." (Ebû Dâvûd, *Tefrîu Ebvâbi'l-Vitr*, 26)

ŞEYTANIN HİLESİ: DÜNYEVİLEŞME

İslam, kişinin hayattaki her faaliyetini doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen aktif bir dindir. Allah'ın koymuş olduğu emir ve yasaklar insanın hayatını her yönüyle şekillendirir. Fakat kişi, Allah'ı unutup O'nu gündeminden çıkarttığı, emir ve yasaklarını göz ardı ettiği, tamamen dünyanın meşgalelerine daldığı anda din o kimse üzerindeki etkisini yitirir. Sonuçta bu kimse dünyevîleşmiş olur. Kur'an'da bunun birçok örneğine rastlayabiliriz. Ülkesini kendi malı olarak gören (Zuhruf, 43/51) ve tamamen nefsinin tatmine yönelik kararlarla hükümdarlık yapan Firavun (Kasas, 28/4) ile servet düşkününü Kârûn (Kasas, 28/76-78) dünyevîleşmiş insan tiplerinin birer örneğidir. Bunların ortak noktası şeytana uymaları, dünyaya gönderilme sebeplerini ve onları yaratan Rablerini unutmaları yahut da ona iman etmemiş olmalarıdır. Nitekim Rabbimiz şöyle buyurmuştur: **“Şeytan onları hâkimiyeti altına alıp kendilerine Allah'ı anmayı unutturmuştur. İşte onlar şeytanın tarafında olanlardır. İyi bilin ki şeytanın tarafında olanlar ziyana uğrayanların ta kendileridir.”** (Mücâdele, 58/19)

BİR SORU BİR CEVAP

Çocuğu dünyaya gelen bir kimse ne yapmalıdır?

Peygamber Efendimiz (s.a.s.), yeni doğan çocuğun sağ kulağına ezan okunmasını, sol kulağına da kamet getirilmesini tavsiye etmiş ve bizzat kendisi, torunu Hz. Hasan'ın sağ kulağına ezan okumuş, sol kulağına da kamet getirmiştir (Ebû Dâvûd, Edeb, 116). Dolayısıyla, çocuk dünyaya geldiğinde sağ kulağına ezan, sol kulağına kamet okunarak isminin verilmesi sünnettir. Bunu babası veya aile büyüklerinden başka birisi de yapabilir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, beni güzel ahlaka eriştir, senden başka güzel ahlaka yöneltecek yoktur.”

(Tirmizî, Deavât, 32)

TEFEKKÜR

Akıl sahibi olan insana hitap eden Kur'an-ı Kerim, tefekküre çok büyük önem vermiştir. Yüce Allah, Kur'an'da insanları düşünmeye, aklını ve kalbini kullanmaya davet etmiş, düşünmeyen gafilleri ise yermiştir. Kur'an, tefekkürü iki önemli noktaya yönelmektedir. Birincisi; bizzat Kur'an-ı Kerim üzerinde tefekkür, ikincisi; başka varlıklar üzerinde tefekkürdür. Kur'an üzerinde tefekkür, onu doğru anlamak, ondan yararlanmak, gösterdiği yoldan gitmek demektir. Başka varlıklar üzerinde tefekkür ise, Allah'ın var ettiği hiçbir şeyi boşuna yaratmadığını (*Âl-i İmrân, 3/191*), yaratılanların mutlaka bir sebep ve hikmete mebni olarak yaratıldığını (*Mü'minûn, 23/115*), canlı ve cansız birçok varlığın insanın hizmetine ve onun emrine verildiğini ifade etmektedir (*Bakara, 2/29*).

Kısaca ifade edilecek olursa, âlemin düzenliliğini, yaratılış gayesini, verilen nimet ve güzellikleri, dünyanın geçiciliğini, gece ve gündüzün dönüşümünü düşünen insan, Allah Teala'nın sonsuz ihsanları karşısında O'nun büyüklüğünü idrak eder.

BİR SORU BİR CEVAP

Kabirler üzerinden yol geçirebilir mi?

Bir kabristan ne kadar eski olursa olsun ve kendisine ne kadar ihtiyaç kalmamış bulunursa bulunsun, bir zaruret olmadıkça yine kabristan olarak korunması gerekir. Ancak başka bir alternatif olmaması sebebiyle, ummun yararına oradan yol geçirilmesi gibi kamunun kaçınılmaz bir ihtiyacını giderme zarureti varsa, bu ihtiyacı gidermek için mezarlar başka bir yere nakledilebilir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, beni bağışla, bana merhamet eyle, beni dosdoğru yola ilet, bana sıhhat ver ve beni rızıklandır!” (*Müslim, Zikir, 35*)

HASBİLİK

“Güzel davranışlarda dünyevî bir karşılık beklemeden, sadece Allah rızasını gözetmek.” manasına gelen hasbîlik, zor ve sıkıntılı durumlarda Allah’ın kendisine yardımcı olarak kâfi geleceğini bilmek, bu bilinçle gösterilen sabır karşılığında Allah’ın ecrini ummak demektir. Başka bir ifadeyle “*hasbîlik*”, her türlü şahsi çıkar ve menfaatten uzak durulması; her işin, gönüllü olarak ve yalnız Allah için, O’nun hoşnutluğunun elde edilmesi için yapılmasıdır. İnananları en yüce mertebeye, Allah’ın rızasına ulaştıran hasbîlik, insanları Allah’a davet uğrunda büyük sıkıntılara maruz kalan birçok peygamberin dilinde en değerli ifadesini bulmuştur: “**Buna (tebliğ görevime) karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ecrimi verecek olan, ancak âlemlerin Rabbidir.**” (Şu’arâ, 26/109, 127, 145, 164, 180). Yine Rahmet Elçisi’ne (s.a.s.), “**Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm hepsi âlemlerin Rabbi Allah içindir.**” (En’âm, 6/162) demeyi telkin eden ilahî öğüt de hasbîliğin en güzel özetidir.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, beni güzel bir iş yaptıkları zaman mutlu olan, günah işledikleri zaman da bağışlanma dileyen kullarından eyle.” (İbn Mâce, Edeb, 57)

BİR SORU BİR CEVAP

Kadınların imama uyabil-meleri için imamın, kadınlar için de imam olmaya niyet etmesi şart mıdır?

Hanefilere göre kadınların imama uymalarının geçerli olması için, imamın, kadınlara namaz kıldırma niyet etmesi gerekir (Kâsânî, Bedaiu’s-Sanâî, I, 128).

Şâfiî mezhebine göre ise imamın, gerek erkeklere gerekse de kadınlara imamlık yapmaya niyet etmesi müstehaptır (Şirbîni, Muğni’l-Muhtâc, I, 253).

EDEP

Edep, mü'minin günlük hayatında insanlarla ilişkilerinden ibadetlerine kadar her alanı kuşatmaktadır. Böylece bireysel ve toplumsal hayatın bütün detaylarını tanzim etmektedir. Buna göre her davranışın, her ibadetin adabı vardır: Her işe Allah'ın adını anarak başlamak (*İbn Hanbel, II, 360*), yemeği sağ elle ve önünden yemek (*Buhârî, Et'ime, 2*), bir şey içtiğinde kabın içine solumamak (*Buhârî, Vudû', 18*), başkasının evine izinsiz girmemek (*Buhârî, İsti'zân, 13*), selama daha güzeli veya aynıyla karşılık vermek (*Nisâ, 4/86*), küçüklere merhamet, büyüklere saygı göstermek (*Tirmizî, Birr, 15*), insanların kusurlarını araştıran değil, örten olmak (*Müslim, Birr, 71*), namazı huşu içerisinde kılmak (*Mü'minûn, 23/2*), sadakayı başa kakmadan, gönül kırmadan temiz ve güzel şeylerden vermek (*Bakara, 2/264, 267*) gibi. Bunların hepsi Müslüman'ın zihnini inşa ederek ona şahsiyet kazandıran davranışlardır. Edebe riayet etmek, nefsi terbiye edip ahlakı güzelleştirdiği gibi hem Allah'ın rızasını, hem de toplumun sevgisi ve takdirini kazanmaya vesiledir.

BİR SORU BİR CEVAP

Kaza namazına nasıl niyet edilir?

Kaza kılacak olan kişinin kılacağı namazı belirleyerek niyet etmesi asıldır. Fakat üzerinde çok sayıda kaza namazı varsa, geçmiş namazları kaza ederken, “*Vaktinde kılmadığım ilk sabah / ilk öğle / ilk ikindi / ilk akşam / ilk yatsı namazını kılmaya*” şeklinde niyet edebileceği gibi, “*kılmadığım son sabah / son öğle / son ikindi / son akşam / son yatsı namazını kılmaya*” şeklinde de niyet edilebilir.

GÜNÜN DUASI

“*Allah'ım, cimrilikten sana sığınırım, korkaklıktan sana sığınırım, ömrün en rezil zamanına kalmaktan sana sığınırım.*” (*Buhârî, Deavât, 37*)

EN GÜZEL ÖĞRETMEN: HZ. PEYGAMBER

Zaman zaman Medine'ye geldiği anlaşılan Süleymoğulları'ndan Muâviye b. el-Hakem es-Sülemî (r.a.), yaşadığı bir hatırasını şöyle anlatmaktadır: *“Allah Resûlü (s.a.s.) ile namaz kılarken cemaatten biri aksırdı, ben de ‘Yerhamükallah!’ (Allah sana merhamet eylesin!) dedim. İnsanlar bundan rahatsız oldu ve bana ters ters baktılar. Bunu görünce ben, ‘Vay başıma gelenler! Ne oldu, neden öyle bakıyorsunuz?’ dedim. Bunun üzerine onlar, elleriyle dizlerini dövmeğe başladılar. Beni susturmaya çalıştıkları için sustum. Nihayet Resûlullah namazını bitirdi. Annem babam uğruna feda olsun, ne ondan önce ne de sonra daha güzel öğreten birini gördüm. Vallahi Resûlullah beni ne azarladı ne bana vurdu ne de hakaret etti. Sadece, ‘Bu namazdır; namaz kılarken konuşulmaz. Namaz ancak tesbih, tekbir ve Kur’an okumaktır.’ dedi.”* (Müslim, Mesâcid, 33)

BİR SORU BİR CEVAP

Kişi kendi miras payını başkasına verebilir mi?

Bir kimse kendisine miras olarak intikal eden hakkını kısmen ya da tamamen diğer mirasçılardan birine veya bir yabancıya hibe edebilir. Çünkü bu mal onun hakkıdır. Ayrıca mirasçılar, karşılıklı rıza ile malı diledikleri şekilde taksim edebilirler. Maddi veya manevi herhangi bir baskı olmaksızın, haklarından kısmen veya tamamen diğer mirasçılar lehine feragat edebilirler (Mevsilî, el-İhtiyâr, V, 832).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.”

(Müslim, Zikir, 72)

KOMŞUNA İYİLİK YAP KI MÜ'MİN OLASIN

Allah Resûlü, “*Sana komşu olanlara güzel davran ki Müslüman olasın.*” (İbn Mâce, Zühd, 24), bir başka rivayette, “*Komşuna iyilik yap ki mü'min olasın.*” (Tirmizî, Zühd, 2) buyurmak suretiyle güzel komşuluğun Müslüman için vazgeçilemez bir davranış olduğuna dikkatleri çekmiştir. Peygamberimiz, bu güzel hasletin terkinin ise bozulmanın bir tezahürü olarak görmüş ve kıyamet alameti olarak nitelemiştir (Hâkim, Müstedrek, VIII, 3051 (4/513)).

Öte yandan kendisine yöneltilen sorulara verdiği cevaplarda nafîle olarak çok fazla oruç tutmasa, namaz kılmasa veya sadaka vermese bile komşusunu rahatsız etmeyen kişinin cennete gideceğini, çok namaz kıldığı, oruç tuttuğu ve sadaka dağıttığı hâlde komşusuna eziyet eden kimsenin ise cehenneme gideceğini belirterek (İbn Hanbel, II, 440) bir başka açıdan güzel komşuluğun önemine dikkatleri çekmiştir. İnsanlar her zaman aynı varlık ve imkân içerisinde olmasalar da Hz. Peygamber onları komşularına ikram etmeye teşvik etmiştir (Müslim, İmân, 74).

BİR SORU BİR CEVAP

Kişi, kardeşinin sütkardeşi ile evlenebilir mi?

Sütkardeşle evlenmek yasaklandığı için (Nisâ, 4/23), kişi, süt emdiği kadının çocuklarıyla evlenemez. Bu konudaki genel prensip şöyledir: Süt emen çocuk, emziren kadının öz çocuğu gibi kabul edilir. Öz çocuğu kimlerle evlenemezse, süt çocuğu da onlarla evlenemez. Ancak kişi, kardeşinin sütkardeşiyle evlenebilir. Çünkü aralarında ne nesep, ne de süt yönünden kardeşlik söz konusu değildir.

GÜNÜN DUASI

“*Allah'ım! (Haktan) ayrılmaktan, iki yüzlülükten ve kötü ahlaktan sana sığınırım.*”

(Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

AİLE BÜYÜKLERİ HUZUR VE BEREKET KAYNAĞIMIZDIR

Tecrübe, anlayış, çocuk yetiştirme gibi konularda yeterince bilgi ve bilinç sahibi ol(a)madan evlenen gençler, kendileri himmete muhtaçken bir aile büyüğü olmak gibi zor bir görevi üstlenmek zorunda kalıyorlar. Onların bu tecrübesizliklerine karşın aile büyükleri, hem iyi birer örnek hem de ortaya çıkan beklenmedik anlaşmazlık ve tartışmalarda tampon görevi üstlenirler. Aile büyükleri hem ailenin huzur ve bereket kaynağı hem de doğal mürebbiyeleridir.

Günümüzde öngörülen aile tipi çekirdek aile olup yalnızca anne-baba ve tek çocuktan oluşmaktadır. Evlerinde kendilerini bu dünyaya getirip büyütüp besleyip insan içine katan aile büyüklerine küçücük mekânlar ayıramayan kişiler, aslında neleri kaybettiklerini biliyor olsalar, asla böyle bir yola başvurmazlar! Aslında bilmeliler ki aile büyükleri hem kendileri hem de çocukları için bulunmaz bir nimettir. Onlardan öğrenecekleri çok şey olduğunu ne yazık ki ancak onları kaybedince veya onların yaşına gelince anlayabiliyorlar.

BİR SORU BİR CEVAP

Kible istikametinin tersine namaz kılınmışsa bu namaz geçerli olur mu?

Bilerek kible yönünden başka yöne doğru kılınan namaz geçersiz olur. Kible yönünü bilmeyen kimse ise araştırma yapar; edindiği bilgi veya kanaate göre namazını kılar. Eğer namazı tamamladıktan sonra hata ettiğini anlarsa, namazı sahih olur. Yeniden kılması gerekmez. Fakat namaz esnasında kiblenin ne yönde olduğunu tayin ederse kibleye yönelir ve namazına devam eder (*İbn Âbidîn, Reddü'l-Muhtâr, I, 313*).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Açıklarımı ört, korkularımı gider ve bana güven ver. Allah’ım! Ayıplarımı ört ve korkularımı gider.” (*Hâkim, Deavât, No:1902, I, 517*)

HEM DÜNYADA HEM AHİRETTE İYİLİK İSTEMEK

Resûlü Ekrem, ashabından bir zatın hastalandığını duydu ve hemen ziyaretine gitti. Sahabî, hastalıktan iyice zayıflamış ve âdeta bir kuş yavrusuna dönmüştü. Allah Resûlü, yanında bir müddet kaldıktan sonra ona, “*Herhangi bir konuda Allah’a dua ediyor veya ondan bir şey istiyor muydun?*” diye sordu. Hasta sahabi, “*Evet. Allah’ım! Beni ahirette ne ile cezalandıracaksan onu şimdiden dünyada bana ver, diye dua ediyordum.*” cevabını verdi. Bunun üzerine şaşkınlığını açıkça ifade eden Allah Resûlü böyle dua etmemesi konusunda onu uyardı ve ona, “*Allahümme âtinâ fi’l-dünyâ haseneten ve fi’l-ahireti haseneten ve ginâ azâbe’n-nâr*” (Allah’ım, bize dünyada iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi cehennem azabından koru!) diye dua etmesini tavsiye etti. Resûlullah’ın tavsiyesine uyan hasta, bir süre sonra iyileşti (Müslim, Zikir ve dua, 23).

BİR SORU BİR CEVAP

Cuma namazı en az kaç kişiyle kılınabilir?

Cuma namazının kılınabilmesi için, İmam Ebû Hanîfe ve İmam Muhammed’e göre, imamın dışında en az üç; Ebû Yusuf’a göre ise, iki kişinin bulunması gerekir (*İbn Hümmâm, Fethu’l-Kadîr, II/31*).

Şâfiî ve Hanbelî mezheplerine göre, en az kırk kişi bulunmalıdır (*Nevevi, el-Mecmû’, IV, 353*).

Malikî mezhebine göre ise on iki kişinin bulunması şarttır (*Huraşî, Şerhu Muhtasari Halîl, II, 76-77*).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Açlıktan sana sığınırım. Çünkü açlık, ne kötü bir arkadaştır. Hainlikten de sana sığınırım. Çünkü hainlik, ne kötü bir sırdaştır.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

TEHECCÜT NAMAZI

Teheccüt; kelime olarak hem uyumak hem uyanmak anlamına gelir. Kur'an ve hadislerde zikredildiği şekliyle anlamı, namaz kılmak ve Kur'an okumak maksadıyla geceleyin uyanmak demektir. Böylece teheccüt, geceyi ihya amacıyla kılınan namazın adı olmuştur. Bu namazın, bir süre uyuduktan sonra kalkılarak imsak vaktine kadar devam eden süre içerisinde kılınması gerekir. Buna gece namazı da denir. Gecenin bir kısmında uyanıp namaz kılmak, özel olarak sadece Hz. Peygambere farz olup ümmeti için farz kılınmamıştır. Bu itibarla İslam bilginleri bu namazın bizim için de mendup olduğu görüşündedir. Yüce Allah, gece Allah'a dua ve ibadet edenlerin bağışlanacağını müjdelemiştir (Secde, 32/16). Hz. Peygambere farz namazlardan sonra hangi namazın daha makbul olduğu sorulduğunda ; **“gece namazı”** (Müslim, Sıyam, 203) cevabını vermiştir. Teheccüt namazı, dinlenme, arınma, tefekkür için önemli bir fırsattır. Her nefsin bu huzurlu ortama ihtiyacı vardır.

BİR SORU BİR CEVAP

Kredi kartı ile yapılan alışverişlerde bankanın yaptığı hizmet karşılığında işyeri sahiplerinden komisyon alması faiz olur mu?

Bir iş veya bir hizmet ya da mal karşılığında alınan bedel helaldir. Bankalar verdikleri kredi kartlarıyla bir hizmet sunmaktadırlar. Dolayısıyla kredi kartı ile yapılan alışverişlerde, bankanın yaptığı hizmet karşılığında anlaşma gereği işyeri sahiplerinden komisyon adı altında almış olduğu ücret, faiz olarak değerlendirilemez.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bana doğru olanı ilham et ve beni nefsimin şerrinden koru.”

(Tirmizî, Deavât, 70)

MÜ'MİNİN YOLUNU AYDINLATAN IŞIK: SABIR

Sabır, hayatın her alanında Müslüman'ın rehber edinmesi gereken bir erdemdir. Efendimizin ifadesiyle sabır (*mü'minin yolunu aydınlatan*) bir ışıktır (*Müslim, Tahâret, 1*). Bu itibarla Allah'a kulluk etmede, emirlerine uyup yasaklarından sakınmada ve nefsin isteklerine karşı direnmede hep sabrı ilke edinmek gerekir. Müslüman, yaşadığı felaketlere karşı sabredebilmeli, hayatın zorluklarına karşı direnebilmeli ve önüne çıkan engelleri sabırla aşabilmelidir. Şu var ki, bu engeller zannedildiği gibi sadece zorluklarla sınırlı değildir. Allah'a kullukta en büyük ve aşılması en zor engeller sadece zorluklar değil aksine bolluklardır. Bu durumda sabır, hiç bitmeyecekmiş gibi akıp giden dünya hayatının süslü ve çekici nimetlerinin cazibesi karşısında kendini kaybetmeden imanı koruyabilmek, istikamet üzere yaşamaya devam edebilmektir. Abdurrahman b. Avf'ın şu sözü bu durumu en iyi şekilde özetlemektedir: **“Resûlullah (s.a.s.) ile beraber zorluklarla imtihan edildik ve sabrettik. Ondan sonra ise bollukla imtihan edildik, fakat sabredemedik.”** (*Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 30*)

BİR SORU BİR CEVAP

Kul hakkı yemenin hükmü nedir?

Hz. Peygamber (s.a.s.), üzerinde kul hakkı bulunan kişilerin, hak sahibi olan mazlumlardan helallik almalarını öğütlemiştir. Bunun yapılmaması durumunda haksızlık yapan kişinin salih amellerinin, haksızlığı ölçüsünde alınarak hak sahibine verileceğini, eğer verilecek salih amel bulunamazsa o zaman da mazlumun günahlarının zalime yükleneceğini belirtir (*Buhârî, Mezâlim, 10*). Allah'ın huzuruna kul hakkı ile çıkmanın, çok ağır bir vebâli vardır.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bana kendi sevgini ve senin yanında sevgisi bana fayda verecek kimsenin sevgisini ver.” (*Tirmizî, Deavât, 73*)

“MÜ’MİNİN NİYETİ, AMELİNDEN DAHA HAYIRLIDIR”

İnsanlara, canlılara ve eşyaya iyimser bakmak, onlar hakkında pozitif düşüncelere sahip olmak, hüsnüzan beslemek, hüsnüniyet taşımak, Müslüman ahlakındandır. İyi düşünmek, iyi niyetli olmak insana hem dünya hem de ahirette huzur ve saadet getirir. Niyetin temizliği, samimiliği ve ona yüklenen anlam ölçüsünde yararlı davranışlar ve salih ameller değer kazanır. Nitekim Peygamberimiz *“Mü’minin niyeti, amelinden daha hayırlıdır.”* (Taberânî, el-Mu’cemü’l-kebir, V, 185) buyurmuştur. Davranışlarında her zaman ahireti tercih eden Hz. Peygamber, Müslümanların da fiillerinde geçici ve kısa olan dünyayı değil, sonsuz ve gerçek hayatı düşünmelerini arzular. Bununla birlikte o, amellerin sayısının değil, niteliğinin önemli olduğunu öğretirken, niyette de hiçbir dünyevi karşılık gözetilmeden sadece Allah’ın hoşnutluğunun esas alınması gerektiğini şöyle vurgular: *“Kim Allah için sever, Allah için nefret eder, Allah için verir, Allah için engel olursa, imanı kemale ermiştir.”* (Ebû Dâvûd, Sünnet, 15)

BİR SORU BİR CEVAP

Mezar başka bir yere nakledilebilir mi?

Kabrin olduğu yerden yol geçmesi, su altında kalması veya bulunduğu yerin başkasına ait olup sahibinin orada cenaze defnine izninin bulunmaması gibi zorunlu bir durum bulunmadıkça, defnedilen cesedin başka bir mezarlığa nakledilmek üzere, çıkarılması dinen caiz değildir. Bu konuda ölenin vasiyetinin bulunması, mezarın yakınları tarafından ziyaret edilmesinin çok zor olması, yolunun olmaması gibi hususlar, kabrin nakli için geçerli mazeret sayılmaz.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bana öğrettiğin şeyleri hakkımda faydalı eyle, bana fayda verecek şeyleri öğret; beni, bana fayda verecek ilim ile nasiplendir.” (Hâkim, Deavât, No: 1879, I, 510)

EL-MELİK İSM-İ CELİLİ

Mâlik olmak, hükmetmek anlamlarındaki “*m-l-k*” kökünden türeyen “*mâlik*” mülk sahibi, hükümrân; “*melik*” ise emir, hükümdar, yönetici ve sahip demektir. İnsanlar için de melik, hükümdar ibareleri kullanılır, ancak bu mecaz anlamdadır. Çünkü insanlar, Allah’a, O’nun lütfu keremine ve yardımına muhtaç, aciz ve zayıftırlar. Allah ise hakiki meliktir: “*Hak, gerçek melik Allah yücedir.*” (Tâ-Hâ, 20/114).

Kur’an-ı Kerim’de Melik ve Mâlik isimleriyle oluşturulmuş birçok tamlama vardır. Meliki’n-Nâs insanları yaratan, terbiye eden, yetiştiren, akıl, güç, kuvvet ve mülk veren, dilediğini âziz, dilediğini zelil edebilen demek iken Mâliki yevmi’d-dîn ibaresi Allah Teala’nın ahirette tek söz sahibi olduğu anlamındadır. Allah, göklerin ve yerin, ikisi arasındakilerin, bildiğimiz bilmediğimiz tüm mahlukatın Melik’i ve Mâlik’idir. O’nun sözü ve hükümrânlığının geçmediği bir yer, zaman dilimi yoktur. Tüm mülkün sahibi olan Allah, Mâlikü’l-mülk’tür. Bütün güç ve kudret O’nun elindedir.

BİR SORU BİR CEVAP

Müezzinlik yapmak için bir yaş sınırı var mıdır?

Müezzinlik yapacak kişilerin en az temyiz (*iyiyi kötüden, hayır şerden ayırma*) çağına varmış olmaları gerekir. Bu durumdaki çocuğa mümeyyiz denir (*Kâsânî, Bedaiu’s-Sanâî’, 1, 372*). Mümeyyiz çocukların okudukları ezan, getirdikleri kamet geçerlidir. Bu itibarla bülüğ çağına yaklaşmış erkek çocuklarının müezzinlik yapmaları caizdir (*el-Ceziri, Kitabu’l-Fıkh Ale’l-Mezahibi’l-Erbaa, I, 181*).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bana verdiğin rızık konusunda beni kanaat sahibi yap ve o rızıkımı bereketli kıl. Zayi olan her nimetin daha hayırlısını bana ihsan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1878)

“HAYÂ İMANDANDIR”

Hayâ, mü'mini daima iyiyi ve güzeli yapmaya sevk eden ahlakî bir erdemdir. İnsanlık tarihi boyunca bütün ilahî dinler söz, fiil ve davranışlarda hayâlî olmayı emretmiştir. Edep ve ahlakın temel bir unsuru olarak hayâ, toplumumuzda da nesiller boyu üstün bir ahlakî meziyet olarak görülmüştür. Ancak ahlakî değerlerin giderek yozlaştığı günümüz toplumunda hayâ duygusu da eski konumunu kaybetmeye başlamıştır. Öyle ki önceleri hayâ sahibi olan kişiler övülür, değerli görülürken, şimdilerde hayâlî olmak bir utanç ve eksiklik sebebi gibi algılanır hâle gelmiştir. Hâlbuki mü'minler için hayâ, ahlaklı ve onurlu bir yaşamın anahtarı olmanın ötesinde kişinin imanını yansıtan ve onu Rabbi katında değerli kılan bir vasıftır. Zira Allah Resûlü şöyle buyurmuştur: *“Hayâ imandan neşet eder, (ehl-i) iman da cennete gider. Çirkin söz ve davranış ise kabalıktan ve kötü ahlaktan neşet eder. Kötü ahlak (sahibi olanlar) da cehenneme gider.”* (Tirmizî, Birr, 65)

BİR SORU BİR CEVAP

Muska kullanmak dinen caiz midir?

Muska; hastalık, göz değmesi, afetten korunmak veya kurtulmak için yazılan ve insanların üzerlerine astıkları bir materyaldir. Korkudan ve nazardan korunmak, bazı hastalıklardan şifa bulmak için dua etmek, Kur'an-ı Kerim'den ayetler okumak, caizdir (Buhârî, Fedâilü'l-Kur'an, 9). Ayet ve dua gibi metinlerin bir şeye yazılıp, insanların bedenlerine asılması veya iliştilmesi konusunda Hz. Peygamberden bir rivayet yoktur.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Beni bağışla, bana hidayet nasip eyle, bana rızık ver, beni afiyette daim eyle ve bana merhamet et.” (Müslim, Zikir ve Duâ, 35)

HZ. PEYGAMBER VE ENGELLİLER

Her yönüyle bizler için “*üsve-i hasene*” (*Ahzâb, 33/21*) yani ideal bir örnek olan Hz. Peygamberin engellilere yönelik engin öğretisi, bu bağlamda kuracağımız ilişkilerde yol göstericidir. Zira Allah Resûlü, hayatı boyunca engellilere sahip çıkmış, onları asla hafife almamış, özürleri sebebiyle ayıplamamış, kınamamıştır. Günlük hayatta görülenin aksine İslam, çoğu doğuştan olan veya istenmedik sebeplerle sonradan ortaya çıkan özürlerinden dolayı insanlarla alay edilmesine kesinlikle izin vermemiştir. Zayıfların, düşkünlerin, fakir ve yoksulların gerçek dostu ve hamisi olan Peygamberimiz, engellilere yapılacak her türlü yardımın bir sadaka olduğunu söylemiştir (*İbn Hanbel, V, 169*). Hz. Peygamberin, engelli sahabilerin gerek cemaate devam etmelerini ısrarla istemesinde, gerekse onları görevlendirmesinde, hatta savaflara katılmalarına izin vermesinde onların toplumdaki tecrit edilmemelerini sağlama arzusu yatmaktadır. Ehil ve yeterli oldukları alanlarda yeteneklerini toplum yararına kullanarak, emek verip gayret gösteren üretici bireyler olmaları, onların ideallerini ve kişiliklerini gerçekleştirmede büyük öneme sahiptir.

BİR SORU BİR CEVAP

Nafile namazlarda ilk oturuşu unutan kimse namazını nasıl tamamlar?

İlk oturuş, namazın vaciplerindedir. Vacibin unutulması durumunda son oturuşta sehiv secdesi yapılması gerekir (*İbn Nüceym, el-Bahrû'r-râik, I, 314*). Hz. Peygamber (s.a.s.), genel anlamda unutmaktan dolayı herhangi bir uhrevi sorumluluk oluşmayacağını ifade etmiştir (*İbn Mâce, Talâk, 16*). İlk oturuşun kasten terk edilmesi ise tahrimen mekruh kabul edilmiştir (*İbn Nüceym, el-Bahrû'r-Râik, I, 314*).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Beni bağışla, bana merhamet et, beni cezalandırmaktan vazgeç ve beni affet, şüphesiz sen çok bağışlayan, çok merhametli olansın.” (*İbn Ebû Şeybe, Duâ, I, No: 29148*)

ŞİRK: EN BÜYÜK ZULÜM

Zulüm, haksızlık etmek, hak sahibine hakkını vermemek, bir şeyi layığı olmayan yerde kullanmaktır. En büyük haksızlık ise Allah'ın hakkını Allah'tan başkasına vermektir. Dolayısıyla sayısız nimetlerine rağmen Allah'a ortak koşmak, tam anlamıyla zulümdür. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de bu durum, oğluna öğütler veren Lokman'ın (a.s.) dilinden şu şekilde ifade edilmiştir: **“Ey Oğulcuğum! Allah'a şirk koşma. Gerçekten şirk büyük bir zulümdür.”** (Lokmân, 31/13). Kur'an'ın bildirdiğine göre, tek ilah olarak Allah'ı tanımamaları ve O'nu bırakıp başka ilahlar edinmeleri sebebiyle zalimler büyük bir azaba uğrayacak (Bakara, 2/165) ve asla affedilmeyecektir (Nisâ, 4/48). Herhangi bir yardımcıları da olmayacaktır onların (Hac, 22/71). İşte bu nedendir ki hayatı boyunca hiçbir zaman haktan taviz vermeyen ve her zaman zulmün karşısında duran Resûlullah (s.a.s.), kendisinden önceki peygamberler gibi, öncelikle zulmün en büyüğü olan **“şirk”**le mücadele etmiştir.

BİR SORU BİR CEVAP

Hutbede Türkçe dua edilebilir mi?

Dua kulun, Yaradanına yönelmesi, ona yalvarması ve ondan istemesidir. Dolayısıyla kişinin ne istediğini bilecek şekilde kendi diliyle dua etmesinde hiçbir sakınca yoktur. Ancak Kur'an-ı Kerim'de yer alan veya Hz. Peygamberden gelen duaların mümkün olduğunca kendi asli şekilleriyle yapılması daha uygundur. Bu itibarla hutbe dualarının da asli biçimleriyle yapılmasına gayret edilmelidir. Bununla birlikte ikinci hutbenin sonunda, cemaatin anlayabileceği bir başka dilde dua yapılmasının önünde de bir engel bulunmamaktadır.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Beni iyilik işledikleri zaman sevinen ve kötülük yaptıkları zaman bağışlanma dileyen kullarından eyle.” (İbn Mâce, Edeb, 57)

TEVAZU

Tevazu, alçakgönüllü olmak, kendi hatasını fark etmek, nefesine haddinden fazla değer vermemek, gurur ve kibirden uzak yaşamaktır. Böylece Allah'ın takdir ettiğini gönül hoşluğu ile kabul edip *“Lütfun da hoş, kahrın da hoş diyerek”* O'na teslim olmaktır. Nitekim Yüce Allah mütevazı kulları hakkında; *“Rahman'ın kulları yeryüzünde vakar ve tevazu ile yürüyen kimselerdir”* (Furkân, 25/63) buyurur. Mütevazı kimselerden maksat, alçak gönüllü, huzur ve vakar içinde olan kimselerdir. Bunlar şımarıp böbürlenmezler ve Allah'ın nimetlerini küçük görmezler. Hz. Peygamber, bu hususta şöyle buyurur: *“Allah, bana birbirinize karşı mütevazı olup, alçak gönüllü davranmanızı ve hiçbir kimsenin diğer bir kimseye karşı böbürlenmemesini vahyetti.”* (Müslim, Cennet, 16). Hz. Peygamber, gurur ve kibri kınayarak Müslümanların birbirlerine karşı mütevazı olmalarını emretmiştir. Bu bağlamda tevazu İslam ahlakında peygamber hasleti olarak görülmüştür.

BİR SORU BİR CEVAP

Kordon bağlatma uygulanması caiz midir?

Erkeklerde sperm hücrelerinin geçişinin cerrahi yöntemlerle kalıcı olarak engellenmesi işlemi, ileride yeniden çocuk sahibi olmayı zorlaştırmaktadır. Kadında ise doğuştan var olan doğurganlık özelliği kaybolmaktadır. Bu itibarla; gerek erkeğin, gerekse kadının, üremeyi engelleyecek sonuca götüren bir ameliyeye tabi tutulması, fitratı bozan bir durum olduğu için caiz değildir.

Ancak, gebe kalması annenin hayatı veya sağlığı açısından tehlike arz ediyorsa, kadının tüplerinin bağlanmasında sakınca yoktur.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Benim yaratılışımı güzel kıldığın gibi ahlakımı da güzelleştir.”

(İbn Hanbel, I, 403)

İFFET

Asırlardır İslam geleneğinde yüce bir ahlakî değer olarak yerini koruyan iffet erdemi, diğer ahlakî ilkeler gibi kaybolmaya yüz tutmuş gibidir. Zira bireysel özgürlük adına sınır tanımayan ve bütün değerleri hiçe sayan çağcıl zihniyet, kuralsız ve ölçüsüz yaşamaya müsaade etmeyen iffeti dışlamayı öngörmektedir. Hâlbuki bu şekilde yaşamak kişiyi özgürleştirmez, bilakis nefsinin kölesi olarak yaşamaya mahkûm eder. Nefsinin istekleri doğrultusunda yaşayan insanı durduracak hiçbir şey yoktur. Geçici hazlarla tatmin olamayacağı için mutluluğu bir orada bir burada arayarak geçer bütün hayatı. Ahlakî ve ruhi bakımdan çöküntüye uğrayan bu tür kişilerden meydana gelen bir toplumun sağlıklı olamayacağı açıktır. Zira herkesin sınırsızca kendi çıkarları peşinde koştuğu bir ortamda hak, adalet, hoşgörü, güven ve dayanışma gibi toplumu ayakta tutacak temel ilkelerden bahsedilemez. Allah Resûlü, “*Allah bir toplumun bekasını ve gelişmesini dilerse onları hoşgörü ve iffetle rızıklandırır.*” (Taberânî, Müsnedü’ş-Şâmiyyin, I, 34) sözüyle bu gerçeği ortaya koymaktadır.

BİR SORU BİR CEVAP

Namaz kılariken kibleye yönelmenin hükmü nedir?

Namaz kılariken kibleye yönelmek namazın farzlarındandır. Kâbe’yi görenlerin bizzat kendisine, görmeyenlerin ise Kâbe istikametine yönelerek namazlarını kılmaları gerekir. Uzaklardan Kâbe’ye yöneliş, ancak takribi olarak gerçekleşebilir. Bu yönelişte esas olan, namaz kılanın yönünü Kâbe istikametinden tamamen başka yöne çevirmemesidir. Sadece yüzün kibleden çevrilmesi ise mekruh olmakla birlikte namazı bozmaz.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bize imanı sevdin, kalplerimizi imanla süsle. Bize küfrü, itaatsizliği ve isyanı sevdirme, kerih göster, bizi doğru yolu bulanlardan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

HİÇBİR İYİLİĞİ KÜÇÜMSEME

Allah katında mükâfatlandırılacak davranışların sınırı yoktur. Sevap, davranışlarımızın Allah nezdinde hüsnükabul görmesi olduğuna göre, esasında davranışı sevaba dönüştüren onun niceliği değil, niteliğidir. Ameli sevaba çeviren şey öncelikle niyettir. Söz konusu niyet ise, Allah'ın sevgisini ve rızasını elde etmek dışında hiçbir amaç gözetmemektir. Bu bakımdan diyebiliriz ki, hiçbir iyilik küçük görülmemelidir. Basit gibi görünmekle beraber geçmiş günahların silinmesine vesile olan nice davranış vardır. Bazen suzluktan dili sarkmış ve ölmek üzere olan bir köpeğe iki yudum hayat suyu temin etmek (*Buhârî, Bed'ü'l-halk, 17*), bazen gelip geçene rahatsızlık veren yoldaki bir taşı, çerçöpü alıp kenara koyuvermek (*Buhârî, Ezân, 32*), ebedî mutluluğun kapılarını açmaya vesiledir. Bazen tatlı bir söz, cehennem ateşini söndürebilir (*Müslim, Zekât, 68*), bir güler yüz, sevap hanesine artı olarak kaydedilebilir. Bu bakımdan Allah Resûl'ünün "*Hıçbir iyiliği küçümseme*" (*Müslim, Birr, 144*) şeklindeki öğüdü anlamlıdır.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Bütün işlerimizin sonucunu güzel eyle, dünyada rezil olmaktan ve ahiret azabından bizi koru." (*Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, 4/181*)

BİR SORU BİR CEVAP

Namazda örtülmesi gereken bir organ açılan kişinin namazı bozulur mu?

Gerek tek başına gerekse cemaatle kılınan namaz esnasında örtülmesi gereken bir organ, kişinin iradesi dışında açılır ve hemen örtülürse namaz bozulmaz. Eğer açılan yer bir organın dörtte biri oranına ulaşmış ve bir rüknü eda edilecek (*sübhâ-nellâhi'l-azîm diyecek*) kadar açık kalmış ise namaz bozulur. Kendi iradesi ile bilerek açacak olursa, fasit olur (*Merğînânî, el-Hidâye, I, 44*).

ES-SABÛR İSM-İ CELİLİ

“*es-Sabûr*” olan Allah, sayısız nimetler ihsan ettiği kullarının isyankârlıklarına karşı çok sabırlıdır, onları cezalandırmada aceleci değildir, kendilerini düzeltmeleri için mühlet ve fırsat verendir. Peygamber Efendimizin bir hadislerinden, Allah Teala’dan daha sabırlı kimse olmadığını (*İbn Hanbel, IV, 410*) öğreniyoruz.

Biz kullar çok aceleciyizdir. Esasında acelecilik insanoğlunun tabiatında vardır. Zamanı gelmeden bazı şeylerin gerçekleşmesini arzu eder. Belki de zamanının gelmediğinin bile farkında olmayarak böyle isteklere sahip olur. Kimileri istekleri kendi arzuladığı zamanda gerçekleşmeyince sabredemez, ümitsizliğe düşer. Oysa ümitsizlik mü’minin sıfatı değildir. Allah Teala, peygamberine ve mü’min kullarına sabretmelerini salık vermektedir. Sabır sadece düşmanlara karşı ayakta durma hususunda değil, günahlara düşmeme, salih amel işlerken karşısında çıkacak engellerden yılmama hususlarında da gösterilmelidir. Zira “*Sabredenlere mükâfatları elbette hesapsız olarak verilir.*” (*Zümer, 39/10*)

BİR SORU BİR CEVAP

Namazda sesli olarak gülmenin hükmü nedir?

Namaz huşu ve Allah’ın huzurunda bulunma bilinci ile kılınmalıdır. Bununla birlikte insan namazda iken her nasılsa, sadece kendisinin duyacağı kadar gülerse namazı bozulur. Yakınında bulunanların işitebileceği kadar (*kahkaha ile*) gülerse hem namazı hem abdesti bozulur (*Merğûmânî, el-Hidaye, 15*). Peygamberimiz (s.a.s.), “*Sizden her kim namazda kahkaha ile gülerse abdest olarak namazını iade etsin*” (*Dârekutnî, Sünen, 116*) buyurmuşlardır.

GÜNÜN DUASI

“*Allah’ım! Cehenneme götüren fitneden, cehennemin azabından, zenginliğin ve fakirliğin şerrinden sana sığınırım.*” (*Ebû Dâvûd, Vitir, 32*)

CÖMERTLİK VE CİMRİLİK

İslam dini, her işte ve durumda olduğu gibi harcama ve paylaşma konusunda da inananlara itidalli olmalarını, orta yolu tutmalarını emretmiştir. Müslüman, her şeyin gerçek sahibinin ve malikinin Yüce Allah (*Âl-i İmrân*, 3/180; *Hadid*, 57/10) olduğunu, O'nun mülkünü dilediğine verip dilediğinden çekip aldığını (*Âl-i İmrân*, 3/26) hatırlanarak çıkarmamalıdır. Cömertlikle cennete uzanan yolu görebilmeli, cimrilikle Rabbinden uzaklaştığını fark edebilmelidir. Allah'ın *"Elini boynuna bağlayıp cimri kesilme, büsbütün de açıp tutumsuz olma. Yoksa pişman olur açıkta kalırsın."* (*İsrâ*, 17/29) ayeti ve Hz. Peygamberin şu tasviri bu konuda ona rehber olmalıdır:

"Cömert, Allah'a yakın, cennete yakın, insanlara yakın, ama cehennemden uzaktır. Cimri ise Allah'tan uzak, cennetten uzak, insanlardan uzak, ama cehenneme yakındır. Cömert cahil, Yüce Allah katında cimri âbiddin daha sevimlidir." (Tirmizî, *Birr*, 40)

GÜNÜN DUASI

"Allah'im! Ciddi ve şaka yollu yaptıklarımı, yanlışlıkla ve bilerek işlediğim günahlarımı affeyle! Bütün bu kusurların bende bulunduğunu itiraf ederim." (Müslim, *Zikir*, 70)

BİR SORU BİR CEVAP

Namazdan sonra "estağfirullah" demenin dayanağı nedir?

Namazların peşinde istiğfarda bulunmak sünnettir. Zira Hz. Peygamber (s.a.s.), selam verip namazdan çıkınca üç kere *"estağfirullah, estağfirullah el-azîm ve etûbu ileyh"* veya benzeri sözle istiğfarda bulunup *"Allahumme ente's-selâm ve minke's-selâm..."* (Müslim, *Mesâcid*, 135) derdi.

Getirilen istiğfarla namazdaki eksiklikler için Allah'tan bağış dilenmiş olur.

KOMŞULUK İLİŞKİLERİNİ CANLI TUTMAK

Komşuluk ilişkileri, doğal bir eğitim kurumu işlevini yerine getirecek çocuklara birçok değer kazandırıldığı uygulama alanlarıdır. Çünkü komşu, yerine göre akrabalıktan önce gelir. Gece vakti bir sıkıntıya düşsek ilk çalacağımız kapı, bize en hızlı yardım edebilecek olan komşularımızdır. Ne var ki modern hayat tarzı, şehirleri koca koca gökdelenleri ve yere batan yapılarıyla yaşanmaz hâle getirdi. Bırakınız komşularla hoşça vakit geçirmeyi, insanlar ailelerinden ve hatta kendilerinden bihaber yaşamaya başladılar. Oysa komşu iyi bir güvencedir. Evinin anahtarını güvenle bırakabileceğin tek kişidir. Günün yorgunluğunu beş dakikalık bir ziyaretle de olsa atabileceğiniz kişi, komşunuzdur.

Hayatımızı daha güzel sürdürebilmek, daha güvenli bir ortamda yaşayabilmek ve değerlerimizi nesillere aktarabilmek için, köy, kasaba, ilçe, il demeksizin bütün mahallelerde komşuluk ilişkilerini yeniden asli doğal yapısına dönüştürüp hayata geçirmek zorundayız. Hep birlikte “*Ne yaparsak iyi komşu oluruz?*” sorusuna kafa yormamız gerekiyor.

BİR SORU BİR CEVAP

Okunan Kur'an-ı Kerim'i dinlemenin hükmü nedir?

Kur'an-ı Kerim'i okumak ibadet olduğu kadar, onu dinlemek de farz-ı kifaye olarak nitelenen bir ibadettir (*İbn Âbidîn, II, 268*). Zira bir ayeti kerîmede; “*Kur'an okunduğu zaman ona kulak verip dinleyin ve susun ki size merhamet edilsin.*” (*A'râf, 7/204*) buyrulurken tilavet olunan Kur'an-ı Kerim'in dinlenmesi emredilmektedir. Şu kadar var ki, dinlemek için ortamın müsait olmadığı durumlarda, açıktan okunması uygun olmaz.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında af ve afiyet istiyorum.”

(*Hâkim, Deavât, No: 1902, I, 517*)

ZALİME YARDIM NASIL OLUR?

Cahiliye döneminde Araplar, haklı haksız ayırt etmeksizin kendi kabilelerinden olanlara yardım eder, davalarını kabile taassubuna dayalı bir dayanışma mantığıyla halletmeye çalışırlardı. Bir gün biri ensara diğeri muhacirlere mensup iki delikanlı kavga etmiş ve bu mantığın uzantısı olarak biri, *“Yetişin ensar!”* diye bağırırken diğeri, *“Yetişin muhacirler!”* diye kabilesini yardıma çağırmıştı. Sesleri işiten Hz. Peygamber yanlarına gelerek, *“Bu cahiliye çağrısı da nerden çıktı!”* demiş, kavgayı yatıştırdıktan sonra ise, *“Zalim de olsa mazlum da olsa kardeşinize yardım edin.”* (Müslim, Birr, 62) buyurmuştu. Cahiliye döneminden beri söylenegelen bu vecizeyle, haklı olup olmadığına bakmaksızın herkesin kavmine yardım etmesi gerektiği kastedildiği için şaşırان sahabîlerden biri sordu: *“Ey Allah’ın Resûlü! Eğer mazlum ise yardım ederim, ancak zalimse ona nasıl yardım edeceğim?”* Bunun üzerine Resûlullah şöyle cevap verdi: *“Onu zulümden uzaklaştırırsın veya onun zulmüne engel olursun. Ona yapacağın yardım işte budur.”* (Buhârî, İkrâh, 7)

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Fakirlikten, yokluktan ve zilletten sana sığınırım. Haksızlık etmekten ve haksızlığa uğramaktan da sana sığınırım.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

BİR SORU BİR CEVAP

Cuma namazında iç ezanı okumanın hükmü nedir?

Cuma günü öğle vaktini bildiren ezan, Hz. Peygamber (s.a.s.) döneminde cami içinde hatib minbere çıktıktan sonra okunmaktaydı. Bu sebeple hutbeden önce okunan iç ezanın, hatibin huzurunda olması hutbenin sünnetlerindedir.

Hz. Osman döneminde şehrin genişlemesi ve iç ezanın her tarafta duyulmaması üzerine, namaz vaktinin girdiğinin bildirilmesi maksadı ile dışarıda ezan okutulmaya başlandı. Hz. Peygamberin uygulaması olan iç ezanı okunmaya da devam edildi (Kâsânî, Bedâi’-Sanâi, I, 152).

TÖVBE

Tövbe; kulun günahını ve hatasını terk edip, dua ve niyaz ile Rabbinden bağışlanma dilemesi ve O'na dönmesidir. Tövbe; kişinin kendisini yenilemesi ve bir iç onarımdır. Yani günah kirleriyle bozulan kalp dengesini yeniden düzene koyma, O'nun gazabından lütfuna, azabından rahmet ve inayetine sığınmadır. Tövbe aynı zamanda günah duygusuyla, benliğin bir hesaplaşması, nefsin hayatı sorumsuzca sevk ve idaresine karşı, benlik ve iradenin günahın karşısına geçip ona geçit vermemesidir

Yüce Rabbimizin bir ismi de "*Tevvab*"dır. Kullarının bağışlanmak için her yönelişlerinde onlara rahmet ve mağfiretiyle karşılık verir, onların günahlarından dolayı samimi tövbe etmelerinden hoşnut olur. "*Şüphesiz Allah, hem çok tövbe edenleri, hem de çok temizlenenleri sever*" (Bakara, 2/222) ayeti de bu hususa işaret etmektedir. Hz. Peygamber ise şöyle buyurmaktadır: "*Allah, sizden birinizin tövbe etmesiyle o kimsenin yitiğini bulduğu zamanki sevinmesinden daha çok sevinir.*" (İbn Mâce, Zühd, 30)

BİR SORU BİR CEVAP

Ölen yakınının maaşını alabilmek için resmen boşanan ama evliliğini dinî nikâhla devam ettirenlerin aldıkları bu maaşlar helal midir?

Ölen bir yakını dolayısı ile kanun gereği dul hanımlara ödenen parayı almak üzere resmen boşanıp gerçekte birlikte yaşamaya devam etmek, hile niteliğinde olduğundan haramdır. Bu tür hileli yollarla elde edilecek gelirler kamu malını zimmetine geçirmek anlamına gelir. Buna göre hileli boşanma yolu ile alınan maaş helal olmaz.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Faydasız ilimden, huşû duymayan kalpten, doymayan nefisten ve kabul edilmeyen duadan sana sığınırım." (Nesâî, İstiâze, 64)

FEDAKÂRLIK VE İSÂR

Bütün insanlar için örnek teşkil edecek bir toplum oluşturmayı hedefleyen İslam dini (*Bakara, 2/143*), bireylerin sevgi ve kardeşlik temelinde (*Müslim, Birr, 23*) dayalı sağlam ilişkiler kurmasını öngörür (*Buhârî, Salât, 88*). Bu nedenle Resûlullah, bir yandan Müslümanlar arasındaki muhabbeti artırıp pekiştirecek fiilleri teşvik ederken bir yandan da buna zarar verebilecek davranışlardan inananları sakındırmıştır (*Buhârî, Edeb, 57*). Bireyin ahlakî olgunluğa erişmesini sağlayan fedakârlık ve isâr duyguları, aynı zamanda bireyler arası sevgi bağlarını pekiştirdiği, böylece insanî ilişkilerin güçlenmesine yardım ettiği için toplumsal açıdan da oldukça önem arz etmektedir. Çünkü fedakârlık yapmak sevgiye dayalı bir ilişkiyi gerektirirken fedakârlıkta bulunulan kişinin de karşısındakine sevgisi ve bağlılığı bir kat daha artar. Bireysel zararının yanı sıra toplumsal birlik ve beraberliği yıkıcı etkisi olan bencillik, cimrilik, kıskançlık gibi duygulardan arınmayı gerektiren fedakârlık ve isâr duygularının hâkim olmasıyla, Resûlullah'ın teşvik ettiği, bireylerin kardeşçe yaşadığı örnek toplumun oluşması mümkündür.

BİR SORU BİR CEVAP

Ölü sahiplerinin, cenaze merasiminden sonra yemek vermesi uygun mudur?

Hz. Peygamber, ölünün kendi ailesinin yemek hazırlayıp gelenlere ikram etmesini hoş karşılamamıştır. Ölen kişinin mirasçıları fakir iseler veya aralarında bülûğ çağına erişmemiş çocuk var ise, geriye bıraktığı maldan yemek yapılarak cenazeye gelenlere verilmesi helal değildir. Buna karşılık Peygamberimiz, komşu ve akrabalarının ölü sahiplerine yemek getirmelerini tavsiye etmiştir (*İbn Mâce, Cenâiz, 59*).

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Gazabından rızana, cezandan affına sığınırım. Senden sana sığınırım. Sana tüm övgüleri saysam yine de bitiremem. Sen kendini nasıl övdüysen öylesin."(*Müslim, Salât, 222*)

TAKVA

Takva, insanın her hâlinde Allah'a karşı saygılı olması, O'na itaatsizlik etmekten sakınmasıdır. İçten gelen bu duyarlılık ile kişi, günaha dair her şeyden kendisini soyutlar ve büründüğü takva elbisesi (*A'râf, 7/26*) ile her türlü kötülükten korunmuş olur. Takva elbisesine bürünmüş, tertemiz, günaha bulaşmamış, taşkınlık göstermeyen, kin ve haset beslemeyen bir kalbin ve dürüst bir dilin sahibi, insanların en faziletlisidir (*İbn Mâce, Zühd, 24*).

Cenab-ı Hak, takvayı kulları için bir çıkış ve kurtuluş yolu olarak göstermiş, hesap gününde dikkate alacağı öncelikli değer bu olduğunu şöyle bildirmiştir: *“Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten nasıl sakınmak gerekiyorsa, öylece sakının ve siz ancak Müslümanlar olarak ölün. Hep birlikte Allah'ın ipine (Kur'an'a) sımsıkı sarılın. Parçalanıp bölünmeyin... Sizden, hayra çağıran, iyiliği emreden ve kötülükten meneden bir topluluk bulunsun. İşte kurtuluşa erenler onlardır.”* (*Âl-i İmrân, 3/102-104*)

BİR SORU BİR CEVAP

Bulutlu eşya (lukata) ile ilgili hükümler nelerdir? (1)

Başkalarının rızası olmadan mallarını ellerinden almak caiz olmadığı gibi, kaybettikleri mal ya da eşyayı alıp sahiplenmek de caiz değildir.

Bir kimse bir yerde bir miktar para veya eşya bulsa onu sahibine vermek üzere alabilir. Ancak kendine mal edinmek üzere alması başkasının malını gasp etmek hükmündedir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahımı, bilgisizliğimi(n sonucu olarak yaptıklarımı), haddimi aşarak işlediklerimi ve benden daha iyi bildiğin bütün kusurlarımı bağışla!” (*Müslim, Zikir, 70*)

EŞ-ŞEKÛR İSM-İ CELİLİ

Şekûr, şâkir kelimesinin mübalağa ve süreklilik ifade eden şekli olup kullarına yaptıkları ibadetlerinin karşılığı olarak çok mükâfat ve nimet veren, az veya çok her itaati ödüllendiren, çok ve devamlı nimet ihsan eden demektir. Şâkir ise nimet verene, iyilik yapana teşekkür eden; çalışanı ödüllendiren demektir. Her iki kelime de Kur’anda hem Allah’ı hem de insanları nitelemek için kullanılmıştır (*Bakara, 2/158; Nisa, 4/147*).

Kul verdiği nimetlere karşı Allah’a ne kadar şükrederse etsin tam anlamıyla şükretmiş olamaz. Çünkü Cenab-ı Zü’l-Celal’in ihsan ettiği nimetler saymakla bitmez. Nimete şükredip nankörlük etmenin bir yolu da o nimetleri isyan yolunda değil, Allah’ın istediği razı olacağı yollarda kullanmaktır. Bunun yanı sıra Peygamberimizin (s.a.s.) öğrettiği şu duayı da sık yapmalıdır: **“Allah’ım! Bana, seni zikredip anma, sana şükretme ve sana güzelce kulluk, ibadet etme konusunda yardım et!”** (*Ebû Dâvûd, Vitr, 26*)

BİR SORU BİR CEVAP

Buluntu eşya (lukata) ile ilgili hükümler nelerdir? (2)

Buluntu eşyayı elinde bulunduran kimse bunu malın değerine göre uygun görülen bir süre ilan eder ve bekler. Sahibi çıkmazsa o malı yoksul kimselere sahibi adına tasadduk eder; kendisi muhtaç ise ondan istifade edebilir. Ancak, daha sonra sahibinin çıkması hâlinde bedelini öder. Sahibinin aramayacağı düşük değerli şeyler ise beklemeye gerek kalmaksızın ihtiyaç sahiplerine verilebilir; bulanın ihtiyacı varsa o da kullanabilir (*Serahsî, el-Mebsût, XI, 3*).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Günahlarımı kar ve dolu suyu ile yıka ve beyaz elbiseyi kirden temizler gibi kalbimi hatalardan arındır.” (*Buhârî, Deavât, 39*)

EL-HÂLIK, EL-BÂRÎ' VE EL-MUSAVVİR İSMİ CELİLELERİ

Haşr sûresinin son ayetinde el-Hâlık, el-Bârî' ve el-Musavvir isimleri arka arkaya zikredilmektedir. Her üç isim de Allah Teala'nın yaratma sıfatı ile ilgili isimleridir: *"O, takdir ettiği gibi yaratan, örneği olmadan canlıları var eden, biçim ve özellik veren Allah'tır."* (Haşr, 59/24) el-Hâlık ismi celili, Allah'ın bir şeyin nasıl olacağını takdir ve tayin etmesini; el-Bârî' ise yarattıklarını birbirinden farklı nitelikler ve özelliklerle yaratmasını anlatır. Yaratma ile ilgili üçüncü isim olan el-Musavvir ise biçim ve özellik veren, şekillendiren, demektir. el-Musavvir olan Allah Teala'nın yarattığı her şeyde bir güzellik, bir düzen ve mükemmellik vardır. İnsana huzur verir. Gazâlî bu üç ismin birbirinden farklılığını anlatmak için bina yapımı temsiliğini kullanır: Binanın yapılması için hangi malzemelere ne kadar ihtiyaç duyulacağını bilme ve hesaplamayı hâlık ismiyle; binanın yapılmasını bârî' ismiyle; binanın malzemelerinin bir nizam ve tertip içinde koyulup yapılmasını musavvir ismi ile irtibatlandırır (Gazali, *Esmâ-i Hüsnâ Şerhi*, çev. M. Erşat, s.95-99).

BİR SORU BİR CEVAP

Cenaze namazı teyemmüm ile kılınabilir mi?

Cenaze namazı, şartları bakımından diğer namazlar gibidir. Bu namazda, taharet, kıbleye yönelmek, setr-i avret ve niyet gibi şartlara riayet edilir. Cenaze namazının abdestsiz olarak kılınması caiz değildir. Ancak kişi abdest ile meşgul olduğu takdirde cenaze namazını kaçırarak ise, teyemmüm ederek cenaze namazını kılabilir (Mevsili, *el-İhtiyâr*, I, 21-22).

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Günahlarımın küçüğünü büyüğünü, öncesini sonunu, açığını ve gizlisini, hepsini bağışla." (Müslim, *Salât*, 216)

MEVLÂNÂ CELÂLEDDİN RÛMÎ

Büyük şair, mutasavvıf ve düşünürümüz Mevlânâ Celâleddin Rûmî (1207-1273), XIII. yüzyılda, İslam dünyasının çalkantılı bir döneminde, özellikle Anadolu insanına yeni bir ruh kazandırmak için çırpınan, bu yolda onlara ümit ve cesaret telkin eden bir gönül eridir. O, camilerdeki vaazlarıyla, medreselerdeki dersleriyle, söylediği şiirlerle, irşat faaliyetleriyle halkın dinî hayatını yeniden inşa etmeye, İslam'la olan bağlarını güçlendirmeye çalışmış, asrının en başta gelen manevi dinamiklerinden birisidir. Mevlânâ'nın bütün eserlerinde insanın eğitilmesi, gönül dünyasının zenginleştirilmesi ön plandadır. O, insanların sevgi bağı ile birbirine bağlanmalarını, aralarında ülfet ve dostluğun oluşmasını amaçlamıştır. Mevlânâ, sadece kendi çağında ve yalnız Müslümanlar üzerinde etkili olmakla kalmamış, günümüze kadar çok geniş bir coğrafyada, farklı din ve inançlara mensup geniş kitleler üzerinde de etkili olmuştur ve hâlen de etkili olmaya devam eden müstesna bir şahsiyettir.

BİR SORU BİR CEVAP

Ehli kitabın kestiği hayvanların etini ve yemeklerini yemek caiz midir?

Ehl-i kitabın (Yahudi ve Hıristiyan'ın) usulüne uygun olarak kestiği hayvanın eti ve pişirdiği yemek yenilir. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: **“Bugün size temiz ve hoş şeyler helal kılındı. Kendilerine kitap verilenlerin yiyecekleri size helal, sizin yiyecekleriniz de onlara helaldir.”**

(Mâide, 5/5).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahlarımızı, yaptığımız haksızlıkları, saçmalıklarımızı, bilerek ve ciddi olarak yaptıklarımızı bağışla, bunların hepsi bizde mevcuttur.” (Hâkim, Deavât, No:1916)

ZULME ENGEL OLMAK

Şartlar ne olursa olsun Müslüman zalimin karşısında, mazlumun ise yanında yer almalıdır (*Buhârî, Cenâiz, 2*). Hz. Peygamber bunun zıddına hareket edenleri, **“Bir davada zulme yardımcı olan kimse, kuşkusuz Allah’ın gazabına uğrar.”** (*Ebü Dâvûd, Kadâ’, 14*) sözleriyle uyarılmış ve zalim idarecilerin yaptıkları haksız uygulamalara yardım edenlerin ahirette kendisiyle buluşamayacaklarını belirtmiştir (*Tirmizî, Fiten, 72*), **“İnsanlar bir zalimi görürler de onun zulmüne engel olmazlarsa, Allah’ın onları genel bir azaba uğratması kaçınılmazdır.”** (*Tirmizî, Tefsîru’l-Kur’an, 5*) buyuran Resûlullah’a göre, sessiz kalarak da olsa zalimin zulmünü onaylamak herkesi kapsayan bir azaba uğramak anlamına gelir. Nitekim Yahudiler günah işleyenleri önce uyarır, daha sonra yapılanlara aldırış etmeden onlarla yer içerlerdi. Kur’an, **“Onlar birbirlerini işledikleri kötülüklerden vazgeçirmeye çalışmadılar.”** (*Mâide, 5/79*) diyerek İsrâiloğulları’nı bu yaptıklarından ötürü kınamış, onların durumunu ashabına anlatan Resûlullah (s.a.s.) da, **“Hayır! Hayır! Zalimin zulmünü önlemedikçe size de kurtuluş yoktur!”** (*Tirmizî, Tefsîru’l-Kur’an, 5*) buyurmuştur.

BİR SORU BİR CEVAP

Hutbede yapılan duaya “âmin” denilebilir mi?

Hatibin dikkatle dinlenmesini, hatibin minbere çıkışından namaz bitinceye kadar, geçen süreyi bir bütün olarak değerlendiren Hanefi âlimleri, namazda yasak olan her şeyin hutbede de yasak olduğu kuralını esas alarak; cemaatin konuşmayıp susması, selam alıp vermemesi, nafile namaz kılmaması gerektiğini, ancak hutbede dua edilirse âmin demenin veya Hz. Peygamber (s.a.s.)’in ismi zikredilirse salât-ü selam okumanın caiz olduğunu söylemektedirler (*Alauddin Âbidîn, el-Hedyyetu’l-Alâiyeye, 153-156*).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Harama bulaşmaktansa, helalinle yetineyim. Beni lütfunla (zengin kılarak) senden başkasına muhtaç etme.” (*Tirmizî, Deavât, 110*)

ÜMMETİN HİRASI CAMİLER

Peygamber Efendimiz, Kur'an'la Hira'da tanıştı. Onun ümmeti bizler de Allah Teala'nın yeryüzündeki evleri diye tarif olunan camilerde, mescitlerde Kur'an'la tanışır, oralarda Kur'anî bir hayat yaşamaya alışırsınız. Dinimizi anlatan imamı orada tanır, saf ve temiz niyetle imanın lezzetine camide varırız.

On dört asır önce, Allah Resûlü daraldığında Hira dağına çıkarak rahatlıyor, inen ayetlerle ferahlık buluyordu. Onun ümmeti olan bizler, modern dünyanın sıkıntılarıyla karşılaşmadan camilerde dinin tavsiyeleriyle muhatap olur, bu bilgilerle şarj oluruz. Hayatımızın devam eden aşamasında da camileri huzur mekânları olarak görür, bazen evlerimizde bulamadığımız o manevi tatlı havayı, camilerimizde teneffüs etmeye çalışır, camilerimizi Efendimiz (s.a.s.)'in Hira'sı, camilerin mihrabındakileri de Allah Resûlü'nün varisleri olarak görürüz.

BİR SORU BİR CEVAP

Eyyam-ı biyd (aydınlık günler) orucu ne zamandır ve önemi nedir?

Eyyam-ı biyd (aydınlık günler) ayın en parlak olduğu hicrî ayların 13, 14 ve 15. geceleridir (Buhârî, Savm, 60). Ay bu gecelerde tam olarak görüldüğü ve geceleri her zamankinden daha çok aydınlattığı için bu isim verilmiştir. Resûlullah (s.a.s.), her ayın on üç, on dört ve on beşinci günlerinde oruç tutmayı tavsiye etmiş (Ebû Dâvûd, Savm, 69) ve o günlerde oruç tutmanın senenin tüm günlerini oruçlu geçirmek gibi olduğunu belirtmiştir (İbn Mâce, Sıyâm, 29).

GÜNÜN DUASI

“Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünyada da ahirette de beni yönetim himaye eden sensin.” (Yûsuf, 12/101)

BİR KEZ ALLAH DESE AŞK İLE LİSAN

İnsan hatasız olmaz. Peygamber Efendimiz (s.a.s.), “*Hata işleyenlerin en hayırlısı tövbe edenlerdir*” (Tirmizî, Sıfatu'l-Kiyame, 49) buyuyor. Bilerek ya da bilmeyerek, kasden veya gafletle işlediğimiz tüm günahlarımız için Allah Teala'ya el açıp O'ndan bağışlanma dilemeliyiz. Çünkü O, Tevvâb'dır. Yani, kulun defalarca tevbe etmesi için imkânlar sağlar. Kul aynı günahı bir daha işlese ve arkasından pişman olup Tevvâb olan Allah'tan af dilese, O'nun cezalandırmaktan vazgeçtiğini, bir kez daha bir kez daha günahını bağışladığını görür. Allah, Ğaffâr'dır, Ğafûr'dur. el-Ğaffâr, günah tekrar tekrar işlense de Allah Teala'nın yine bağışladığını ifade ederken el-Ğafûr ismi günah ne kadar çok olursa olsun O'nun bağışlamasının çokluğuna işaret eder. Afüvv ismi de çok bağışlamasını anlatır. Ğufrân günahların örtülmesine delalet ederken Afv kökünden kazanmayı anlatır ki günahların kökünden kazanması, üstünün örtülmesinden daha iyidir, üstündür (Gazali, Esmâ-i Hüsnâ Şerhi, çev. M. Feriştat, s. 186).

BİR SORU BİR CEVAP

Farz namazlarını kılmayan veya namaz borcu ile ölen kişilerin yerine başkaları bu namazları kılabilir mi?

Sırf bedenle yerine getirilen ibadetlerde başkasının yerine o ibadeti yapmak geçerli sayılmaz (İbn Âbidin, Reddü'l-Muhtar, II, 74). Bu itibarla bir kimse, vefat etmiş veya hayatta olan bir yakınının kılmadığı farz namazları, onun adına kılmaz. Dolayısıyla herkes hayatta ve sağlığı yerinde iken ibadetlerini yerine getirmeye özen göstermeli, Allah'ın huzuruna borçlu olarak gitmeye gayret etmelidir.

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Helal olan nimetlerinle yetinmemi, haramlardan müstağni olmamı ihsan eyle, fazlı kereminle beni senden başkasına muhtaç eyleme.” (Hâkim, Deavât, No: 1973)

MÜ'MİNİN EN BELİRGİN ÖZELLİĞİ: HUŞU

Kişinin zihnen, bedenlen, kalben hülâsa bütün varlığıyla Rabbine yönelerek O'na boyun eğmesini ifade eden huşu, mü'min olmanın en belirgin özelliğidir. Bu özellik inananların bütün düşüncelerine, ibadetlerine, amellerine yansır. Elbette kişi ibadet ederek, Allah'ı anarak, Kur'an okuyarak huşunun tadına varabilir (*İsrâ, 17/109; Hadid, 57/16*). Ancak huşu, sadece ibadetlere mahsus olmayıp hayatın her anında Allah'ın huzurunda Müslümanın takınması gereken bir kulluk tavrını ve edebi ifade eder. Bu hâli muhafaza etmek için insanın her an Rabbinin huzurunda olduğunun bilincini taşıması ve “*ihsan*” yani “*Sen O'nu görmeden de O'nun seni gördüğünü bile-rek Allah'ı görüyormuşçasına kulluk etme*” (*Müslim, İmân, 1*) şuurunu hayatın her anında canlı tutması gerekir. Peygamber Efendimiz, Müslümanların huşu hâlini bir ömre yaymalarını arzulamış ve kendisi de şöyle dua etmiştir: “*..Allah'ım, fayda vermeyen ilimden, huşu duymayan kalpten, doymayan nefisten ve kabul olunmayan duadan sana sığınırım.*” (*Müslim, Zikir, 73*)

BİR SORU BİR CEVAP

Helal kesim nasıl olmalıdır? (1)

Eti yenen kara hayvanlarının etlerinin helal olması için, usulüne uygun olarak kesilmesi gerekir. Usulüne uygun kesim, Hanefilere göre besmele çekilerek, hayvanın nefes ve yemek boruları ile şah damarının veya iki şah damarından birinin kesilmesi şeklinde yapılır. Besmelenin kasten terk edilmesi hâlinde kesilen hayvanın eti Hanefilere göre haram olur. Ama unutarak terk edilirse helaldir. Şâfiîler bescmelenin kasten terk edilmesi hâlinde de etin yenilebileceği görüşündedirler (*Nevevî, el-Mecmû, VIII, 412 vd.*).

GÜNÜN DUASI

“*Allah'ım! Her işimin koruyucusu olan dinim ile beni ıslah eyle, kurtuluşa erdir. İçinde yaşadığım, geçimimi sağladığım dünyamı benim için ıslah eyle, hayırlı kıl.*” (*Müslim, Duâ, 71*)

MEVLİD KANDİLİ

Yüce Yaraticının insanlığa gönderdiği en son rahmet elçisi, Hz. Muhammed'in (s.a.s.) Allah'tan getirdiği mesajları anlamak, onun örnek ahlakını özümsemek, ona duyulan derin sevgiyi gönüllerden sözlere ve toplumsal bilince aktarmak amacıyla milletimiz, her yıl artan bir heyecanla onun dünyaya gelişini "*Mevlid Kandili*" olarak kutlamaktadır.

Kandiller; Yüce Yaratanımıza yürekten yakarış ve yönelişin, günahlarla kirlenmeye yüz tutmuş gönüllerimizi arındırmanın, kısaca bize, kendimizi bulma ve bilmenin, nefsin yanıltıcı arzu ve isteklerinden uzaklaşmanın imkânlarını sunan kutlu zaman dilimleridir.

İşte Mevlid Kandili de insanı insan yapan bütün güzelliklerin odaklandığı bir şahsiyet olan Hz. Peygamberin doğumunu kutladığımız, onun hayatımızı aydınlatan insanlık ve merhametini, insaf ve adaletini, kerem ve cömertliğini, kısaca insanlığa sunduğu değerleri anlayıp hayatımızı onun yüce ahlakıyla güzelleştireceğimiz bir tazelenme mevsimidir.

Mevlid Kandilinin bütün insanlığa sevgi, rahmet, huzur ve barış getirmesini, Yüce Allah'tan niyaz ederiz.

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Kalbimde nur, gözümde nur, kulağымda nur, sağımда nur, solumда nur, üstümde nur, altımда nur, önümde nur var eyle, benim nurumu artır." (Müslim, Müsâfirin, 181)

BİR SORU BİR CEVAP

Helal kesim nasıl olmalıdır? (2)

Sığır, manda, koyun ve keçi cinsinden hayvanlar yatırılıp çenelerinin hemen altından boğazlanmak suretiyle (*zebh*), deve ise göğsünün hemen üzerinden kesilir (*nahr*) ve hayvanın kanının iyice akması için bir süre beklenilir. Kesimden önce bıçak ve benzeri kesici âletlerin hayvanın gözünden uzak bir yerde bilmeleri sünnettir. Hayvanlardan biri, diğerinin gözü önünde kesilmemelidir (*Kâsânî, Bedâiü's-Sanâi', V, 41*).

EL-MENNÂN İSMİ CELİLİ

Mennân, kullarına bol ihsanda bulunan, sayısız nimetler veren anlamındadır. Enes bin Malik'in bildirdiğine göre Peygamberimiz (s.a.s.), bir adamın “Allah’ım! *‘Her türlü övgü sana mahsustur. Senden başka ilah yoktur (sadece Sen varsın, Senin ortağın da yoktur). Sen Mennânsın, yeri ve gökleri var edensin. Ey celal ve ikram sahibi Allah’ım! Senden istiyorum*” diye dua ettiğini duymuş ve “*Bu kimse dileğini ism-i azamı (en büyük ismi) ile Allah’tan istedi ki Allah, ismi azamı ile istenildiği zaman (istenileni) verir, ism-i azamı ile dua edildiği zaman duaya icabet eder*” (İbn Mâce, Dua, 9, II, 1268) buyurmuştur.

Esmâ-i hüsnâdan hangisinin ism-i azam olduğu kesin olarak bildirilmemiştir. İsm-i azam olsun olmasın Mennân ismini zikretmenin, Ya Mennân diye duaya başlamanın Allah’ın lütf u ihsanına vesile olacağı umulur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kederden, üzüntüden, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borç yükünden ve halkın galeyana gelerek taşkınlığından sana sığınırım.” (Nesâî, İstîâze, 25)

BİR SORU BİR CEVAP

Helal kesim nasıl olmalıdır? (3)

Kesilecek hayvanları kibleye döndürerek kesmek sünnettir. Hayvanın canı çıkmadan boynunu kırmak, derisini yüzmek, bir uzvunu koparmak veya tüyünü yolmak gibi hayvanın acısını arttıracak işlerden kaçınılmalıdır.

Hayvanın, kesim esnasında canlı olması kaydı ile, acıyı azaltmak maksadı ile düşük voltajlı elektrik şokuna tabi tutulmasında sakınca yoktur.

SELAMLAŞMA KÜLTÜRÜ

Selam, karşımızdaki insana esenlikler dilemek demektir. Tanıyalım, tanımayalım; sevelim sevmeyelim herkese; hatta mümkünse ara sıra kendimize ve her daim bütün canlılara esenlikler dileyelim. Dileyelim ki herkes ve her şey de bizim hakkımızda esenlikler dilesin. Aile bireylerinin, aralarındaki hoş, güzel duyguları daha da nezih hâle getirmek için birbirlerine sabah kalktıklarında, gündüz eve giriş çıkışlarında ve akşam yatarken güzel temennilerde bulunmak üzere sözlü olarak esenlik bildiren selam sözleri söylemeleri, aile içindeki iletişimin selameti açısından büyük önem taşımaktadır. Eve gelen herkes evdekilere “*selam vermeli*”, evdeki de gelene “*hoş geldin*” demeli. Selamlaşmaya dair söz ve davranışları önemsemek gerek. Çünkü her ayrılış son ayrılışımız, her gelişimiz son gelişimiz olabilir.

BİR SORU BİR CEVAP

İlk iki rekâta okunan ayetler/sûreler, 3. ve 4. rekâta da aynen okunursa namaza bir zarar verir mi?

Dört rekâtlı sünnet namazlarda her iki rekât müstakil kabul edildiğinden (İbn Âbidîn, Reddü'l-Muhtâr, I, 459) 1. ve 2. rekâta okunan sûreleri 3. ve 4. rekâta da okumak, namaza bir zarar vermez. Bu durum namaza zarar vermediği gibi mekruh da değildir. Ancak bilenlerin başka ayet/sûre okuması daha doğru olur.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kıyamet gününde cennet, korku gününde güven istiyorum. Allah’ım! Verdiğin ve vermediğin şeylerin şerrinden sana sığınıyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

ALLAH'TAN KORKAN ÇOBAN

Abdullah b. Ömer bir gün arkadaşlarıyla Medine'nin dışına çıkar. Uygun bir yerde oturup sofralar kurarlar. O sırada sürüsünü oradan geçiren bir çoban kendilerine selam verir. Abdullah çobanı sofraya davet eder. Çoban oruçlu olduğunu söyleyince, şiddetli sıcak bir günde oruç tutan bu gencin ne derece samimi olduğunu sınamak ister ve şöyle der: *“Bu sürüden bir koyunu bize satar mısınız? Sana parasını veririz, etinden de veririz, böylece akşam iftar edersin.”* Çoban, *“Koyun benim değil efendimin.”* karşılığını verir. Abdullah, *“Koyunu kurt yedi desen efendin bunu nereden bilecek?”* diye sorar. Çoban arkasını dönüp giderken parmağını semaya kaldırarak şöyle der: *“(İyi ama) Allah nerede?”* Çobanın güvenilirliği ve ıssız bir yerde emanete ihanet etmekten kaçınması varlıklı bir sahabî olan Abdullah'ı oldukça etkiler. Medine'ye dönünce sürünün sahibinden sürüyü çobanla beraber satın alır, çobanı azat edip sürüyü de ona bağışlar (*Beyhaki, Şuabü'l-îmân, IV, 329*).

BİR SORU BİR CEVAP

Bir camide aynı gün iki defa cuma namazı kılınabilir mi?

Asıl olan, cuma namazının bir camide bir defa kılınmasıdır. Dolayısıyla meşru bir mazeret veya zorunluluk yok iken aynı camide Cuma namazının tekrarlanması uygun değildir. Ancak, yer darlığı ve benzeri meşru bir mazeretin bulunması hâlinde başka bir imamla birlikte aynı camide ikinci defa Cuma namazı kılınabilir (*Kâsânî, Bedaiu's-Sanâi', I, 260*).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Kötü ahlaktan, nefsanî arzulardan, kötü işlerden ve ayıp şeylerden beni uzaklaştır.” (İbn Hibbân, Edîye, No: 960)

VEFA

Vefa; sözünde durma, sözünü yerine getirme, borcunu ödeme, sevgi, dostluk ve bağlılıkta sebat etme, kendini sevenleri, kendisine iyiliği dokunanları unutmama, dostlarıyla ilgiyi kesmeme gibi anlamlara gelir. Bu vasıflara sahip olanlara da vefalı ve vefakâr denir. Vefanın zıddı nankörlüktür. Vefakârlık; kadir kıymet bilmek, kendisine yapılan iyiliği unutmamaktır. Vefakâr kimseler dostlarını, kendilerine iyilikte bulunanları unutmazlar, zamanı gelince onlara misliyle veya daha fazlasıyla mukabelede bulunurlar.

En büyük vefakârlık insanın Yüce Yaratıcı'yı tanınması, verdiği nimetlerin kadr u kıymetini bilmesi O'na karşı kulluk görevlerini eksiksiz yerine getirmesidir. En büyük nankörlük de kulun Rabbini inkâr etmesi, verdiği nimetlere şükretmemesi, nimetleri O'na isyan-da kullanmasıdır. Nitekim Enfal sûresinin 55. inci ayetinde; **"Allah katında canlıların en kötüsü, gerçeği örten nankörler/inkârcılardır. Bunlar iman etmezler."** buyrulmuştur.

BİR SORU BİR CEVAP

İftitah tekbirinde elleri kaldırmamanın hükmü nedir?

İftitah tekbirini alırken, elleri yukarıya kaldırmak sünnettir. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.s.), bu tekbiri alırken ellerini kaldırmıştır (*Nesâî, Sıfatü's-salât, 4*). Hanefi mezhebine göre erkekler iki elini, avuçların iç kısımları kible istikametine yönelik olarak ve başparmaklar kulak yumuşakları hizasına gelecek şekilde kaldırır. Kadınlar ise omuzlarının hizasına kadar kaldırır (*Merğînânî, el-Hidâye, I, 50*).

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Kullarını mahşerde topladığın veya mahşerde kaldırdığın gün beni azabından koru." (Tirmizî, Deavât, 18)

ALLAH'IN YÜCELİĞİNİ İFADE EDEN BAZI İSİM VE SIFATLAR

Kur'an-ı Kerim'de ve hadislerde geçen birçok isim Allah Teala'nın yüceliğini, şanının, kadrinin ne kadar yüksek olduğunu anlatır. Allah isminden sonra getirdiğimiz Teala sıfatı, el-Aliyy, el-A'lâ ve el-Müteâl kelimeleri aynı kökten gelir. el-Müteâl ismi yücelikte mübalağa ifade eder ve Ra'd sûresinin 9. ayetinin sonunda el-Kebir isminden sonra zikredilmiştir: “(Allah) **görüleni ve görülmeyeni bilendir, çok büyüktür, pek yücedir.**” (Ra'd, 13/9). Bu isimler ve sıfatlar Allah'tan daha üstün, daha yüce hiçbir şeyin bulunmadığını anlatır. Zâtı, kudreti, ilmi, mülkü, rahmeti, mağfireti, azabı, kısaca bütün sıfat ve fiilleriyle en yüce olan O'dur.

el-Azîm ve el-A'lâ isimleri de Allah'ın izzet ve celalinin, gücü ve şanının büyüklüğünü, azamet ve kibriya sahibi olduğunu ifade eder. Allah, her şeyden büyüktür. O'ndan büyük hiçbir şey yoktur. Bu büyüklük, cisimlerin büyüklüğü gibi bir büyüklük olarak anlaşılmalıdır. Büyüklükten kasıt kudret ve azametinin büyüklüğüdür.

BİR SORU BİR CEVAP

İkinci namazı ne zamana kadar kılınabilir?

İkinci namazının son vakti güneşin batışından hemen öncesidir. Ancak mazeret yoksa bu ana kadar geciktirmek gerekir. Fakat daha önce kılınmamışsa, güneş batmak üzere de olsa kılınır (Kâsânî, Bedaiu's-Sanâi', I, 329). Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: “**Güneş batmazdan önce ikinci namazından bir rekâta yetişen, namazın tamamına yetişmiş sayılır**” (Buhâri, Mevâkit 28).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Lütfun, rahmetin, bereketin ve rızkından bana bolca ihsan eyle.”

(Hâkim, Deavât, No:1868)

GÜVENİLİR İNSAN: MÜ'MİN

Mü'min, güvenilir insandır. Güvenilir olmak onun sıfatıdır. Yüce Allah, **“Onlar emanetlerine ve verdikleri sözlere riayet ederler.”** (Mü'minûn, 23/8) buyurarak kurtuluşa erecek mü'minleri tavsif etmiştir. Peygamberimizin tarifi ise şöyledir: **“Müslüman, dilinden ve elinden insanların selamette olduğu kişidir. Mü'min ise insanların canları ve malları konusunda (kendilerine zarar vermeyeceğinden) emin oldukları kişidir.”** (Nesâî, İmân ve şerâiuh, 8). Müslüman ve mü'min tariflerini emanet (güvenilirlik) sıfatı özelinde yapan Resûlullah, mü'minlere hangi şartlarda olursa olsun emin (güvenilir) olmalarını telkin etmiştir. Hatta komşusuna güven telkin edemeyen kişinin, gerçek manada imana ulaşamayacağını ifade etmiştir (Buhârî, Edeb, 29). Mekkeli müşriklerin zulüm ve işkencelerinden kaçarak Habeşistan'a hicret eden Müslümanların sözcüsü Ca'fer b. Ebû Tâlib de Habeş Kralı Necâşî'nin huzurunda yaptığı konuşmada, Hz. Peygamberin güvenilirliğine ve sadakatine özel vurgu yapmış, onun kendilerine de özellikle güvenilir olmalarını ve emanete riayet etmelerini emrettiğini dile getirmiştir (İbn Hanbel, I, 202).

BİR SORU BİR CEVAP

İntihar eden ahirette affedilecek mi?

İntihar büyük bir günahdır. İntihar edenin ahirette affedilip affedilmeyeceğini ancak Allah bilir. Dilerse affeder, dilerse günahının cezasını verir. Bu takdirde günahı kadar ceza gördükten sonra cennete girer. Zira Allah Teala, Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz. Bunun dışında kalan (günah)ları ise dilediği kimseler için bağışlar. Allah'a şirk koşan kimse, şüphesiz büyük bir günah işleyerek iftira etmiş olur”** (Nisâ, 4/48).

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Mal, aile, çocuk olarak insanlara verdiklerinin hayırlısını dilerim, sapıtan ve saptıranları değil.” (Tirmizî, Deavât, 124)

EL-KUDDÛS İSM-İ CELİLİ

“*el-Kuddûs*” ism-i celili Haşr sûresinin 23. ayetinde ve Cuma sûresinin ilk ayetinde geçmektedir. Kuddûs gayet mukaddes, her türlü eksiklikten, çirkinlikten münezzehtir, bütün vasıfları mükemmel, tasvire sığmayan, hiçbir leke kabul etmeyen, tertemiz anlamlarına gelir. Allah’ı takdîs, doğurmuş ve doğmuş olmaktan, bir ortağı bulunmaktan, acizliği, kötülüğü, ayıbı, eksikliği ve kusuru bulunmak, haksızlık yapmak gibi O’na layık olmayan sıfatlardan O’nu tenzih etmekle olur. Meleklerin tesbihinde de Kuddûs ismini görüyoruz: “*Sübbühüm kuddûsün Rabbül-Melâiketi ve’r-Ruh (Allahım! Sen bütün noksanlıklardan uzaksın, tertemizsin, Cebrail ve meleklerin rabbisin.)*” (Müslim, Salat, 223). Aşağıdaki beyitlerde şair bu ismi zikredenine ne gibi faydalara nail olacağını söylemektedir:

“*Şu kul vird idine Kuddûs her bâr
Uyubın ol kulun setr ide Gâffâr
Kederden pâk ide kalbin anun hem
Ebed yol bulmaya kudsi dile gam
Sürerse şad olur bu ismi gam-gîn
Gider dilden hased ü buğz u kibr kin*”

(İbn İsa Saruhânî, Esmâ-i Hüsnâ Şerhi, Haz. Numan Külekçi)

BİR SORU BİR CEVAP

İntihar edenin cenaze namazı kılınır mı?

İntihar edenin cenaze namazı kılınır. Müslümanların kabristanına defnedilir. Geride bıraktığı mallarına, oğul-kız, baba-ana, kardeşler vb. mirasçı olurlar.

Normal şekilde ölen kimselelere yapılan her işlem intihar edene de yapılır (Ramlî, Nihayeti’l-Muhtâc, II, 432).

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Müslümanlar olarak canımızı al, Müslümanlar olarak dirilt, rezil olmadan ve fitneye uğramadan salih kullarının arasına dahil eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

ER-RAHMÂN İSMİ CELİLİ

Kur'an-ı Kerim'de Tevbe sûresi haricinde bütün sûrelerin başında geçen besmelede ve birçok ayeti kerimede Allah azze ve celle'nin Rahmân ve Rahîm isimlerine rastlanılır. Her iki isim de merhamet etmek, acımak, affetmek ve bağışlamak anlamlarına gelen “*r-h-m*” kökünden türemiştir.

“*Rahmân*” kelimesine; pek merhametli, çok merhamet sahibi anlamlarını vermek mümkün ise de Allah'ın ismi olarak bu kelimeyi tam karşılayacak Türkçe bir sözcük yoktur. Allah'ın “*rahmân*” sıfatı, “*rahîm*” sıfatından daha kapsamlıdır. Yüce Allah, “*rahmân*” sıfatının gereği olarak yarattığı bütün varlıklara merhamet eder. Bu konuda mü'min-kâfir ve itaatkâr-asi ayırımı yapmaz. “*Rahmân*”, rahmetini hiçbir ayırım yapmadan bütün yaratılmışlara ulaştırandır. Bu rahmet hiçbir kayıt ve şarta bağlı değildir; Rahmân isminin lütuflarına mazhar olmak için yaratılmış olmak yeterlidir. Allah, dünyada insana emeğinin karşılığını verdiği gibi insanın emeği olmadan da bildiğimiz ve bilmediğimiz pek çok nimet vermiştir. Bu, Allah'ın Rahmân olmasının sonucudur.

BİR SORU BİR CEVAP

Kabir üzerine oturmak günah mıdır?

İnsanın dirisi saygın olduğu gibi ölüsü de saygındır. Dolayısıyla ölülere saygı duyulması ve saygısızlık anlamı taşıyan davranışlardan kaçınılması gerekir. Bu itibarla, zaruret olmadığı sürece, mezarların üzerinden geçilmesi ve kabirlerin üzerine oturulması dinen uygun bir davranış değildir. Hz. Peygamber (s.a.s.); “*Sizden birinizin ateş üzerine oturup da bu ateşin elbisesini yakması, kabir üzerine oturmasından daha iyidir*” buyurmuşlardır. Ancak, kabrin kenarına oturulmasında bir sakınca yoktur.

GÜNÜN DUASI

“*Allah'ım! Nefsime takvasını ver ve nefsimi (her türlü kötü şeylerden) temizle, sen temizleyenlerin en hayırlısısın. Sen nefsimin dostu ve mevlasısın.*” (Müslim, Duâ, 73)

ER-RAHÎM İSMİ CELİLİ

“*Rahîm*” ismi sûre başlarındaki besmelelerin dışında Kur’an’da 114 defa geçer. Besmelede ve Fatiha sûresinin ikinci ayetinde er-Rahmân ismi ile birlikte geçer. “*Rahîm*” ismi “*rahmân*” ismine göre daha özeldir. Sadece iman edip salih amel işleyenlere, muttakî ve muhsinlere yöneliktir. Mü’min olmayanlar, Allah’ın dünyadaki nimetlerinden yararlanırlarsa da ahiretteki nimetlerinden mahrum kalırlar. İnsan kendisine verilen akıl ve irade sebebiyle kulukta daha ileri noktalara gidebilir. Kur’an-ı Kerim’de sakındırılan hususlardan kendini koruyan, emredilen şeyleri hakkıyla yerine getirmeye çalışanlara Allah’ın merhameti, yardımı Allah’ın Rahîm olmasının sonucudur.

A’râf sûresi 156. ayeti kerimesinde geçen “*Rahmetim her şeyi kapsamıştır.*” ifadesini Allah’ın rahmetinin dünyada her şeyi kuşattığı, ahirette ise sadece mü’minleri kapsayacağı şeklinde tefsir edenler olmuştur (*Kur’an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir*, c. 2, s. 470).

BİR SORU BİR CEVAP

Kadın, kadınlara imamlık yapabilir mi?

Şâfiî ve Hanbelî mezheplerine göre bir kadının, kadınlara imamlık yapmasında hiçbir sakınca yoktur. Hanefî mezhebine göre kadının, kadınlara imamlık yapması caiz olmakla birlikte, mekruhtur; Mâlikîlere göre ise caiz değildir. Kadının, kadınlara imam olarak namaz kıldırması hâlinde, cemaatten öne geçmeyip, diğer kadınların hizasında/arasında durması gerekir (*İbn Âbidîn, Reddû’l-Muhtâr*, I, 380, 388).

GÜNÜN DUASI

“*Allah’ım! Nimetlerinin yok olmasından, sağlığımın bozulmasından, ansızın gelecek cezandan ve öfkene sebep olan her şeyden sana sığınırım.*” (*Müslim, Rikâk*, 96)